

PEYGAMBERLER TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

2

EYYÛB, ŞUAYB, MUSA, HARUN, HIZIR, YÛŞA
HAZKÎL, KÂLİB, İLYAS, ELYESA, ZÛLKİFL, İŞMOİL
YUNUS, DAVUD, SÛLEYMAN, LOKMAN, ŞA'YÂ,
ERMİYÂ, DANYÂL, ÜZEYİR, ZEKERİYYA, YAHYA, İSA,
ŞEM'ÛN, CİRCİS, HÂLİD BİN SİNAN ABESİ,
(Aleyhimüsselâm) ve ESHAB-I KEHF

TÜRKİYE GAZETESİ YAYINLARI

PEYGAMBERLER TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ-2

Tertip Heyeti

 Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

Baskı Öncesi Hazırlık

 Türkiye Gazetesi Teknik Servis

ISBN- 975-8818-12-0 (Tk. No.)
975- 8818-14-7 (2.Cild)

Baskı

İhlas Gazetecilik A.Ş.
29 Ekim Caddesi No: 23 Yenibosna / İstanbul 34197
Tel: (0212) 454 30 00 Faks: (0212) 454 31 00

www.turkiyegazetesi.com

İstanbul-2004

Takdim

Anadolumuzun manevi koruyucuları olan Allah dostlarının hayatlarının konu edildiği “ **Anadolu Evliaları**” serisinden sonra şimdi de peygamberlerin ibretli hayatlarını anlatan iki cild halinde “ **Peygamberler Tarihi Ansiklopedisi**” ile siz değerli okuyucularımızın karşısına çıkmış bulunuyoruz.

Buğüne kadar verdiğimiz öz kültürümüze mahsus eserlerin, her biri tek başına bir müessesenin yüzünü ağartacak evsiftadır. Böyle olmakla beraber, daha şimdiden kütüphanenizi doldurmaya başladığımız bu temel eserlerin neşri durmayacak ve mazi ile istikbal arasında altın köprüler kurmaya devam edeceğiz.

Avrupalı münevverlerin, İslamiyet’e koştığı bir zamanda her yavrumuz, her delikanlımız ve her yetişkinimiz kâinatın baş tacı Peygamber Efendimizi ve diğer peygamberlerin hayatını iyi öğrenmelidir. Böylece bilenlerle bilmeyenler bir olmayacak ve ilim, cehaleti mağlup edecektir.

Elinizdeki bu eser ile ilk insan ve ilk peygamber Âdem Aleyhisselâmdan son Peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar, peygamberlerin ibretlerle dolu ve insanların ebedi cehennemde yanmaması için çektikleri çileli hayatlarını öğreneceksiniz.

Daha sonra da, onun hüürmetine bütün kâinatın yaratılmış olduğu, sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın hayatını iki cild halinde sizlere sunmak istiyoruz.

Bütün peygamberler, insanların azgınlaştığı her türlü vahşetin sergilendiği karanlık devirlerde gelerek, Cenab-ı Hak’tan getirdikleri din ile insanların yolunu aydınlatmışlar dünyaya ve âhıret saadetine kavuşturmuşlardır.

Bu eserin meydana gelmesinde emeği geçen tüm ilim adamlarımıza ve arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Hayırlı olsun.

Selam ve saygılarımızla

Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

GİRİŞ

Peygamberler, Allahü teâlâ tarafından insanlar arasından seçilmiş ve görevlendirilmiş, her bakımdan güvenilen, kusursuz, günâhsız kimseler olup insanlara, dînin hükümlerini tebliğ eden, duyuran, öğreten elçilerdir, habercilerdir.

Peygamber, Farsça bir kelimedir. Lügatta, gönderilmiş zât ve haberci mânâsına gelir. Nebî ve Resûl ise Arapçadır. Türkçede her üçü de kullanılmaktadır. Resûl kelimesinin çoğulu Rusûl, Nebî'nin çoğulu ise Enbiyâ'dır.

Dinde inanılacak altı şeyden dördüncüsü, Allahü teâlânın Peygamberlerine inanmaktır. İnsanları, Allahü teâlânın beğendiği yola kavuşturmak, doğru yolu göstermek için gönderilmişlerdir. İslâmiyette peygamber demek, yaratılışı, huyu, ilmi, akli zamânında bulunan bütün insanlardan üstün, kıymetli, muhterem bir adam demektir. Hiçbir kötü huyu, beğenilmeyecek hâli yoktur. Peygamber olduğu bildirilmeden önce ve bildirildikten sonra, küçük ve büyük hiçbir günâh işlemezler. Peygamber olduğu bildirildikten sonra, peygamber olduğu yayıncaya, anlaşılıncaya kadar, körlük, sağırlık ve benzeri ayıp ve kusurları da olmaz. Peygamberler de, diğer insanlar gibi doğarlar, yerler, içerler, hasta olurlar ve vefât ederler. Dünyâyâ bağlılıkları görünüştendir, muhabbet üzere değildir. İnsanlıkları icâbıdır. Hakâkatta meleklerden de üstündürler.

Din, insanları saâdet-i ebediyeye götürmek için Allahü teâlâ tarafından peygamberler vasıtası ile gösterilen yol demektir.

peygamber ve peygamberlik

Din ismi altında insanların uydurduğu eğri yollara din denmez, dinsizlik denir. Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmdan beri, her bin senede bir peygamber vâsıtasıyla, insanlara bir din göndermiştir. Her asırda, en temiz bir insanı peygamber yaparak, bunlarla, dinleri kuvvetlendirmiştir. Yeni bir din getiren peygamberlere “Resûl” denir. Yeni din getirmeyip, insanları, önceki dîne dâvet eden peygamberlere “Nebî” denir. Emirleri tebliğ etmekte ve insanları, Allah’ın dînine çağırmakta, Resûl ile Nebî arasında bir ayrılık yoktur.

Peygamberlere îmân etmek, aralarında hiçbir fark görmeyerek, hepsinin sâdik, doğru sözlü olduğuna inanmak demektir. Onlardan birine inanmayan kimse, hiçbirine inanmamış olur. Bütün peygamberler, hep aynı îmânı söylemiş, hepsi ümmetlerinden aynı şeylere îmân etmeyi istemişlerdir. Fakat ibâdet ve amelleri, yâni kalple, bedenle yapılması ve sakınılması lâzım olan şeyleri başka başka olduğundan, İslâmlıkları, Müslümanlıkları da ayırır.

Peygamberlerin her söylediği doğrudur. Peygamberlik; çalışmakla, açlık, sıkıntı çekmekle ve çok ibâdet yapmakla ele geçmez. Yalnız Allahü teâlânın ihsânı, seçmesiyle olur. İnsanların dünyâdaki ve âhiretteki işlerinin düzgün ve faydalı olması için ve onları yanlış, zararlı işlerden koruyup, selâmete, hidâyete, rahata ve saâdete kavuşturmak için, peygamberlerle, dinler gönderilmiştir. Düşmanları çok olduğu ve alay ettikleri, üzdükleri hâlde, Allahü teâlânın, inanmak için ve yapmak için olan emirlerini insanlara tebliğ etmekte, bildirmekte, düşmanlardan korkmamış, göz kırpmamışlardır. Allahü teâlâ, peygamberlerin sıdk sâhibi olduklarını, doğru söylediklerini göstermek için, onları mucizelerle kuvvetlendirdi. Hiç kimse bu mucizelere karşı gelemedi. Peygamberi kabul edip inanan kimseye, o peygamberin ümmeti denir. Kuyâmet gününde, ümmetlerinden, günâhı çok olanlara şefâat etmeleri için izin verilecek ve şefâatları kabul

peygamber ve peygamberlik

olacaktır. Ümmetlerinden, âlim, sâlih, velî olanlarına da, şefaât etmeleri için Allahü teâlâ izin verecek ve şefâatlerini kabûl buyuracaktır.

Peygamberler, mezarlarında, bizim bilmediğimiz bir hayat ile diridir. Mübârek vücutlarını toprak çürütmez. Bunun içindir ki, hadîs-i şerîfte; **“Peygamberler, mezarlarında, namaz kılarlar.”** buyuruldu.

Peygamberlik vazifelerini görmekte, peygamberlik üstünlüklerini taşımakta, büttün peygamberler müsâvidir, eşittir. Aşağıda bildirilen yedi sıfat hepsinde vardır. Peygamberler, peygamberlikten atılmaz. Velîler ise, evliyâlık derecesinden düşebilirler. Peygamberler insandan olur, cinden, melekten insanlara peygamber olmaz. Cin ve melek, peygamberlerin derecelerine yükselemez.

Peygamberlerin Sıfatları

1. **Emânet:** Peygamberler emindirler. Bir kimsenin ırzına, malına veya canına hıyânet etmekten münezzehtir, uzak oldukları gibi Allahü teâlânın vahyine karşı da hâinlik etmeleri düşünülemez. Allahü teâlâ onları vahy'e ve peygamberliğe emin etmiştir.

2. **Sıdk:** Din ve dünyâ işlerinde sâdik olduklarında icmâ yâni söz birliği vardır. Doğrudurlar, doğru söyleyicidirler. Aslâ onlardan yalan duyulmamıştır.

3. **Tebliğ:** Allahü teâlânın vahy ettiği hükümleri tebliğ ederler, bildirirler. Aslâ bir şeyi söylememezlik etmezler, saklamazlar. Doğruyu söylerler. Bir kimsenin hâtırı için müdâhene etmezler. Allahü teâlânın emrini yerine getirirler.

4. **Adâlet:** Peygamberler âdildirler. Hak üzere gönderilmişlerdir. Onlarda aslâ zulüm yoktur.

5. **İsmet:** Peygamberden küfür, yalan, fısık, zinâ gibi şeyler peygamberlikten önce ve sonra meydana gelmez. Bu icmâ-ı ümmettir. Böyle inanmamak küfürdür. Beğenilmeyen ve çirkin şeylerden ve insanların nefret ettikleri şeylerden münezzehtirler. Adâlete uymayan işlerden mâsumdurlar, hepsi âlim, âmil ve kâmindirler.

peygamber ve peygamberlik

6. **Emnü'l-Azl:** Peygamberler peygamberlik makamından, dünyâ ve âhirette azl olmazlar. Peygamberlik sıfatı onların zâtlarından dünyâda ve âhirette ayrılmaz. Önce gelen peygamberlerin dinleri nesh olmakla peygamberlikten azl lâzım gelmez. Zîrâ peygamberlik onların sıfatlarıdır. Allahî teâlânın ihsânıdır. Çalışmakla elde edilmez. Evliyâlık ise cenab-ı Hak'ın ihsanı ile çalışmakla kazanılır. Her peygamberde zaten evliyâlık vardır. Peygamberlikleri evliyâlıklarından üstündür. Çünkü peygamberlikle vahye kavuşmuş, melekleri görmüş ve diğer üstünlüklere sâhip olmuşlardır.

7. **Fetânet:** Peygamberlerin akılları kâmindir. Akılsızlıktan ve aklı az olmaktan münezzehdirler, uzaktırlar. Köleden ve soyu asil olmayan âileden peygamber gelmemiştir. İnsanlar arasında aşağı olanlardan peygamber gelmemiştir. Kusurlu kimselerden, kör, çolak, topal, sağır, diğer ayıp ve noksanları bulunan insanlardan da peygamber gelmemiştir.

Peygamberlerin dereceleri: Peygamberlerin, birbirleri üzerinde, şerefleri, üstünlükleri vardır. Meselâ, ümmetlerinin çok olması, gönderildikleri memleketlerin büyük olması, ilim ve mârifetlerinin çok yerlere yayılması, mucizelerinin daha çok ve devamlı olması ve kendileri için ayrı kıymetler ve ihsânlar bulunması gibi üstünlükler bakımından, âhir zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâm, bütün peygamberlerden daha üstündür. "Ülül'azm" olan peygamberler, böyle olmayanlardan ve resûller, nebîlerden daha üstündürler.

Peygamberler, üstünlük sırasına göre dört makamda (derecede) bulunurlar:

1) **Nebîler.** 2) **Resûller.** 3) **Ülül'azm** peygamberler; bunlar altı tâne olup gönderiliş sırasına göre Âdem, Nûh, İbrâhim, Mûsâ, İsâ ve Muhammed aleyhimüsselâmdır. 4) **Hâtemül-enbiyâ;** Peygamberlerin en üstünü ve en sonuncusu olan Muhammed aleyhisselâmdır.

peygamber ve peygamberlik

İbrâhim aleyhisselâm, Halîlullah'tır. Çünkü, bunun kalbinde, Allah sevgisinden başka, hiçbir mahlûkun sevgisi yoktu. Mûsâ aleyhisselâm, Kelîmullah'tır. Çünkü, Allahü teâlâ ile konuştu. Îsâ aleyhisselâm Rûhullah ve Kelime-tullah'tır. Çünkü babası yoktur. Yalnız "O!" kelime-i ilahiyyesiyle anasından dünyâyâ geldi. Bundan başka, Allahü teâlânın hikmet dolu âyetlerini, vaz vererek, insanların kulaklarına ulaştırırdı.

Mahlûkların yaratılmasına sebep olan ve Âdemoğullarının en üstünü, en şerefli, en kıymetlisi bulunan Muhammed aleyhisselâm, Habîbullah'tır. Onun Habîbullah olduğunu ve büyüklüğünü, üstünlüğünü gösteren şeyler pek çoktur. Bunun için, O'na, mağlup olmak, bozguna uğramak gibi sözler söylenemez. Kıyâmette, herkesten önce kabirden kalkacaktır. Mahşer yerine önce gidecektir. Cennete herkesten önce girecektir. Güzel ahlâkı, sayılmakla bitmez ve insan gücü yetişmez. Bu konuda ciltler dolusu kitaplar yazılmıştır.

Peygamberlerin sayıları: Peygamberlerin sayısı tam belli değildir. 124.000'den çok oldukları meşhurdur. Bunlardan 313 veya 315 adedi Resûldür.

Bunlardan, yalnız yirmi sekizinin isimleri Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiştir. Bu yirmi sekizden Zülkarneyn, Lokmân ve Uzeyr'in peygamber olup olmadıkları kesin belli değildir.

Allahü teâlâ, yarattığı bu âlemlerle varlığını belli ettiği gibi, kullarına çok acıyarak, var olduğunu ayrıca da bildirmiştir. Âdem aleyhisselâmdan başlayarak, her asırda, dünyânın her tarafındaki insanlar arasından en iyi, en üstün olarak yarattığı birisine melekle haber göndererek, kendi isimlerini bildirmiş ve insanların dünyâyâ ve âhirette rahat etmeleri, iyi yaşamaları için, ne yapmaları ve nelerden sakınmaları lâzım olduğunu açıklamıştır. İnsanlar eski şeyleri unuttukları için ve her zaman bulunan kötü kimseler, peygamberlerin kitaplarını ve sözlerini değiştirdiklerinden, eski dinler unutulmuş, bilinenleri de bozulmuştur. Her şeyi yaratan yüce Allah, insanlara acıdığı için, kulları-

peygamber ve peygamberlik

na son bir peygamber ve yeni bir din göndermiştir. Bu dîni kıyâmete kadar koruyacağını, kötü insanlar saldıracaklar, değiştirmeye, bozmaya kalkışacaklarsa da kendisi bunu, bozulmamış olarak her yere yayacağını müjdelemiştir.

Allahü teâlâ, insanları olgunlaştırmak ve kalplerindeki hastalıklarını tedâvi etmek için, ezelde merhamet ederek, peygamberler göndermeyi dilemiştir. Peygamberlerin, bu vazifelerini yapabilmeleri için, itâat etmeyenleri korkutmaları, itâat edenleri müjdelemeleri lâzımdır. Âhirette, birinciler için azap, ikinciler için sevap bulunduğu haber vermeleri lâzımdır. İnsan, kendine tatlı gelen şeye kavuşmak ister. Bunlara kavuşabilmek için doğru yoldan sapar, günah işler. Başkalarına kötülük yapar. İnsanları kötülük yapmaktan korumak, dünyâda ve âhirette rahat ve huzur içinde yaşamalarını sağlamak için peygamberlerin gönderilmesi lâzımdır. Dünyâ hayâtı kısadır. Âhîret hayâtı sonsuzdur. Bunun için, âhîret hayâtındaki saâdeti sağlamak önce gelmektedir.

Peygamberler Allahü teâlâ tarafından seçilmiş, gönderilmiş insanlardır. Ümmetlerini Allahü teâlâyâ çağırarak, azgın, yanlış yoldan, doğru yola, saâdet yoluna çekmek için gönderilmişlerdir. Dâvetlerini kabûl edenlere, Cenneti müjdelemişler, inananları Cehennem azâbı ile korkutmuşlardır. Onların Allahü teâlâdan getirdikleri her haber doğrudur, yanlışlık yoktur. Peygamberlerin sonuncusu, Muhammed aleyhisselâmdır. O'nun dîni bütün dinleri nesh etmiş, yürürlükten kaldırmıştır. O'nun kitabı, geçmiş kitapların en iyisidir. O'nun getirdiği din kıyâmete kadar bâkîdir. Kimse tarafından değiştirilemeyecektir. İsa aleyhisselâm gökten inecek ise de, O'nun dîniyle amel edecek, yâni O'nun ümmeti olacaktır.

Büyük İslâm âlimleri İmâm-ı Gazâlî ve İmâm-ı Rabbânî'nin de ifâde ettikleri gibi, peygamberlerin gönderilmesi kahırdır, cebirdir. İnsanları cebir zinciriyle Cennete çekmek içindir. Nitekim hadîs-i şerîfte; **“Zincirlerle Cennete çekilen insanlara hayret mi ediyorsun?”** buyuruldu. Din, Cehenneme gitmemeleri için,

peygamber ve peygamberlik

insanları bağlayan bir kemenddir. Nitekim hadîs-i şerîfte; “Siz *pervâne* gibi, kendinizi ateşe atıyorsunuz. Ben kemerinizden tutup geriye çekiyorum” buyuruldu. Allahü teâlânın insanlara doğru yolu gösterdiği vâsitalardan biri de peygamberlerin sözleridir. (Her istediğini yapmak) zincirinin halkalarından biri de, peygamberlerin sözleridir. İnsanlar, doğru yolu, eğri yollardan, bu sözlerle ayırabilir. Onların gösterdiği tehlikeden, insanda korku hâsıl olur. Bu ayırış bilgisiyle korku, akıl aynası üzerindeki tozları temizler. Akıl cilâlanıp, âhiret yolunu tutmanın, dünyâ zevklerine kapılmaktan daha iyi olacağını anlar. Bu anlayış, âhiret için çalışmak irâdesini hâsıl eder. İnsanın uzuvarları, irâdesine tâbi olduğundan, Uzuvarlar âhiret için çalışmaya başlar. Allahü teâlâ, bu zincirle insanı zorla Cehennemden uzaklaştırmış, Cennete sürüklemiş olur. Peygamberler koyun sürüsünün çobanına benzer. Sürünün sağ tarafında çayır olsa, sol tarafında mağara bulunsa, mağarada kurtlar olsa, çoban, mağara tarafında durup, sopa sallayıp, koyunları korkutarak, çayır tarafına kovalar. İşte peygamberlerin gönderilmesi de, buna benzer.

İnsanların doğruyu, iyiyi, güzel olanı bulabilmeleri tek başına akılla mümkün değildir. Akıl, göz gibidir. Peygamber vâsıtası ile gönderilen din ise ışık gibidir. Yâni, insanın akli, gözü gibi zayıf yaratılmıştır. Göz, maddeleri, cisimleri karanlıkta görmiyor. Allahü teâlâ, görme âletinden (gözden) faydalanmak için güneşi, ışığı yaratmıştır. Güneşin ve çeşitli ışık kaynaklarının nûru olmasaydı, göz işe yaramazdı. Tehlikeli cisimlerden, yerlerden kaçamaz, faydalı şeyleri bulamazdı.

Akıl da, yalnız başına mânevîyatı, faydalı, zararlı şeyleri anlamıyor. Allahü teâlâ, akıldan faydalanmak için, Peygamberleri, din ışığını yarattı. Peygamberler, dünyâda ve âhirette rahat etmek yolunu bildirmeseydi, akıl bulamaz, işe yaramazdı. Tehlikelerden, zararlardan kurtulamazdı. İslâmiyete uymayan veya akli az olan kimseler ve milletler, peygamberlerden faydalanamaz. Dünyâda ve âhirette tehlikelerden, zararlardan kurtulamaz.

peygamber ve peygamberlik

Peygamberler hakkında Kur'ân-ı kerîm'de meâlen buyuruluyor ki:

Peygamberlerin üzerinizdeki (vazifesi) ancak ilâhî emirleri tebliğdir. Allah, açıkladığımız ve gizlediğiniz sözlerle hareketlerinizin hepsini bilir. (Mâide sûresi: 99)

Kâfirler, Allahü teâlânın emirleriyle Peygamberlerinin emirlerini birbirinden ayırmak istiyorlar. Bir kısmına inanırız; bir kısmına inanmayız diyorlar. Îmân ile küfür arasında bir yol açmak istiyorlar. Onların hepsi kâfirdir. Kâfirlerin hepsine Cehennem azâbını, çok acı azâbları hazırladık (Nisâ sûresi: 150-151)

Peygamberler göndermedikçe azap yapmayız. (İsrâ sûresi:15)

Peygamberleri, müjde vermek ve korkutmak için gönderdim. Böylece, insanların Allahü teâlâyâ özür, bahâne yapmaları önlendi. (Nisâ sûresi:165)

vahiy ve vahiy şekilleri

Vahiy, Allahü teâlânın dilediği şeyleri, emir ve yasaklarını vasıtalı veya vasitasız olarak peygamberlerine bildirmesine denir.

Allahü teâlâ, insanlar arasından seçtiği peygamber denilen kullarını vahiy ile şereflendirmiştir. Bu sûretle, insanlara, dünyâda ve âhirette rahat ve huzûra kavuşacakları esasları bildirmiştir. Vahiy, ilk peygamber Âdem aleyhisselâmdan son peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar devâm etmiş ve onda son bulmuştur.

Peygamberimizin sallallahü aleyhi ve sellem mübârek yüzünde, vahiy esnâsında soğuk kış günlerinde bile yağmur tânecikleri gibi ter belirirdi. O sırada yanında bulunanlar vahiy geldiğini anlardı. Hattâ vahyin ağırlığını hissederek, o esnâda ellerini ve kollarını kaldıracak güçleri kalmazdı. Bir defâsında Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem deve üzerinde iken, vahiy gelmiş, deve vahyin ağırlığına dayanamayarak arka ayakları üzerine çökuvermiştir.

Vahyin geliş usûlleri:

Muteber hadîs ve tefsîr usûlü kitaplarında bildirildiğine göre vahiy şu şekillerde gelirdi.

1. *Cebrâil aleyhisselâmın insan şekline girerek getirdiği vahiylerdir. Vahyin en kolay şekli de budur. Cebrâil çoğunlukla Peygamberimize Dihye isimli sahâbînin şeklinde gelirdi. Cibrîl hadîsinde bildirilenler böyledir.*

2. *Peygamberimizin uyanırken Cebrâil aleyhisselâm tarafından vahyin Peygamberimizin kalbine bırakılmasıdır.*

3. *Doğru rüyâlar. Bu, vahyin ilk şeklidir. Peygamberlerin bilhassa Peygamberimizin gördüğü rüyâlar, daha sonra uyanınca*

vahiy ve vahiy şekilleri

gerçek hayatta aynen meydana gelirdi. Hazret-i Âişe şöyle buyurur: "Peygamberimizin gördüğü rüyâlar aynen çıkardı. Bu rüyâlar sabah aydınlığı kadar açıktı."

4. Buhârî ve Müslim'de bildirildiğine göre Cebrâilin görülmeden, şiddetli bir sesle vahyi bildirmesidir. İşitilen bu ses, ya vahiy meleğinin kendi sesi veya kanatlarının uğultusu idi. Kendisinde; korkutma ve azap bulunan âyetler bu şekilde gelirdi. Peygamberimiz, vahyin bu çeşidi gelirken, titrer ve terlerdi. Hattâ heyecanlanırdı.

5. Cebrâil'in Peygamberimize uyku hâlindeyken gelmesidir.

6. Cebrâil'in bizzat kendi şekliyle getirdiği vahiydir. Peygamberimize Hira Dağında gelen ilk vahiy bu şekilde olmuştur. Aynı durum Mîrâc hâdisesinde de meydana gelmiştir.

7. Peygamber efendimiz uyanırken, arada perde olmaksızın doğrudun Allahü teâlâ ile konuşması şeklindeki vahiydir. Mîrâc gecesi meydana gelmiştir.

8. Mîrâc gecesi beş vakit namazın farz olmasına dâir arada perde olmadan vukû bulan vahiy.

**EYYÛB
ALEYHİSSELÂM**

EYYÛB ALEYHİSSELÂM; Nesebi ve gençliği

Hazreti Eyyûb, Hazreti İshak'ın oğlu İys evlâdındandır. Babası Mus bin Ravil veya Razih bin İys'dir. Annesi, Hazreti Lût'un neslinden idi. Hanımı Rahîme, Hazreti Yusuf'un oğlu Efrahim'in kızıdır. Eyyûb aleyhisselam uzun boylu, kıvrıkcık saçlı, güzel gözlü, geniş göğüslü, kısa boyunlu ve adaleli kollu idi. Allahü teâlâ Hazreti Eyyûb'a, dedesi Hazreti İshak'ın duâsı bereketiyle çok mal ve servet verdi. Sürü sürü hayvanlar, bağlar, bahçeler ve çok evlât ihsan etti. Şam civarında Beseniyye mevkiindeki çiftliklerinde binlerce insan çalışırdı. Hizmetçilerinin, tarla ve hayvanlarının çokluğu bakımından asrında bir benzeri yoktu. Servetinin çokluğu, onu, Allah yolundan hiçbir zaman alıkoymadı. Çok ibadet ederdi. Yetimlere dul-

lara bakar, misafirsiz sofraya oturmaz, yoksullara yardımda bulunurdu. Çıplakları giydirir, dulları korurdu.

Eyyûb aleyhisselâma, Şam civarında yaşayan insanlara peygamber olduğu bildirildi. Onları Allahü teâlâyâ iman ve ibadete çağırırdı. Bu uğurda pek çok zahmet çekti.

İlâhî vahye mazhar bir peygamber olduğu, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmektedir:

(Biz, Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Nitekim İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakûb'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyûb'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a da vahyetmiştik.) [Nisâ 163]

(Biz ona, İshak ile Yakûb'u ihsan ettik ve her birini hidayete, nübüvve te erdirdik. Daha evvel de Nuh'u ve onun neslinden Davud'u, Süleyman'ı, Ey-

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

yûb'u, Yusuf'u, Musa'yı ve Harun'u hidayete, nübüvete kavuşturduk. Biz, iyi hareket edenleri işte böyle mükâfatlandırırız.) [En'âm 84]

Hazreti Eyyûb'un imtihanı

Eyyûb aleyhisselâm, Allahü teâlâyı andığı zaman, göklerde bulunan melekler ona salât ve selâm ederlerdi. Cenab-ı Hak, Hazreti Eyyûb'u imtihan etmeyi murad etti.

Eyyûb aleyhisselâmın imtihana çekilmesinin sebeplerinden birini ibni Esir

ve ibni Asakir şöyle bildirirler:

Şam tarafında kuraklık, kıtlık olur. Mısır Hükümdarı Eyyûb aleyhisselama, bize gel! Bizim yanımızda senin için bolluk, genişlik vardır, diye yazı gönderince Eyyûb aleyhisselam malları ve ailesi ile birlikte Mısır'a gider. Firavn onlara yiyecekler, elbiseler verip kalacak yer temin eder.

Eyyûb aleyhisselam Hükümdarın yanında bulunduğu bir sırada Şuayb aleyhisselam gelip içeri girer ve hükümdara şöyle seslenir:

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

-Gök, yer, denizler ve dağlar halkı kızınca Allahü tealanın da gazaba geleceğinden korkmaz mısın?

Eyyûb aleyhisselam ise susar ve konuşmaz. Şu ayb ve Eyyûb aleyhisselam hükümdarın yanından çıkınca Allahü teala Eyyûb aleyhisselama:

-Ey Eyyûb! Sen, hükümdarın ülkesine gittiğin için sustun, öyleyse imtihana hazırlan, diye vahy eder.

Böylece Allahü teala Hazreti Eyyûb'u imtihana tabi tutar. Önce Hazreti Eyyûb'un mallarını çeşitli vesilelerle elinden aldı. Koyunları sel ile, ekinleri rüzgâr ile telef oldu. Şeytan da çoban suretinde, ağlayarak Eyyûb aleyhisselâmın yanına geldi. Eyyûb aleyhisselâm o esnada insanlara vaaz ve nasihatle meşgul idi. "Ey Eyyûb! Şaşılacak bir afet oldu. Allahü teâlâ malını mülkünü helâk etti!" dedi. Hazreti Eyyûb, bu haber karşısın-

da hiçbir şikâyetle bulunmayarak, Allahü teâlâyâ hamd ve şükürde bulundu. Şeytan onun hamd ve şükretmesi karşısında tekrar dedi ki:

- Hani hudutsuz araziler, hani sayısı bilinmeyen hayvanlar, hani meyve bahçeleri, hani evler, ocaklar? Bunca mal ve mülk elden gitti. Bir daha bunlar ele geçer mi?

Hazreti Eyyûb yine şükredip şöyle cevap verdi:

- O malı mülkü bana Rabbim vermişti. Şimdi de aldı. Çünkü malımın da benim de sahibim Odur. Dilerse verir, dilerse alır, Ona yaptığı işten dolayı suâl sorulmaz!

Hazreti Eyyûb'un bu hâli ve sözleri, şeytana müthiş bir şamar oldu. Bu kadar malı mülkü gitmiş olmasına rağmen, sabır ve şüküründe ve tevekkülünde zerre kadar bir değişiklik olmaması, onu çileden çıkarıyordu. Ancak Eyyûb

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

aleyhisselâm Allahü teâlânın bir peygamberi idi. O bütün bu malların sevgisini kalbine hiç getirmemiş ve bunları Allahü teâlânın rızasını kazanmaya vesile kılmıştı. Kalbinde zerre kadar mal sevgisi bulunmayan kimse, geçici olan mal ve mülke hiç aldanır mıydı?

Allahü teâlâ, Eyyûb aleyhisselâmın bütün malını aldıktan sonra, hocaları ile ders okuyan çocuklarının da zelzele ile canlarını aldı. Bunu gören şeytan, hoca şekline girip, feryat ve figan ile Hazreti Eyyûb'un yanına geldi. Başına topraklar serpip, gözlelerinden kanlı yaşlar akıtarak dedi ki:

- Ey Eyyûb! Allahü teâlâ evini zelzele ile yıktı. Çocukların öldü. Her biri parça parça oldular. Bağrıışmaları, inlemeleri dayanılacak gibi değildi.

Şeytan öyle anlattı ki, Hazreti Eyyûb'un mübarek gözlerinden yaş geldi.

Şeytan; Hazreti Eyyûb'un feryat ve figan etmesini bekliyordu. Fakat ondaki sabır ve tevekkül görünce, hiddetlendi ve tam konuşmaya başlayacağı sırada Hazreti Eyyûb dedi ki:

- Ey mel'un! Sen İblisin. Beni Rabbime isyana teşvik etmek istiyorsun. Şunu bil ki, evlâdım bir emanet idi. Rabbime niçin incineyim? Ben her hâlükârda Rabbime hamd ederim.

Hazreti Eyyûb Allahü teâlânın takdîrine razı olmuş idi. Oğullarının vefat etmeleri üzerine, "Eceli gelen bu dünyadan gider. Birgün ben de gideceğim!" diye düşündü.

Bundan sonra Allahü teâlâ, Eyyûb aleyhisselâmı, bedenine hastalık vererek imtihan etmeyi murat etti. Eyyûb aleyhisselâmın vücuduna hastalık verdi. Hazreti Eyyûb'un hastalığı gün geçtikçe

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

şiddetlendi. Akrabaları, komşuları ve başkaları yanına uğramaz oldu. Yalnız, sadakat ve şefkat timsali hanımı Rahîme Hatun onu terketmedi. Ona hizmetine devam edip, ihtiyaç için neyi varsa sarfetti. El işi yaparak, başka evlere hizmet için giderek maişet teminine çalıştı.

Bu arada şeytan yine vesvese vermek için elinden geleni yapıyordu. Kâh Eyyûb aleyhisselâma mal ve mülkünü hatırlatıyor, bazen çocuklarını, bazen de hastalığını hatırlatıyordu. Ama her seferinde sabır, hamd ve şükürle karşılık buluyordu.

Hazreti Eyyûb'un hasta olması ve hastalık sebebi, Kur'an-ı kerimde Sâd suresi 41. ayet-i kerimesinde mealen şöyle bildirilmektedir:

[[Ey Habibim!] **Kulumuz Eyyûb'u hatırla! O, Rabbine; şeytan beni yor-**

gunluğa, meşakkate ve azaba, hastalığa uğrattı, sebep oldu, diye duâ ve nida etti.)

Burada Hazreti Eyyûb edebi gözeterek, duâsında yorgunluğu ve hastalığı, şeytana nisbet etti. Çünkü şeytan, zenginliğine, evlâdına ve çok ibadet edişine haset edip, musallat olmak istemişti. Gerçekte Eyyûb aleyhisselâm her şeyin Allahü teâlâdan olduğunu bilirdi.

Şeytan bu defa da Hazreti Eyyûb'un bulunduğu şehir halkına vesvese vererek; "Aman Rahîme ile görüşüp, ona yardımcı olmayın! Eyyûb'un hastalığı size de geçer. Onu şehrinizden kovun!" dedi. Şehir halkı, Rahîme'ye haber gönderip; "Eyyûb'u alıp, buradan beraberce gidiniz! Yoksa sizi taşla öldürürüz!" tehdidinde bulundular.

Rahîme Hatun, Hazreti Eyyûb'u alıp oradan ayrıldı. Şehre uzaklığı fazla ol-

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

mayan bir yere götürdü. Küçük bir kulübe yaparak hizmetine devam etti. O, bütün bu zor şartlara rağmen Hazreti Eyyûb'a hizmet etmekten geri durmadı. Zira ona hizmetin karşılığını ahirette kat kat göreceğini biliyordu.

Hazreti Eyyûb şehir dışındaki kulübesinde, rahatsız olmasına rağmen, gelip geçen insanlara Allahü teâlâyı hatırlatıyor, sabrı ve şükrü tavsiye ediyordu. İş ve üzüntüden bîtap düşmüş olan hanımı Rahîme de, şehirdeki hanımlara iplik eğirmekle meşgul idi. Hazreti Eyyûb yedi yıl dert ve belâ içinde bu şekilde kaldı. Hâlinden hiç şikâyet etmedi.

Bir ara Rahîme Hatun, efendisine dedi ki:

- Cenab-ı Hakka duâ et-sen de bu dertleri senden alsa...

- **Ey Rahîme! Sıhhat ve mes'ut günlerimiz ne kadar zamandı?**

- Seksen yıl idi.

- **Şiddet ve belâ zamanı, sıhhat ve safa süresi kadar olmadan, belâ için cenab-ı Mevlâyâ, şikâyetten hayâ ederim.**

Tahammül gücünün üstünde bir sabır gösteren Hazreti Eyyûb, Kur'an-ı kerimin Sâd suresi 44. ayet-i kerimesinde methedildi. Hadis-i şerifte de buyuruldu ki:

(Hazreti Eyyûb, insanların en uysalı, en sabırlısı ve en çok gadabını, öfkesini yenen idi.)

Hakka rızası tam ve kursesizdu. Şu şiir, onun hâlini çok güzel ifade ediyor:

Hoştur bana senden gelen,

Ya gonca gül yahut diken,

Ya hil'at yahut kefen,

Nârın da hoş, nurun da hoş.

Şeytan, Hazreti Eyyûb'a ve Rahîme'ye musallat olmaya devam ediyordu. Birgün, Rahîme Hatun yiyecek almaya gitmişti. Şeytan, insan suretinde karşısına çıkıp sordu:

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

- Ey Rahîme! Sen Yusuf'un oğlu Efrahim'in kızı değil misin? Burada ne arıyorsun?

- **Evet, Efrahim'in kızımı! Efendim, Allahü teâlânın peygamberi Eyyûb, belâlara müptelâ oldu. Onun hizmetçisiyim.**

- Kendine yazık ediyorsun. Hastalığı sana da geçer.

- **Onun üzerimdeki hakkını ödeyemem. Niyet ve rahat vaktinde onunla yaşadım. Bu hastalık hâlinde onu yalnız bırakamam.**

Rahîme Hatun böyle söyledikten sonra yoluna devam etti. Dönünce; başından geçenleri Hazreti Eyyûb'a anlattı. O da; "Ey hanım! O gördüğün, İblis'tir. Seni vesvese ile benden ayırmak ister!" buyurdu ve dikkatli olup sakınmasını tembih etti.

Şeytan, başka birgün de tabip suretinde Rahîme'nin karşısına çıkarak,

"Sen, hasta olan Eyyûb'un hanımı mısın?" diye sordu. Rahîme de; "**Evet**" deyince, "Ben onu yakalandığı hastalıktan kurtarmayı düşünürüm. Lâkin şartlarım var!" dedi. Rahîme Hatun, şartlarını sorunca, şeytan şöyle cevap verdi:

- Kolay! Eyyûb şarap içecek ve benim için de, şifayı sen yarattın, diyecek.

Rahîme Hatunun olanları kendisine anlatması üzerine, Eyyûb aleyhisselâm, "**O şeytandır, bizi Rabbimizden ayırmak istiyor. Ondan sakın!**" buyurdu.

Rahîme Hatunda Yusuf aleyhisselâmın güzelliğinden biraz olup, o civarda ondan güzeli yoktu. Birgün yine şeytan, yakışıklı bir kişi suretine girip, Rahîme'nin yolunu keserek dedi ki:

- Sen kimsin? Senin gibi güzel kadın buralarda

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

görmedim. Ben yakın köydenim. Servetimin hesabı yoktur.

Rahîme Hatun da; **“Hasta olan Eyyûb aleyhisselâmın hanımıyım. Ona hizmet ederim. O, Allahü teâlânın peygamberidir. Ondan başkasına meyletmem!”** dedi ve yürüdü. Şeytan da ümidi kesip oradan uzaklaştı.

Hazreti Eyyûb’un duâsı

Hazreti Eyyûb’un hastalığı çok şiddetlendi. Onun bu hâli, beden, kalb ve lisanıyla yaptığı kulluk ve peygamberlik vazifelerini iyice zorlaştırıyordu. O zaman Allahü teâlâyâ şöyle duâ ve niyazda bulundu:

- Ya Rabbi! Bana gerçekten hastalık isabet etti. Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin.

Hazreti Eyyûb’un bu şekilde duâ etmesinin birkaç sebebi vardı. Bazıları şunlardır:

Şeytan ona gelip; “Bana secde edersen seni bu belâdan kurtarırım” demesi karşısında, şeytanın zararından dolayı mübarek kalbi hüzünlenip coştı ve; “Belâdan sızlanmıyorum. Ama düşmanın haris olmasından rahatsız oluyorum” deyip; “Bana hastalık isabet etti” buyurdu.

Hazreti Eyyûb’a iman eden birkaç kişinin; “Eğer bunda hayır olsaydı, bu belâyâ müptelâ olmazdı!” demeleri, onun mübarek gönlünü mahzun etti. Onun için böyle duâ etti. Kavminden birkaç kişi zaman zaman gelip, Hazreti Eyyûb’un hâlini görüp, acırlardı. Birgün yine onun yanına gelip, birbirlerine dediler ki:

- Bu kişiye bu dertler geleli beri Rabbinden bir merhamet yetişmedi. Bu belânın sona ermesi lâzımdı. Hâlbuki günden güne çoğalıyor, şiddetleniyor.

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

Hazreti Eyyûb bu sözlerden incindi ve dedi ki:

- **Ya Rabbî! Yıllardır bu mihneti çektim. Senin muhabbetinin arzusu beni öyle kapladı ki, bu belâdan hiç incinmedim. Nice zaman bu derdi çekmeye razı idim. Fakat bu sözler bana güç geldi. Ya Rabbi! Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin!**

Birgün Hazreti Eyyûb'a Cebraîl aleyhisselâm gelip, onu zor konuşur bir hâlde buldu. Ona dedi ki:

- Neden böyle durursun?

- **Sabırdan başka çare nedir?**

- Hak teâlânın hazinesinde belâ çoktur. Sen ona takat getiremezsin. Allahü teâlâdan afiyet iste!

Bunun üzerine Eyyûb aleyhisselâm yukarıdaki şekilde duâ etti. Eyyûb aleyhisselâm bedenindeki hastalık sebebiyle, insan olması bakımından inlemiş; ruhen de Allahü te-

âlânın cemaline yönelmiştir. Cismen dili; **"Bana gerçekten hastalık isabet etti"** derken, manen de; **"Sen merhametlilerin en merhametlisisin"** diye zikretmiştir.

Bir kimse, Resûlullah efendimizin mescidine girdi ve Eyyûb aleyhisselâm ile ilgili bazı suâller sordu. Peygamber efendimiz ağladı ve buyurdu ki:

(Allahü teâlâyaya yemin ederim ki, Eyyûb [aleyhisselâm] belâdan inlemedi, sızlanmadı. Lâkin yedi sene, yedi ay, yedi gün, yedi saat o belâda kaldı. Ayakta namaz kılmak istedi, duramadı, düştü. Hizmette kusur görünce; "Bana gerçekten hastalık isabet etti" dedi.)

Hazreti Eyyûb'un hastalıktan kurtulması

Birgün hanımı Rahîme Hatun yiyecek aramaya çıkmıştı. İkinci vakti, Allahü teâlâdan Eyyûb aley-

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

hisselâma lütuf müjdesi ulaştı. Cebrail aleyhisselâm çıkageldi ve Allahü teâlâdan; **“Ey Eyyûb! Belâ verdim sabrettin. Şimdi ben sana sıhhat ve nimet vereceğim. Ey Eyyûb, ayağını yere vur! Çıkan su ile guslet ve soğuşundan iç!”** emrini getirdi.

Bu emr-i İlâhî üzerine Hazreti Eyyûb ayağını yere vurdu. İki su pınarı fışkırdı. Biri sıcak olup, yıkanmak için, diğeri soğuk olup, içmek için idi. Sıcaktan guslettiğinde bedenindeki rahatsızlıklardan; soğuşundan içince de içindeki hastalıklardan şifa buldu. Kuvveti geri geldi. Taze bir genç oldu.

Cebrail aleyhisselâm Hazreti Eyyûb’a elbise giydirdi. Lütuf bulutu, üzerine geldi. Üstüne altın parçacıkları saçıldı. Bir müddet sonra Rahîme şehirden döndü. Hazreti Eyyûb’u tanıyamadı. Kaybolduğunu zannetti. Sahraya koştu, feryat edip ağlayarak dedi ki:

- Bu kadar sıkıntı çektim, hazineyi elden kaçırdım, hastayı kaybettim. Ey Eyyûb! Bilmem seni hangi canavar götürdü, hangi hayvan yedi?

Cebrail aleyhisselâm Hazreti Eyyûb’a dedi ki:

- Ey Eyyûb! Rahîme’yi çağır, gönlünü hoş eyle!

Eyyûb aleyhisselâm da hanımına seslendi:

- **Ey hanım! Kimi çağırırısın, kimi ararsın?**

- Bir hastam vardı, hayat arkadaşım idi, onu kaybettim.

- **İsmi ne idi?**

- İsmi sabırlı Eyyûb idi.

- **Nasıl bir kimse idi?**

- Sağlıklı iken sana benzerdi.

- **Ey Rahîme! O hasta olan Eyyûb, benim. Allahü teâlâ bana sıhhat verdi.**

Hazreti Eyyûb’un kendisini tanıtmaması üzerine Rahîme Hatun endişelerinden kurtuldu ve her ikisi birlikte Allahü teâlâya şükrettiler.

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

Bu hâlden sonra hanımıyla beraber oradan ayrı-
lıp şehre doğru yola çıktılar.
Şehrin kapısına gelince,
bütün şehir halkının, kendi-
lerini karşılamaya çıktıkları-
nı gördüler. Eyyûb aleyhis-
selâm onlara sordu:

**- Bu ne hâldir, nereye
gidiyorsunuz?**

- Bir ses duyduk. Diyor-
du ki: **"Ey insanlar! Eyyûb
aleyhisselâm size geliyor,
onu karşılayınız!"**

Eyyûb aleyhisselâm
şehre gelince, eski, köhne
evini yenilenmiş gördü.
Bundan başka; elinden
alınmış malları geri gel-
miş ve yüz çeviren dostla-
rı, kendisine muhabbetle
yönelmişlerdi. Nitekim Al-
lahü teâlâ, Sâd suresi 43.
ayet-i kerimesinde me-
alen buyurdu ki:

**(Tarafımızdan bir rah-
met, akıl sahipleri için bir
ibret olmak üzere, Ey-
yûb'a bütün ehlini ve on-
larla beraber daha bir mis-
lini bağışladık.)**

Altınlardan topladı

Abdullah ibni Abbas
diyor ki:

"Resûl-i ekreme, (Ey-
yûb'a bütün ehlini ve on-
larla beraber daha bir mis-
lini bağışladık.) ayetinin
manasını sordum. Buyur-
du ki:

**- Ey İbni Abbas! Allahü
teâlâ, Eyyûb'a hanımını
verdi ve onu gençleştirdi.
Yirmi altı oğlu dünyaya
geldi. Hak teâlâ, Eyyûb'a
bir melek gönderdi. Melek
ona, belâlara sabrettiği için
Allahü teâlânın selâm etti-
ğini bildirdikten sonra,
kendisine, "Harman yerine
çıksın!" buyurduğunu söy-
ledi. Bunun üzerine Eyyûb
harman yerine çıktı. Allahü
teâlâ, üzerine kızıl renkli bir
bulut gönderdi. Eyyûb'un
üzerine altın çekirge yağdı.
Eyyûb [aleyhisselâm] ete-
ğini açıp bu altınlardan
topladı."**

Hazreti Eyyûb'un has-
talığı afiyet hâline dönü-
şünce, o gece seher vak-

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

tinde bir ah eyledi. Sebebinin sorduklarında buyurdu ki:

- Her gece seher vaktinde; "Ey bizim hastamız nasılsın?" diye ses duyardım. Şimdi o vakit geldi ve; "Ey sıhhatli kulumuz, nasılsın?" sesini duymadım. Bunun için ağlıyorum.

Yine Eyyûb aleyhisselâma, "Bu uzun hastalık müddeti içerisinde, sana en zor ne geldi?" diye sorduklarında; buyurdu ki:

- Dost ve düşmanların serzenişi, her şeyden daha zordur.

Her peygamber gibi Hazreti Eyyûb'un da mucizeleri oldu. Bunlardan bazıları şöyledir:

Eyyûb aleyhisselâmın kavmi çok fakirdi. Eyyûb aleyhisselâma gelip koyunlarının çoğalması için duâ etmesini istediler. Hazreti Eyyûb da duâ etti. Koyunları çoğaldı ve kırktıkları yünler ibrişim hâline geldi.

Eyyûb aleyhisselâm kavminin hâkimini imana davet ettiği vakit, o, "Evinin direksiz olarak durmasını sağlarsan iman ederim" dedi. Hazreti Eyyûb da duâ etti. Evin direkleri düşerek, ev direksiz olarak durdu. Hâkim bunu gördüğü hâlde yine de iman etmedi. Onun maksadı iman etmek değildi. Zira o, Eyyûb aleyhisselâmın, bu isteğini yapamayıp, davasından vazgeçeceğini zann ediyordu. Fakat Allahü teâlânın her şeye gücünün yeteceğini hesaplamıyordu.

Eyyûb aleyhisselâm ömrünün sonunda, en olgun evlâdı olan Havmel'i vasî tayin etti. Techiz ve tekfin hususlarını ona ısmarladı. Zülkifl lâkabı ile bilinen Bîşr adlı oğlunun peygamberliğinde ihtilaf olunmuştur. Hazreti Eyyûb'un kabrinin, Şam'da Beseniyye denilen yerde olduğu bildirilmiştir.

**ŞUAYB
ALEYHİSSELAM**

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM; Nesebi ve gençliği

Şuayb aleyhisselâm, Medyen ve Eyke ahalisine gönderilen peygamberdir. Hazreti İbrahim veya Hazreti Salih'in neslinden olduğu; anne tarafından Hazreti Lût'un kızına ulaştığı ve Hazreti Eyyûb'la da teyzeoğulları oldukları rivayet edilir. İsminin Arapçada Şuayb, Süryanîcede ise Yesrûb olduğu bildirilmiştir. İsmi ve nesebi şöyledir:

Şuayb bin Mikail bin Yeşcur bin Medyen'dir. Şuayb aleyhisselam Arabi konuşurdu.

Arabistan'da, Akabe Körfezi'nden Humus vadisine kadar uzanan Medyen bölgesinde doğup büyüyen Hazreti Şuayb, o kavmin asil bir ailesine mensuptu. Hatta; dedelerinden olan Medyen'in etrafında toplanan insanların kurduğu şehre, Medyen ismi verilmişti. Hazreti Şuayb'ın gençliği, Medyen kavminin arasında geçti. Bu bölge halkı sapıtıp azıtmış olduğundan; onların kötülüklerinden uzak yaşar, babasından kalan koyunları ile meşgul olur ve çok namaz kılardı. İnsanlara güzel huyları ve nasihatleri ile örnek oldu.

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

Medyen halkı

Medyenliler, atalarının doğru yolundan ayrılmışlar ve kötü yollara sapmışlardı. Bu sebeple, bir olan Allahü teâlâyâ ibadet etmeyi bırakmışlar; kendi yaptıkları putlara, heykellere tapmaya başlamışlardı.

Medyen'in kervan yolları üzerinde bulunması, bölge halkını ticarete yöneltmişti. Bu insanlar, yaptıkları alış verişte muhakkak hile yaparlardı. Yiyecek maddelerini alırlar, yer altına doldururlar, pahalalanınca fahiş fiyatla satarlardı. Ölçü ve tartı için iki değişik ölçek kullanıyorlar, alırken büyük ölçekle alıyorlar, satarken küçük ölçekle veriyorlardı.

O zamanlar, para, ya sayılarak adet olarak veya tartılarak işlem görürdü. Medyenliler, alış veriş yaptıkları şahıslardan parayı tartı ile alıyorlar, kenarından kırptıktan sonra sayı ile başkasına veriyorlardı.

İnsanların yollarını keserler, onların mallarından belli bir kısmına el koyarlardı. Yol üstünde dururlar, bilhassa yabancı ve gariplerin mallarını çeşitli hilelere başvurarak ellerinden alırlardı. Sihatlerinin, boş vakitlerinin, yiyecek, içecek ve giyecekteki bolluk, fiyatlardaki ucuzluk ve emniyet içinde yaşamak gibi nimetlerin kıymetini bilip şükretmezler, ayrıca bütün bu nimetlere, nankörlük ederlerdi.

Hazreti Şuayb'ın Peygamberliği

Medyenliler böyle zulüm ve sapıklık içinde hayat sürerken, Allahü teâlâ, onları doğru yola davet etmek için, Hazreti Şuayb'ı peygamber olarak gönderdi. Şuayb aleyhisselâm, onlara, Allahü teâlâyâ şirk koşmamalarını ve yalnız Ona ibadet etmelerini; alış verişte, ölçü ve tartıda haksızlıkta bulun-

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

mamalarını, âhîret gününe inanmalarını, yeryüzünde bozgunculuk yapmamalarını söyledi. Eğer sözlerini dinlemez ve Allahü teâlânın emir ve yasaklarına riayet etmezlerse, dünyada ve ahirette acı azaplarla karşılaşacaklarını da haber verdi.

Azgın Medyen ahalişi Hazreti Şuayb'ın sözlerini dinlemeyip, azıttıkça azıttı. Kabilesinin kuvvetli olduğunu ileri sürerek, Hazreti Şuayb'a kötülük yapmak istemediklerini söylediler. Fakat, ona inananları tehditten de hiç geri kalmadılar.

Hazreti Şuayb, kavminin sıkıntı ve eziyetlerine rağmen, kavmini doğru yola davet etti. Hazreti Şuayb son derece düzgün ve etkili konuşurdu. Bu bakımdan **peygamberlerin hatibi** diye meşhur olmuştu. Onun böyle düzgün ve etkili konuşmasının ve son derece sabırlı davranmasının tesiri, az da olsa halk arasında kendini gösteriyordu.

Hazreti İbrahim'e indirilen suhurlarda bildirilen hususları, yani Hanîf dininin hükümlerini tebliğ eden Hazreti Şuayb'ın peygamberliği, Şam'a kadar duyulmuştu. Allah aşkı ile yanan nice gönül sahipleri, akın akın onu görmek ve bildirdiklerine imanla şereflenmek için Medyen'e geliyorlardı.

Allahü teâlânın, felâketlerine sebep olarak verdiği mal ve sıhhatleri sebebiyle kendilerini kuvvetli zanneden müşrikler, Şuayb aleyhisselâma iman etmeye ve ziyaretiyle şereflenmeye gelenlere mâni olmaya çalışıyorlardı. Hatta, içlerinde en doğru kimse olduğunda hiç şüphe etmedikleri Hazreti Şuayb'ı, yalancılıkla suçlayarak, iman etmek için gelenleri ondan uzaklaştırmaya çalışıyorlardı.

Hazreti Şuayb'ı ve ona inananları, yurtlarından çıkarmakla da tehdit ettiler. Buna rağmen Şuayb aley-

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

hisselâm kavmine karşı bıkmadan tebliğine devam ediyordu. Kavmine dedi ki:

- **Ey kavmim! Allahü teâlâya ibadet edin! Ondan başka ilâhınız yoktur. Alış verişinizde, ölçü ve tartıda hile yapmayın! Ben sizin zenginlik ve refah içinde olduğunuzu, bu zenginlik ve bolluğa şükretmediğiniz takdirde, bu nimetlerin elinizden çıkacağını görüyorum. Bu hıyanetiniz sebebiyle, kıyamette cehennem azabının ve dünyada iken şiddetli bir azabın, sizi kuşatarak, hiçbirinizin kurtulamayacağından korkarım!**

Şuayb aleyhisselâm; kavmini, **“Ondan başka ilâhınız yoktur!”** buyurarak tevhide davet ettikten sonra, onları, en mühim hususiyetleri olan alışverişteki hileden vazgeçmeye davet etti. Sonra bu davet, ehemmiyet sırasına göre devam etti.

Medyen halkının, ölçü ve tartıyı eksik ve hileli yapmak âdetleri olduğu için, Şuayb aleyhisselâm tevhidden sonra onlara; **“Alış verişinizde ölçü ve tartıyı noksan etmeyin!”** buyurdu.

Şuayb aleyhisselâm bu kötü huylarını terketmezlerse, Allahü teâlânın, ih-san ettiği rahat ve zenginliği onlardan alacağını anlattı. Allahü teâlânın azabını kendilerine tebliğ etti. **“Bu hıyanetiniz sebebiyle, kıyamette cehennem azabının sizi kuşatarak, hiçbirinizin kurtulamayacağından korkarım!”** dedi. Şuayb aleyhisselâm, sözlerine devam ederek mealen şöyle buyurdu:

- **Rabbimiz tarafından size açık mucize geldi. Artık ölçüyü, teraziyi tam tutun! İnsanların haklarını yerine getirmekte noksanlık yapmayın! Peygamberler ve onlara tâbi olanların vasıtasıyla ıslah olmuş olan yeryüzünü,**

küfür ve hilelerinizle fesda vermeyin! Eğer benim sözümü tasdik ederseniz, bu söylediklerim sizin için hayırlıdır!

Hazreti Şuayb'ın davet esasları

Şuayb aleyhisselâm, kavmine, peygamberliğinin ve bildirdiklerinin doğruluğunu gösteren birçok mucize göstermiştir. Bu mucizeleri gördükleri hâlde iman etmemekte direnen kavmine, yine de imanı anlatmakta devam eden Şuayb aleyhisselâm, **“Artık ölçüğü, teraziyi tam tutun!”** diyerek, gördüğü en bariz kötü hâllerini, diğer kötülüklerden daha önce nehye çalıştı. Az bir şey için eksik ve hileli tartarak hıyanet etmek, ahlâken de çok çirkin bir iştir. Bunun için Allahü teâlâ, haram olduğunu bildirdi ve hiçbir özür bırakmadı. Böylece insanlara ölçü ve tartıyı tam yapmalarını emretti.

Şuayb aleyhisselâmın davet ettiği hususlar iki esasta toplanmaktadır: Birincisi, Allahü teâlânın emirlerini büyük bilmek. Bu esasa, tevhid ve peygamberleri tasdik de dahil olmaktadır. İkincisi ise, Allahü teâlânın yarattıklarına acımadır. Buna, eksik ve hileli tartma ile fesat çıkarmayı terketmek, kısaca insanlara eziyeti bırakmak girmektedir. Herkese faydalı olmak ve yardım etmek zordur. Fakat, herkese kötülük yapmaktan geri durmak mümkün ve lâzımdır.

Şuayb aleyhisselâmın bildirdiği bu hususlar Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmektedir:

(Ey kavmim! Ölçekte ve terazide adaleti yerine getirin! İnsanlara, hakkı olan şeyleri noksan vermeyin! Günah işlemek suretiyle yeryüzünde fesat çıkarıcı olmayın! Eğer mümin kimseler iseniz [yani benim söylediklerimi kabul edip, tasdik ediyorsa-

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

nız], **Allahü teâlânın helâ-
linden bıraktığı kâr, sizin
için** [Ölçü ve tartıda hile
yaparak elde ettiğiniz faz-
lalıktan] **daha hayırlıdır.
Ben sizin üzerinize bir mu-
hafız değilim.**) [Hûd 85-86]

Şuayb aleyhisselâm böyle demekle, "Sizi kötü işlerden alıkoyacak gücüm yok ve yaptığınız kötü işlerden dolayı, ceza vermem. Yaptığınız kötülükler sebebiyle, üzerinizde bulunan nimetlerin elinizden çıkmasına da mani olamam. Ben ancak tebliğ edici, nasihat verici ve başınıza gelecekleri vadedilen azapla korkutucuyum!" demek istemiştir. Şuayb aleyhisselâmın bu daveti karşısında kavmi yine iman etmemekte direndi ve çok namaz kılan Hazreti Şuayb'ı ibadet ederken gördükleri için, hakaret etmek niyetiyle bir saygı ifadesi bile kullanmadan dediler ki:

- Ey Şuayb! Bizim babalarımızın ibadet ettiği

putlardan ve kendi mallarımızdan dilediğimizi eksik ölçüp tartmamızdan vazgeçmemizi, sana namazın mı emretti?

Şuayb aleyhisselâm senelerce kavmini bıkmadan, usanmadan Allaha iman etmeye, ölçü ve tartıyı tam yapmaya, insanların hakkını tam vermeye davet etti.

Ayrıca; yollara oturup insanları tehdit etmekten, eziyette bulunmaktan, Allahü teâlâyâ iman edecek kimselere mâni olmaktan, iman edecek veya iman etmiş olanları şüphe ve tereddüde düşürmekten, eğri yola gitmelerini istemekten men ederek, onlara demiştir ki:

- **Sizin sayınız ve malınız az iken, sizi mal ve evlât ile çoğaltan Allahü teâlâyı zikredin! Sizden önceki ümmetlerden bozgunculuk edenlerin akıbetlerinin ne olduğuna bakın ve ibret alın!**

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

Şuayb aleyhisselâm, kavmine, Allahü teâlânın onlar üzerindeki nimetlerini, geçmiş ümmetlerden iman etmeyenlerin başına gelenleri haber vererek, onları imana, taate, günah-tan uzaklaşmaya teşvik etmesine karşılık, kavmi, iman etmemekte direndiler ve Şuayb aleyhisselâmla alay etmek için dediler ki:

- Hâlbuki biz seni rüşd ve hilm sahibi bir kişi olarak biliyorduk. Böyle iken sen atalarımızın dininden bizi nasıl uzaklaştırmaya çalışırsın?

Şuayb aleyhisselâm, kavminin cahil, inatçı ve alaylı sözleri karşısında şöyle cevap verdi:

- Ey kavmim! İyice düşünüp bana cevap verin! Eğer ben, Rabbim tarafından ilim, hidayet, din ve nübüvvet ile gelmişsem veya Rabbim beni helâl nimetler ile rızıklandırmış ise, yine hakkımda böyle isnatlarda bulunur musu-

nuz? Ben, Allahü teâlânın pek çok lütfuna kavuşmuş iken, Onun emrine karşı gelemem. Rabbimin emir ve yasaklarını size tebliğ etmekten de asla vazgeçmem. Siz benim bu hâlimi niçin anlamıyorsunuz?

Hâlbuki, sizin yapmanızı bildirdiğim hususları, ben de yerine getiriyorum. Sizin sakınmanızı bildirdiğim kötülüklerden en evvel kendim kaçınıyorum. Ben, yapmanızı ve yapmamanızı istediğim hususları gücüm yettiği kadar tebliğ ederek, sizin ıslah olmanızı isterim. Benim söylediklerim, sizin faydanızadır. Size bildirdiklerimi zorla yaptırarak güçte değilim. Muvaffakiyetim Allahü teâlânın yardımını iledir. Ben, yalnız Ona tevekkül edip, bütün işlerimde Ona güvendim ve Ona sığındım. Çünkü her şeye kadir olan Odur. Ben ancak Ona dönerim. Onun lütuf ve inayetine, yardımına güvenirim.

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

Ey kavmim! Nuh kavminin suda boğulduğunu, Hûd kavminin şiddetli rüzgârla savrulduğunu, Salih kavminin bir sayha, bir zelzele ile helâk edildiğini bilmiyor musunuz? Bana olan düşmanlık ve muhalefetiniz, böyle bir belâya uğramanıza sebep olmasın!

Ey kavmim! Lût kavminin başlarına gelenleri, zaman ve mekân bakımından yakınlığınız sebebiyle bilirsiniz. Onların başına gelenleri düşünüp, küfür ve isyandan vazgeçmeniz lâzım gelmez mi?

Ey kavmim, artık uyanın! Rabbinizden magfaret dileyin! Ona iman edin! Sonra tövbe ederek günahlarınızın affedilmesi için yalvarın! Başka şeylere tapınmaktan vazgeçip, yalnız Ona ibadet edin! Önceden yaptığınız günahlardan da pişman olup af dileyin! Şüphesiz ki, benim Rabhim çok merhametlidir. Tövbe edenlere

merhamet ve inayeti pek çoktur.

Fakat azgın Medyen halkı söz dinlemedi. Şirretliklerini gittikçe artırıp, ona dediler ki:

- Ey Şuayb! Söylediklerinden birçoğunu iyice anlayamıyoruz.

Bunu alay maksadıyla söylüyorlardı. Çünkü Şuayb aleyhisselâm iyi bir hâtip idi. Açık ve net konuşurdu. Anlaşılmayacak hiçbir şey bırakmazdı. Kavmine, kendi dillerinde açık bir lisanla nasihat veriyordu.

Kavminin insanları, Şuayb aleyhisselâma düşmanlıklarından dolayı, onun açık ve net anlattığı şeyleri bile anlamadıklarını söylüyorlardı. Böylece; "Senin peygamberliğin ve Allahü teâlânın birliği hakkında söylediklerinin doğruluğu bizce meçhuldür" demek istiyorlardı. Hatta diyorlardı ki:

- Şüphe yok ki, biz seni aramızda cidden zayıf gö-

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

rüyoruz. Eğer senin aşiretin olmasaydı, elbette seni taşıyarak öldürürdük. Sen bize karşı bir izzet ve üstünlük sahibi değilsin. Üstelik sen, bizim sana yapacaklarımıza karşı koyacak güç ve kuvvete de sahip değilsin. Ama biz, akrabalarının hatırı için, sana bir şey yapamıyoruz.

Şuayb aleyhisselâm; onlardan korkmadığını, kavminden gelebilecek bir

kötülüğe mukabelede bulunmaktan çekinmeyeceğini, zillete sebep olan azabın kimlere geleceğinin ve kimlerin yalancı olduğunun yakında anlaşılacağını açıkça söyleyerek buyurdu ki:

- Ey kavmim! İlimiyle, kudretiyle bütün yaratılmışları kuşatmış olan Rabbimi ve peygamberi olarak benim de Onun himayesinde bulunduğumu

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

düşünmüyor da, âciz birer yaratık olan akrabalarımın hatırı için bana saldırdığınızı söylüyorsunuz. Hâlbuki sizin yaptığınız işleri, ilmiyle çepeçevre kuşatmış olan Allahü teâlâyı hiçe sayıp unuttunuz. Ona ortak koşup, peygamberlerine ihanette buldunuz. Onu, hâşâ, unutulmuş, arka tarafa atılmış bir şey gibi telakki ettiniz. Böyle kâfirane bir kanaatte bulunmuş olduğunuzun farkında değilsiniz.

Ey kavmim! Bütün kuvvetinizle dilediğinizi yapın! Ben de vazifemi yapıcıyım. Yakında Allahü teâlâdan azap gelince, kim zelil ve rüsva olur, yalancı kimdir, bileceksiniz. Şimdi azaba hazır olun! Ben de sizinle beraber, sizin azabınızı gözeticiyim.

Hazreti Şuayb'ın, onların tehditlerine aldırış etmeyerek, herkese Allahü teâlânın dinini anlatmaya çalışması karşısında, müşrikler; azgınlıklarına ziya-

desiyle devam ettiler. Allahü teâlâyâ iman edenleri korkutarak, inançlarından vazgeçirmeye çalıştılar. İnanmak için gelenlere, Hazreti Şuayb'ı kötüler. Kavminin ileri gelenlerini, Hazreti Şuayb'a tâbi olmaması için tehdit ederek dediler ki:

- Şuayb'a uyarsanız, o takdirde muhakkak en büyük zarara uğramış kimse-ler olacaksınız!

Fahredden-i Râzî hazretleri buyurdu ki:

- Allahü teâlâ, Medyen ahalisinin Şuayb aleyhisselâmı yalanlayarak düşükleri sapıklığın büyüklüğünü bildirdi. Sonra, onların kendileri saptıkları gibi, başkalarını da saptırdıklarını beyan etti. Şuayb aleyhisselâma uyanları kınadıklarını açıkladı. Medyen halkı dünyada ölçü ve tartıda hile yapmak suretiyle sapıklıkta son noktaya geldiler. Bu sebeple azaba, felâkete uğramaya

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

müstahak oldular. Bu kavmin insanları, puta tapmak esasına dayanan dinlerini ve insanların aldatılmasıyla elde ettikleri kötü kazançlarını terk etmeyi, büyük bir zarar zannediyorlar, başkalarını da böyle bir duruma düşmekten men ediyorlardı.

Şuayb aleyhisselâm kavmini davetten geri durmuyor, onlara nasihati hiç bırakmıyordu. Kavmi, iman etmedikleri gibi, imana gelenlere de mâni oluyordu. Bu duruma çok üzülen Şuayb aleyhisselâm onlara şöyle diyordu:

- İman etmek için gelenlerin yolları üzerine oturup, onları eziyet tehdidi ile korkutarak, Allahü teâlâyâ iman etmelerine mâni olmayın! Eğri yola gitmelerini talep etmeyin! Sizin sayınız ve malınız az iken, sizi mal ve evlât ile çoğaltan Allahü teâlâyı zikredin! Sizden önceki ümmetlerden bozgunculuk edenlerin akıbetlerinin ne olduğu-

na, Allahü teâlânın onları nasıl helâk ettiğine bakın ve ibret alın!

Eğer içinizden bir kısmı benimle gönderilen şeye iman eder ve bir kısmınız inkâr ederse, Allahü teâlâ aramızda hakkı ortaya çıkarmak için, bâtil yolda olanları helâk etmek suretiyle hükmedinceye kadar sabredin! O, hâkimlerin en hayırlısıdır.

Şuayb aleyhisselâm sözleri ile kâfirlere gelecek azabı bildirmiş ve müminlerin de sabretmesini istemiştir. Kâfirler, Hazreti Şuayb'ın bu güzel nasihatlerini yine dinlememişler; kibirlenerek bildirdiklerine inanmayı hakaret saymışlar; kendi dinlerine uymadıkları takdirde, Hazreti Şuayb'ı ve ümmetini memleketlerinden kovacakları tehdidini savurmuşlardı. Hazreti Şuayb'ın kavmi, iman etmeyi kibirlerine yediremeyen reisleri aracılığıyla dediler ki:

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

- Ey Şuayb! Seni ve sana iman edenleri, seninle beraber beldemizden çıkarırız veyahut kat'î surette bizim milletimize dönersiniz.

Şuayb aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Kerih gördüğümüz dine nasıl döneriz? Muhakkak ki, Allahü teâlâ bizi hak dinle şereflendirip, bâtil dininizden kurtardıktan sonra, sizin milletinize dönersek, Allahü teâlâyaya yalan yere iftira etmiş oluruz. Dininize dönmek bize mümkün olmaz. Rabbimizin ilmi her şeyi ihata etmiş, kuşatmıştır. Bizi imanda sabit kılması, yakine ulaştırması hususunda ancak Allahü teâlâyaya tam tevekkül ettik. Ya Rabbi, bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm ver! Sen hükmedicilerin hayırlısısın!

Tefsir âlimlerinin bildirdiklerine göre, Hazreti Şuayb'ın bu hususları söylemekten kasdı şuydu:

O sapık dine dönüldüğü takdirde, Allahü teâlânın ortağı ve benzeri olduğunu iddia etmiş olmak lâzım gelir. Allahü teâlânın dininin hak din olmayıp bâtil olduğuna ve o müşriklerin dinlerinin de, hakka yakın olduğuna inanmış olmak icap eder. Bu ise, en büyük yalan, muazzam bir iftiradır. Hakiki olan İslâm dini terkedilip de bâtila nasıl itikad edilir?

Şuayb aleyhisselâm, kavminin iman etmesinden ümidini kesince, Allahü teâlâyaya duâ etti. Hazreti Şuayb'ın duâsı, Kur'an-ı kerimde şöyle bildirilmektedir:

(Ya Rabbi, bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm ver! Sen hükmedicilerin hayırlısısın...) [A'râf 89]

Şuayb aleyhisselâm bu sözlerini, Allahü teâlâyaya tevekkül ve kavmine azâb-ı ilâhî gelmesi için bedduâ ile bitirdi.

Medyen halkının helâki

Hazreti Şuayb'ın kavmi olan Medyen ahalisi, Hazreti Şuayb'a ve ona inananlara karşı düşmanlıklarını çoğalttılar. Şuayb aleyhisselâmı ve ona tâbi olanları öldürmeyi düşündüler. Onlar, zihinlerindeki kötülükleri fiiliyata dökmek için çalışırken, Hazreti Şuayb'ın duâsından sonra Cebrail'in sayhası ve bir zelzele, onları hakir ve zelil kıldı. Hepsi yok oldular. Sanki onlar, o beldede yaşamamışlardı.

Şuayb aleyhisselâm ve ona iman edenler, kötülüklerden korundukları gibi, onların maruz kaldığı azaptan da kurtarılarak sadete erdirildiler. Allahü teâlâ, bu azgın kavmin helâk oluşunu Kur'an-ı kerimde mealen şöyle beyan buyurmaktadır:

[Cebrail aleyhisselâmın] **sayhasıyla, onları**

zelzele alıp, evlerinde yüzleri üzerine düşerek helâk oldular.) [A'râf 91]

(Azap emrimiz gelince, Şuayb'a ve onunla olan müminlere rahmetimizle necat verdik ve küfürle nefslerine zulmedenleri Cebrail'in (aleyhisselâm) sayhası yakalayıp, evlerinde helâk oldular. Sanki onlar, orada ikamet etmemiş, yaşamamışlardı. Semûd kavmi, rahmet-i îlahiyeden nasıl uzaklaştırıldıysa, Medyen kavmine de öylece bir uzaklık verildi.) [Hûd 94-95]

Medyen ahalisi, böylece Hazreti Salih'in peygamber olarak gönderildiği Semûd kavmine gelen azabın bir benzeri ile cezalandırılmıştır. Yalnız Semûd kavmini altlarından, Medyen ahalisini ise üstlerinden gelen bir sayha helâk etmiştir.

Kavminin durumunu gören Hazreti Şuayb, onların iman etmeyerek bu

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

hâle düşmelerine üzüldü. Sonra kendisini teselli etti. Bu husus Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirildi:

“Ey kavmim! Ben, Rabbimin gönderdiklerini size tebliğ ettim ve sizin için nasihatte bulundum. Artık ben kâfir olan bir kavme karşı nasıl fazlaca mahzun olurum?” dedi.)

[A'râf 93]

Elbette Medyen halkı, kendisinin bildirdikleri Allahü teâlânın emir ve yasaklarına inanmamakla azaba müstahak olmuşlar ve küfürde ısrarlarının karşılığını görmüşlerdir.

Eyke halkı

Şuayb aleyhisselâm, kavminin helâkenden sonra Medyen'e yakın; yeşillik, ağaçlık ve bolluk içinde bir şehir olan Eyke'deki insanlara, doğru yolu göstermekle vazifelendirildi. Eyke halkı, Medyen ahalesinin bütün hususiyetlerini taşıyordu. Her türlü az-

gınlık ve kötülük onlarda da vardı. Onlar da bolluk içindeydiler. Teraziyi onlar da doğru kullanmazlar, ölçüde hile yaparlardı. Alışverişlerinde karşı taraftakine muhakkak zarar vermeye, onu aldatmaya çalışırlardı. Alırken ucuz ve fazla fazla alırlar, satarken pahalı ve eksik verirlerdi.

Yurtlarının, ticaret yolları üzerinde bulunmasından istifade ederek, yolcuları soyarlardı. Hepsinden kötüsü; puta taparlar, Allahü teâlânın peygamberine iman etmek için gelenleri, niyetlerinden vazgeçirmek için Hazreti Şuayb'a yalancı derlerdi. İstekleri olmazsa, tehditte bulunup eziyet yaparlardı. Başkalarının geçeceği yerlerde dururlar ve insanlara sıkıntı verirlerdi.

Aslında Medyen halkı çoğalıp, şehirlerine sığmaz olunca, bir kısmı oradan ayrılıp Eyke'ye yerleşmişler, orayı imar edip, yurt edinmişlerdi. Medyen ahalesinin küfürde inat

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

ederek helâke uğramasından sonra, Şuayb aleyhisselâm, Eyke halkını hak yola davet ederek dedi ki:

- Allahü teâlâdan korkmaz mısınız ki, Ona isyan edersiniz? Ben sizin için emin bir peygamberim. Allahü teâlâdan korkun! Yasakları terk edip bana itaat edin! Ben sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim âlemlerin Rabbindedir.

Kileyi, ölçęi tam ölçün, eksik tartarak insanların haklarına zarar verenlerden olmayın! Doğru terazi ile tartın! Yeryüzünde adam öldürmek, zina etmek ve yol kesmek suretiyle bozgunculuk yapmayın! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Allahü teâlânın azabından korkun!

Eykeliler, bugün bile ticaret hayatında geçerli olan ve herkesin uyması gereken, en azından toplumların sosyal yapısının temelini oluşturan bu

nasihatlere kulak asmadılar, iman etmediler ve karşı çıktılar. Hatta Hazreti Şuayb'a dediler ki:

- Sen defalarca sihre uğramış olanlardansın. Sen ancak bizim gibi bir insanısın. Biz senin davanda yalancılardan olduğunu zannediyoruz. Eğer davanda sadık isen, üzerimize gökten bir parça azap düşür.

Şuayb aleyhisselâm, kavminin iman etmesinden ümidini kesince, Allahü teâlâyâ duâ etti. Bu duâdan sonra, anîden Allahü teâlânın emriyle sıcak rüzgârlar esti. İnsanlar evlerine kaçtılar. Fakat sıcak rüzgârların şiddetini artırması üzerine, kâfirler çaresiz kaldılar. Belki serinleriz ümidiyle insanlar akarsu bulunan yeşillik ve gölge-lik yerlere koşuştular.

Fakat günden güne artan hararet, akarsuları kaynatırcasına ısıtmaya; kızgın bir hâle gelmiş olan taş ve toprak, insanların

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

ayaklarını yakmaya başladı. Yüzleri rüzgârın tesirinden kıpkırmızı oldu. Fakat kâfirler yine de küfürlerinde ısrar ettiler. Böylece ebedî felâkete uğradılar.

İnananlar ayrı yere çekilip, kâfirlerin bu hâlini ibretle seyrettiler. Cebrail aleyhisselâm bir bulut getirip şehrin dışında tuttu. Bulut sanki güneşi kaplamış, serinlik veriyor gibi idi. Kâfirler bunu görünce, ötekilere de haber verip bulutun altına koşuştular. “Bir serinlik bulduk, altında gölgeleniriz!” diyorlardı. Çünkü sıcağın iyice bunalmışlardı.

Hep birlikte orada toplanınca; **“Ey Eykeliler! Peygamberinizi yalanladığınız gibi, Rabbinizin acı azabını da tadın! Önünde secde ettiğiniz putlarınıza söyleyin, eğer güçleri yeterse sizi kurtarsınlar!”** diye nida gelip, kâfirlerin üstüne ateş ve kıvılcımlar yağmaya başladı. Bütün kâfirler ve onlara ait şeyler, ağaçlar, taşlar bile yandı.

İhtiyarlık ve âcizlik sebebiyle bulutun altına glemeyen kâfirler, hararetin sıkıntısıyla bir miktar da olsa, serinlemek için evlerine kapandılar. Fakat onlar da Cebrail aleyhisselâmın sayhasıyla helâk oldular. Sanki orada yaşamamışlar gibi onlardan da bir eser kalmadı.

Hazreti Şuayb'ın hususiyetleri

Peygamberlerin hepsi, Allahü teâlânın emirlerini ve yasaklarını bildirirken, aynı usulü kullanmışlardır. Bu usulde peygamberler, insanlara takvayı, Allahü teâlânın emirlerine itaatı, ibadetleri ihlas ile yapmayı emretmişler; davetleri hususunda onlardan bir ücret talep etmemişler, ecirlerinin Allahü teâlânın katında olduğunu bildirmişlerdir.

Medyen halkı ile eshab-ı Eyke'nin peygamberlerini yalanlamaları ve inkârda aşırı gitmeleri üze-

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

rine, Şuayb aleyhisselâm onların helâk olmaları için duâ etti ve Medyen ve eshab-ı Eyke helâk oldu. Şuayb aleyhisselâmın peygamber olduğu kavimlerden Medyen halkı Cebrail aleyhisselâmın sayhası ve zelzele ile, eshab-ı Eyke de gölge ile helâk oldu.

Şuayb aleyhisselâm, kavminin helâk olmasından sonra, tekrar Medyen'de yerleşti. İnananlardan birinin kızı ile evlendi. İki kızı oldu. Kızlar büyüdü. Kızlarından biri Hazret-i Musa aleyhisselâm ile evlendi. Kendisi iyice yaşlandı. Bir müddet sonra Mekke-i mükerreremeye gidip,

oraya yerleşti. Daha sonra orada vafat edip, Zemzem kuyusu ile Makam-ı İbrahim arasında, Kâbe'nin altınoluk tarafına defnedildi.

Her peygamber gibi Şuayb aleyhisselâmın da kendisine mahsus bazı hususiyetleri vardı. Bunlardan biri, insanları kırmadan, tatlı ve güzel bir lisanla onlara emri maruf yapmasıdır. Nitekim Resûlullah efendimiz, güzel konuşmasından dolayı, ondan; **Hatib-ül-Enbiya** diye bahsetmiştir.

Şuayb aleyhisselâmın bir başka özelliği de, çok namaz kılıp, Allah korkusundan pek fazla ağlama-

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

sıdır. Allah korkusundan ve Onun rızasını kazanabilmek düşüncesinden o hâle geldi ki, ağlamaktan neredeyse gözleri görmez hâle gelecekti.

Şuayb aleyhisselâmın hususiyetlerinden biri de, alış verişte Allahü teâlânın emir ve yasaklarına titizlikle uyması idi. Bu sebeple, başkalarının haklarının kendi üzerinde kalmamasına çok dikkat eder ve azamî gayreti gösterirdi. Hâlbuki onun kavmi terazi ve ölçüde hile yapmadan duramazlardı. Zamanın geçer akçesi olan altın ve gümüş paraların kenarlarından kırparlar, alış veriş

yaptıkları kimselere muhakkak zarar verirdi.

Hazreti Şuayb'ın mucizeleri

Her peygamber gibi Şuayb aleyhisselâm da peygamberliğini ispatlamak ve sözünün doğru olduğunu göstermek için mucizeler izhar etti. Bunlar karşısında, inananların imanı kuvvetlendiği gibi, bazı inanmayan kimseler de imana geldiler. İnatçı kâfirler ise, onu, sihirbazlıkla itham ettiler. Hazreti Şuayb'ın mucizelerinden bazıları şunlardır:

Birgün kavmi, Hazreti Şuayb'a dediler ki:

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

- Gerçekten peygamber isen siyah olarak doğmuş olan kuzularımızı beyaz hâle getir!

Şuayb aleyhisselâm duâ edince, duâsı kabul olunup; "Ya Hayy, ya Kayyûm, ya Rahmân, ya Samed, ya Sebbûh" ismi şerifleri ile duâ etmesi emredildi. Hazreti Şuayb böyle duâ edince, kuzuların hepsi beyaz oldu.

Yine bir defasında kavmi, Hazreti Şuayb'a gelip dediler ki:

- Hak peygamber isen duâ et de, şu dağlar ve taşlar kalkıp, yerleri dümdüz ovalık olsun!

Şuayb aleyhisselâm duâ edince, cenab-ı Hak kabul buyurup, elini dağ ve taşlar üzerine koymasını emreyledi. Elini koyduğu her taş, toprak oldu. Oradaki dağ ve taşlardan eser kalmayıp, kavminin istediği gibi bir ova meydana geldi.

Şuayb aleyhisselâm, peygamber olduğunu Al-

lahü teâlânın emriyle açıklayınca; kavmi, koyun sahibi olmayan Hazreti Şuayb'ın, kendilerinin koyunlarını ellerinden almak için böyle bir yola başvurduğunu iddia ettiler. Şuayb aleyhisselâm bunu duyunca, üzüldü. Kendisine koyun ihsan eylemesi için Allahü teâlâyâ duâ etti. Orada bulunan taşlara eliyle işaret etmesi emrolundu. Hazreti Şuayb emredildiği şekilde taşlara işaret edince, o anda hepsi koyun oldu. Hazreti Şuayb'ın koyunları, kavminin koyunlarının birkaç misli fazla oldu.

Şuayb aleyhisselâm, bir defasında bir yerde bulunan taşların etrafında döndü. O taşlar bakır oldu. Bakırları işleten insanlar çok zengin oldular.

Hazreti Şuayb'ın kavminin bulunduğu yerde büyük kum tepeleri vardı. İnsanlar onlardan çok sıkıntı çekiyorlardı. Hazreti Şuayb'dan bu kum tepele-

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM

rini kaldırmasını istediler. Şuayb aleyhisselâm da duâ etti. Sonra eliyle işaret edince, Allahü teâlânın izniyle tepeler, uçan kuşlar gibi kalkıp, kimsenin rahatsız olmayacağı bir yere kondular.

Şuayb aleyhisselâm bir dağa çıkacağı zaman, dağ küçülür; âdeta bir deve gibi çökerdi. Şuayb aleyhisselâm istediği yere çıkınca, yine eski hâlini alırdı.

Hazreti Şuayb'ın mucizelerinden biri de doğru yoldan sapmış olan Eykelilerin, "Eğer peygamber isen, bizim üstümüze gökten bir parça düşür!" demeleri ve Hazreti Şuayb'ın bu hâli Allahü teâlâyâ arz etmesi üzerine, gökten azap inmesidir. Önce sıcaklık artmış, daha sonra da serin bir bulut görünmüştü. İnsanlar, bulutun altına toplanınca, üzerlerine ateş yağarak hepsi helâk oldular. Onların hâlini seyreden müminler ise hiç rahatsız olmadılar. Hâl-

buki onlarla aralarındaki mesafe fazla değildi ve onları seyrediyorlardı.

Hazreti Şuayb'ın peygamberliğine inanmayan Eyke halkı, ondan mucize istediler. Şuayb aleyhisselâm da çevredeki putlara hitap edip dedi ki:

- Rabbiniz kimdir? Ben kimim? Söyleyin!

Taş ve ağaçtan yapılmış, cansız birer mahlûk olan putlar, dile gelip dediler ki:

- Rabbiz ve yaratıcımız Allahü teâlâdır. Ya Şuayb! Sen ise Allahü teâlânın peygamberisin!

Bu sözleri söyleyen putların hepsi, yerlere düşüp paramparça oldular. Bu sırada şiddetli bir rüzgâr esti. Kâfirler kaçıp evlerine saklandı. Birçok kimse, bu mucizeler karşısında imanla şerefle ni, Müslüman oldu. İnanmayanlar, azgınlıklarını daha da artırdılar. İnananlara eziyet etmeye kalkıştılar.

MUSA
ALEYHİSSELÂM

MUSA ALEYHİSSELÂM; İsmi ve Nesebi

Bütün İsrailoğulları Yakûb aleyhisselâmın 12 oğlundan çoğalmışlardır. Bu oğullarından Lâvî ismindeki oğlu, Nâbite isminde bir hanımla evlendi. Bundan; Garsûn, Merzî, Merdî ve Kâhis adlı çocukları oldu. Kâhis 46 yaşında iken, Kâhî isimli bir hanımı nikâh etti. Kâhis'in bu hanımından Yasher isimli bir oğlu oldu. Yasher de büyüüp yetişince, Semyet isminde bir hanım ile evlendi. Bu evlilikten İmrân dünyaya geldi. Yasher uzun bir ömür sürdü. Oğlu İmrân, Nuceyb isminde bir hanımla evlendi. (Hazreti Musa'nın annesinin ismi; Yûhâbiz, Eyariha ve daha başka şekillerde de bildirilmiştir.) Bu evlilikten ise, Hazreti Harûn ve Hazreti Musa doğdu. Mûsâ ismi (Sudan kurtarılmış) ma'nâsına gelmektedir. Hıristiyanlar (Moşe) ve (Möis) diyor.

İsrailoğullarının dramı

Tarihçilerin bildirdiklerine göre, Mısır'da hüküm süren ve kendilerine Firavun ismi verilen hükümdarlar vardı. Bunlardan Reyyân bin Velid, Hazreti Yusuf'u, bütün hazinelerin başına Maliye Nazırı olarak tayin eden ve ona inanan, mümin bir zat idi. Reyyân vefat edince, Kâbûs bin Mus'ab, Firavun (Mısır Sultanı) oldu. Hazreti Yusuf'u vazifeden almadı. Hazreti Yusuf onu imana davet etti, fakat kabul etmedi. Bu ve sonra gelen Firavunlar, İsrailoğullarına kıymet vermediler. Kâbûs, başkalarına zorla iş yaptıran, çok zalim bir hükümdardı. Hazreti Yusuf, bu hükümdar zamanında vefat etti.

Kâbûs'un saltanatı oldukça uzun sürdü. Sonra helâk oldu ve yerine kardeşi Ebü'l Abbas geçti. Ebü'l Abbas'ın da bundan farkı yoktu. Hatta Kâbûs'dan daha zengin, da-

MUSA ALEYHİSSELÂM

ha kibirli, daha zorba ve daha zalim idi. Bu da uzun bir saltanat sürdü. Kâbûs bin Mus'ab ve kardeşi, Amâlika kabilesinden idi. Bu firavun kavmini toplayarak ben sizin rabbinizim diyerek kendisine tapınmaya çağırmıştı. Kendi kavmi ona itaat etmiş, İsrailoğulları ise İbrahim aleyhisselâmın bildirdiği atalarının dininden dönmeyi kabul etmemişti. Bunun üzerine Firavun da İsrailoğulları üzerindeki baskıyı daha da artırdı.

Yusuf aleyhisselâmdan sonra İsrailoğulları Mısır'da kaldılar. Doksan üç kişilik bir kabile hâlinde gelen İsrailoğulları, Mısır'da hızla çoğaldılar. Kendileri; Yusuf, Yakûb, İshak ve İbrahim'in (aleyhimüsse-lâm) bildirdikleri dine bağlı olup, inanç ve ibadetlerine sıkı sıkıya bağlı idiler. Mısır'ın eski yerlileri olan Kıbt kavmi ise yıldızlara ve putlara taparlardı. Bunlar aynı zamanda İsrailoğullarına hakaret gözüyle bakarlardı. Yusuf aleyhisse-

MUSA ALEYHİSSELÂM

lâm zamanında İsrailoğullarının gördüğü itibar, gün geçtikçe azalarak kaybolmuştu. Hatta ezilen bir sınıf hâline gelmişlerdi.

Firavunlar da pek zalim, gaddar kimseler oldukları için, tebaaları olan, yani saltanat mülkü içinde bulunan İsrailoğullarını esir gibi çalıştırır, ağır ve meşakkatli işlerde kullanırlardı. Onların günden güne artıp çoğalmalarından ve kendilerine (Kıbt kavmine) galebe çalmalarından endişe ediyorlardı.

İsrailoğulları, Kıbt kavminin muamelelerinden, Firavunların baskı ve zulümlerinden tamamen usanmışlardı. Zira İsrailoğulları en ağır işlerde çalıştırılıyordu. Bu baskılardan kurtulmak için dedelerinin, yani Yakûb aleyhisselâmın yurdu olan Kenan diyarına gitmek istedilerse de, bir türlü yakalarını Firavunun pençesinden kurtarıp Mısır'dan dışarı çıkamadılar. Zira Mısırlılar için onlar,

her işe gönderilen, icabında bedava çalıştırılan bir işçi idiler.

On iki kabile olan İsrailoğullarının her bir bölümü, Hazreti Yakûb'un oğullarından birine mensup idi. Her kabilenin bir önderi vardı. Bunlara, Yakûb aleyhisselâmın torunları manasına, **Esbât-ı Benî İsrail** denilirdi. Bu on iki kabilenin hepsi bir araya gelse ve tek bir öndere uysalar, kuvvetleri birleşir ve istediklerini yapabilirlerdi. Fakat onları toparlayacak, bir emîr altında birleştirecek bir baş, bir önder lâzım idi. Ancak böyle olduğu takdirde kuvvetlerini birleştirip Firavuna karşı koyabilirler ve esaretten kurtulabilirlerdi.

O zamandaki Firavun, pek alçak ve çok zalim idi. Firavunlar içinde, onun kadar katı kalbli, onun kadar uzun saltanat süren, Hak teâlâyâ karşı onun kadar büyük konuşan, İsrailoğullarına onun kadar

MUSA ALEYHİSSELÂM

kötü davranan başka birisi görülmemiştir. İsrâiloğullarına çok eziyet eder; kimini inşaat, kimini ziraat, kimini de kanalizasyon işlerinde çalıştırır; ağır ve çirkin hizmetleri onlara veririrdi.

Firavunun kendilerini çeşitli işlerde kullanmasında, İsrailoğulları kısım kısım idi. Bazıları dağlarda taş kesip sırtlarında getirirler, bazıları Firavun için köşkler ve saraylar bina ederlerdi. Bir kısmı marangozluk ve demircilik gibi sanatlarda çalışırlardı. Bu işlerde, zorla, zorbalıkla çalıştırılırlardı. Zayıf ve çalışmayacak durumda olanlara ise vergi konulmuştu. Vergi ödemek durumunda olanlar, her gün güneş batmadan önce, vergisini getirip teslim etmek mecburiyetinde idi. Şayet bunlardan biri güneş batıncaya kadar vergisini getirmez ise, sağ kolu, çözülemeyecek şekilde boynuna asılarak bağla-

nırdı. Bir ay müddetle öyle kalır ve o kimse çok zahmet çekerdi.

Firavunun zulmü altında, İsrailoğulları epeyce zaman işkence ve eziyet gördüler. Firavun çok uzun bir saltanat sürdü. Saltanatı müddetince, bütün gücünü, İsrailoğullarına zahmet vermekte, onları en ağır işlerde çalıştırmakta harcamıştır.

Firavunun rüyası

Firavun bir gece rüyasında; Beytûlmukaddes'ten çıkan bir ateşin, Mısır'ın evlerini kaplayıp kül ettiğini, Kıbtîleri yakıp, İsrailoğullarına dokunmadığını gördü. Korkuyla uyanan Firavun, telâşla hemen kâhinleri, sihirbazları, rüya tabircilerini ve müneccimleri çağırıldı. Rüyasının tabirini istedi. Onlar rüyayı şöyle tabir ettiler:

“Yakında İsrailoğulları içinde bir çocuk dünyaya gelir; mülkü, saltanatı eli-

nizden alır. Sizi ve milletinizi yurdunuzdan çıkarır, dininizi değiştirir. Onun doğacağı zaman çok yakındır.”

Bu tabir, Firavun için en acı ve hiç tahammül edilmez bir söz ve mutlaka yok edilmesi icabeden bir tehlike idi. Bunu duyar duymaz, kin ve nefret dolu bir şekilde, kendine yakışan en çirkin kararı verdi. Merhamet hislerinden tamamen mahrum olduğu için, saltanatına son verecek olan çocuğu ortadan kaldırmak istedi. Bu ocuğun hangi aileden doğacağını bilemediğinden, İsrailoğulları içinde doğacak bütün erkek çocukların derhal öldürölmesini emretti. Memleketindeki ebe­lerin hepsini toplayıp, onlara; “İsrailoğullarından doğum esnasında kız çocukları dışında, elinize düşen her oğlanı öldürün!” dedi ve başlarına amirler tayin edip, emrin yerine gelmesini temin etti.

Hazreti Musa'nın doğumu

İsrailoğulları da büyük­lerinden duyarak, içlerinden bir zatın yetişeceğini, kendilerini Firavun ve Kıbtîlerin zulmünden kurtaracağını, yine bu zatın, onları, dedelerinin asıl memleketi olan Kenan diyarına götüreceğini biliyorlardı. Bu zatın meydana çıkmasını ümit ediyorlar; bunun bir an önce gerçekleşmesini bekliyorlar; yapılan bütün zulüm ve eziyetlere, bu ümitle sabrediyorlardı.

Firavun; kamıştan, keskin bıçak gibi ameliyat aletleri yapılmasını emretti. İsrailoğullarının hamile kadınları zorla yatırılır, bu aletlerle karınları yarıılır ve çocukları ayakları arasına düşüverirdi. Bu büyük azap, doğum zamanı gelenlere yapılır ve oğlan çocukları o anda öldürölürdü. İsrailoğullarının çocukları bu şekilde katledildiği gibi, yetişkin erkeklerden bu hâle dayanama-

MUSA ALEYHİSSELÂM

yıp, karşı çıkanlar da öldürülüyordu.

Bunun üzerine, Kıbtîlerin reisi, Firavuna müracaat edip; "Sen, İsrailoğullarının çocuklarını öldürüyorsun. Bu arada yetişkinler de öldürülüyor. Böyle giderse bizim işimiz gayet zor olacak. Zor ve meşakatli işler bize kalacak!" diyerek endişelerini bildirdi.

Firavun, İsrailoğullarına merhamet ettiği için değil, kendi kavmi olan Kıbtîlerin ısrarlarının fazlalığı sebebiyle, biraz yumuşar gibi göründü. İstemeye istemeye, İsrailoğullarından doğacak olan erkek çocukların bir sene öldürülüp, ikinci sene öldürülmemesini emretti. Böylece birer sene arayla, doğacak bütün erkek çocuklar öldürülecekti.

Firavunun emriyle, doğan bütün erkek çocuklarının öldürüldüğü o sene, Lâvî neslinden, yani Hazreti Yakûb'un üçüncü oğlu

olan Lâvî'nin torunlarından İmrân isimli bir zatın sulbünden, annesi, Hazreti Musa'ya hamile oldu.

Firavunun, doğan çocukları hemen öldürmek üzere, İsrailoğullarına musallat ettiği ebelerden birisi, Hazreti Musa'nın annesinin yakından tanıdığı, samimî olduğu bir kadın idi. Doğum vakti yaklaştığında, Hazreti Musa'nın annesi çocuğuna zarar gelmesi endişesiyle yakın dostu olan o ebeyi çağırıp, gizlice; **"İşte benim doğum vaktim geldi. Bugün, dostluğunu, yakınlığını göstereceğin ve bana yardım edeceğin gündür!"** diyerek ondan yardım istedi. O da "Peki" deyip eve geldi.

Nihayet doğum gerçekleşti. Hazreti Musa doğar doğmaz, mübarek alanında bir nur parladı. Ebe, bunu görünce, o nurun tesiriyle bütün vücudunun titrediğini hissetti. Kalbine, Allahü teâlâ tarafın-

MUSA ALEYHİSELÂM

dan, Hazreti Musa'ya karşı büyük bir muhabbet verildi. Ebe, bütün kalbinin, bu nurlu çocuğa muhabbetle dolduğunu hissetti. Kalbinde hissettiği bu görülmemiş muhabbet ile âdetâ yerinde duramayarak, Hazreti Musa'nın annesine dedi ki:

- İyi ki bu doğuma beni davet ettin. Senin bu oğlunu o kadar sevdim ki, başka hiçbir şeyi onun kadar sevmedim. Ben çocuğuna bir zarar vermem ama, senin hamile olduğun, vazifelilerin kayıtlarında vardır. Ben buradan çıktıktan sonra, buraya hemen vazifeliler gelir. Oğlunu iyi muhafaza eyle!

Ebe evden çıktıktan sonra, bunları gözetleyen bazı vazifeliler hemen kapıya geldiler. İçeri girmek istiyorlardı. Gelenleri, önce, Hazreti Musa'nın kız kardeşi Meryem gördü. Hemen annesine haber verdi:

- Anneciğim! Kapıda vazifeliler, Firavunun adamları var!

Hazreti Musa'nın annesi, neye uğradığını şaşırды. Sanki akli başından gitmişti. Ne yaptığını bilmez hâldeydi. Çocuğu bir hırkaya sarıp, dışarıdan görünmeyecek şekilde tandırın bir köşesine koydu. Hâlbuki tandır ateşten çok kızmıştı. Fakat o, bunu telâştan farketmemişti bile.

Firavunun adamları içeri girip, her tarafı aradılar. Tandır kızdığından ve orada çocuk olma ihtimali hiç akla gelmediğinden, tandıra bakmadılar. Allahü teâlânın hikmeti, Hazreti Musa'nın annesinde de, hiç doğum yapmış bir kadının hâli görülüyordu. Adamlar hayretle Musa aleyhîselâmın annesine sordular:

- Biraz evvel buraya bir ebe kadın gelmemiş miydi?

- **O benim tanıdıklarım-dan, yakın dostlarımdandır. Beni ziyarete gelmişti.**

MUSA ALEYHİSSELÂM

Bunun üzerine Firavunun adamları çıkıp gittiler.

Hazreti Musa'nın annesi bu hâlin dehşet ve heyecanını üzerinden atamamışken, birden aklı başına geldi. Çocuğu ne yaptığını hatırlayamadı. Orada bulunan kızına sordu:

- **Çocuk nerede?**

- Bilmiyorum.

Zira annesi çocuğu saklarken, o kapıya bakıyordu. Bu sırada tandırdan çocuğun ağlama sesi duyuldu. Sanki, "Ben buradayım!" diye, hafif bir ağlama ile haber verdi. Annesi can havli ile oraya koştu. Oğlu tandırda idi ve hiçbir zarar görmemişti. Allahü teâlâ ona, kızgın tandırı serin bir yer eylemişti. Aynen, Hazreti İbrahim'e ateşin gülistan olması gibi...

Hazreti Musa'nın annesi ilk tehlikeyi böylece atlatmıştı. Ciğerparesi, Firavunun zararından şimdilik korunmuş, yaralı kalbi bi-

raz olsun rahatlamıştı. Bununla beraber, Firavunun casusları tarafından, doğumun er geç haber alınacağı endişe ve korkusu içindeydi. Bu sırada, Allahü teâlâ, Hazreti Musa'nın annesine; oğlunu emzirip aç bırakmamasını, Firavunun adamlarından bir zarar gelmesi durumunda, onu Nil nehrine bırakmasını, çocuğun kendisine geri verileceğini ve bir de Hazreti Musa'nın peygamber olacağını, bu sebeple korkmamasını ilham etmiştir.

Bu durum Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmiştir:

(Biz, Musa'nın annesine şöyle ilham ettik: Musa'yı emzir! Ona bir zarar gelmesinden korkarsan, onu Nil nehrine bırak, boğulacağından korkma! Ve ayrılığıyla hüzünlenme, kederlenme! Muhakkak ki biz, yakın zamanda onu sana geri döndürürüz ve onu peygamberlerden eyleyiz.) [Kasas 7]

MUSA ALEYHİSSELÂM

O, bu ilham ile oğlunu bir sandık içinde Nil nehri-ne bırakmak istedi. Hazreti Musa'nın doğumundan birkaç gün sonra, Kıbtîlerden bir marangoza gidip, istediği sandığın vasıflarını bildirdi. Kıbtî marangoz hayretle sordu:

- Böyle bir sandığı ne yapacaksın ki?

O ise yalandan hiç hoşlanmadığı için hakikati olduğu gibi anlattı. Marangoz istediği sandığı yaptı.

Musa aleyhisselâmın annesinin istediği sandığı yapan marangoz, sonra gidip bunu Firavunun memurlarına haber vermek istedi. Vazifelilerin yanlarına varan marangoz, onları anlatmaya başlayacağı anda dili tutulup, hiçbir şey konuşamaz oldu. Hiçbir söz söyleyemediği gibi, işaretlerle de hiçbir şey anlatamadı. Marangoza kızan vazifelilerin sabırları taşıdığından, döverek, hakaretle onu dışarı attılar.

Marangoz ne olduğunu anlayamamanın şaşkınlığı içinde dükkânına dönünce, hikmet-i Huda, dili açıldı. Derdini anlatmak için, acele ve heyecanla koşarak, yine vazifelilerin yanına geldi. Güya kendisini müdafaa edecek, haklı bir gaye ile, üstelik onların hoşuna gidecek bir şeyi haber vermek için geldiğini ispat edecekti. Bu sefer dili tutulmakla kalmamış, gözleri de o anda göremez olmuştu.

Yine vazifelilerden çok hakaret görüp, dışarı atıldı. Pek perişan ve acınacak hâle düştü. Biraz evvel sapasağlam bir kimse iken, şimdi konuşamaz ve göremez olmuştu. Bunun ilâhî bir ikaz ve ceza olduğunu anladı. Yaptığına çok pişman oldu. Kendi kendine; "Şayet dilim açılır da bu musibetten kurtulursam, haber vermeye gitmeyeceğim ve bu sırrı hiçbir zaman hiç kimseye söylemeyeceğim!" diye ahdedti.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Bu içten gelen pişmanlık ve ahdin neticesinde dili söyler, gözleri de görür oldu. Marangoz sevincinden, hemen Allahü teâlâya iman edip, şükür secdesine kapandı. Böylece, Hazreti Musa'nın annesi büyük bir tehlikeden daha kurtuldu.

Bu marangozun yaptığı sandık, hasır örülen bir cins kamıştan yapılmıştı. Hazreti Musa'nın annesi sandığı aldı. İçine pamuk koydu ve Hazreti Musa'yı, büyük bir ihtimam ile san-

dığa yerleştirdi. Sonra sıkıcı kapayıp, bağladı ve Nil nehrine bırakıverdi.

Bir anne için, yeni doğmuş bir çocuğu bu şekilde nehre bırakıvermek, elbette çok zor idi. Fakat o, kendisine ilham olunduğu şekilde hareket ediyordu.

Sular, sanki onu taşımanın idrakinde imiş gibi, yavaş yavaş, kaldırıp indirerek uzaklaştırdı. Nil nehri, Firavunun sarayının civarından geçerken, büyük bir kanal ile, içinde sarayın da bulunduğu bahçeye

MUSA ALEYHİSSELÂM

ayrılırdı. Sandık bu kanaldan sarayın yakınına kadar geldi. Su almak için kanala gelen hizmetçiler, sandığı sarayın bahçesindeki ağaçların arasında buldular. İçinde para vardır zannıyla alıp, açmadan Firavunun hanımına götürdüler.

Bu arada Firavun, Asiye binti Müzâhim ile evlenmişti. Asiye, kavminin seçkin kadınlarından olup, iffet ve cemel sahibi idi. Bu hanım, Yusuf aleyhisselâm zamanında Mısır Sultanı olan ve Hazreti Yusuf'a iman eden Reyyân bin Velid'in neslinden idi.

Firavunun hanımı olan Asiye, sandığı açınca, şaşırıldı. Çünkü akıllara durgunluk verecek güzellikte bir erkek çocuk vardı. Allahü teâlâ Asiye'nin kalbine, bu çocuğa karşı muhabbet ve acıma hissi verdi ve Asiye büyük bir sevgi ile ona bağlanıp hep hizmetinde bulundu.

Hazreti Musa Firavunun sarayında

Doğan çocukları öldürmekle vazifeli olanlar, bir çocuk bulunduğunu haber alınca, doğruca Hazreti Asiye'nin yanına gelerek, çocuğu öldürmek istediler. Hazreti Asiye, onlara dedi ki:

- Sabredin! Bu çocuk İsrailoğullarını arttırmaz ya... Ben Firavuna gidip, onu bana bağışlamasını isteyeceğim. Bağışlarsa, iyilik etmiş olursunuz. Şayet öldürülmesini emrederse, o zaman size ne sözüm olur ki?

Sonra bebeği Firavuna götürdü. Firavun, bebeğin öldürülmesini isteyerek dedi ki:

- Bunun İsrailoğullarından olmasından korkarım. Bu, bizim elinde helâk olacağı ve onun sebebiyle mülkümüzün elimizden gideceği kişi olabilir.

Hazreti Musa'ya candan bağlanan Hazreti Asiye, **"Bu çocuk, benim ve**

MUSA ALEYHİSSELÂM

senin göz nurumuz olsun. Onu öldürmeyin! Olur ki, bize faydası dokunur, yahut onu evlât ediniz.” diyerek, Firavun, çocuğu kendisine bağışlayınca kadar susmadan hep konuştu. Hatta, bu çocuğun İsrailoğullarından olduğunu kat’î belli olmadığını, başka bir kavimden olma ihtimalinin de bulunduğunu bildirdi. Firavun, bu ısrar karşısında, öldürmek fikrinden vazgeçti. Onu evlât edinmek hususunda ise; “Ben istemem, senin olsun!” dedi.

Tefsir âlimleri; (Şayet, Asiye gibi Firavun da Musa aleyhisselâmı benimsemiş olsa ve; “Evet, beraberce bunu evlât edineyim!” deseydi, Allahü teâlâ, Asiye’ye nasip ettiği gibi, ona da hidayet verirdi.) diye bildirmişlerdir.

İşte o günden sonra, Hazreti Musa, Firavunun sarayında yetişmeye başladı. Ne garip bir tecelli ve ne büyük bir hikmettir ki, Fira-

vun, bir taraftan bu çocuğu aramak, bulmak ve ortadan kaldırmak için hazineler sarfediyor; binlerce maaş yavrunun kanını akıtıyor; bağı yanık anaların, gözü yaşlı babaların yüreklerini dağlıyor; bir taraftan da aradığı çocuğu bizzat kendi eliyle besleyip büyütüyordu. Hem de tam bir hürmet ve büyük bir ihtimam ile yetiştiriliyordu.

Buna benzer misallere tarihte çok rastlanmıştır. Ekseri zalimlerin, kendi ellerinde besledikleri, kendisini pek aşağı gördüğü, hatta hizmetçi eyledikleri kimselerin elinde helâk edilmesinde çeşitli hikmetler vardır. Allahü teâlâ, o zalimlerden intikamını başka suretle de almaya elbette kadir olup, her şeye gücü yeter.

Hazreti Musa’nın süt annesi

Sarayda, Asiye tarafından evlât edinilen Hazreti

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa için, o gün bir süt anne bulunması kararlaştırıldı. Ne kadar süt anneler bulduysa da, bebek hiçbirini emmedi. Zira ilâhî takdir onun yabancı kadından emmesine izin vermiyordu. Zira onun, annesine iade edileceğine dair hüküm verilmişti.

Diğer taraftan, Hazreti Musa'nın annesi, çocuğunu Nil nehrine bıraktıktan sonra, dikkat çekmemesi için sandığı kendisi takip etmemiştir. Bu görevi Hazreti Musa'nın kız kardeşi Meryem'e vererek dedi ki:

- Kardeşinin ardı sıra git! Onu takip et! Ne olduğunu anlayıp, bana haber getir!

Meryem, kardeşi Musa'nın bulunduğu sandığı takip etmişti. Sandığın Firavunun sarayına götürüldüğünü, çocuğu emzirmek için süt anne arandığını, bunun için pek çok kadının saraya geldiğini gördü. Hatta gelen kadın-

larla birlikte saraya girdi. Musa aleyhisselâmın, onlardan hiçbirinin sütünü emmediğini görünce, sevinerek dedi ki:

- Size bu çocuğu emzirecek, onu güzel yetiştirecek bir hanımı haber vereyim ve onun buraya gelmesinde size yardım edeyim mi?

Meryem, her ne kadar durumu sezdirmemeye azamî gayret gösteriyor, heyecanını gizlemeye çalışıyorsa da, diğer insanlardan farklı bir hâlinin olduğu belliydi. Bunu ilk farkeden, Firavunun veziri Haman oldu. Haman, Meryem'e çıkıştı:

- Senin telâşın nedir ki, ona süt annelik yapacak birini bildiğini söylüyorsun? Yoksa bu çocuk senin kardeşin mi ha?!

Meryem, durumun ne kadar hassas olduğunu bildiğinden, hemen kendini toparlayarak cevap verdi:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Sarayda bulunanların, süt anne bulmak için olan telâş ve gayretlerini gördüğümünden, onlara yardımcı olmak istedim, o kadar...

Meryem böyle söyleyince, hemen onunla ilgilenerek dediler ki:

- Sen tanıyorsan, onu bulmamızda bize yardımcı ol!

- O benim annemdir.

- Annenin oğlu var mıdır?

- Harun isminde bir oğlu vardır. Çocukların öldürülmediği sene doğmuştu.

- Bu söylediklerin gerçekten doğru ise, o kadını getir!

Meryem, sevinç ve heyecanla annesinin yanına döndü ve olanları haber verdi. Sonra da annesini Firavunun sarayına götürdü. Annesi saraya geldiğinde, oğlu, Firavunun ellerinde ağlıyor, Firavun ise onu dindirmeye çalışıyor-

du. Oraya giren annesi, çocuğu kucağına alır almaz, sesini kesti. Sütünü kabul edip, emmeye başladı. Firavun da günde bir dinar ücretle, Musa'yı ona, süt çocuğu olarak verdi.

Bundan sonra, Hazreti Musa'nın annesi, oğlunu alıp evine götürdü. Böylece Allahü teâlânın, "... **Muhakkak ki, biz yakın zamanda onu sana geri döndürürüz...**" şeklindeki vadedi gerçekleşmiş oldu.

Nitekim Kasas suresininin 13. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki: **(İşte böylece biz, Musa'yı annesine iade ettik. Ta ki onunla gözü aydın olsun. Onun ayrılığıyla hüzün çekmesin. Ve Allahü teâlânın vaaadinin şüphesiz bir hak olduğunu bilsin. Lâkin insanların çoğu, Allahü teâlânın vaaadinin hak olduğunu bilmez.)**

Hazreti Musa'nın annesi, evlâdının Firavunun eli-

MUSA ALEYHİSSELÂM

ne geçtiğini öğrenince, çok üzölmüştü. Fakat Allahü teâlâ ona sabır ihsan ederek kendine hâkim olmuş; böylece sabrının karşılığını görmüştü.

Hazreti Musa'nın, diğer süt annelerin sütlerini emmediği hâlde, bu hanımın sütünü emdiğini anlayan vezir Haman; Hazreti Musa'nın annesine dedi ki:

- Bu çocuk, senden evvel başka kadınların sütünü hiç kabul etmediği hâlde, senin sütünü kabul ettiğine göre, sen her hâlde bu çocuğun annesisin!

- Ey melik! Ben hoş kokulu, sütü tatlı olan bir kadını. Her çocuk benim kokumu duyunca, hemen bana sarılır ve sütümü emer.

Bunun üzerine orada bulunanların hepsi birden; "Doğru söylüyorsun!" diye iltifat ettiler ve her biri ona altın ve cevahirden, çeşitli hediyeler verdiler.

Böylece Asiye'nin evlât edindiği Hazreti Musa'ya süt anne bulunmuştu. Asiye; Musa aleyhisselâmın annesine dedi ki:

- Yanımda, sarayda kal! Bu çocuğu burada emzir! Muhakkak ki ben, hiçbir şeyi bu çocuk kadar sevmiyorum.

Hazreti Musa'nın annesi, evindeki çocuğu Harun aleyhisselâmdan bahsederek şöyle cevap verdi:

- **Evimi ve evimdeki çocuğumu terk edemem, helâk olurlar. Müsaadeniz olur, gönlünüz rahat ederse, çocuğu bana verin, evime götürüp, ona bakayım. Benimle olduğu müddetçe ona iyilikten başka bir şey yapmam. Aksi hâlde evimi ve evdeki çocuğumu bırakamam.**

Onun, oğlu Hazreti Musa'ya olan şefkatinin çokluğu sebebiyle; "Her hâl ve şart altında, onu emzirmeye, ona bakmaya hazırım!" demeyip de; "Evime

MUSA ALEYHİSSELÂM

götürmeye müsaade eder-
seniz ona süt annelik ya-
parım. Aksi hâlde evimi ve
çocuğumu terk edemem!”
gibi Asiye’yi zorlayıcı bir
ifade kullanmasının sebe-
bi vardı. Çünkü Allahü te-
âlâ, kendisine çocuğunu
yakın zamanda iade ede-
ceğini vadetmişti. Kat’î
olarak biliyordu ki, Allahü
teâlânın vaadi haktır ve
mutlaka gerçekleşir.

Nihayet Asiye bu teklifi
kabul etti ve annesi, Haz-
reti Musa’yı alıp evlerine
getirdi. Ciğerparesini,
nehre emanet ederken
gönlü mahzun; Firavunun
eline geçtiğini işitince de
öldürecekleri endişesiyle
perişan vaziyette olan
gönlü yaralı anne, ertesi
gün her türlü afetten kur-
tulmuş, her hâliyle rahat
ve neşeli idi. Firavunun
sarayında herkesten iltifat
görüyor, her birinden çok
kıymetli hediyeler alıyor
ve işin en mühimi de, zayı
olmasından korktuğu ci-
ğerparesi kucağında bulu-

nuyordu. Bu anda onun
kalbinde bulunan rahatlık
ve süruru dile getirmek el-
bette mümkün değildir.

Hazreti Musa’nın anne-
si, çocuğu kucağında ola-
rak evine geldiği zaman,
sevinç gözyaşları döküyor,
Allahü teâlâya çok şükre-
diyor, yerinde duramıyor,
âdeti kendisini kaplayan
sevinç ile uçuyordu. Büt-
tün bu heyecan ve coşku
esnasında, kendini tuta-
mayıp; “Bu bir süt çocuğu
değil, benim kendi öz ev-
lâdım, ciğerparemdir!” di-
ye haykırıverse, durum ta-
mamen tersine dönebilir-
di. O ise, bunu pekâlâ bili-
yor ve kendini tutmaya
bilhassa gayret sarfediy-
yordu. Allahü tealâ onu
muhafaza etti ve bu hu-
susta bir tek kelâm söylet-
tirmedi.

Musa aleyhisselâm bi-
raz gelişip, hareket etmeye
başlayınca, Asiye, Hazreti
Musa’nın annesine; “Ço-
cuğumu bana getirmeni
istiyorum!” dedi. Sonra

MUSA ALEYHİSSELÂM

görüŖmenin sarayda yapılması için aralarında bir gün tayin ettiler. Asiye, hususî adamlarına ve memurlarına da dedi ki:

- Biriniz noksan olmak üzere, hepiniz, oğlumun hediye ile karşılayacaksınız! Hakkınızdaki kanaatim, karşılama esnasında göstereceğiniz dikkate ve ona vereceğiniz hediyelere bağlıdır!

Annesi ile birlikte evlerinden alınan Hazreti Musa, sarayda Asiye'nin odasına götürüldü. Görülmemiş bir karşılama merasimi yapıldı. Evlerinden çıkıp, saraydaki hususî odaya girinceye kadar, her adımda, kıymetli hediyeler takdim edildi. İçeriye girince, Asiye çok sevindi. Muhabbetle sarılıp, onu sevdi. Çok ikramda bulundu. Annesinin, çocuğa çok iyi bakmış olmasına da hayran oldu. Sonra çocuğun, Firavuna götürülmesini, onun da ikramda bulunacağını söyledi.

Hazreti Musa'yı Firavuna götürdüler. Firavun onu alıp, kucağına oturttu. Firavunun sakalı çok uzundu. Musa aleyhisselâm, Firavunun sakalını yakalayıp sertçe çekti. Hatta kıl da kopardı. Yüzüne bir de tokat attı ve elindeki kamçı ile de Firavunun başına vurdu. Firavun çok kızdı ve bunu kötüye yorumlayıp; "Aradığım düşmanım budur!" dedi. Çocuk boğazlayan adamlarına, onu öldürmeleri için haber gönderdi.

Firavunun hanımı Asiye, bu haberi öğrenince, koşarak Firavunun yanına gelerek sordu:

- Bana bağışladığın bu çocuk hakkında ne yapmayı düşündün?

Firavun da Musa aleyhisselâmın yaptıklarını anlattı. Asiye dedi ki:

- **O çocuktur, akli ermez. Bunu çocukluğundan yaptı. Ben şimdi ona bir iş yapayım da, o za-**

MUSA ALEYHİSSELÂM

man benim haklı olduğumu anlayacaksın. Altın, yakut gibi kıymetli şeyler ile birlikte bir de ateşin korunu önüne koyayım. Yakutu alırsa, akıllıdır. O zaman onu öldürt! Ateş parçasını alırsa, anla ki çocuktur.

Hazreti Asiye, Hazreti Musa'nın yanına, içinde altın ve yakut olan bir tabak ile yine içinde ateş kuru bulunan başka bir tabak koydu. Musa aleyhisselâm, elini mücevhere uzatırken, Cebrail aleyhisselâm, elini ateş kuru bulunan tabak tarafına çevirdi. Musa aleyhisselâm bir ateş parçası alıp, ağzına koyuverdi. Ateş, mübarek diline değdi ve yaktı. Böylece dilinde az bir yara meydana geldi.

(Bu yara, konuşmasına tesir etmişti. Ta ki, ilk olarak Tûr dağına çıktığında, dilindeki bu hâlin gitmesi için Allahü teâlâyâ duâ etti. Allahü teâlâ da kabul edip, artık o hâlden eser

kalmadı ve peygamberliği müddetince de çok fasih, düzgün ve en güzel şekilde konuştu.)

Bunun üzerine Asiye, Firavuna şöyle dedi:

- Yaptığının, düşündüğünün doğru olmadığını gördün mü? O çocuktur, ne yaptığını bilmez!

Bunun üzerine Firavun da öldürmekten vazgeçti. Bu yolla da Allahü teâlâ, Firavunun yapacağı kötülüğü ondan çevirdi.

Hazreti Musa'nın Kıptiyi Öldürmesi

Hazreti Musa Firavunun sarayında izzet ve ikram içinde kaldı. Allahü teâlâ, Firavuna ve bütün insanlara onu sevdirdi. Onu gören herkes, kalbinde ona karşı bir muhabbet hâsıl olduğunu hissederdi. Allahü teâlâ, onun gözlerine öyle bir güzellik vermişti ki, kendisini görenin, onu sevmemesi, ona âşık olmaması mümkün değildi. Bu hu-

MUSA ALEYHİSSELÂM

susta ayet-i kerimede mealen, ([Ya Musa! Sevilmem] **ve benim nezaretimde yetiştirilmem için, sana, kendimden sevgi verdim.**) [Tâhâ 39] buyuruldu.

Müfessirler; yukarıdaki ayet-i kerimenin mealini; **“Her görene seni sevdirdim. Hatta Firavuna seni sevdirdim de, onun şerlerinden, zararından kurtuldun. Asiye binti Müzâhim de seni sevdi ve evlât edindi.”** şeklindedir, demişlerdir.

Hazreti Musa bu şekilde Firavunun sarayında yetişti, büyüüp gelişti. Artık, Firavunun binek hayvanlarına biner, onun giydiği gibi kıymetli elbiseler giyerdi. İnsanların çoğu, Firavunun oğlu zannedip, süt çocuğu olarak geldiğini bilmezlerdi. Çok kimse onun sebebiyle haksızlıktan ve alay edilmekten kurtuldu. Kırk yaşına gelince, akrabalarını öğrenip, onların yanına gitti. Onları ziyaret etti.

Musa aleyhisselâm rüşd ve olgunluğa kavuşup, kendine ilim ve hikmet verilince, Firavunun dininin bâtıl, bozuk olduğunu bildi. Zaten Allahü teâlâ, diğer peygamberler gibi onu da muhafaza etmiş, Allahü teâlâdan başkasına ibadet etmek bir yana, böyle şeylere hiç yaklaşmamıştı. Hikmet ve ilim verilince, Firavunun ve çevresinin dinlerinin bozukluğunu, daha iyi anladı. Bundan sonra, Firavunun ve kavminin içinde buldukları hâli ayıplamaya, onların zulüm yaptıklarını anlatmaya başladı.

Hazreti Asiye'nin her türlü gayretine, yatıştırılmaya çalışmasına rağmen, Firavun ve onun kavmi olan Kıbtîler, Hazreti Musa'yı aralarından ayırmaya, yanlarından uzaklaştırmaya çalıştılar. Korkutmaya kalkıştılar. Hazreti Musa da onların arasından ayrılıp çıktı. Bu

MUSA ALEYHİSSELÂM

sebeple, Firavunun bulunduğu beldeye, gizlice girerdi. Çünkü Kıbtîler tehdit ediyorlardı. Bir de onlar her kötülüğü yapabilirlerdi.

Hazreti Musa, birgün Münif isimli bir beldede, Mısırlı bir Kıbtî kâfirinin, İsrailoğullarından birine işkence ettiğini gördü. İşkence gören Sâmirî isminde biri, hasmı da Fâtûn isminde Firavunun ekmeçisi idi.

Fâtûn, sarayın mutfağı için odun satın almış ve Sâmirî'ye; "Bu odunları taşı!" demişti. Taşımayınca da ona zulmetmeye başlamıştı. Sâmirî, kendine haksızlık yapan Mısırlıya karşı, Hazreti Musa'dan yardım istedi. Musa aleyhisselâm Sâmirî'yi onun elinden kurtarmaya çalıştı. Eliyle Kıbtînin göğsüne vurunca, adam düşüp ölüverdi. Hazreti Musa yaptığı bu işten mahcup oldu ve Allahü teâlâyâ şöyle niyazda bulundu:

- Bu maktulün yaptığı iş, aşikâre azdıracı bir düşman olan şeytanın amelilerindedir. Ya Rabbi! Senin emrin olmadan o Kıbtînin ölümüne sebep olmakla ben nefsimе yazık ettim. Benim hatamı magfiret eyle!

Sâmirinin nankörlüğü

Kıbtînin ölmesi hâdisesini; kavgada bulunan Sâmirî'den başka hiç kimse bilmiyordu. Kıbtîler, hâdiseyi haber alınca, o sırada şehirde bulunan Firavuna gelerek dediler ki:

- İsrailoğulları yakınlarımızdan olan bir adamı öldürdüler. Onlardan bizim hakkımızı al! Bu yaptıklarını yanlarına koyma!

- Öldüreni ve şahitleri bana getirin!

Bunun üzerine o kadar araştırdılsa da, bir delil bulamadılar. Firavun, arınan şahsın bulunması için şehirden ayrılmadı, o gün orada kaldı.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa aleyhisselâm, şehirde olanları öğrendi. Hazreti Musa'nın, Kıbtînin elinden kurtardığı kimse, her ne kadar İsrailoğullarından ise de mümin değildi. Nitekim, Musa aleyhisselâm, **"Hata ile Kıbtînin ölümüne sebep olduğum için, Allahü teâlâ beni affetmekle ve Firavuna yakalattırmamakla bana ihsanda bulundu. Öyleyse ben, bu nimetlerin hakkı için bir daha hiçbir kâfire arka çıkmayayım, yardım etmeyeyim."** diye düşündü.

Hazreti Musa, sabah olunca, yeni durumdan haberdar olmak istiyordu. Çarşıya çıktığında bir de ne görsün? Dün Kıbtînin elinden kurtardığı İsrailoğlu, bugün de yine bir Kıbtî ile kavga etmiyor mu? İsrailoğlu yine Hazreti Musa'dan yardım isteyince, Hazreti Musa ona dedi ki:

- Şüphe yok, sen, elbette apaçık bir azgınsın!

Bu sözüyle, "Dün kavga ettin. Kavgaya beni de kattın. Şimdi bir başkasıyla dövüşüyor, yine yardımımı istiyorsun. Nedir senin bu yaptığın? Dünkü hâdiseden ibret almadın mı? Niye gücünün yetmediği kimselerle dövüşüp duruyorsun?" demek istedi.

Bununla beraber, ona yardım etmemesi hâlinde, İsrailoğlunun, dünkü hâdiseyi Firavunun adamlarına bildirmesi ve kendisini ele vermesi ihtimaline karşı, yine de yardım etmek istedi. Bununla beraber maksadı, çabucak onu Kıbtînin elinden kurtarıp, onun muhtemel zararından kurtulmak için çabucak oradan uzaklaşmaktı. Kıbtîyi tutup, İsrailoğlundan ayırmak için, aceleyle üzerine yürüdü. Hazreti Musa'nın biraz evvel söylediklerinden, İsrailoğlu çok korkup, Hazreti Musa'nın Kıbtîyi değil de, kendisini tutmak istediğini

MUSA ALEYHİSSELÂM

zannetti ve heyecanla bağırdı:

- Ya Musa! Dün ölümüne sebep olduğun adam gibi, bugün de beni katletmeye mi kastediyorsun? Ara buluculardan olmayı arzu etmiyorsun da, bu yerde, yaman bir zorba mı olmak istiyorsun?

Orada İsrailoğlu ile kavga eden Kıbtî, hasmından bu sözleri duyunca, çünkü Kıbtî Fâtûn'un ölümüne sebep olanın, Musa aleyhisselâm olduğunu

anladı. Ellerinden sıyrılıp kurtuldu ve koşarak Firavunun yanına gitti. Firavun ile görüşmek istediğini, mühim bir şey bildireceğini söyledi. Firavuna haber verildiğinde, Firavun, görüşme isteğini kabul ederek dedi ki:

- Onu içeri alabilirsiniz. Kendisi yakın tanıdığımız, dostumuzdur!

İçeri alınan Kıbtî, olanı biteni Firavuna anlattı. Bunun üzerine, önceki gün ölen Kıbtînin yakınları, he-

MUSA ALEYHİSSELÂM

men kısas yapılmasını, yani ölen akrabaları yerine, Hazreti Musa'nın katledilmesini istediler. Firavun ile etrafındakiler ve bir de Kıbtî kavminin ileri gelenleri toplanarak, aralarında istişare edip, kısas yapılmasını kararlaştırdılar. Hatta istişare etmekten, birbirlerinin fikirlerini almaktan ziyade, Musa aleyhisselâmın katledilmesi için birbirlerine emirler veriyorlardı. Nihayet Firavun, derhal Hazreti Musa'nın yakalanması ve katledilmesi için emrini verdi:

- Onu bulun! Şehirden çıkmamıştır. Başka bir yere gidemez. Yol bilip çıkartacak birisi değildir.

Hazreti Musa'nın Medyen'e gitmesi

Firavunun, Hazreti Musa'yı yakalamaları ve katletmeleri şeklinde askerlerine emir verdiğini öğrenen bir kimse, koşarak, en kestirme yollardan geçip,

Musa aleyhisselâmın yanına geldi. Durumu haber vererek dedi ki:

- **Ya Musa! Şehrin ileri gelenleri senin hakkında müzakere yapıyorlar. Ölen Kıbtîye kısas olarak seni öldürecekler. Hemen bu şehirden çık, git! Mu-hakkak ki ben, senin iyiliğini isteyenlerdenim.**

Bu haberi veren Firavunun amcasının oğlu olup, mümin bir zat idi. İbrahim aleyhisselâmın dini üzere ibadet ederdi ve kavminden imanını gizledi. Musa aleyhisselâma peygamberliğinin bildirilmesinden sonra da, ona ilk inanan kişi bu Hazkîl oldu. Hadis-i şerifte buyruldu ki:

(Ümmetlerin, önde gelenleri üçtür. Bunlar, Allahü teâlâyâ bir an imansızlık etmediler. Firavunun ailesinden mümin olan Hazkîl, Habîb-i Neccâr ve Muhammed'in [sallallahü aleyhi vesellem] ehl-i bey-

MUSA ALEYHİSSELÂM

tinden Ali bin Ebî Tâlib. En üstünleri de budur.)

Hazkıl'ın haber vermesi üzerine, Musa aleyhisselâm, yolda yakalanmak ve herhangi bir taarruza uğramak tehlikesine karşı, etrafını gözetleyerek, hemen şehirden dışarı çıktı ve Allahü teâlâyâ şöyle münacatta bulundu:

- Ya Rabbi! Bana bu zalim kavimden kurtuluş ih-san eyle veya beni onlarla karşılaşmaktan, onların beni yakalamalarından muhafaza eyle!

Allahü teâlâ da, onun duâ ve münacatını kabul buyurup, onu muhafaza etti. Musa aleyhisselâm böylece tam bir selâmet içinde Medyen şehrine doğru yürümeye başladı ve **“Ümit ederim ki, Rabbim beni doğru yola sevkeder de Medyen'e giderim.”** dedi.

Hazreti Musa o şehirden çıktığında, ne tarafa gideceğini bilmiyordu. Zira, daha önce herhangi bir ye-

re seyahat etmemişti. Bu sebeple, şehirden çıktığında, tam bir hayret içinde idi. Yol arkadaşı olmadığı gibi, yiyeceği de yoktu. Herhangi bir gizli yol bilmediğinden, bilinen, görünen ana yolu takip ederek yürüyüp gitti. Firavunun adamları ise, idam edilmek için aranan bir kimsenin, meydana, ortada, ana yolda bulunmasına ihtimal bile vermediklerinden, ana yola hiç bakmadılar. Hazreti Musa ise, rahatça yoluna devam etti.

Musa aleyhisselâm yola koyulduğunda, Cebraile aleyhisselâm ona gelip, Şuayb aleyhisselâmın bulunduğu beldenin yolunu gösterip; **“Medyen'e git!”** dedi. Musa aleyhisselâm, Mısır'dan çıkıp, Medyen'e doğru yol aldı. Aradaki yol, sekiz günlük mesafe idi. Yani, Kûfe ile Basra arası kadar mesafe idi. Bu uzun yolculukta, Allahü teâlâ tarafından vazifelendirilen iki melek,

MUSA ALEYHİSSELÂM

insan şeklinde Hazreti Musa'ya yol arkadaşı oldular.

Nihayet, bir sabah vakti Medyen şehrine yaklaşan Hazreti Musa, uzakta Medyen kalesini gördü. Bir müddet kaleyi seyrettikten sonra, kale kapısının açıldığını, kaleden sürüler hâlinde koyunların ve sığırların çıktığını gördü. Buradan çıkan sürüler, başlarında çobanlarıyla, Hazreti Musa'nın durduğu yerin yakınındaki kuyuya doğru geliyordu. Şehir halkı hayvanlarını hep o kuyudan suluyorlardı.

Çobanlar, kuyunun başına gelerek, sırayla davalarını sulamaya başladılar. Hayvanlar, bir an evvel su içebilmek için kuyuya üşüşüklerinden, görülmedik bir izdiham ve sıkışıklık meydana geliyordu. Kuyunun başına yaklaştıklarında, iki hanım, davalarını diğer sürülerden ayırarak, kenar-

da bir yere toplayıp oturdular. Diğerlerinin, hayvanlarını sulayıp, işlerini bitirmelerini beklemeye başladılar. Hazreti Musa bulunduğu yerden, hayretle olanları seyrediyordu. Onların, diğerleri gibi sıraya girmemeleri, kuyuya yaklaşmamaları, dikkatini çekti. Bulduğu yerden kalkıp, kuyunun başına geldi. Onlara yaklaşarak dedi ki:

- **Sizin hâliniz nedir? Niçin siz de onlarla birlikte davalarınızı sulamıyorsunuz?**

- Çobanlar hayvanlarını sulayıp gitmedikçe, biz davalarımızı sulayamayız. Erkeklerle birlikte o izdiham, sıkışıklık ve kalabalığa da karışamayız. Biz, ancak onların artan sularıyla hayvanlarımızı sulayabiliriz. Bizim bir yardımcımız yoktur. Babamız da çok yaşlı olup, hayvanlarımızı sulamaya ve bize yardımcı olmaya mecali yoktur.

MUSA ALEYHİSSELÂM

- **Peki buralarda, başka bir kuyu yok mudur?**

- Bir kuyu daha vardır. Fakat ağzında büyük bir kaya bulunmaktadır. O kayayı on kişi zor kaldırır.

- **O kuyuyu bana gösterir misiniz? Sizin koyunlarınızı sulamak istiyorum. Zira bu hâle çok üzüldüm.**

- O kocaman kayayı, kuyunun ağzından nasıl kaldıracaksınız?

- **Hak teâlânın yardımı olursa, kaldırabilirim.**

Musa aleyhisselâmın konuştuğu bu iki hanım, Şuayb aleyhisselâmın Safura ve Süfeyra adındaki kızları idi. Hemen Hazreti Musa'yı kuyunun başına götürdüler. Hazreti Musa, mübarek elini taşın altına sokup; **"Bismillahil-kaviyi"** diyerek taşı zorladı. Allahü teâlânın izni ile bir mucize olarak, on kişinin güçlüğüle yerinden oynatabildiği o kayayı yalnız başına kaldırdı. Kızların verdikleri ip ve kova ile kuyu-

dan su çekip, koyunları suladı.

Kızlar, hayretle birbirlerine bakışıp; "Ne kadar şefkatli, merhametli ve kuvvetli bir yiğit. Şimdiye kadar hiç kimse bu şekilde yardım etmemiştir." dediler.

Koyunlar sulandıktan sonra, Şuayb aleyhisselâmın kızları Hazreti Musa'ya teşekkür edip gittiler. Hazreti Musa da bir gölgeye çekilip oturdu. Sekiz gün devamlı yol yürümekle, mübarek ayaklarının derisi soyulmuş, hiçbir şey yemediği için, çok hâlsiz ve zayıf düşmüştü. Açlık ve yorgunluğu son haddinde idi. Şöyle duâ etti:

- **Ya Rabbi! Doğrusu ben, bana hayırdan ne indirirsen [yiyecek olarak ne ihsan edersen], ona muhtacım.**

Şuayb Aleyhisselâm

Diğer taraftan, kuyunun başında rastladıkları bu iyiliksever insan tara-

MUSA ALEYHİSSELÂM

findan, koyunları kısa zamanda ve istedikleri gibi sulanan iki kız, sevinçle evlerine döndüler. Babaları Şuayb aleyhisselâm, onların kısa zamanda dönmelerine hayret etti:

- Size ne oldu ki, bugün tez geldiniz? Size kim şefkat ve yardım eyledi de koyunları çabucak sulayıverdiniz. Çünkü bu kavimden hiç kimse böyle bir yardımda bulunmazdı. Siz, şimdi akşama kadar dinlenin!

- Orada salih bir kimse vardı. Biz, su kalmayacak endişesiyle diğer insanların koyunlarının sulanmasını beklerken, o kimse bizim hâlimize acıyıp, koyunlarımızı sulayıverdi. Onun için de biz, çabucak döndük.

Şuayb aleyhisselâm bunları dinleyince, kızlarından Safura'ya; **"Git, onu bana çağır!"** buyurdu.

Safura, edep ve hayâsından, utana sıkıla Hazreti Musa'nın yanına gelerek dedi ki:

- Babam, kuyudan su çekerek koyunlarımızı sulamanızın ücretini vermek üzere sizi çağırıyor.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm kalktı ve Şuayb aleyhisselâmın evine gittiler.

Şuayb aleyhisselâm; Hazreti Musa'ya, kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini, hâl ve hatırını sordu. O da **"Ben, Benî israilden, yani Yakûb aleyhisselâmın neslinden İmran oğlu Musa'yım."** diyerek başından geçenleri anlattı ve Firavunun şerinden emin olmak için, buralara kadar geldiğini bildirdi. Hazreti Şuayb da, buldukları beldenin, Firavunun saltanatına girmediğini bildirerek, bu sebeple artık endişelenmesini söyledi.

Hazreti Şuayb ona yemek ikram etti. Musa aleyhisselâm, sofraya oturmakta tereddüt edince, Hazreti Şuayb sordu:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Niçin yemiyorsun?

- **Biz öyle bir hane halkındanız ki, bütün dünyayı verseler, bir ahiret ameli ile değişmeyiz. Çocuklarınıza yardım etmem, karşılığında yemek vermeniz için değil, Allah rızası içindir.**

- Bu ikram ettiğimiz yemek, yardımınızın karşılığı değildir. Evimize gelene yemek yedirmek bizim ve atalarımızın âdetidir. Hem bir kimse bir hayır işlediğinde, ona bir şey ikram edilse veya hediye olursa, onu alması iyidir.

Bunun üzerine Hazreti Musa yemek yedi ve çok yorgun olduğu için istirahat çekildi.

Hazreti Musa'nın Safura ile evlenmesi

Musa aleyhisselâm istirahat ederken, Şuayb aleyhisselâmın kızı Safura, babasına, bu gelen zattı, koyunları otlatmak üzere, ücretle tutmasını rica etti:

- Babacığım! Koyunlarımızı otlatmak için onu ücretle tut. O, ücretle tuttuğun kimselerin en hayırlısıdır. Kuvvetlidir, emindir.

Hazreti Şuayb, kızının bu teklifi üzerine, ona sordu:

- **Kuyunun ağzında bulunan on kişinin kaldıramayacağı taşı kaldırdığını görmekle, güçlü, kuvvetli olduğunu anladın. Bu tamam da, emin, güvenilir olduğun nereden biliyorsun?**

Kızı da; kuyunun yanındaki konuşmalarını, koyunlarını sulaması esnasında kafasını kaldırıp da yüzlerine bakmadığını, ayrıca yolda gelirken, kendisini geriden yürüttüğünü anlattı. Bunları dinleyen Şuayb aleyhisselâmın, Hazreti Musa'ya olan rağbeti, meyli ve yakınlığı daha da arttı.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Firaset bakımından kadınların en ilerisi ikidir.

MUSA ALEYHİSSELÂM

ikisi de Musa hakkında firasette bulunup isabet etmişlerdir. Biri, Firavunun hanımı Asiye olup, "Bu çocuk, benim, senin göz nurumuz, göz aydınlığımız olsun. Onu öldürmeyin..." demişti. Diğerisi ise Şuayb'ın [aleyhisselâm] kızıdır ki, o da; "Babacığım! Koyunlarımızı otlatmak için onu ücretle tut. O, ücretle tuttuğun kimse-lerin en hayırlısıdır. O kuvvetlidir, emindir." demişti.)

Kızı Safura'nın anlattıklarını hayretle dinleyen Hazreti Şuayb, Hazreti Musa'yı yanında alıkoymayı arzu etti. Göndermek istemedi ve bir çare aradı. Musa aleyhisselâm istirahat ederken, bu hususta pek çok düşünen Şuayb aleyhisselâm, Musa aleyhisselâm uyanınca, ona kerimesi Safura ile evlenmesini teklif etti. Musa aleyhisselâm dedi ki:

- Ben garibim. Bir mal varlığım yok ki, mehr ve-

reyim ve düğün masrafı yapayım.

- Sekiz sene bana hizmet etmen şartıyla kızım Safura'yı sana nikâh ederim. Eğer bu sekiz senelik müddeti on seneye tamamlarsan; o da senin bir iyiliğin, bir ihsanın olur. Ben, "On senenin tamamını mutlaka istiyorum!" diyerek sana meşakkat vermek istemem. İnşallah güzel muamelede ve ahde vefada beni salihlerden bulursun.

Hazreti Musa, Şuayb aleyhisselâma şu cevabı verdi:

- Bu söylediğin söz benimle senin arandadır. Aramızda gözetilecek bir husustur. Bu sözleşme aramızda geçerli ve sabittir. Bu iki müddetten hangisini ödersem, artık üzerine, müddetin arttırılması gibi bir ziyadelikte bulunulmasın. Allahü teâlâ da, bizim söylediğimiz şartnamemize ahittir ve bizim

MUSA ALEYHİSSELÂM

neler konuşup sözleştiğimizi de çok iyi muhafaza eder.

Hazreti Musa, aralarındaki bu sözleşmeden sonra, Şuayb aleyhisselâmın hizmetinde bulunmaya başladı. Hazreti Şuayb'ın kızı Safura ile evlendi. Aralarında kararlaştırdıkları hizmet müddetini de tamamladı.

Musa aleyhisselâmın asası

Hazreti Musa, koyunları otlatmak üzere hizmete

başladığında, koyunları tehlikelerden, yırtıcı hayvanlardan koruyabilmesi için Şuayb aleyhisselam kızı Safura'ya bir asa getirmesini söyledi. Safura bir asa getirdi. Şuayb aleyhisselam;

-Bu değil, başka getir, dedi.

Safura gitti. Başka asa getirdi, yine aynı asa idi. Şuayb aleyhisselam tekrar geri gönderdi. Fakat yine aynı asa geri geldi. Zira Safura asayı bırakıp tekrar asa almak istediğinde hep

Musa Aleyhisselâmın Topkapı Sarayı'ndaki asası

MUSA ALEYHİSSELÂM

bu asa eline geliyordu. Bunun üzerine Şuayb aleyhisselâm bu asayı Musa aleyhisselâma verdi. Bu asa cennetteki bir ağaçtan yapılmış, Âdem aleyhisselâmdan sonra, babadan oğula geçerek Şuayb aleyhisselâma kadar gelmişti.

Kararlaştırdıkları müddetin dokuzuncu senesinde, Hazreti Şuayb, Musa aleyhisselâma dedi ki:

- Bu sene alaca kuzuların hepsini sana hediye edeceğim.

Böylece, damadı ve kızına bir ihsan ve iyilik yapmak istedi.

Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya, koyunların içeceği suya asa ile vurmasını ilham etti. O da buyrulduğu gibi yapıp, koyunlara da bu sudan içirdi. Her sene, o kadar koyun içinde, ancak birkaç tanesi alaca kuzu doğurduğu hâlde, o sene koyunların tamamı, hep ikiz doğum

yaptı ve hepsinin kuzuları da alaca oldu. Şuayb aleyhisselâm anladı ki; bu, Allahü teâlânın Hazreti Musa ve ailesine ihsan ettiği rızıktır.

Mukaddes Tuva Vadisi

Hazreti Musa verdiği sözde durdu. Müddetin tamamını, fazla olarak yerine getirdi. Yani on seneyi doldurdu. Bu müddetin sona ermesi ile Mısır diyarına dönmek için Hazreti Şuayb'dan izin istedi. O da izin verip, vadettiği alaca kuzuların hepsini teslim etti. Musa aleyhisselâm hanımı ve hizmetçileri ile beraber, Hazreti Şuayb'ın hediyesi olan alaca kuzuları da alarak, bir kış mevsiminde yola çıktı. O zaman en büyük arzusu, kardeşi Harun'u bulmak ve bir yolunu bulabilirse, onu Mısır'dan çıkarmak idi.

Musa aleyhisselâm, yolları bilmeden sahrada yol alıyordu. Soğuk bir kış

MUSA ALEYHİSSELÂM

akşamı karanlık bastır-
ğında, yolu, bereketli Tûr
dağına dayandı. Gök gürle-
meye, şimşekler çakmaya
ve yağmur yağmaya başla-
dı. Hanımı hamile olup, do-
ğum sancıları içindeydi.

Hazreti Musa, çakmak
taşını çıkardı, sürttü, fakat
çakmadı. Yani ışık ve kıvıl-
cım vermedi. Şaşakaldı.
Çok hayret etmişti. Çak-
mak taşı o zamana kadar
hiç öyle olmamıştı. Şaş-
kınlık ve sıkıntı ile düşün-
meye başladı. Sonra,
uzun uzun; bir hareket, bir
ses duymak için dikkatle
etrafı dinledi. O, bu hâlde
iken, birden Tûr dağı tara-
fından bir ışık gördü. Onu
ateş sandı ve oradan ateş
alabileceğini ümit ederek,
hanımına dedi ki:

**- Siz burada bekleyin,
ben bir ateş gördüm.
Ümit ederim ki, o ateşin
bulunduğu yerden, size,
yolu bildirecek bir haber
veya o ateşten bir parça
getiririm. Umulur ki,
onunla ısınırsınız.**

Musa aleyhisselâm, o
ateşe vardığında, oradaki
bir ağaçtan semaya doğru
uzanan bir nur gördü. Bu
hâl karşısında hayretinden
vücudu titredi. Çünkü gör-
düğü büyük bir ateşti. Fa-
kat, alevi ve dumanı yoktu.
Sadece yeşil bir ağacın
içinden fevkalâde ışık sa-
çan bir nur yükseliyor, par-
laklığı arttıkça ağacın yeşil-
liği de artıyordu. Musa
aleyhisselâm, o nura iyice
yaklaşınca; nurun geri çe-
kildiğini görerek, hayreti
daha da arttı ve geri döndü.

Musa aleyhisselâm eli
boş dönmek için, geri
dönüp, tekrar o nura gitti.
Nura doğru yaklaşırken,
kendi kendine isteğini, ih-
tiyacını söyledi. Sağ tara-
fındaki vadiden, bereketli
yerdeki ağaç tarafına yak-
laşmıştı ki, bir ses duydu:

- Ya Musa!

İrkildi ve olduğu yerde
durdu. Zira bu ses, bir insan
sesi değildi. Belli bir yön-
den de gelmiyordu. Hazreti

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa, bu sesi sadece kulağıyla değil, sanki vücudunun bütün zerreleriyle duymuştu. İlâhî ses devam etti:

- Muhakkak ki ben, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâyım! Hiç şüphen olmasın ki, ben senin Rabbinim!

Bu ses üzerine Hazreti Musa kendini bambaşka bir âlemde bulmuştu. İlk emir bildirildi:

- Ayakkabılarını çıkar! Şüphesiz ki sen; seçilmiş, temiz, mübarek ve mu-kaddes olan Tuva Vadi-si'ndesin.

Bu emir üzerine Hazreti Musa, derhal ayakkabılarını çıkardı. Daha sonra cenab-ı Hak sordu:

- Ey Musa! Elindeki nedir?

- O benim asamdır, ona dayanırım, onunla koyun-larıma yaprak silkelerim. Daha başka ihtiyaçlarıma da yarar.

- Ey Musa! Asanı yere bırak!

Bu nida üzerine asasını yere bırakınca, asanın sanki bir yılan gibi titreyip debelendiğini, hareket etmeye başladığını gördü. Musa aleyhisselâm bu hâli görünce, hayretle arkasına döndü ve asayı takip etmedi. Bunun üzerine tekrar nida olundu ki:

- Ya Musa! Yönünü ona çevir! Hiç korkma! Sen korkudan emin olan-lardansın.

Hazreti Musa bu emri alınca geri döndü.

- Ey Musa! Onu al ve endişe etme! Biz onu ilk şekline getireceğiz.

Hazreti Musa bu emir üzerine elini uzattı ve bir de ne görsün? Asa, elinde eski hâlinde idi. Bu arada yine ilâhî hitap geldi:

- Ya Musa! Elini koynuna sok! Böylece elin her türlü illet ve hastalıktan salim ve ışık saçan güneş gibi beyaz olarak çıkar. Elinin böyle parlak olmasında, sana ve başkalarına

MUSA ALEYHİSSELÂM

bir ürkme gelirse, elini tekrar koynuna sok. Böylece yine evvelki normal hâline döner.

Hazreti Musa elini koynuna soktuğunda, gözleri kamaştırarak derecede parlak bir nur olmuş, tekrar soktuğunda da eski hâline gelmişti. Kendisine bu iki mucize verildikten sonra, ilâhî hitap yine devam etti:

- İşte bu ikisi, asa ve yed-i beydâ mucizeleri, Rabbin tarafından Firavun

ve onun kavminin ileri gelenlerine iki hüccet, açık delil ve mucizedir. Çünkü onlar fâsık, kâfir bir kavim oldular.

Böylece Musa aleyhisselâm ilâhî vazifeye iyice hazırlanıyordu. O vazife de Firavun ve kavmini hak dine davet etmek idi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma böyle mucizeler verdikten sonra buyurdu ki:

- Ya Musa! Bu mucizelerle Firavuna git! Onu ba-

MUSA ALEYHİSSELÂM

na kulluk etmeye davet et ki, o, azgınlık ve taşkınlıkta, inat ve kibirde pek ileri gitmiş, haddi aşmıştır.

Ya Musa! Ben, seni peygamber olarak seçtim. Sana vahyolunan şeyi işit! Muhakkak ki ben, bir olan Allahım. Benden başka hak mabut, gerçek ilâh yoktur. Bana ibadet eyle ve hususan zikrim için namazını eda et! Kıyamet günü, elbette gelecektir. Onun vaktini kullarımdan gizliyorum. Zira onun vakti bilinmeyince, insanlar her zaman ondan sakınırlar. Kıyamet günü geldiğinde, herkes yaptığı amelin karşılığını görür. İyi ise mükâfat görür, kötü ise azap çeker.

Ya Musa! Hevâsına tâbi olup, Allahü teâlânın emrine muhalefet eden, kıyametin vukuuna iman etmeyen kimse, sakın ola ki, seni kıyamete inandırmaktan alıkoymasın ve helâkine sebep olmasın!

Böylece peygamberlik ile vazifelendirilmiş olan Musa aleyhisselâm arzetti ki:

- Ya Rabbi! Göğsümü geniş eyle ki, sıkıntı ve meşakkatlere, Firavun ve ona tâbi olanların kötü ahlâklarına sabır ve tahammül edeyim. Senin bana verdiğin peygamberliği, Firavun ve kavmine tebliğde, işimi kolay eyle! Lisanımdaki ukdeyi, düğümü de çöz ki, Firavun ve kavmi sözlerimi anlasınlar. Ve bana ailemden kardeşim Harun'ı ve zikir et ki, bana yardımcı olsun. Onunla arkamı kuvvetlendir. Onu; peygamberliğin hükümlerini tebliğde bana ortak eyle. Ta ki, seni çok tesbih edelim. Her türlü kusur ve noksanlıklardan uzak olduğunı zikredelim. Verdiğin nimetlerden dolayı sana çok hamdüsena edelim. Şüphesiz ki sen, bizim hâlimizi en iyi bilensin ve görensindir.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa aleyhisselâmın bu niyazından sonra, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa! İstediklerinin hepsi sana verildi. Seni kardeşinle takviye edeceğiz ve size, düşmanlarınız üzerine bir galebe ve üstünlük vereceğiz ki, onların zararı size yetişmeyecek ve sizi öldüremeyecekler. Bu mucizelerimizle onlara gidin! Onları Hakka davet edin! Mucizelerinizi göstererek benim hükümlerimi tebliğ edin! Siz ve size tâbi olanlar, Firavun ve kavmine karşı galip geleceksiniz.

Bundan sonra cenab-ı Hak, Hazreti Musa'ya geçmiş yıllarını, çocukluğunu hatırlattı. Annesine yaptığı ilhamı, Firavunun sarayında büyüyüşünü, daha sonra Mısırlı Kıptînin ölümüne sebep olması sebebiyle Medyen'e gidip orada yaşadığını bildirdi ve buyurdu ki:

- Seni kendim için seçtim! Sen kardeşinle birlik-

te mucizelerimizin desteğinde git! İkiniz de, beni hatırlamak ve zikretmek hususunda gevşeklik göstermeyin!

Böylece Hazreti Musa'ya peygamber olduğu bildirildiği gibi, kardeşi Harun'un da peygamber olduğu bildirilmiş oldu.

O gün Musa aleyhisselâmın üzerinde, yünden bir kaftan vardı. Eskimişti. Cübbesi ve takkesi de yünden idi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmı, Firavun ile kavmini imana davet etmesi için vazifelendirdikten sonra, ona şöyle vahyetti:

- Ya Musa! Benim resûlüm, peygamberim olarak kavmine git! Benimle görür, benimle işitirsin. Kuvvetim ve görmem seninle birliktedir. Seni, yarattıklarımın zayıf birine, Firavuna gönderiyorum. Zayıf ve âciz olduğu hâlde nimetimi inkâr eden, aza-

MUSA ALEYHİSSELÂM

bımdan emin görünen, benden başkasına ibadet eden, dünyaya aldanıp her şeyin Rabbi olduğunu inkâr eden, kendisini ve yaptıklarını bilmediği mi sanan o zavallıya seni gönderiyorum.

İzzet ve celâlim hakkı için; merhametim sonsuz olmasaydı, onu, büyük bir şiddetle helâk ederdim. Benim gadabımla; gökler, yeryüzü, denizler, dağlar, ağaçlar ve hayvanlar da gadablanır, çoşardı. Eğer göğe izin versem, ona taş yağdırır; yere izin versem, onu yutar; dağa emretsem, onu sarsar; denize söylesem, onu boğardı.

Lâkin benim için bunlar hafiftir. Katımda küçüktür. Benim ona hiç ihtiyacım yok, hiçbir mahlûkuma da yok. Zengin ve fakiri yaradan benim. Her zengini zengin, her fakiri fakir yapan benim. Ona emirlerimi, haberimi ulaştır ve onu bana ibadet etmeye çağır! Birliğime ve

bana karşı ihlâslı olmaya davet et! Ona, azap ve cezâmın pek şiddetli olduğunu söyle! Ayetlerimi ona hatırlat! Gadabımın yerini tutan bir şey olmadığını anlat!

Bunları yumuşak ifadelerle söyle! Belki kendine gelir, ibret alır ve korkar. Ona güzel hitapta bulun! Ona giydirdiğim dünya elbisesi, seni korkutmasın. Zira onun her şeyi benim elimdedir. Gözünü kapayıp açması, konuşması, nefes alıp vermesi, hep benim ilimlidir. Ona affımın ve magfiretimin, gadab ve azabımdan daha çabuk olduğunu bildir ve de ki:

“Rabbinin emirlerini yap! Çünkü Onun magfireti geniştir. Sana bu uzun hayat boyunca mühlet verdi. Sen ise ilâhlık davasına kalkışıp, Onu unutarak ibadetten yüz çevirdin. Yine de gökten sana yağmur yağdırıyor, yerden senin için bitki bitiriyor ve sana sıhhat veriyor, ta ki

MUSA ALEYHİSSELÂM

güçsüz, hasta, muhtaç mağlûp olmayasın. Dilerse, anında sana ceza ve belâ verir. Sana verdiği nimetlerin hepsini alır. Lâkin o çok hilm sahibidir.”

Daha sonraki zamanlarda Musa aleyhisselâma; “Tuva Vadisinde sana hitap edenin, Allahü teâlâ olduğunu nasıl anladın?” dediklerinde, buyurdu ki:

- Mahlûkun konuşması bir taraftan olur ve kulak denilen his organı ile duyulur. Ben ise, Allahü teâlânın söylemesini, belli bir taraftan değil, vücudumun bütün zerreleriyle işitiyordum. Buradan bunların mahlûk sözü değil, Allahü teâlânın kelâmı olduğunu anladım.

Allahü teâlâ ile olan bu vasitasız, mekânsız, cihetsiz ve nasıl olduğu bilinmeyen konuşmasından sonra, ailesinin yanına dönen Hazreti Musa, onlarla, Allahü teâlânın ihsan ettiği kolaylıkla yoluna de-

vam etti. Bir rivayette Musa aleyhisselâmın ailesinin yanına dönemediğini, ailesini tanıyan Medyenlilerin yardımı ile Şuayb aleyhisselâmın yanına döndükleri ve Firavunun boğulmasından sonra Musa aleyhisselâmın yanına döndükleri bildirilmektedir

Hazreti Musa'nın Tûr dağına bu birinci gidişinde, kendisine peygamber olduğu ve daha başka bazı şeylerle beraber, ayrıca, Allahü teâlâ tarafından on levha hâlinde bazı hususlar (esaslar) da bildirildi. On levha hâlinde bildirilen bu esaslar şöyledir:

- **Rahman ve Rahîm olan Allahın ismiyle. Bu, Melik ve Cebbar, Aziz ve Kahhar olan Allahü teâlâdan, kulu ve resûlü Musa bin İmrân'a yazılmıştır. Beni tesbih ve takdis et! Benden başka mabut yoktur, yalnız bana ibadet et! Bana hiçbir şeyi şerik (ortak) koşma! Bana ve ana**

MUSA ALEYHİSSELÂM

babana şükret! Dönüş bana dır. Akıbet, dönüp varılacak yer, benim huzurumdur. Sana temiz bir hayat veririm.

Allahın sana haram ettiği hiç kimseyi öldürme! Yoksa göğü ve yeri sana dar ederim. İsmimle yalan yere yemin etme! Çünkü ben, ismimi tazim etmeyi temiz ve pak etmem! Kulağınla duymadığın, gözünle görmediğin ve kalbinle vâkıf olmadığın şeye şahitlik etme! Çünkü ben, şahitleri, kıyamet günü, şahitlikleri üzere durdururum ve yaptıklarından sorarım. İnsanlara verdiğim rızık ve nimetlere haset etme! Çünkü hasetçi nimetime düşmandır ve taksimime razı değildir.

Zina ve hırsızlık etme! Yoksa vechimi senden perdelerim, ettiğin duâlar makbul olmaz. Benden başkası için kurban kesme! Çünkü yeryüzünde kesilen kurbanlardan be-

nim ismimle kesilmeyenler, benim katıma çıkarılmaz. Bana inanan kullarım, sakın zina etmesinler. Çünkü katımda en kızdığım şey budur. Kendin için sevdiğini insanlar için de sev; sevmediğini, kendin için istemediğini onlar için de isteme!

Bu hususlar, Tevrat-ı şerif nazil olduğunda onda da bildirilmiştir. Âlimler de, değişik zamanlarda çeşitli peygamberler vasıtasıyla gönderilen hak dinlerin esasının da, bu hususlar olduğunu söyleyip, haber vermişlerdir. Kur'an-ı kerimde bu hususların benzerleri İsra suresinde bildirilmiştir.

Hazreti Harun ile buluşma

Hazreti Musa, peygamberlik vazifesi gibi büyük bir mes'uliyetin kendisine verilmesinin heyecanı ile Mısır'a doğru yol alıyordu. Yolu da Allahü teâlânın

MUSA ALEYHİSSELÂM

yardımlı ile çok kolay buluyordu. Bir an önce Hazreti Harun'ı bulup, tebliğe başlamaya can atıyordu. Allahü teâlâ vahyedip; **"Korkma ve sabırsızlanma!"** buyurdu.

Diğer taraftan, o sırada Mısır'da bulunan Hazreti Harun'a da vahiy geldi. Allahü teâlâ ona; Hazreti Musa'nın gelmekte olduğunu, ona ve kendisine peygamberlik verdiğini, onu (Harun'ı) Hazreti Musa'ya vezir, yardımcı yaptığını haber verdi ve buyurdu ki:

- Zilhicce ayının evvelinde, Cumartesi günü, habersizce, Nil nehri kenarına Musa'yı karşılamaya git!

Harun aleyhisselâm, bildirilen zamanda gitti. Biraz sonra Hazreti Musa ve yanındakiler çıkageldi. İki kardeş güneş doğmadan önce, Nil nehri kenarında karşılaştılar. Uzun müddet ayrılıktan sonra

karşılaşan bu iki büyük peygamber ve iki kıymetli kardeş, kucaklaşıp, birbirlerinin boynuna sarıldılar. Uzun süren hasretlikle giderdiler.

Başka bir rivayette ise iki yüce peygamberin buluşması şöyle anlatılmaktadır:

Musa aleyhisselam Tuva Vadisinden ayrıldıktan sonra, Mısır'a doğru yol alıyordu. Av etinden ve yer baklîyatından yararlanıyordu. Gündüzleri oruç tutuyor, geceleri ibadet ediyordu. Nihayet Mısır'a annesinin evine vardı. Ev halkı kendisini tanımadı. Yemek yeneceği sırada Harun aleyhisselam geldi. Annesine bunun kim olduğunu sordu. O da misafir dedi. Bunun üzerine Musa aleyhisselamı sofraya davet etti. Yemekten sonra Musa aleyhisselama kim olduğunu sordu. "Ben Musa'yım deyince hemen kucaklaştılar ve hasret giderdiler. Zaten

Harun aleyhisselama da Musa aleyhisselama'nın gelmekte olduğu haber verilmişti.

Firavunu hak dine davet

Hazreti Musa, Mısır'da kardeşi Hazreti Harun ile buluştuktan sonra, Allahü teâlânın emri tekrar geldi:

- **Firavuna gidin! Çünkü o hakikaten azdı. Gidin, ona yumuşak söyleyin! Olur ki dinler ve düşünür veya Allahtan korkar. Ona;** "Biz, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlânın peygamberiyiz." **deyin!**

- Ey Rabbimiz, doğrusu biz, onun bize aşırı gitmesinden veyahut azgınlığının artmasından endişe ediyoruz.

- **Endişe etmeyin, çünkü ben sizinle beraberim. Ben herşeyi iştir ve görürüm. Hemen ona gidin ve söyle deyin:** "Biz Rabbimizin peygamberleriyiz. Artık İsrailoğullarını bizimle

gönder ve onlara işkence yapma! Biz sana Rabbinden bir mucize getirdik. Selâm, doğruya ve hidayete tâbi olanlardır. Bize şu hakikat vahyedildi ki, gerçek azap, peygamberleri yalanlayan ve onların getirdikleri dinden yüz çevirenleredir."

Firavunun askerî bakımından çok kuvvetli olduğu ve büyük ordusunun bulunduğu, Musa aleyhisselâmın hatırına geldi. "Ben ve kardeşim ise, sadece birer kişiyiz" diye düşündü. Bunun üzerine Allahü teâlâ ona buyurdu ki:

- **Siz ikiniz benim ordularımdan iki büyük ordudunuz. Ben sizinle işittir, sizinle görür, sizinle bakarım. Sizinle olurum. Siz; zayıf ve az olmazsınız. Dilersem, ona, karşı koyamayacağı ordular gönderirim. Kendini beğenen, askeriyle gururlanan o şakiki ve zayıf kişi (Firavun); az bir topluluğun benimle olunca, az olmadığını an-**

MUSA ALEYHİSSELÂM

lasın; benim iznimle büyük orduları yendiklerini bilsin. Onun süsleri sizi şaşırtmasın, sayıları sizi korkutmasın!

İstesem, sizi dünyanın en iyi süs ve ziynetleri ile süslerim de, Firavun bu hususta çok aşağıda kalır. O ve adamları, onları görünce, kendilerinde olanın, size verdiklerimin yanında çok az ve eksik olduğunu anlarlar. Dünyalık ve ziynet bakımından sizden süslü olmalarına hiç üzülmeysin! Zira bu, benim evliyama, sevdiğim kullara âdetimdir.

Size, dünya nimetleri ve lezzetlerini vermemem, merhametli bir çobanın, koyunlarını zehirli otların bulunduğu yerden menetmesi gibidir. Ahiretteki ihsanımızın çok ve bol olması içindir. Bilesin ki, kullarımın en güzel süsü, dünyada zühd üzere olmalarıdır. İyi kulların süsü budur.

Hazreti Musa ve Hazreti Harun beraberce Firavun ile görüşmek için müracaat ettiler. Firavunun yanına girdiklerinde, Musa aleyhisselâm şöyle duâ etti: **“Lâ ilâhe illallah-ül-halîm-ül-kerîm. Lâ ilâhe illallah-ül-aliyyül-azîm, sübhâne rabbissemâvâtî’s-seb’î vel’ardîn-is-seb’ ve mâ fihinne ve mâ beynehünne ve Rabb-il-arş-il’azîm ve selâmün alelmürselîn velhamdülillahî rabbil-âlemîn!”** Yani, “Ey Allahım! Bizi öldürmesinden, kötülük yapmasından sana sığınırım, ona karşı sen bize yardım et ve dilediğin şeyle beni ondan koru.”

Bunun üzerine, Musa aleyhisselâmın kalbine emniyet geldi. Sonra Firavun, Hazreti Musa’ya soru:

- Sen kimsin?

- **Ben âlemlerin Rabbinin peygamberiyim!**

Firavun, Musa aleyhis-

MUSA ALEYHİSSELÂM

selâmın sözüne çok hayret etti. O, kendisinin ilâh olduğunu iddia edecek kadar azmış, isyan ve taşkınlıkta pek ileri gitmişti. Birileri gelecek, ona secde etmediği gibi, yegâne ilâhın Allahü teâlâ olduğunu söyleyecek, üstelik de; “Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlânın peygamberiyim!” diyecek... Bu, Firavun için düşünülebilecek, akla gelebilecek bir hâl değildi.

Firavun, senelerdir, böyle birinin çıkacağı endişesiyle, yeni doğan binlerce masum bebeğin karnına girmekten çekinmişti. Şimdi biri gelmiş, ona peygamber olduğunu söylüyor; hem de, bunu söyleyen, vaktiyle sarayında ihtimamla büyüttüğü birisiydi. İşte bu durum, Firavuna daha da ağır gelmiş, yerinde duramaz olmuştu. Hazreti Musa'ya şöyle dedi:

- Biz seni, yeni doğmuş bir çocukken, yanımızda

büyütmedik mi? Sen, nice seneler bizim aramızda kalmadın mı? Hem o yaptığın işi de sen yaptın! Sen, nankörlerdensin!

Hazreti Musa sükûnet ve vakar içinde onu dinledi. Firavunun, sen çok suçlusun der gibi; “O yaptığın işi de sen yaptın!” diye tekrar tekrar söylediği iş, Hazreti Musa'nın, vaktiyle, Kıbtînin ölümüne sebep olmasıydı. Firavun; “Seni besleyip, büyüttüğüm ve sarayımda senelerce kaldığın hâlde küfranı nimette bulundun. Üstelik benim kavminden, hem de hizmetçim olan Kıbtîyi öldürdün. Şimdi de kalkıp nasıl böyle bir iddiada bulunabiliyorsun?” diyordu. Hazreti Musa, ona şöyle cevap verdi:

- Ben o fiili işlediğimde, herhangi bir kastım yoktu. Bu iş hata ile oldu. İsteme-yerek vaki olan bu hâdiseden sonra da, buralardan ayrıldım, Medyen diyarına

MUSA ALEYHİSSELÂM

gittim. Nihayet Rabbim bana hikmet verdi ve beni peygamberlerden kıldı. Ayrıca beni besleyip, yanında büyütmeni niye başıma kakıyorsun. Bu hakikaten bir nimet değil ki. Sen, İsrailoğullarından olanları köle yapmasaydın, onların doğan çocuklarını öldürmeseydin, ailem beni elbette yetiştirip büyütürdü. Senin eline bu sebepten düştüm. Sen, böyle zulmetmeseydin, annem beni sandığa koyup, nehre bırakmak mecburiyetinde kalmaz, beni çok güzel terbiye edip yetiştirirdi. Sana da muhtaç olmazdım.

Sen, kavmime zulmetmiş, onları köle yapmış, çocuklarını öldürmüş bir zâlim iken, benim yanınızda kaldığımı başıma kakıyorsun. İsrailoğullarına yaptığın zorbalık, bana olan iyiliğini silip götürmüştür.

Firavun, bu haklı cevap karşısında hiçbir şey söyleyemedi. Sadece sordu:

- Ya Musa! Âlemlerin Rabbi dediğin kimdir?

- O; gökler, yer ve bu ikisi arasında olanların, yani kâinatın Rabbidir. Eğer bu görünen mahlûkatı idrak ederseniz, bütün mahlûkatın yaratıcısının Allahü teâlâ olduğunu da yakinen anlamış olursunuz.

Haddizatında Firavun, âlemlerin Rabbinin ne gibi bir şey olduğunu, mahiyetini sormuştu. Allahü teâlânın zatının mahiyetini bilmek, anlamak bir kul için mümkün olmadığından, Hazreti Musa, Onun eserlerinden, fiillerinden haber vermiştir.

Firavun, aldığı cevaplardan dolayı çok hayrete düşmüştü. Bunun üzerine, hem Hazreti Musa ile alay etmek ve hem de onu küçük düşürmek için, orada bulunan kavminin ileri gelenlerine dedi ki:

- İşliyor musunuz? Ben ona, Rabbinin hakikatin-

den suâl ediyorum. O bana fiillerinden cevap veriyor.

Aslında Firavun böyle söylemekle, orada bulunanların zihinlerini dağıtmak istiyordu. Çünkü Hazreti Musa'nın sözleri çok fasih, belîğ ve pek tesirli olduğundan, oradakilerin ona meyletmelerinden korkmuştu. Musa aleyhisselâm fesahatle sözüne devam ederek şu açıklamada bulundu:

- O; sizin de, evvelki atalarınızın da Rabbidir.

Firavunun, Hazreti Musa'nın önceki cevabını, orada bulunanlara bir hata gibi göstermek istemesi üzerine; Musa aleyhisselâm, daha açık bir şekilde ve hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir surette cevap verdi ki, bu delil, insanın kendi vücududur. Çünkü herkes, kendi vücudunun birtakım et ve kemikten yapıldığını, sonradan meydana geldiğini bildiği

için, bunun da hakikî bir yaratıcısının bulunduğu ikrar ve izhar etmek elbette lâzım gelir. Bunun böyle olduğunu kimse inkâr edemez. Eğer inkâr ederse, bu, apaçık hakikati inkâr etmek olacağı ve kuru bir inattan öte geçmeyeceği için, Hazreti Musa böyle söyledi. Bu sözleriyle, Firavuna; "Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ, senin de, evvelki atalarının da Rabbidir. Böyle olunca senin, Rablik davasında bulunman, ilâh olduğunu söylemen, senin ve her şeyin Rabbi olan Allahü teâlâyâ karşı apaçık bir isyan, düpedüz bir sahtekârlık ve zahir olan bir küstahlıktır" demiş oldu.

Firavun, ilmî ve aklî yollardan cevap veremeyeceğini anladığında, yalan ve iftiraya başladı. Alay edici bir tavırla orada bulunanlara dedi ki:

- İşte bu, size gönderilen peygamberiniz(!) el-

MUSA ALEYHİSSELÂM

bette, muhakkak bir mecnundur. Delidir. Ben, ona bir şeyden suâl ediyorum; o, başka şeyden cevap veriyor.

Musa aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Allahü teâlâ, doğu ile batının ve ikisi arasında bulunan her şeyin, bütün kâinatın Rabbidir. Eğer aklınız varsa, bunun üstünde cevap olmadığını iyi bilirsiniz. Doğuyu, batıyı, güneşin seyrini inkâr eder misiniz? Çünkü her gün gözlerinizin önünde cereyan eden bir hâdisedir.

Güneş doğup âleme ışık veriyor. Allahü teâlâ onu hareket ettiriyor. Güneş batıdan batıyor. Karanlık gelip, gece oluyor, istirahat ediyorsunuz. Ziyayı, parlaklığı giderip karanlığı getiren kimdir? Bunu idrak etmeniz lâzımdır. Eğer aklınız varsa, bunları düşünmelisiniz.

Musa aleyhisselâm böyle söylemekle, Firavnu rezil etti. Çünkü Firavun; "Güneşi ben yaratım. Ben sevk ve idare ediyorum!" diyemezdi. Dese bile, kimse inanmaz, bunun apaçık bir yalan oldu-

MUSA ALEYHİSSELÂM

ğu anlaşılır ve gülünç duruma düşerdi.

Firavun, Musa aleyhisselâma makul cevaplar veremeyeceğini, yalan ve iftira olan sözlerle bir yere varamayacağını ve onu susturamayacağını anlayınca, derhal tehdide başladı. Bunun için Hazreti Musa'ya dedi ki:

- Yemin ederim ki, eğer benden başkasını ilâh, mabut edinirsen, ben elbette, muhakkak seni hapse atarım!

Firavun, Hazreti Musa'ya söz ile galip gelemediğini anlayınca, böyle tehditlere başladı. Hazreti Musa Firavuna sordu:

- Ya sana davamın doğruluğunu ispat eden apaçık bir mucize getirmişsem, yine beni zindana atar mısın?

- Eğer peygamberlik davasında sadık isen, haydi mucizeni getir!

Musa aleyhisselâm esasını yere bıraktığında,

bir de ne görsünler? Asa apaçık bir ejderha, büyük bir yılan oluverdi. Bu öyle bir ejderha oldu ki, ejderhalığı apaçık idi. Sağa sola saldırıyordu. Sihirle, görünüşte ejderhaya benzeyen şekil almış bir hâl değildi. Ona hiç benzemiyordu.

Firavun, hiç beklemediği bir anda meydana gelen bu müthiş olay karşısında, neye uğradığını bilememişti. Üzerine yürüyen ve gerçek bir yılan olan bu canavara karşı durmak imkânsız gibi bir şeydi. Tek çare kaçıp kurtulmak olabilirdi. Nitekim hayvan ağızını açarak üzerine yürüdüğü zaman, tahtını bıraktığı gibi kaçmış, "Aman ey Musa!" diye bağırımdan kendini alamamıştı.

Bir dakika sonra sarayın toplantı salonu yangın yerine dönmüştü. Köşe bucak kaçan, yılanın önünde köşe kapmaca oynayan adamlar, tanrı, hem de en büyük tanrı olduğu

MUSA ALEYHİSSELÂM

iddiası ile uzun yıllar milleti ezmiş bulunan Firavunla birlikte yalvarmaya başlamışlardı.

Firavun şöyle diyordu:

- Seni, peygamber olarak gönderen Rabbinin hakkı için, onu tut! Ne olur, bana bir zarar vermesin. Beni ondan kurtarırsan, söz veriyorum, İsrailoğullarını serbest bırakacağım. Seninle beraber gitmelerine müsaade edeceğim!

Hazreti Musa da ejderhayı tutunca, hemen asa oluverdi.

İşte bu hâle düşen Firavunun mülkü, saltanatı, malı, serveti, kısacası; dünya nimeti olarak her şeyi tamam idi. Uzun ömürlü ve kuvvetli idi. Her istediğini kolayca yapar ve yaptırırdı. Kuvveti, şiddeti, ordusu, silâhı, her türlü imkânı pek çoktu. Bedeni düzgün, bünyesi sağlam idi. Öksürmez, karnı ağrımaz, sancısı olmaz, gözü

rahatsızlanmazdı. Velhâsıl hasta olmaz ve eksiklik sayılabilecek bir şey ona isabet etmezdi. Dünya nimetlerine garkolmuş iken, şükretmezdi. Şükredeceği, aczini göstereceği yerde, zulüm ve haksızlıkta ileri gitmişti. Sonunda ilâh olduğunu iddiâ etti ve insanları kendisine taptırdı.

Kitaplarda bildirildiğine göre Mısır'da yirmi altı Firavun sülâlesi hükümdarlık etmiştir. Her sülâlede çeşitli Firavunlar, asırlarca saltanat sürmüşlerdir. Çoğu, insanları kendilerine taptırmışlardır.

Firavunun veziri Haman

Hazreti Musa'nın ejderhayı tutmasıyla, elinde asa şekline gelmesini şaşkınlıkla seyreden Firavun ve adamları; bir başka olağanüstü bir hâdiseye iyice şaşkına döndüler. Hazreti Musa elini koltuk altına, koynuna sokup geri çıkardı. Bir de gördüler ki, eli, gö-

MUSA ALEYHİSELÂM

renlerin ve bakanların gözlerini kamaştıracak derecede güneş gibi parlak ve beyaz olmuştu. Musa aleyhisselâmın ikinci olan ve Yedi beydâ olarak bilinen bu büyük mucizesi de herkesi hayrette bıraktı. Firavun ona bakamadı. Sonra Musa aleyhisselâm tekrar elini koynuna sokup çıkardı ve eli, eski hâline geldi.

Firavun, Musa aleyhisselâmın mucizelerini görünce, onu tasdik edecek oldu. Veziri Haman gelip, "Bizce sen tapınılan ilâh-sın. Şimdi bir kula mı tâbi oluyorsun?" diyerek aklını çeldi. Firavun, "Bugün ve yarın bana mühlet ver!" dedi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- **Firavuna tarafımdan bildir ki: "Eğer Allahın bir olduğuna iman edersen, seni saltanatında tutarım ve sana gençliğini, tazeliğini veririm!"**

Hazreti Musa bunu Firavuna haber vererek dedi ki:

- **Şayet iman edip, bana tâbi olursan, Allahü teâlâyâ duâ ederim, gençleşirsin. Yiyip içmen, kuvvetin eskisi gibi olur ve Allahü teâlâ sana dört yüz yıl daha ömür verir.**

Bu sözler Firavuna hoş geldi ve; "Düşüneyim" dedi.

Ertesi günün sabahında Firavun, yanına gelen veziri Haman'a, Hazreti Musa'nın, Allahü teâlâdan verdiği haberi söyleyip, "Bu haber bana hoş geldi." dedi. Haman hemen karşı çıktı:

- Yemin ederim ki, senin bu dediğin haber, bir gün tapınılmaktan azdır. Ben seni gençleştiririm.

Hatta Firavunu tahrik ederek şöyle devam etti:

- Utanmaz mısın ki böyle sözler söylersin. Hem, "Ben tanrıyım!" dersin, şimdi de tutmuş, "Ben kulum!" diyorsun.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Bunun üzerine, Firavun niyetinden vazgeçti.

Veziiri Haman'ın hemen karşı çıkmasıyla, Hazreti Musa'yı reddeden Firavun, gördüğü mucizeleri, bilhassa asanın ejderha olmasını, sihir olarak yorumladı. Etrafında bulunan kavminin ileri gelenlerine dedi ki:

- Şüphesiz bu, sihir ilmini çok iyi bilen bir sihirbazdır. Sihir yapmak suretiyle sizi memleketinizden çıkarmak istiyor. Siz bana bunun hakkında ne yapmamı tavsiye edersiniz?

Aslında Firavun pek gururlu ve çok kibirli olduğundan, hatta ilâhlık davasında bulunup, tebaasını kendine tapındırdığından, başkalarına hiç danışmaz; onların fikirlerinin ne olduğunu sormaya bile te-nezzül etmezdi. Fakat mucizeleri görünce, içine korku düştü ve orada bulunanların fikrini sordu. Hat-

ta; "Bu peygamber olduğunu söyleyen Musa [aleyhisselâm] hakkında ne yapmamızı tavsiye edersiniz? Buna ne gibi tedbir düşünürsünüz?" diyerek yanındakilere iltifat-kâr davrandı.

Hazreti Musa ve sihirbazlar

Bilindiği gibi o zamanda sihir meşhur idi. Firavun, insanların Hazreti Musa'yı tasdik etmelerine mâni olmak için, hemen sihri ileri sürdü. Onu tasdik etmesinler diye, Hazreti Musa'nın gösterdiği mucizeler için; "Bu sihirdir. Bu sihri çok iyi bilir." diyerek, insanları aldatmaya çalıştı. Ayrıca; Hazreti Musa için, "Bu, sihri ile sizi Mısır'dan çıkarmak istiyor!" demekle de, insanları tahrik edip galeyana getirmeye gayret etti.

Bunun üzerine, Firavunun yanında bulunanlar şöyle dediler:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Musa'yı [aleyhisse-lâm] ve kardeşi Harun'u hemen öldürme, az bekle. İdarende bulunan bütün şehirlere de toplayıcı adamlar gönder ki, sanattında mahir olan bütün sihirbazları getirsinler.

Firavun bu teklifi yerinde buldu. Hazreti Musa'ya dönerek dedi ki:

- Ey Musa, sen sihrinle bizi yurdumuzdan çıkarmak için mi geldin? Şimdi biz de sana, senin sihrin gibi bir sihirle karşılık vereceğiz. Karşına aynı güçte bir sihirle duracağız. Şimdi sen kendinle bizim aramızda bir buluşma yeri ve vakti tayin et ki, ne senin, ne de bizim caymaya çağımız, mutlaka geleceğimiz geniş bir yer olsun.

- Sizinle buluşma vaktimiz ziyet günü kuşluk vaktidir.

Çarşılarda, yollarda tellâllar dolaştırılarak, insanların belirtilen gün ve saatte, bildirilen yerde bulunmala-

rı söylendi. İnsanlar geldiler. Firavunun, herkesin toplanmasını emretmesi, sihirbazlarının Hazreti Musa'ya mutlaka galip geleceklerini zannetmesi sebebiyledir. Çünkü o, sihirbazlarına ziyadesiyle güvendiğinden, onların kesin ve mutlaka galip geleceklerine inanıyordu. Herkese karşı rezil düşeceği, saltanatının sona ereceği ve enkazının kıyamete kadar, âleme ibret olacağı aklının köşesinden hiç geçmiyordu.

Tayin edilen günün belli vaktinde sihirbazlar toplandı. Toplanan Mısır halkına da denildi ki:

- Bu hâli, yani Musa ve Harun (aleyhimesselâm) ile sihirbazların fiillerini, yaptıklarını seyretmek için toplandınız mı?

Bütün sihirbazlar, başta öğretmenleri olmak üzere Firavunun yanına geldiklerinde, Firavun, öğretmenleri olan başsihirbaza sordu:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Onlara, yani yanında bulunan diğer sihirbazlara ne yaptın, ne öğrettin?

Başsihirbaz da, onlara sihrin bütün inceliklerini öğretmeye çalıştığını, bu hususta çok büyük gayret sarfettiğini bildirdi. Ayrıca şöyle dedi:

- Onlara çok sayıda büyük sihirler öğrettim. İlâhî bir müdahale olmadıkça, yeryüzünün sihirbazları bunlarla boy ölçüşemez. Ama semavî bir emir olursa, elbette ki, kulun gücü haricindedir, ona karşı durulmaz.

Başsihirbaz, sihirbaz da olsa insaf sahibi idi. Bu bakımdan ilâhî bir emirle gelen bir peygambere karşı duramayacaklarını, daha baştan ifade ediyordu.

Sihirbazların toplanması emredildiğinde, başka bir şehirde, sihir yapmakta usta ve pek mahir iki kardeş vardı. Babaları daha ileri olup, onları bu meslekte en iyi şekilde ye-

tiştirmişti. Sihirbaz kardeşler, babalarına durumu bildirip, dediler ki:

- Silâh ve adamları olmayan, izzet ve kuvvet sahibi iki kişi hükümdara gelmişler. Yanlarında bir asa varmış. Onu yere bıraktıklarında ejderha oluyormuş. Böyle olunca karşısında bir şey bırakmıyor, demir, ağaç, taş ne bulursa yutuyormuş. Sultan da onların izzet ve kuvvetlerinden sıkılıp, daralmış. Haber göndererek bizi çağırılmış.

Buna karşılık babaları şöyle cevap verir:

- Uyudukları zaman onları gözetin. Asayı alabilerseniz, alın. Çünkü, sihirbaz uyurken sihri iş görmez. Onların sihirbaz, yaptıklarının da sihir olup olmadığını böylece anlamış olursunuz. Eğer uyurlarken asa iş yaparsa, bu, âlemlerin Rabbinin işidir. Siz onlarla baş edemezsiniz. Bütün dünya bir araya gelse,

MUSA ALEYHİSSELÂM

onların karşısında duramaz.

Sonra bu iki kardeş, Hazreti Musa ve Hazreti Harun'un buldukları şehre geldiler. Onlar uyurlarken, gizlice asayı almak istediler. Asa onlara saldırdırınca, alamadılar. Bu arada Hazreti Musa uyandı. Onunla görüştüler. Sonra, kararlaştırılan günde buluşmak için, Musa aleyhisselâmla sözleştiler.

Nihayet tayin edilen gün geldi. Meydan tıklım tıklımdı. Sihirbazlar Firavuna dediler ki:

- Biz galip olursak, bize ücret var mıdır?

- Evet, galip olursanız, sizin için ücret vardır. Her vakit bana sohbet arkadaş olursunuz. Yanımda bulunursunuz. Görülmemiş ihsanlarıma kavuşursunuz. İtibar ve imtiyazınız artar. Yanıma önce girer, sonra çıkarsınız.

O sırada Hazreti Musa ile Harun [aleyhimesse-

lâm] da geldiler. Hazreti Musa esasına dayanarak yürüyordu. Meydana girdiklerinde, kendilerini bekleyen sihirbazların yerlerini aldıklarını gördüler.

Musa aleyhisselâm, önce sihirbazları hak dine davet etti:

- Firavun gibi bir azgının emrine uyarak; sizin, onun ve her şeyin sahibi, Rabbi olan Allahü teâlâyâ itiraz etmek, karşı gelmek için mi buraya geldiniz? Bu yaptığının, Allahü teâlânın gadabına sebep olacak ne kötü bir iş olduğunı bilmiyor musunuz? Bile bile, yalan olarak Allahü teâlâyâ iftira etmeniz hâlinde, Onun, büyük bir azap ile sizi helâk edeceğini anlamıyor musunuz?

Hazreti Musa'nın bu sözleri, Allah için söylenmiş olduğundan onlara çok tesirli oldu. Oradaki sihirbazlar, bu sözlerin, yapmacık olarak söylenemeyeceğini, bir sihirbazın

MUSA ALEYHİSSELÂM

böyle konuşamayacağını iyice anladılar. Heyecanlı bir şekilde aralarında bu mevzuu istişare ettiler. Firavun ve adamlarının zararından da çekindikleri için, gayet gizli ve sessiz konuşuyorlardı. Hepsi, iman etmeye, sihir göstermekten vazgeçmeye meylettiler. Ancak; Firavunun zulüm ve işkence edeceğini bildiklerinden; kararlarını açıklamayı, karşılaşmadan sonraya bıraktılar. Hazreti Musa'nın galip gelmesi hâlinde, hep birden ona tâbi olmayı da kararlaştırdılar.

Firavun ve adamları; sihirbazları teşvik etmek ve cesaretlendirmek için çeşitli sözler söyleyerek dediler ki:

- Musa ve Harun (aleyhimesselâm) iki sihirbazdır ki, sihirleriyle sizi memleketinizden çıkarmak; dininizi, şerefınızı yok etmek ve yerine kendi dinlerini yerleştirmek istiyorlar. O hâlde şimdi siz,

hilenizi ve sihir aletlerinizi toplayın. Sonra saf saf meydana çıkın ki, heybetiniz şiddetli olsun. Bugün galip olan, elbette felâh bulur ve umduğuna kavuşur.

Zaten meydana olan sihirbazlar, daha da ortaya çıktılar. Sihir aleti olarak, her birinin elinde ip ve asa vardı. Sihirbazlar, edebiriyet ederek Hazreti Musa'ya sordular:

- Asanı yere önce sen mi, yoksa biz mi atalım?

- **Önce siz başlayın.**

Sihirbazlar, ellerindeki ip ve asalarını yere koyduklarında, yaptıkları sihirден ötürü, onların ipleri ve sopaları, Hazreti Musa'ya gerçekten yılan olup koşuyormuş hissini verdi.

Hazreti Musa, onların bu sihirlerini görünce, Allahü teâlâ ona vahyedip buyurdu ki:

- **Endişe etme! Sen onlara elbette galip geleceksin. Elindeki asanı yere b-**

Musa Aleyhisselâmın asası

rakiver. Onların asalarının, iplerinin çokluğuna, bunların yılan şeklinde görünmelerine aldırma! Zira senin asan, onların yaptıklarının hepsini yutar. Zira, onların yaptıkları şeyler, sihirbazlık hilesidir. Büyücüler her nerede olsa felâh bulmaz.

Bunun üzerine Hazreti Musa da asasını yere bırakıverdi. O anda asa büyük bir ejderha olup, yılan şeklinde görünen şeylerin hepsini yuttu. Ortada hiçbir şey kalmadı. Hazreti Musa onu tutunca, yine eskisi gibi bir asa oluverdi. Asa, ejderha olup, o kadar şey yuttuğu ve eski şeklinde geldiği hâlde, hacminde herhangi bir değişiklik

ve fazlalık olmamıştı. Bu da bir başka mucize idi.

Bu hâl karşısında, sihirbazlar, Musa aleyhisselâmın bir sihirbaz değil, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş hak peygamber olduğunu tasdik edip, "Biz âlemlerin Rabbine, Hazreti Musa ve Hazreti Harun'un Rabbine iman ettik!" dediler.

Musa aleyhisselâmın galip gelmesine ve sihirbazların hep birden iman etmelerine pek çok kızan Firavun; sinirinden ne yapacağını bilmez hâldeydi. Sihirbazlara hitap ederek dedi ki:

- Benim müsaadem olmadan Musa'ya iman etti-

MUSA ALEYHİSSELÂM

niz. Meğer ki o, size sihri öğreten bir büyüğünüz-müş. Sizin hâliniz bu olunca, muhakkak ki ben, sizin elinizi, ayağınızı çaprazlama olarak keseceğim ve hepinizi asacağım!

Bu durum Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirildi:

(Firavun sâhirlere dedi ki: "... Muhakkak ki, sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama olarak keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım. [Benim mi, yoksa Musa'nın Rabbinin mi] hangimizin azabının daha şiddetli ve devamlı olduğunu gerçekten bilecek, anlayacaksınız!) [Tâhâ 71]

İman eden sihirbazlar, Firavunun bu tehditlerine hiç aldırış etmediler ve dediler ki:

- Biz, Hazreti Musa'nın mucizelerine ve bizi yaratan Allahü teâlânın rızasına karşı, seni tercih etmiyoruz, beğenmiyoruz. Şimdi bi-

zim üzerimize ne hükmedersen et. Ama sen, hevân üzere, kendi görüşünle ancak şu dünya hayatında hükmünü geçirebilirsin; ahiret hayatı ise bâkîdir.

Biz, hatalarımızı ve bize zorla yaptırdığın sihrin ve balini magfired etmesi için Rabbimize iman ettik. Çünkü biz, senin kavminden iman edenlerin evveli olduğumuz için, Rabbimizin, hatalarımızı af ve magfired etmesini ümit ederiz. Bundan dolayı sen ne kadar tehdit etsen de, biz imanımızdan dönmeziz. Allahü teâlânın sevabı, mükâfatı seninkinden daha hayırlı, azabı da seninkinden daha şiddetli ve bâkîdir.

Sihirbazlardan bazıları, bu karşılaşma olmadan evvel Firavuna; "Kendisi ile karşılaşacak olduğumuz Musa'yı (aleyhisselâm) bize uyurken gösterebilir misin?" demişlerdi de, o; "Peki" deyip göstermişti. Sihirbazlar, Hazreti

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa uyurken asasının onu koruduğunu görmüşler ve hayretle Firavuna gelerek demişlerdi ki:

- Onun yaptığı sihir değildir. O, ilâhî bir kudret ile olmaktadır. Sihir olsa, uyurken asasının bir şey yapamaması lâzımdı. Zira, sâhir uyuduğunda, sihri tesirli olmaz.

Firavun ise bunların sözlerine iltifat etmeyip, sihir yapmaları için onları zorlamış; onlar ise mağlûp olacaklarını bildikleri hâlde, istemeye istemeye bu işe girmişlerdi. Bundan dolayı Firavuna verdikleri cevapta şöyle demişlerdir:

- Bize zorla yaptırdığın sihrin vebalini magfiret buyurması için, Rabbimize iman ettik.

Sihirbazların, kendisinden korkmadıklarını bildirmeleri üzerine, Firavun, başkalarının da Hazreti Musa'ya tâbi olmalarını önlemek, insanların gözlemini korkutmak için, akşam

olunca, o gün iman eden sihirbazların hepsinin, ellerini ve ayaklarını çaprazlama olarak kestirdi ve hurma dallarına astırdı. Böylece elleri, ayakları kesilip, hurma dallarına asılanların hepsi şehit oldu. Sabahleyin hepsi kâfir ve sihirbaz iken, akşamleyin mümin ve şehit olarak vefat ettiler.

Bütün ahalinin gözleri önünde rezil ve perişan olan Firavun, Hazreti Musa'ya herhangi bir zarar veremedi. Musa ve Harun aleyhimesseleâm da oradan ayrıldıktan sonra, kavimleri olan İsrailoğullarının yanına geldiler.

Mâsitâ Hatun

Firavunun kızının dadılığını yapan bir hanım vardı ve Mâsitâ Hatun ismiyle tanınmıştı. Hazreti Musa'nın dinine inanmıştı. Fakat, Firavunun şerrinden korunmak için imanını kimseye bildirmez, ibadetlerini gizli yapardı.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Mâşitâ Hatun birgün hamamda, Firavunun kızının saçını tararken, tarak birden elinden düştü. Uzanıp tarağı alırken gayriihtiyarî olarak; **“Bismillah”** deyiverdi. Kız buna şaşırarak, dadısına sordu:

- Ey dadı! Bu söylediğin kimin adıdır? Faydası nedir?

- **Bu ad, padişahlar padişahının adıdır ki, Firavuna padişahlığı veren de Odur. Bütün mevcudatı yaratan da Odur.**

Firavunun kızı, Mâşitâ Hatunun iman ettiğini bildiren cevabına sinirlenerek dedi ki:

- Ey dadı! Benim babamdan başka ilâh vardır diyorsun ha! Sen babamın adını değil de, başkasının adını ilâh olarak nasıl ağzına alırsın?

- **Evet yavrum. Allahü teâlâ vardır. O, bütün âlemlerin Rabbidir. Yerleri, gökleri ve bunların içinde bulunan her şeyi yok-**

tan var eden; seni, beni, babanı, kısacası; var olan her şeyi yaratan bir Allah vardır. Ben, O bir olan, kendisinden başka hakikî mabut bulunmayan yegâne mabuda inanıyorum. Baban ise, hâşâ bir ilâh değildir. Her şey gibi o da yüce Allahın bir mahlûkudur. Babana bu mülkü, padişahlığı veren, O yüce Alahtır.

Firavunun kızı da babası ile aynı tıynette idi. Mâşitâ Hatunun sözlerine verecek bir cevap bulamayınca, kızarak, olanları Firavuna haber verdi. O da, derhal Mâşitâ'yı yanına çağırarak dedi ki:

- Sen, benden başka bir tanrıya mı inanıyorsun? Söyle, yeryüzünde benden başka bir tanrı mı vardır?

Mâşitâ, artık hiçbir şeyi gizlemedi. Çünkü her şey anlaşılıştı. Kıza söylediklerini aynen ona da söyleyip, şöyle devam etti:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Ey Firavun! Sen de biliyorsun ki, sen bir ilâh değilsin. Herkes gibi sen de, âciz bir kulsun. Seni ve her şeyi yaratan Allahü teâlâdır. Sen fânisin, her fânî gibi senin de sonun gelecek ve öleceksin. Fakat benim Rabbim olan Allahü teâlâ fânî değildir. Bâkî ve ebedîdir. Musa aleyhis-selâm Onun peygamberidir.

Firavun, bu sözlere çok kızdı. Onu hemen öldürmektense, her gün bir uzvunu keserek, azap içinde can vermesine karar verdi. Kin ve intikam hırsı her tarafını kapladığından, görülmemiş ve en alçak eziyetleri yapmaktan çekinmedi. Böylece intikamını yavaş yavaş alacak, habis ruhu bundan zevk duyacaktır. Ayrıca bunu yapmakla, başkalarının iman etmesine mâni olmaya, onların gözlerini korkutmaya çalışıyordu. Bunun, diğer insanlara ibret ve ders olmasını istiyordu.

Zalim Firavun, o zavallı hanıma, yavaş yavaş işkence etti. Yapmadığını bırakmadı. Önce tırnaklarını çektirdi. Kamçılarla vücudundan kan çıkıncaya kadar kırbaçla vurdurdu. Bunlara rağmen o, dininden dönmüyor; **“Ben ancak bir olan Allaha inanıyorum!”** diyordu.

Mâşitâ'nın, beş yaşında bir kızı ile üç aylık bir oğlu vardı. Firavun, çocukları getirtip, beş yaşındaki kızını, Mâşitâ'nın karşısına koydu ve dedi ki:

- Ey Mâşitâ! Beni tanrı olarak kabul edersen, seni serbest bırakacağım. Aksi hâlde çocuğundan olacaksın!

Mâşitâ ise, bir çocuğunun, bir de Firavunun hâline baktı. Firavun çok merhametsiz idi. Buna rağmen şöyle demekten kendini alamadı:

- **Ben, ancak; bir olan Allaha inanıyor, Onu kendime ilâh olarak kabul**

MUSA ALEYHİSSELÂM

ediyorum. Zaten Ondan başka ilâh da yoktur!

Firavunun hiddeti gittikçe artıyor, ne yapacağını bilemiyordu. Eline geçirdiği bir bıçakla, o masum yavruyu, annesi Mâşitâ Hatunun önünde gırtlığından kesiverdi. Kızcağızın feryadı, yankılanarak etrafa yayılırken, Mâşitâ Hatun da, imanının kuvvetinden gelen bir vakarla, büyük bir sabır örneği sergiliyor; diğer taraftan da annelik şefkatiyle gözlerinden kanlı yaşlar akıtıyordu. Firavun öfkeyle, kızcağızın kanını, annesinin ağzına, yüzüne sürdü. Bir taraftan da hiddetle bağıırıyordu:

- Söyle! Benden başka tanrı var mıdır?

Mâşitâ'nın dudaklarından ise, yine aynı sözler dökülüyordu:

- **Allah birdir. Ondan başka ilâh yoktur...**

Firavun, bu sefer, kundakta bulunan üç aylık yavruyu getirmelerini emretti.

Getirdiler. Annesine yaklaştırdıklarında, uzun zamandır süt emmeyen çocuk, meme aramaya başladı. Mâşitâ Hatun, önceki yavrusunun hunharca öldürülmesini düşündü. İkinci ciğerparesinin de aynı şekilde, gözü önünde katledilmesine bir anne olarak dayanamayacaktı. Kararını verdi. Görünüşte, Firavunun emrettiği sözü söyleyecek, fakat kalbinden yine Allahü teâlâyâ olan imanını gizleyecekti.

Tam o sırada, yavrucağını, kızmış fırının içine atıverdiler. O anda, herkesi titreten, kalbleri ürperten, çoğunun dilinin tutulmasına sebep olan bir haykırış duyuldu. Evet, o üç aylık bebek, Allahü teâlânın kudretiyle dile gelecek; atıldığı o kızgın fırında, ateşler arasından, bağı yanık anasına şöyle sesleniyordu:

- Hayır anne, hayır! Sıkın dininden dönme! Sabreyle! Hiç şüphe yok ki,

MUSA ALEYHİSSELÂM

ben, Allahü teâlâyâ vasıl oldum ve Onun rızasına kavuştum. Cennet ile senin aranda bir adımdan fazla mesafenin olmadığını görüyorum. Pek yakında sen de cennet nimetlerine kavuşacaksın. Sakın ha, dininden dönme! Az daha sabreyle! Firavuna inanma! Benim, ablam ve senin için, Rabbimizin cennette hazırlamış olduğu makamı görüyorum. O makamın etrafında, sana hizmet etmek için bekleyen ve pervane gibi dönen hurileri de görüyorum.

Orada bulunanlar, üç aylık yavrunun konuşmasını duydular ve onlardan çoğu Hazreti Musa'ya iman etti. Mâşitâ Hatun, artık ağlamıyor, gülüyordu. Yavrusunun gördüklerini artık o da görüyor ve cennet nimetlerine bir an evvel kavuşmak için can atıyordu. Artık ölümün bir an evvel gelmesini arzu ediyordu. Biraz sonra, o da ruhunu teslim edip şe-

hit oldu. Böylece ruhu, cennetteki makamına, yavrularının yanına uçtu.

Bütün bu olayları gördüğü hâlde Firavunun iman etmek aklından bile geçmiyordu. Bu masum yavruların ve annelerinin sabrı karşısında kılı bile kıpırdamamıştı. Tarihte hep böyle olmuştur. Zalim kimseler yaptıklarının zulüm olduğunu biliyor, ancak itiraf etmekten çekiniyorlardı. Zira şeytan, onları, mevki ve makamları ile gururlandırıyor; peygamberlerin bildirdiklerinin doğru olabileceğini bir an bile akıllarına getirmiyordu. İbrahim aleyhisselâm zamanındaki Nemrûd, İsrailoğullarına zulümde çok ileri gidenlerden Buhunnasar hep böyleydiler.

Hazreti Asiye'nin şehit edilmesi

Hazreti Asiye, Firavunun hanımı idi. Fakat Firavunun aksine; iyiliksever,

MUSA ALEYHİSSELÂM

şefkatli, merhametli, zulüm ve haksızlığı asla hoş görmeyen bir hanımdı. Zaten senelerce önce, bir sandık içinde sarayın bahçesine gelen Musa aleyhisselâmı alıp; onu evlât edinmesi ve Firavunun zararından koruması da, bu güzel hasletleri sebebiyle idi.

Hazreti Musa'nın sihirbazlarla karşılaşp, sâhirlerin mağlûp olmaları ve hepsinin secdeye kapanarak iman etmelerinden sonra, Hazreti Asiye de iman etmişti. Firavun gibi azılı bir Allah düşmanının hanımı olması, onun iman nimetiyle şereflenmesine mâni olamadı.

Hazreti Asiye, bir müddet imanını gizledi. İman ettikten sonra, Allahü teâlânın emirlerine sıkı sıkıya bağlandı. Gizli gizli Allahü teâlâyâ ibadet ededi. Mâşitâ Hatunun şehit edilmesine kadar bu hâl böyle devam etti.

Hazreti Asiye, Mâşitâ Hatuna ve çocuklarına yapılanları saray penceresinden takip ediyordu. Nihayet dayanamayp, Firavuna geldi ve böyle yapmamasını ve bu kadar zalim olmamasını söyledi. Hazreti Asiye, bir faydası olmayacağını anlayınca, tekrar yukarı çıktı. Yine, pencereden, olanları takibe devam etti. Mâşitâ'nın şehit edilmesini, Allahü teâlânın ona yaptığı ihsan ve ikramları, meleklerin, ruhunu alarak yükselttiklerini, Allahü teâlânın izniyle hep gördü. Yakini arttı ve Allahü teâlâyâ olan imanı çok kuvvetlendi.

O, olanların tesiriyle âdeta kendinden geçmiş bir hâlde iken, Firavun geldi. Mâşitâ'ya yaptıklarını ona anlatmaya başlayınca, Hazreti Asiye dedi ki:

- Ey Firavun! Sana yazıklar olsun! Allahü teâlâyâ karşı nasıl böyle yaptın?

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Yoksa, sen de onun gibi aklını mı kaçırdın?

Bunun üzerine, Hazreti Asiye artık imanını gizlemedi ve şöyle dedi:

- Hayır! Ben aklımı kaybetmedim. Esas deli sensin. Âciz bir mahlûk iken, tanrı olduğunu zannedersin. Ben; benim, senin ve bütün âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâyâ iman ettim.

Firavun ne olduğunu anlayamamıştı. Ne yapacağını şaşırды. Hemen kayın validesini çağırarak; "Kızın da Mâşitâ gibi aklını kaçırdı. Ona bir çare bul!" dedikten sonra, Hazreti Asiye'ye dönerek şöyle tehdit etti:

- Ya Musa'nın ilâhına küfredersin veya ölümü tadarsın!

Firavun oradan ayrıldıktan sonra; annesi, Hazreti Asiye'ye, Firavunun söylediklerini kabul etmesini, aksi hâlde akıbetinin kötü olacağını bildirdi. Ya-

ni Firavunun emrettiklerini söylemesini istedi. O ise kabul etmedi ve dedi ki:

- Sen benim Allahü teâlâyâ küfretmemi, inanamamı mı istiyorsun? Hayır! Vallahi bunu hiçbir zaman yapamam!

Firavun bunu duyunca, onu getirtti ve dört direk arasına gerip, eziyet ettirdi.

Hazreti Asiye, Firavunun bütün tehdit ve eziyetlerine rağmen, o sağlam imanından dönmedi.

Firavun, hanımı olan Asiye'ye bile en ağır işkenceleri yapmaktan çekinmedi. Hazreti Asiye'yi dört direğe bağlatıp, güneşin sıcağında sırtüstü yere yatırttı. Göğsü üzerine de değirmen taşı koydurdu. Bununla da yetinmeyip, üzerine büyük kaya atılarak işkence yapılmasını emretti. Fakat bu sırada, Hazreti Asiye ruhunu teslim etmiş bulunuyordu.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Bir defasında, Hazreti Asiy'e'ye yine böyle eziyet edilirken, Musa aleyhisselâm da oradan geçiyordu. Hazreti Asiy'e parmağıyla işaret ederek, durumunu bildirmek istedi. Hazreti Musa duâ etti. O da, artık yapılan eziyet ve sıkıntılardan hiç acı duymaz oldu.

Bundan evvel, azap içinde iken, **“Ya Rabbi! Benim için nezdinde cennette bir ev yap! Beni cahil Firavundan, onun batıl, kötü amelinden ve zalim olan kavminin şerrinden koru!”** şeklinde duâ edince, Allahü teâlâ tarafından kendisine; **“Başını kaldır!”** diye ilham olundu. Başını kaldırıp baktığında, gözünden perde kaldırılıp, cennette kendisi için beyaz inciden yapılmış olan köşkü gördü. Artık yapılan eziyetlerden acı duymuyor, cennette kendisi için yapılan köşkü seyrediyor ve gülüyordu.

Bu hâl, Firavunu daha çok kızdırıyordu. Hâlbuki

o, işkence ettiği kimsenin acılar içinde kıvranmasını, nihayet dayanamayıp, kendisine yalvararak af dilemesini bekliyordu. Fakat bu olmayınca da, **“Deliye bakın, azap içinde gülüyor!”** demekten kendini alamıyordu.

Firavunun kule bina etmesi

Hazreti Musa'nın peygamber olduğunu bildirmesinden ve insanları Hakka davet etmeye başlamasından sonra uzun seneler geçti. Hazreti Musa, onları Allahü teâlâya imana davet ettikçe, Firavunun azgınlığı artıyor, ne yapacağını şaşırıyordu. İnsanlara, Hazreti Musa'ya inanmamalarını söylüyor; **“Benden başka ilâhınız yoktur!”** diyerek, onları tehdit ediyordu. Gördükleri mucizeler karşısında da; **“Bu mucize diye gösterilen şey, sihirden başka bir şey değildir. Biz, bu**

MUSA ALEYHİSSELÂM

sihri veya peygamberlik iddiasını, evvelki atalarımızdan işitmedik.” diyordu. Hazreti Musa, buna karşılık diyordu ki:

- Allahü teâlâ tarafından kimin peygamberlikle geldiğini ve hayırlı akıbetin kime nasip olacağını Rabbim çok iyi bilir. Allahü teâlâyâ iman edenler hak üzeredirler. Siz ise batıl üzeresiniz. Yalan, sihir, küfür ve başka fesatlar ile kendilerine zulmeden zalimler, asla felâh bulmazlar. Dünyada hidayete, ahirette ise güzel akıbete nail olamazlar. Siz de zalim olduğunuz için kurtuluş bulamazsınız.

Firavun, Hazreti Musa'nın bu sözlerine bir cevap veremedi. Fakat âcizliğini gizleyerek, oradakilere dedi ki:

- Ben sizin için, benden başka bir ilâh bilmiyorum. Ey Haman! Haydi, çamurdan tuğla yap da, benim için yüksek bir köşk kule

bina et! Olur ki, ben ona çıkarım da, Musa'nın ilâhına bakarım. Doğrusu ben, onu yalancılardan zannediyorum.

Firavuna, kötü, çirkin amelleri, şeytan tarafından süslü, güzel gösterildi de, o, fâni olan dünya hayatını seçti; bâkî olan ahiret için hazırlanmayı terk etti. Bundan daha büyük ziyan ve hüsrana olabilir mi?

Şeytanın verdiği vesvese ile akli iyice örtülen Firavun, ne söylediğini bilmiyordu. Çünkü kendinden başka mabut bilmediğini, böyle bir mabut bulunmadığını söylediği hâlde, Hazreti Musa'nın mabudunu aramak için birtakım hazırlıklara, külfetlere girişti. Bunun için yüksek bina, kule yapıp oraya çıkmaya gayret etti. Haman'a ihtiyaç arz etti. İlâh olmak için bütün bunlar noksanlıktır. İlâh, bir şey yapmak dileyince, hemen yapar. Bunun için başkalarından yardım istemez.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Üstelik, kendisinden başka bir ilâh varsa, sema cihetinde olabileceğini düşünerek, oralarda aramaya çalıştı. Yani hem kendisinden başka ilâh bulunmadığını söyledi, hem de bulunacağını düşünerek göklerde aramaya uğraştı. Yani, alçaklık ve kibrinin son haddinde olması sebebiyle ilâhlık iddia edecek kadar azgınlaşmış ise de, hakikatte kendisinin bir ilâh olamayacağını ve ne kadar âciz olduğunu biliyordu. Bilmeseydi, göklerde başka ilâh aramaya çalışmaz ve Musa aleyhisselâmdan, inanmak için, düşüneyim diye mühlet istemezdi.

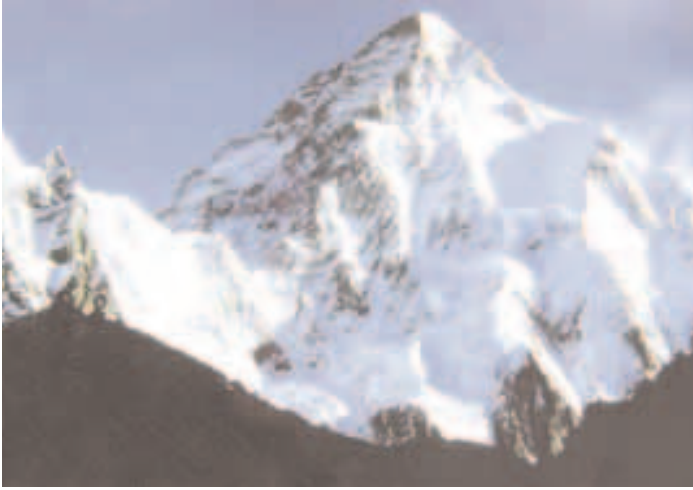
Firavun, Musa aleyhisselâmın davetini, hâlini, mucizelerini görünce, kibrinden ve gururundan ne yapacağını şaşırды. Kavminin iman edip, ona tâbi olmasından korkmaya başladı. İnsanların, Hazreti Musa'ya tâbi olmalarından ve onu kendi yerine

geçireceklerinden endişelendi. Nefsine aldanarak buna çareler aramaya başladı. Saltanatı, onun için her şeyden önemliydi. Bu sebeple, saltanatını kuvvetlendirmek, hâkimiyetini arttırmak için yüksek bir kule yapmaya karar vermiş ve bunu, veziri Haman'a emretmişti.

Haman, usta ve işçileri, kısacası bina işinden anlayan herkesi, hiç kimse kalmamak şartıyla topladı. Ücretle tuttuğu, tuğla ve kireç yapıcı ve pişiricilerden başka, elli bin usta vardı. Ağaç, tahta, çivi, kapı ne varsa hazırlattı. Bina uzun zamanda bitirilmiş; Allahü teâlânın, gökleri ve yeri yarattığından beri o zamana kadar hiç kimse yapmadığı yükseklikte bir bina inşa edilmişti. Musa aleyhisselâma bu iş ağır geldi. Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma bu yurdu ki:

- **Üzülme, ona verdiklerimiz istidrâcdır. Onu anî-**

MUSA ALEYHİSSELÂM

den hiçe indirir ve yaptıklarının hepsini bir anda yıkarım.

Bina, yukarıya kadar, binek hayvanı ile çıkılacak şekilde yapılmıştı. Firavun hayvana binerek, kulenin en üstüne çıktı. Musa aleyhisselâmın bildirdiği, âlemlerin Rabbi olan İlâhın oralarda, yükseklerde, semaya yakın yerlerde bulunabileceğini zannetmişti. Aşağıyı, yukarıyı, gökleri, yerleri yaratanın Allahü teâlâ olduğunu, Onun, zamandan ve mekândan

münezzeh bulunduğunu, yani zamanlı, mekânlı olmadığını bilmiyordu. Yukarıya, çok yüksek binalara çıkmakla bir şey değişmezdi. O da bir farklılık göremedi. Hatta, söylendiğine göre, şaşkın şaşkın ne yapacağını bilemeyip, boşluğa doğru ok attığı oldu.

Cebrail aleyhisselâm, Allahü teâlânın emriyle geldi ve kanadı ile o yüksek binayı sarstı. Bina üç parçaya ayrılıp yıkıldı. Binlerce asker öldü. Hatta bi-

nanın yapılmasında emeği geçenlerin hepsi, afete uğradı. Tuğla ve kiremit pişirenler, sonunda, başkaları tarafından yakıldılar.

İsrailoğullarına yapılan işkenceler

Bilindiği gibi, Musa ile Harun aleyhimeselâm, Allahü teâlânın emri ile Firavuna gelmişler ve âlemlerin Rabbinin peygambere olduklarını tebliğ edip, İsrailoğullarına serbestlik verilmesini söylemişlerdi. Allahü teâlâdan açık mucizeler ile geldiklerini bildirdiklerinde, Hazreti Musa ile müsabakaya çıkan sihirbazlar; onun peygamber olduğunu anlayıp, hep birden iman ederek secdeye kapanmışlardı. Hak teâlânın düşmanı olan Firavun da, onlara türlü türlü eziyetler yapmış; ellerini, ayaklarını kestikten sonra, hurma dallarına asılarak şehit etmişti. Bununla beraber, mağlûp ve

perişan olduğu belli idi. Bundan sonra Firavun kendi kavmine, İsrailoğullarına daha çok baskı yapmalarını, güçlerinin üstünde işler yüklemelerini emretti. Çünkü, zulümde ileri giden Kıbt kavminin gücü, ancak buna yetiyordu.

Kıbtîlerden biri, İsrailoğullarından birine gelerek, "Hadi, beni takip et!" diye götürür; "Etrafı süpür, ot kes, hayvanlarımı otlat ve bana su çek!" derdi. Kıbtî bir kadın da, İsrailoğullarından bir kadına, dayanamayacağı işler verir, buna rağmen yiyecek ekmek bile vermezdi. Öğle vakti olunca da; "Gidin, yiyecek bir şey kazanın!" derdi.

İsrailoğulları bu hâle dayanamayıp, Musa aleyhiseselâma şikâyetinde bulundular. O da sabretmelerini söyledi. Sonunda Allahü teâlânın, onları kurtaracağını müjdeleyerek dedi ki:

- Düşmanlarınıza karşı size yardım etmesi için Al-

MUSA ALEYHİSSELÂM

lahü teâlâdan yardım dileyin! Allahü teâlânın, sizi onlardan kurtaracağı vakit gelinceye kadar onların ezalarına sabredin! Muhakkak ki, Mısır ve başka her yer Allahü teâlânın mülküdür. Onu, kullarından dilediğine verir. Allahü teâlânın yardımı ve nihaî zafer, Allahü teâlâdan korkanlar içindir.

Firavun ve kavmi, Musa aleyhisselâm peygamber olarak gönderilmeden evvel de, İsrailoğullarını, her gün öğleye kadar ücretsiz olarak çalıştırırlar, sadece yemek verirlerdi. Hazreti Musa'nın peygamber olarak gönderilmesinden sonra, İsrailoğullarına karşı daha şiddetli davranmaya başlamışlardı. Bunun için İsrailoğulları Hazreti Musa'ya dediler ki:

- Sen bize peygamber olarak gelmeden önce de, peygamber olarak geldikten sonra da biz hep eziyet gördük.

Musa aleyhisselâm onlara şu cevabı verdi:

- Ümit olunur ki, yakın zamanda Rabbiniz, düşmanınızı helâk eder ve onların yerinde sizi iskân eder, sizi onların yerine yerleştirir.

Firavun ve kavmi, Hazreti Musa'nın asa ve yedi beyda mucizelerine inanmayıp; küfür, kötülük ve zulme devam edince, Musa aleyhisselâm Allahü teâlâya şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Sana malûmdur ki; Firavun yeryüzünde azgınlık ve taşkınlık yaptı. İsyan etti. Kibirle-nip, haddi aştı. Kavmi de ona tâbi oldu. Ya Rabbi! Onları cezalandır, perişan et! Kavmimi aziz eyle ki, sonra gelenler için ibret olsun!

Bunun üzerine Allahü teâlâ, mucize olarak ona birbiri ardınca alâmetler verdi. Senelerce, Firavun ve kavmine belâ gönderdi. Mahsullerini azalttı.

Firavunun sarayındaki mü'min

Firavunun sarayında hazinedarlık yapıp, imanını gizleyen, Hazkîl adında bir mümin vardı. Firavun, herkese kendini ilâh tanıtıp secde ettirdiği hâlde, o, bir olan Allahü teâlâyâ kalbden inanıyor ve ibadetini gizli yapıyordu. Bir ara Firavunun avenesi ve vezirleri, onun, Allahü teâlâyâ iman ettiğinin ve Hazreti Musa'ya yakınlığının farkına varıp, Firavuna haber verdiler. Firavun da, kendine olan yakınlığı sebebiyle, onun böyle bir şeye cür'et edemeyeceğini söyleyip, onlara inanmadı.

Hazkîl ise, imanını gizlemeye devam etti. Musa aleyhisselâm, mucizeler gösterip, peygamberliğini açıkça ilân edince, çaresizlik içinde kıvranan Firavun, vezirlerini ve diğer devlet erkânını toplayıp iştişare etti. Hazreti Musa'ya karşı nasıl bir tedbir alınması gerektiğini görüştü-

ler. Musa aleyhisselâma yakınlığıyla bilinen Hazreti Hazkîl de bu toplantıda bulunanlardandı. Firavunun adamları, Hazreti Musa'nın susturulması için, etraftan sihirbazlar toplanarak ona galip gelmesinde, dolayısıyla öldürülmesinin tehirinde ittifak ederek dediler ki:

- Ne kadar sanatında mahir olan sihirbaz varsa, hepsini sana getirelim.

Firavunun niyeti ve çekindiği nokta ise başkaydı. Bunun için Firavun, adamlarına dedi ki:

- **Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim de, o, Rabbine duâ etsin. Bakalım Rabbi, benim onu öldürmeme mâni olabilecek mi? Zira ben, onun, sizin dininizi değiştirmesinden, sizi bana ve putlara ibadetten ayıracağından yahut yüzünde fesat çıkaracağından, kendisine tâbi olanları çoğaltarak sizinle harp edeceğinden korkuyorum.**

MUSA ALEYHİSSELÂM

Fakat, Firavunun adamları Hazreti Musa'nın öldürülmesine karşı çıktılar:

- Bundan dolayı senin korkmana bir sebep yok. Zira onun gösterdiği şeyler sihirden ibarettir. Eğer onu öldürürsen; "Ona cevap verecek delil bulamadı da, karşılaşmaktan âciz kaldığı için onu öldürttü." derler.

Firavundan korktukları için de, daha fazla bir şey söylemeye cesaret edemediler. Hâlbuki, Firavunun fikrinde ısrar ettiğini biliyorlardı.

Bu sırada, o zamana kadar imanını gizleyen, fakat Firavunun yakınlarından veya saray vazifelilerinden olan Hazkîl, Firavunu bu düşüncesinden vazgeçirmeye çalışarak şöyle dedi:

- Size; **"Benim Rabbim yalnız bir olan Allahü teâlâdır!"** diyen bir kimseyi, haksız yere hemen öldü-

rüverir misiniz? Hâlbuki o, size Rabbinizden açık mucizeler ve delillerle geldi. Şayet o bir yalancı ise, yalanının vebali kendisindedir. Dolayısıyla ondan size bir zarar gelmez. Eğer sözünde sadık, doğru ise, dünya azabından vademiş olduğu şeylerden bazıları size isabet eder. O hâlde, o doğruysa da, yalancıysa da hayatına kasdedilmemelidir. Şüphesiz Allahü teâlâ, işlerinde haddi aşan ve yalanı âdet edinen kimseleri hidayete erdirmez.

Firavun, bu sözleri işitince, çok kızdı ve Hazreti Hazkîl'i zindana attırdı. Sonra vezirlerini ve diğer ileri gelenleri toplayarak, ona nasıl bir ceza verilmesi gerektiğini görüştü.

Firavunun vezirleri, Hazreti Hazkîl'in işkence edildikten sonra öldürülmesini ve bu hâlden, herkesin ibret alıp korkutulması fikrinde idiler. Düşüncelerini bildirince; Fira-

MUSA ALEYHİSSELÂM

vun, Hazkîl'e olan yakınlığından dolayı, onların fikirlerini kabul etmedi. Hazkîl'in, Musa aleyhisselâmın dininden döndürülmesi için, nasihat edip korkutmalarını emretti. Bunun üzerine vezirler, zindana gönderilen Hazkîl'e nasihat edip, hak dini terketmesini istediler. Fakat imanın zevkine eren Hazkîl, davasında ısrar etti. Onları da, Allahü teâlâyâ iman ve ibadet etmeye çağırdı. Onlara şöyle dedi:

"Ey kavmim! Peygamberlerini yalanlamaları sebebiyle; Nuh, Âd, Semûd ve onlardan sonra gelen kavimlerin başlarına gelen şiddetli azaplar gibi, Hazreti Musa'yı yalanlamanız ve ona zarar vermek için saldırmanız sebebiyle, şiddetli azabın olduğu öyle bir günün, size de gelmesinden korkuyorum."

"Ey kavmim! Gerçekten ben, sizin için, kıyamet gününden korkuyorum. O

günde gerisin geriye kaçarsınız ve o günde, sizi, Allahü teâlânın azabından kurtarıcı hiçbir kimse bulunmaz ve Allahü teâlânın hidayete erdirmediği, şaşırttığı kimseyi, hiçbir kimse hidayete erdiremez."

"Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, Musa'dan evvel Yusuf da birtakım açık mucizelerle size geldi de; o zaman onun getirdiği dinde ve o dinin emirlerinde, şüphe ve tereddütte sabit ve daim oldunuz. Hatta o vefat ettiğinde; 'Artık bundan sonra, Allahü teâlâ peygamber göndermez!' dediniz. İşte Allahü teâlâ, haddi aşan ve emrinde şüphe edici olan kimseyi böyle şaşırtır."

Hazreti Hazkîl nasihatlerine devam edip şöyle söyledi:

"Ey kavmim! Gelin, bana itaat edin, tâbi olun ki, sizin doğru yola, hak dine kavuşmanıza delâlet edeyim. Ey kavmim! Dün-

MUSA ALEYHİSSELÂM

ya lezzetine mağrur olup aldanmayın! Bilin ki bu dünya hayatı çabuk biticidir. Ancak fâni bir eğlencedir. Az bir nasiplenmedir ve geçicidir. Ahiret ise ebedî olarak kalınacak yerdir.”

“Bir günah işleyen kimse, ancak o günahın karşılığı kadar ceza görür. Fakat, erkek olsun kadın olsun herhangi bir kimse mümin olur ve salih amel-ler işlerse, onlar cennete girer ve orada hesapsız rızıklarla mükâfatlandırılırlar.”

“Ey kavmim! Nedir bu başıma gelen? Ben sizi, Allahü teâlâyâ iman etmeye, azab-ı ilâhiden kurtulmaya davet ediyorum. Siz ise beni, cehennem çağırıyorsunuz. Hâlbuki ben sizi, ilâh olmanın bütün vasıfları kendisinde bulunan, herkese galip, azap etmeye ve kullarının hatalarını magfiret etmeye kâdir olan, Allahü teâlânın der-

gâhına davet ediyorum. Dalâlet ve azgınlıkta had-di aşanların hepsi cehennemliktir.”

“Yakında azap gördüğünüzde, benim size söylediklerimi hatırlarsınız. Ben bütün işlerimi Allahü teâlâyâ havale ederim. Zira Allahü teâlâ, kullarını görücü, kullarının bütün hâllerini bilici ve herkesin ameline göre karşılığını vericidir.”

Vezirler, Hazreti Hazkıl'den ümit keserek, Firavunun yanına döndüler. Onun imandaki sebatını ve kendi nasihatlerinin, onun imanını kuvvetlendirmekten başka bir işe yaramadığını bildirdiler. Bunu işiten Firavun, iyice ümitsizliğe kapıldı. “Hazkıl'e ne yapabiliriz?” diye düşünürken, Firavunun yakınlarından biri dedi ki:

- Hazkıl'in sözlerinin senin aleyhine olduğuna üzülüp, onu cezalandır-

MUSA ALEYHİSSELÂM

makta acele etme! Zira, sana yakın olan kimseye zulmetmiş olursun. Onun sözleri, sana muhalefetten değildir. Belki de Musa'nın mucizelerini gördükten sonra, onun öldürülmesinin mümkün olmadığını zannetmesinden dolayı, kasıtlı olarak sana muhalif görünmektedir. Böylece Musa'ya itaat eder görünüp, hile ve aldatma yoluyla onun öldürülmesini temin edip, sana hizmet etmek istemektedir. Vezirlerinin, onun bu niyetini bildiklerinde şüphe yok. Ancak, onlar, koğucu ve haset edici olduklarından, onun sana yaptığı muameleyi kötülemektedirler.

Allahü teâlâ, Firavunun kalbine, bu sözleri kabul etmeyi ilham eyledi. Bundan sonra Hazreti Hazkîl'i huzuruna getirtti ve dedi ki:

- Senin maksadının bana hizmet olduğunu tetkik ettim. Şimdi, Musa hak-

kında ne düşünüyorsan onu yap! Benden sana zarar gelmez, müsterih ol!

Hazkîl'in, işini Allahü teâlâyâ havale etmesi sebebiyle, Allahü teâlâ onu Firavunun kötülüğünden ve kavminin şerrinden muhafaza buyurdu. Nitekim Allahü teâlâ, bu durumu Mümin suresi 45. ayetinde mealen şöyle bildirmektedir:

(Allahü teâlâ, onu [Hazreti Hazkîl'i] Firavunun ve adamlarının hilesinden, onun hakkında düşündükleri kötülüklerden korudu. Firavunun kavmini ise, dünyada boğulma ve ahirette cehennem azabı ile kuşatıverdi.)

Hazreti Hazkîl Hazreti Musa'nın en yakın yardımcılarından idi. Musa aleyhisselâmla birlikte Kızıldeniz'den geçip, İsrailoğullarının Tih sahrasında kaldığı kırk sene içinde ondan ayrılmamış ve ona inananlardan olmuştu.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Firavun ve kavmine gelen belalar

Firavun ve kavmi, Hazreti Musa'ya inanmadıkları gibi, karşı çıktılar ve mucizelerine sihir diyerek alay ettiler. Sonunda, Hazreti Musa'nın duâsı sebebiyle, Allahü teâlâ, Firavun ve kavmine, kendilerine gelmeleri için, bazı musibetler gönderdi. Bu musibetlerden birincisi tufandır.

Bu, ekinlerinin boyunu aşan bir yağmur olup, bütün ekinleri helâk etmişti. İsrailoğulları ile Kıbtîlerin evleri birbirine bitişik ve karışık idi. Kıbtîlerin evleri su ile doldu. Boyunlarına kadar suya gömüldükleri hâlde, İsrailoğullarının ev-

lerine bir damla su girmedi. Su, onların olduğu yerde, toprağın üzerinden akıp gitti. Kıbtîler bir şey ekemediler, bir iş yapamadılar. Tufan bir hafta devam etti. Çok sıkıntı çektiler. Bunun üzerine Musa aleyhisselâma dediler ki:

- Rabbine duâ et, bu azabı bizden kaldırsın, sana iman edeceğiz ve İsrailoğullarını seninle göndereceğiz!

Kıptîlerin, iman edeceklerine dair söz vermeleri üzerine, Musa aleyhisselâm, Allahü teâlâyâ duâ etti ve tufan kesildi. O sene, önceki yıllardan daha fazla ot, hububat ve meyve oldu. Fakat yine nan-körlük ettiler ve dediler ki:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Biz bunu hiç beklemiyorduk. Bu su, bizim için bir nimet oldu. O yağmur yağmasaydı, buna kavuşamazdık.

Bol mahsul ve meyveye, Hazreti Musa'nın duâsı bereketiyle kavuştuklarını anlamadılar. Bir müddet rahat ettiler. İman etmedikleri gibi, İsrailoğullarını da göndermediler.

Firavun ve kavmi, tufan ile yola gelmediler. Yine uslanmadılar. Musa aleyhisselâmın sözlerini kabul etmemekte, İsrailoğullarına eziyet ve sıkıntı vermekte, azgınlık ve taşkınlıkta devam ve ısrar ettiler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Kıbtîlerin ekinlerine çekirgeler gönderdi. Çekirgeler bütün ekinleri, meyveleri, ağaçların yaprak ve çiçeklerini yiyip bitirdi. Hatta; kapılarını, elbiselerini, eşyalarını, evlerinin çatılarını, tahtalarını, demir çivilerini bile yediler. Çekirgeler doyma-

mak illetine yakalanıp, ne varsa durmadan hep yediler. Fakat, İsrailoğullarının evlerine girmediler. Böylece, bu hâdisede de onlara hiç zarar gelmedi. Kıbtîler şaşırıldılar ve zor duruma düştüler. Üzerlerine azap çökünce, yeniden Hazreti Musa'ya yalvararak dediler ki:

- Eğer bu azabı üzerimizden kaldırması için Rabbine duâ eder de, bizi bu belâdan kurtarırsan, mutlak surette sana iman edeceğiz ve İsrailoğullarını serbest bırakacağız. Seninle beraber göndereceğiz.

Musa aleyhisselâm sahraya çıktı ve asa ile doğu tarafına işaret etti. Çekirgelerin hepsi geldikleri gibi gidip, bir tane bile kalmadı. Firavun ve kavmi rahata kavuştular, bir ay huzur içinde yaşadılar.

Çekirgelerin tasallutu bir hafta sürmüştü. Bu da bir mucize idi.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Fakat sözlerinde yine durmayıp, inanmadılar. Sonra Allahü teâlâ, onların üzerine bit, güve musibetini gönderdi. Şöyle ki, Musa aleyhisselâma, aynı Şems denilen köydeki kızıl kum tepesine doğru yürümesi emrolundu. O kum tepesine vardı. Tepe; erimiş, serpilmiş büyük kum yığını idi. Asası ile oraya vurdu. Hemen Kıbtîlerin üzerlerine bit dökülmeye başladı. Ağaç, mahsul, ot ve benzerlerinden ne varsa, bitler onlara dadandılar. Hiçbir şey bırakmayıp, ne varsa silip süpürdüler. Elbiselerinin ve derilerinin içine girip ısırıldılar. Birisi yemek yese, yemeğine dolarlardı. Hatta birisi, hiçbir böceğin tırmanamayacağı yüksek bir direk yapıp, üstüne yiyecek koysa ve sonra yemek için oraya çıksa, yemeği, bu bit yahut güvelerle dolu bulurdu.

Firavun taifesine, o zamana kadar, bu belâdan daha büyük bir belâ gel-

memişti. Saçları, derileri, kirpikleri, kaşları hep bitle doldu. Hatta derileri, çiçek hastalığına tutulmuş gibi bir şekil aldı. Bitler uykularına mâni oldukları gibi, rahat da bırakmadılar. Neticede hiçbir çare bulamayıp, âciz kaldılar.

Allahü teâlâ, bittten başka, Kıptîlerin hayvanlarına kene gönderdi. Bütün hayvanları yiyip, bir şey bırakmadılar. Kendilerine bitlerin musallat olduğu günlerde, Kıbtîlerden bir kimse, un yapmak için değirmene on ölçek hububat koysa, üç ölçek alamazdı. Bitler, hemencecik yiyip bitiriverirlerdi. Artık dayanamadılar. Hazreti Musa'ya gelip, feryat ederek şöyle yalvardılar:

- Ey bizim âlimimiz Musa! Biz tövbe ediyoruz. Hatalarımıza pişman oluyoruz. Rabbine bizim için duâ et! Sana verdiği peygamberlik ahdi hürmetine bizden bu azabı kaldırsın!

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa aleyhisselâm duâ edince, Allahü teâlâ bu belâyı da kaldırdı ve bitler bir hafta sonra hiç kalmayıp, yok oldular. Kıbtîler de tekrar rahata kavuştular.

Fakat yine verdikleri sözde durmadılar. “Biz, bir gün hariç, Musa’ya, bizim âlimimiz demedik. Firavunun izzetine yemin ederiz ki, onu ebediyen tasdik etmeyeceğiz ve ona tâbi olmayacağız!” dediler.

Bunun üzerine, bitlerin yok olmasından otuz veya kırk gün sonra, Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip, Nil’in kenarına gitmesini ve esasını nehre sokup; yakınıni, uzağını, yukarı ve aşağı seviyesini işaret etmesini emretti. O da öyle yaptı. Ardından hemen kurbağalar vrak vrak diye bağırarak her taraftan koşuştular. Seslerini, yakında ve uzakta olanlar duydu. Sonra Nil’den çıktılar. Bir karartı, siyah bir bulut gibi, şehre doğru

hareket ettiler. Ansızın, Kıbtîlerin her yanını kapladılar.

Çamaşırını, kabını, yiyeceğini ve içeceğini açan, içinde muhakkak kurbağa bulurdu. Oturan, çenesine kadar kurbağaya gömülür, konuşmak isteyenin ağzına kurbağalar sıçrardı. Yatağında yatan, uyanınca, üzerinde birbiri üstünde kaynaşan kurbağalar bulur, bu yığından dolayı sağa ve sola dönemezdi. Yemek için ağzını açanın ağzına, yemekten önce kurbağa girerdi. Yoğurdukları hamura, pişirdikleri yemeğe karışırlardı. Ateşlerine kurbağalar atlar, söndürürler; yemeklerine girip bozarlardı. Ateşte ve sıcak suda, kurbağalara bir şey olmuyordu. Kısacası, Kıbtî halkına çok büyük eziyet verdiler. Şaşkınlık içinde ne yapacaklarını bilemez oldular.

Darda kalıp, Firavuna başvurdular. Çare bulunamadı. Sıkıntıdan ölecek

MUSA ALEYHİSSELÂM

duruma geldiler. Şehir ve yollar, ayakları ile ezdikleri, ölü kurbağalarla doldu. Her taraf kurbağadan geçilmez oldu. Ağlayıp, Musa aleyhisselâma şikâyetle bulundular:

- Bu belâyı bizden kalıdır. Bu sefer tövbe ederiz ve bir daha eski hâlimize dönmeyiz!

Musa aleyhisselâm, onlardan, sözlerinde duracaklarına dair ahit aldı. Sonra Hak teâlâyâ duâ etti ve belâdan kurtuldular. Sağ kalan kurbağalar Nil'e gitti. Bir hafta, üzerlerine belâ olarak kaldıktan sonra, Allahü teâlâ bir rüzgâr gönderip, ölü kurbağaları bertaraf etti. Bir ay, bir rivayette kırk gün rahat içinde yaşadılar.

Kurbağa musibetinin kaldırılmasından sonra, yeminler ederek, yalvararak verdikleri ahde yine sadakat göstermediler. Küfür ve başka bozuk amellerine yine döndüler.

Sanki önceki hâller hiç olmamış, kendilerine hiç belâ gelmemiş gibi bozuk işlerine devam ettiler.

Kıptîlerin, verdikleri sözü her seferinde bozmaları üzerine, bu sefer musibet olarak, Allahü teâlâ, onlara kan gönderdi. Şöyle ki, Hazreti Musa'ya nehre gidip, asa ile vurması vahyedildi. Nehre vurunca, Allahü teâlâ Nil nehrini kan olarak akıttı ve Firavun taifesinin bütün suları kan oldu. Kıbtîler; nehirlerden, kuyulardan aldıkları suların kan olduğunu gördüler. Bu durumdan Firavuna şikâyet ederek, dediler ki:

- Biz, bu kan belâsına tutulduk. İncecek başka bir şeyimiz de yok.

- Musa size büyü yaptı.

Kıptîlerden hiçbirinin hatırına gelip de, Firavuna, "Hani sen tanrılık iddia ediyordun! Eğer gerçekten tanrı isen, bu azabı bizden kaldır!" diye söylemiyor-

MUSA ALEYHİSSELÂM

lardı. Bazen burunlarından da kan boşalıyordu.

Su alınan bir kuyunun başında, İsrailoğullarından ve Kıbtîlerden birer kişi bulursa, İsrailoğulunun doldurduğu, saf su; Kıbtîninki ise kıpkırmızı kan kesilirdi. Bir İsraili ile bir Kıbtî aynı kaptan su içseler, yine Kıbtîye kan, İsrailoğluna su olurdu. Firavunun ailesinden susayan bir kadın, İsrailoğullarından bir kadına gelip, "Bana senin kabından su ver!" dedi. O da güğümünden aldığı suyu, Kıbtînin kabına dökünce, hemen kan oldu. Hatta, "Önce kendi ağzına al, sonra benim ağzıma dök!" dedi de; İsrailoğullarından olan kadın, böyle yapıp, Kıbtînin ağzına dökünce, su yine kan oldu. Nil nehri, ekinlere ve ağaçlara su olarak aktığı hâlde, Kıbtîler gidip oradan içseler, kan olurdu.

O günlerde Firavun çok susadı. Yaş ağaçları yiyip,

rahatlamak istedi. Ağzına alıp çiğneyince, acı ve tuzlu oldu. Yedi gün böyle devam etti. Yedikleri, içtikleri kan oldu. Kıbtîler, bu durumdan iyice bunalınca, Musa aleyhisselâma gelip, dediler ki:

- Bizim için Rabbine duâ et de, bu kan belâsını bizden kaldırsın. Sana iman edeceğiz ve İsrailoğullarını seninle birlikte göndereceğiz. Bu sefer kat'î söz veriyoruz. Artık bir daha sözümüzden dönmeyiz!

Nihayet, çok yalvarmaları ve söz vermeleri sebebiyle, Musa aleyhisselâm yine duâ etti ve o belâ da üzerlerinden kalktı. Şöyle ki; Hazreti Musa'ya, asası ile nehre bir daha vurması emrolundu. Bildirilen şekilde vurunca, nehir saf su oldu. Diğer sular da böyle temiz oldu.

Fakat onlar yine hainlik ettiler. Yine eski vaziyetlerini değiştirmediler. İman

MUSA ALEYHİSSELÂM

etmediler ve verdikleri sözde durmadılar.

Musa aleyhisselâm, sihirbazlara galip geldikten ve tufan, çekirge, bit, kurbağa ve kan mucizelerinden sonra, yirmi sene daha onlar arasında kalıp, davetine devam etti. Kırk sene kaldığı da rivayet edilmiştir. Firavun ve onun kavmi olan Kıbtîler, onun davetine devamlı karşı çıkmışlar; gördükleri mucizelerden ve başlarına gelen belâlardan hiç ibret almamışlar, kat'iyen hidayete yanaşmamışlardı. Firavuna göre, Hazreti Musa, kendi sarayında büyüyen bir çocuk idi. Nasıl olur da bir peygamber olabilirdi. Bunu bir türlü kabullenemiyordu. Kıptîler ise iyice anlamışlardı ki; Firavun ve saltanatını yıkacak olan İsrailoğlu Hazreti Musa idi.

Hazreti Musa, Firavun ve kavminin azgınlıklarını, küfürlerini, hakikate uzaklıklarını ve kibirli hâllerinin

devamlı olduğunu görünce, Yunus suresinin 88. ayet-i kerimesinde bildirildiği üzere, Allahü teâlâyâ şöyle duâ etti:

(Ey bizim Rabbimiz! Şüphe yok ki sen, bu Firavuna ve onun kavminin ileri gelenlerine dünya hayatında çeşit çeşit mallar [elbise, binecek ve başka mallar] ve ziynet [süs] verdin ki, onlar, insanları senin dininden ayırmak için çalışırlar. Ey Rabbimiz! Onların mallarını yok et, kalblerine sıkıntı ver ki iman etsinler.)

Allahü teâlâ, Hazreti Musa'nın yaptığı ve Hazreti Harun'un amin dediği duâyı kabul buyurdu. Nitekim yine Yunus suresinin 89. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki: **(Allahü teâlâ onlara buyurdu ki: Her ikinizin duâsı kabul olundu. Şimdi siz doğru yolunuzda devam edin!** [Duânız üzere sabit olun, acele etmeyin! İsteddiğiniz, vakti gelince hâsıl olacak-

MUSA ALEYHİSSELÂM

tır. Yoksa acele etmek suretiyle] Allahü teâlânın vadini bilmeyenlerin yoluna uymayın!)

Allahü teâlâ Hazreti Musa'nın duâsını kabul ettikten sonra, Musa aleyhisselâma yine şöyle vah-yetti:

- **Firavun takımının elinde bulunan para ve ziynet eşyalarını, İsrailoğullarına bırakırım. Mukaddes toprağa kadar onların ihtiyaçlarında ve hizmetlerinde işe yararlar. Bunun için bugün sevin ve bayram et! Sen ve kavmin ibadet edip, bana şükredin, beni zikredin ve bana tazimde bulunun! Zira ben yakında size zaferi gösteririm; sevilenleri kurtarır, düşmanları helâk ederim.**

Firavunun kavminde bulunan süs, ziynet ve diğer kıymetli şeyleri kullanmanız için size veririm. Çünkü onlar, o zaman kendilerinin düştüğü be-

lâdan, kalblerine size karşı korku saldığımdan, ellerinde olanları vermemelik edemezler.

Zaman akıp giderken, Hazreti Musa, tebliğine ve insanları iki cihan saadetine davete devam ediyor, bu hususta hiçbir fedakârlıktan çekinmiyordu. Kendi soyu olan İsrailoğulları, ona iman edip, tâbi olmuşlar; Firavun ve kavmi olan Kıbtîler ise devamlı karşı çıkmışlardı. İnanmalarını sebebiyle Kıbtîlere zaman zaman çeşitli belâ ve musibetler gelmiş, onlar, her musibet gelişinde Hazreti Musa'ya; belânın üzerlerinden gitmesi hâlinde mutlaka iman edeceklerini, İsrailoğullarını onunla beraber göndereceklerini söyleyip, bu hususta yeminler ederek yalvarmışlardı. Hazreti Musa duâ edip, belâ üzerlerinden gidince de, yine eski hâllerine dönmüşler ve bunlardan hiç ibret almamışlardı.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Kıbtîler, İsrailoğullarına yaptıkları zulüm ve haksızlıkta da çok ileri gidiyorlardı. Hele başları olan Firavun, Hazreti Musa'yı katletmeye bile kalkıştı. Bazı tefsir âlimlerinin bildirdiklerine göre, Firavunun vezirleri arasında iman edip, imanını gizleyenler vardı. Bunlar, Firavunun Hazreti Musa'yı öldürme teşebbüsüne karşı çıkarak, "O, senin korktuğun gibi, tehlikeli bir kimse değildir. Sen onu öldürmeye kalkarsan, herkes bunu yanlış anlar. Senin; ilimle, kuvvetli delillerle cevap veremediğini, âciz düştüğünü, bu sebeple onu öldürmeye kalktığını düşünür..." dediler. Zaten hakikatte de vaziyet öyle idi.

Firavun, aczinin anlaşılmasında için, bir şey diyemiyor, fakat iyice sabırsızlanıyordu. Hazreti Musa'ya, mucize ve maneviyat cihetinden karşı çıkmayıp mağlûp olan Firavun, maddiyata teşebbüs

etti. "Beni kendi hâlime bırakın! Bana mâni olmayın, Musa'yı öldüreyim. Eğer dediği gibi, Rabbi her şeye kadir ise, çağırısın Rabbinizi de, benim onu öldürmemi mâni olsun, onu kurtarsın!" diye bağıyordu.

Firavunun böyle yapması, başkalarına karşı cesaretli görünmeye çalışmaktan, korkaklığını ve âcizliğini izhar etmekten başka bir şey değildi. Zira Hazreti Musa'nın hakikaten bir nebî olduğunu bilir; fakat, cehalet ve inadi sebebiyle bile bile inkâr eder, karşı çıkardı. Hatta onu öldürmeye kalkması lâfta kalır, buna asla cesaret edemezdi. Bununla beraber, hakikî hâlini bildirmemek için de etrafındakilere şöyle çıkışırdı:

- Siz beni kendi hâlime bırakmıyor, yapacağım işe mâni olup, karşı çıkıyorsunuz. Yoksa şimdiye kadar ben onu çoktan halletmiş, sesini kesmiş idim!

MUSA ALEYHİSSELÂM

Ayrıca; “Musa’nın, sizin dininizi değiştirmesinden ve yeryüzünde fesat çıkararak, memleketinizi elinizden almasından korkuyor, endişe ediyorum. Bundan dolayı, bırakın beni, onu öldüreyim. Böylece siz de fesattan kurtulup, rahat olun!” diyerek, onları, Hazreti Musa’ya karşı tahrik ediyordu.

Zira, insanın mühim iki hususiyetinin olduğunu ve bunlardan asla fedakârlık yapamadığını herkes bilir. Bu hususlarda kat’iyen gevşek davranmaz ve bu iki hususu muhafaza etmek için canını vermek dahil, hiçbir fedakârlıktan çekinmez. Bu iki husustan birincisi din, ikincisi ise namus ve memlekettir. İşte Firavun, kavmini Hazreti Musa’ya karşı tahrik ederken; insanların bu hislerini harekete geçirmeye çalışıyor; onu öldürmeye kalkmasında kendini haklı göstermeye uğraşıyordu.

Musa aleyhisselâm, Firavunun bu teşebbüslerinden, onun tehdidinden Allahü teâlâya sığındı. Bu hususta Mümin suresinin 27. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(Musa [aleyhisselâm, Firavunun tehdidini işitince, yanında bulunanlara]; **“Hesap gününün hak olduğunu tasdik etmeyen, ahirete inanmayan her kibirli insanın şerrinden, benim ve sizin Rabbiniz olan Allahü teâlâya sığınırım!” dedi.**)

Allahü teâlâ, Firavunun tehdidini, buna karşı Hazreti Musa’nın Allahü teâlâya sığınıp, başka bir şey yapmadığını zikrettikten sonra, onun tevekkülünün neticesi olarak, Firavunun etrafında bulunan bir mümin vasıtasıyla, Hazreti Musa’ya yardım ettiğini bildirmişti. Bu mümin de Hazreti Hazkîl idi.

Bu arada Musa aleyhisselâm, tebliğ vazifesine

MUSA ALEYHİSSELÂM

devam ediyor, hiçbir şekilde vazifesinden geri durmuyordu. İsrailoğullarının ona bağlılıkları, Firavun ve kavmini endişelendiriyor, bunlardan çekinmelerine sebep oluyordu. Benî İsrailden Hazreti Musa gibi büyük bir peygamberin çıkması ve İsrailoğullarının, hemen onun etrafında toplanmaları, Kıptîleri elbette rahatsız ediyordu. Bu hâlden en çok müteessir olup kaygılanan da Firavun idi. Onlar kuvvetlenip, Kıptîlere galip gelecek hâle gelince, korkuları daha da arttı.

Firavun, Nil nehrinin kenarında hususî bir çardak hazırlattı. Orada oturuyor, gelip geçen İsrailoğullarını, Musa aleyhisselâma tâbi olmaktan vazgeçmeye çağırıyor; onları kendi dinine davet ediyor; tatlı ve okşayıcı sözlerle onların muhabbetlerini cezbetmeye çalışıyordu. Onlara diyordu ki:

- Ey eşraf! Ben, sizin için, benden başka bir ilâh bilmiyorum. Ey kavmim! Mısır mülkü benim değil midir? Bu nehirler, benim köşklerim ve bahçelerim arasında akıyor mu? Bunların hepsi, Musa'dan daha üstün olduğumu göstermiyor mu? Yoksa ben, nerede ise meramını anlatamayacak kadar hakir ve zayıf durumda olan bu Musa'dan daha hayırlı değil miyim? Elbette ben ondan üstünüm. Eğer o davasında sadık olsa, hakikaten peygamber olsa, Rabbi katından, ona altından bilezikler verilir yahut onunla beraber, onun peygamberliğini tasdik edici ve peygamberlik davasında ona yardım edici melekler gelirdi.

O zamanlar bir kimseyi reisliğe seçmek isteseler, onun kollarına altından bilezikler ve boynuna da altından gerdanlıklar takılır; bunlar o kimsenin başa getirilmiş olduğuna alâ-

met sayılırdı. Firavun bunu da ileri sürerek, kavmini kandırmak istedi ve "Hani bunun altınları ve bilezikleri?" diye, Hazreti Musa'yı hafife almaya kalktı.

Firavun, iki sene müddetle, Nil nehri kenarında yaptırdığı çardakta oturup, bu ve benzeri sözleri söylemeye devam etti. Maksudı, İsrailoğullarını Hazreti Musa'ya tâbi olmaktan ayırmak; Hazreti Musa yalnız ve kimsesiz kalınca da, onu öldürmekti. Fakat bu müddet zarfında, İsrailoğullarından hiçbiri ona iltifat etmedi.

Kıbtîlerin ileri gelenleri, Hazreti Musa ile başa çıkmadığı için, Firavuna serzenişte bulunmaya başladılar. Bu hususta Firavuna dediler ki:

- Sen Musa'yı ve kavmini, Mısır'da fesat çıkarınlar ve sana tapmayı terk etsinler diye mi serbest bırakacaksın? İşte

bak, sihirbazlara galip geldiklerinde, kavmi, hep birden ona iman etti. Böyle giderse, bütün insanların azar azar ona tâbi olmalarından endişe ediyoruz. Hâl böyle olunca, onlar çoğalır, Musa'ya yardım ederler. Yeryüzünde fesat çıkarırlar. Mısır memleketinde kendi dinlerini hâkim kılıp, seni kendi dininle başbaşa bırakırlar.

Firavun, onlara şöyle cevap verdi:

- Bundan sonra onları, kendi hâllerine bırakmayız. Ne icap ediyorsa onu yaparız. Yapacağımız şey onların nesillerini kesmektir. Fakat, şimdi onların hepsini birden bir defada katledersek, yanlış anlaşılır. Onlara karşı âciz kalıp, zulme yöneldiğimiz zannedilir. O hâlde yapacağımız şey, bunu, zaman içinde yavaş yavaş yapmaktır. Bundan sonra onların yeni doğan çocuklarından erkek olanlarını öldürür, kız çocuklarına dokunmayız. Kızlarını

MUSA ALEYHİSSELÂM

kendi kavmimizden olanlarla evlendiririz. Oğulları olmayınca, artık nesilleri devam etmez.

Firavun böyle söylemekle hem kavminin ileri gelenlerini yatıştırmış, hem de maksadını açıklamış oldu.

İsrailoğullarının Mısır'dan ayrılması

Firavun, Hazreti Musa'yı dövmeye, hapsetmeye ve öldürmeye cesaret edemezdi. Çünkü ona bir zarar vermekten âciz olduğunu bilirdi. Fakat, etrafına kuvvetli görünmek ve elinden bir şey gelmediğini sezdirmemek için, İsrailoğullarının çocuklarını öldürmek gibi sözler söylüyordu. Kavmi ise onu anlayamıyor, hakikaten güçlü kuvvetli zannediyor, Hazreti Musa'ya niçin bir şey yapamadığına bir mana veremiyordu.

Musa aleyhisselâm ve İsrailoğulları, Kıbtîlerin sı-

kıntı vermelerinden iyice bîzar oluyorlar, bunlardan kurtulmak hususunda Allahü teâlâdan vahiy gelmesini bekliyorlardı. Nihayet Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya, İsrailoğulları ile birlikte Mısır'dan çıkıp, Kudüs'e, mukaddes topraklara gideceklerini bildirip, hazırlık yapmalarını emretti.

Musa aleyhisselâm, tebliğ vazifesine; Firavun ise insanların iman etmelerine mâni olmaya devam ederken, daha önce zikredildiği gibi zaman zaman onlara çeşitli musibetler geldi. Buna rağmen onlar iman etmeyip, her defasında karşı çıktılar. Nihayet onlarda cilt hastalıkları ve üç gün süren karanlık oldu. Firavun, bütün bu durumları ve mallarının helâk olduğunu görünce, korktu. Hazreti Musa'nın, İsrailoğulları ile birlikte Mısır'dan gitmesine izin verdi. Hazreti Musa da bütün İsrailoğullarına haber

MUSA ALEYHİSELÂM

verdi. Mısır'dan çıkacaklarını ve hazırlıklı olmalarını bildirdi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmı ve İsrailoğullarını, Firavunun şerinden kurtarmak ve onlara galip getirmek dileyince ve bunun vakti gelince, Hazreti Musa'ya vahyedip, İsrailoğullarının fertlerini çeşitli evlerde toplamasını, her toplanan evde birer kuzu kesip, kanının kapılara sürülmesini vahyetti ve buyurdu ki:

- **Düşmanlarınıza azap göndereceğim. Bunun için melekler gelecek, karpısında kan olan eve girmeyecekler. Taze ekmek pişirin! Bu sizin için kolaylıktır. Sonra kullarımı gece yola çıkar. Onları denize kadar götür. Orada emrim sana ulaşır.**

Musa aleyhisselâm, bunları kavmine söyledi ve bildirildiği gibi yaptılar. Böylece İsrailoğullarına ait olan bütün evlerin kapıları kanla işaretlendi.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Kıbtîler, İsrailoğullarına sordular:

- Niçin kapılarınıza bu kanı sürersiniz?

- **Allahü teâlâ size azap gönderecek; biz kurtulacağız, siz helâk olacaksınız.**

- Rabbiniz size yalnız bu alâmeti mi bildirdi?

- **Peygamberimiz bize böyle emretti.**

Musa aleyhisselâmın, yanındakilerle birlikte çıkıp gittikleri gece, Kıbtîlerin her birinin evlerinde çeşitli hâdiseler oldu. Taun hastalığı çıkarak çoğunun kızları öldü. Yani Allahü teâlâ, onların her birine çeşitli musibetler ve sıkıntılar verdi. Herkes başının derdine düşüp, hiç kimse, İsrailoğullarının ayrılıp gitmelerini farkedemedi.

Firavun ailesindeki bütün kızlar da taun hastalığına yakalanıp, bir gecede ölmüşlerdi. Kıbtîler onların defni ve gelen musibetin üzüntüsü ile meşgul ol-

dular. Musa aleyhisselâm ve kavmi, işte o zaman, denize, yani Süveyş'e doğru geceleyin hareket ettiler.

Kıbtîler, o gece vefat eden kızlarını defnetme işlerini bitirdikten sonra, ortalarda İsrailoğullarından hiç kimsenin görünmemesiyle, vaziyeti anladılar. Gittikleri belli olunca, daha evvel izin vermiş olmasına rağmen, Firavun çok pişman oldu. Askerini toplayıp onları takip etmeye, arkalarına düşmeye karar verdi. Kızgınlığı son haddinde idi. Üstelik, kızlarının ölümüne de onların sebep olduklarını iddia ediyordu. "Bunu Musa ve kavmi yaptı. Kızlarımızı öldürdü. Sonra da çıkıp gitti. Hem de sadece kendilerinin gitmesine razı olmayıp; bizim mallarımızı, eşyalarımızı da yanlarında götürdüler!" dedi. Hemen kavminin toplanmasını emretti. İsrailoğullarının gitmelerine müsa-

MUSA ALEYHİSSELÂM

ade etmeyeceklerini ve onlarla harp edeceklerini söyledi.

Bu sırada İsrailoğulları, önlerinde Hazreti Harun ve arkalarında Hazreti Musa olmak üzere yollarına devam ediyorlardı. Yetmiş yaşından büyükleri ve yirmi yaşından küçükleri hesaba katılmamak üzere, yani hepsi harp edebilecek durumda olanların sayısı oldukça yüksekti. Fakat harp edecek silah ve malzemeleri yoktu.

Firavun, her tarafa adamlar gönderip, memleketin dört bir köşesinde bulunan askerinin toplanmasını emretti. Toplanan askerlere dedi ki:

- Firar eden İsrailoğulları, bize nisbetle az bir topluluktur. Kuvvet ve silah bakımından da bize karşı koyacak hâlde değildir. Az bir zaman içinde hemen işlerini bitirir, geri döneriz. Gerçi takip etsek, nereye giderlerse git-

sinler desek de olur. Fakat, onlar bize karşı çıkmakla, görüşümüzü almadan kendi başlarına çekip gitmekle bizi kızdırdılar.

Firavun böyle demekle, kavmine yalan söylemiş oluyordu. Zira Musa aleyhisselâma, kavmini alıp gitmek üzere izin vermişti. Firavun, askerini ve ileri gelen adamlarını cesaretlendirmeye çalışmak için de sözlerine şöyle devam etti:

- Eğer bize muhalefet edenleri; ırklarını, nesillerini kesmek suretiyle cezalandırmazsak, hâkimiyetimize gölge düşer. Hâlbuki biz kuvvetli bir milletiz. Bunlar gibi düşmanlarımıza karşı daima ihtiyatlı bulunuruz ve zararlarından sakınırsınız. Silahlarımızı iyi kullanırsınız.

Bundan sonra Firavun, adamları ve askerleriyle birlikte, bahçelerini, bostanlarını, hazinelerini, oturdukları debdebeli köşklerini, hâsılı her şeyle-

MUSA ALEYHİSSELÂM

rini terkederek yola çıktılar. Firavun ve ordusu güneş doğarken, İsrailoğullarına yaklaştı. İsrailoğulları ile Firavun ve kavmi birbirlerini görecektik kadar yakına geldiler.

İsrailoğulları, Kıbtîlerin sayıca ve silah bakımından kendilerinden çok ileride olduklarını, dolayısıyla onlara karşı koyamayacaklarını, bir tarafları da deniz olduğundan, kaçmak ihtimallerinin de bulunmadığını düşünerek endişeye kapıldılar. Firavun ve kavminden çok eziyet, zulüm gördüklerinden, onların tesiri altında kalmışlar, çok korkmuşlardı. Bu defa da yine onlardan birtakım cezalar göreceklerini, onların elinde helâk olacaklarını düşünerek, Musa aleyhisselâma dediler ki:

- Firavun ve askeri bize ulaşmak üzere! Artık bizim için yaşamak ümidi kalmadı.

Denizin ikiye ayrılması

İsrailoğullarının korkuya kapılmaları üzerine, Hazreti Musa onları teselli etti. Firavun ve askerinin kendilerine hiçbir zarar yapamayacağı hakkında teminat verdi. Çünkü, Allahü teâlâ onları kurtaracağını vaat etmişti. Musa aleyhisselâm da, Allahü teâlânın vaadinin hak olduğunu biliyor ve Ona güveniyordu. İsrailoğullarına dedi ki:

- **İçinde bulunduğunuz hâlin hakikati, asla sizin zannettiğiniz gibi değildir. O mel'unlar size yetişemeyecekler ve bir zarar yapamayacaklardır. Çünkü, Rabbimin yardım ve koruması benimle beraberdir. Bana kurtuluşumuza vadetti. Onun vaadinde yanlışlık olamaz. O, vaadinden asla dönmez. O, beni ve sizi düşmanlarımıza karşı elbette himaye buyuracaktır. Korkmaya, endişelenmeye lüzum yok.**

MUSA ALEYHİSSELÂM

Orada bulunanlardan biri şöyle dedi:

- Nereye gideceğiz ki, önümüz deniz, arkamız ise düşmandır.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm duâ etti.

Birgün Resûlullah efendimiz eshab-ı kirama buyurdu ki:

- **Musa'nın (aleyhisselâm) İsrailoğulları ile denizi geçerken söylediği kelimeleri size bildireyim mi?**

Eshab-ı kiram; "Evet, buyurun ya Resûlallah!" deyince, buyurdu ki:

- **Allahümme leke'l-Hamdü ve ileykelmüştekâ ve entel-müste'ân ve aleykettüklân, velâ havle velâ kuvvete illâ billâhil-aliyyil azîm.**

Musa aleyhisselâmın bu duâsından sonra, Allahü teâlâ, ona vahyetti ki:

- **Asanı denize vur! Böyle yapınca, bizim kudretimizle denizde kuru yol açılır. Böylece, Firavunun**

size yetişmesinden ve denizde boğulmaktan korkunuz kalmaz.

Musa aleyhisselâm esasını vurunca, deniz on iki parçaya ayrılıp, on iki yol meydana geldi. Her yolun iki yanı semaya yükselen büyük bir dağ gibi sularla kaplı, açılan yollar ise kupkuru idi. Yolların etrafındaki yüksek sular, Allahü teâlânın kudretiyle, hareket etmeden o şekilde duruyordu.

Musa aleyhisselâm ve yanında bulunanlar, on iki grup hâlinde, Allahü teâlânın kudretiyle denizde açılan yollara girip ilerlemeye başladılar. Zira İsrailoğulları Hazreti Yakûb'un on iki oğlundan çoğalmışlardı. İsrailoğulları denizde ilerlerken, bir yolda bulunan başka yoldakini bilmez ve görmezdi. Çünkü arada dağ misali su kümeleri, donmuş hâlde duruyordu.

Hazreti Musa'nın yanında olanlar sordular:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Ya Musa! Biz bu yolda gidiyoruz. Fakat diğer yollara girmiş olan akrabalarımızın hâlinin nice olduğunu bilmiyoruz. Onlar da bizim gibi sağ ve selâmetle yollarına devam ediyorlar mı? Yoksa denizin içinde boğulup helâk mı oldular?

Hazreti Musa hemen duâ etti. Allahü teâlânın kudretiyle, yollar arasında bulunan dağ gibi sular içinde pencere açıldı ve denizden geçmekte olan İsrailoğulları birbirlerini görerek sevindiler. Böylece İsrailoğulları sağ ve selâmetle karşıya geçtiler. Allahü teâlânın onları koruyacağına dair olan vadi gerçekleşti.

Firavun ve kavminin helâki

İsrailoğulları kolaylıkla denizi geçip karşı kıyıya çıktıkları zaman, geri tarafta Firavun ve ordusunun önü de denize dayanmıştı.

Denizde açılmış yolları ve İsrailoğullarının selâmetle karşıya geçtiğini görünce, hayrette kaldılar. Denizde açılmış yollar, önlerinde apaçık duruyordu. Fakat asker, o yollara girmeye cesaret edemedi. Firavun, askerini cesaretlendirmek için, böbürlenerek dedi ki:

- Denize bakın! Düşmanlarıma, benden önde yürümüş, gitmiş olan kölelerime yetişmem için, heybetimden nasıl da yarıldı. Onları yakalayıp hepsini öldüreceğim. Yürüyün, haydi denize!

Firavun askerlerinden hiçbiri, denizde bulunan yollara girmeye cesaret edemedi. Hatta Firavunun veziri olan Haman bile, atını sürüp girmek isteyen Firavuna mâni oldu ve sebebini şöyle izah etti:

- Ben buraya çok geldim; burada böyle bir yol yoktu. Ben korkuyorum. Bu hâlin, Musa'nın bir hilesi olduğunu zannediyorum.

MUSA ALEYHİSSELÂM

rum. Bizim ve adamlarımızın helâk olmasından endişe ediyorum.

Firavun, onun sözlerine kulak asmadı ve denize girmek için acele ile atını ileri sürdü. Bundan sonra bütün ordu denize girip, ilerlemeye başladı. Aslında, Firavunun kendisi de denize girmeye korkuyor, çekiniyor, fakat cesaretli imiş gibi görünmekten de geri kalmıyordu.

Nihayet, Firavunun askerinin ön kısmı karşı sahile yaklaştığında, arkada olanların hepsi denize girmişler; dışarıda, onlardan hiç kimse kalmamıştı. Yani Firavun ile ordusunun ön tarafı, İsrailoğullarının çıktıkları kıyıya; arka kısmı ise, geri taraftaki sahile yakın idi.

Bu hâlde iken, Allahü teâlâ, denize, kapanarak onları batırmasını emretti. Hak teâlânın bu emri ile bütün yollar kapanıverdi. Firavun ve askerlerinin

hepsi boğulup gitti. Firavun, boğulurken, Hazreti Musa'ya iman ettiğini, Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığını söyledi.

Fakat bu iman geçerli olmadı. Artık, can boğaza geldikten sonra, ruhunun çıkmak üzere olduğu sırada, yani ahiretteki yerini görmeye başlayınca, imana gelmesi fayda vermez; bu anda iman etmesi de makbul ve muteber değildir. Çünkü, imanın gaybî olması, insanın görmeden inanması lâzımdır.

Hazreti Musa ve beraberindekilerin, denizi selâmetle geçtikleri; Firavun ile ordusunun da helâk olduğu o gün, Muharrem ayının onuncu günü, yani Aşure Günü idi. Musa aleyhisselâm ve yanındakiler, bu nimete şükür olarak, o gün oruç tuttular.

İsrailoğulları, karşı tarafta, sahilde, yüksekçe bir yere çıkmışlardı. Denizde açılmış yolların kapanma-

MUSA ALEYHİSSELÂM

sıyla hâsıl olan hengâme-yi ve dalgaların seslerini duyup, Musa aleyhisselâma sordular:

- Bu sesler nedir?

Musa aleyhisselâm onlara buyurdu ki:

- **Allahü teâlâ, Firavunu ve beraberindekilerin hepsini denizde boğup helâk etti.**

İsrailoğulları, buldukları yüksekçe yerden, Firavun ve kavminin helâk oluşlarını seyrederek, hâdiseyi gözleriyle gördüler. İsrailoğullarından bir kısmı gördükleri zulmün etkisi ile Firavn'ın öldüğüne bir türlü inanamıyordu. Bunu Musa aleyhisselama da söylediler. Bunun üzerine Musa aleyhisselam dua etti. Allahü tealanın izni ile deniz üzerinde zırhı ile Firavun'un cesedini kıyıya attı. İsrailoğulları da onu tanıyarak öldüğüne kesin inandılar. Bundan sonra ise cesedi tekrar sulara karıştı.

Ayet-i kerimelerde mealen buyuruldu ki:

(Ey Benî israil! Hatırlayın şu zamanı ki, biz, o zamanda sizin deryaya girmeniz sebebiyle, denizi on iki ayrı yola ayırıp, sizi kurtardık. Firavun ve takımını da denizde gark ettik ve siz de onların nasıl boğulup helâk olduklarını sahilden seyrediyor, onlara bakıyorsunuz.) [Bekara 50]

([Ey Firavun!] Bugün senin cesedini denizden çıkarıp kurtarırız ki, senden sonra gelenlere ibret olsun. Fakat, insanların çoğu, bizim alâmet ve ayetlerimizden gafillerdir. Tefekkür etmezler ve ibret almazlar.) [Yunus 92]

Keşşaf Tefsiri'nde, yukarıda mealî verilen Yunus suresinin 92. ayet-i kerimesinin tefsirinde diyor ki: Seni deniz kenarında bir köşeye atacağız. Cesedini; tam, noksansız ve bozulmamış bir hâlde, çıplak ve elbisesiz olarak,

MUSA ALEYHİSSELÂM

senden asırlar sonra geleceklere bir ibret olmak üzere koruyacağız.

(Firavunun cesedi bir İngiliz araştırma ekibi tarafından, Kızıldeniz kenarında, kumlar arasında bulunarak İngiltere'ye götürülmüştür. Hâdisenin olmasından bugüne kadar üç bin sene gibi çok uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen, Firavunun vücudu bozulmamış, etleri dökülmemiş, tüyleri kaybolmamıştır. Bu hâliyle ve secde eder vaziyette, Londra'daki meşhur British Müzesi'nde teşhir edilmektedir.)

İşte bu hâl; Kur'an-ı kerimin fesahat ve belâgatının, tam bir mucize olduğunu açıkça gösteren delillerden sadece bir tanesidir.

Böylece Allahü teâlâ, İsrailoğullarını, hatta bütün insanlığı, Firavun gibi bir zalimin şerrinden kurtardı. Neticede; Musa aleyhisselâm gibi büyük bir peygambere karşı gelmenin cezasını, kavmi ile birlikte gördü.

Allahü teâlânın, insanları ebedî saadete kavuşturmak için gönderdiği peygamberlere karşı çıkan

Firavun'un Kızıldeniz kenarında kumlar arasında bulunan secde eder vaziyetteki cesedi, Londra'daki British Müzesi'nde teşhir edilmektedir.

MUSA ALEYHİSSELÂM

ve insanların hidayete kavuşmasını engellemek isteyen zalimler hep olmuştur. Fakat bu zalimlerden hiçbiri, imanı yok edememiş; Allahü teâlânın dininin, dünyanın dört bir tarafına yayılmasına mâni olamamışlardır. Ahirette cehennem azabında sonsuz kalacakları gibi, dünyada da kendileri kahrolmuş, çok acı ve perişan hâlde saltanatlarından ayrılmışlar, zevklerine doymadan ölümün pençesine düşmüşlerdir. İsimleri lânet ile anılmış veya unutulmuş; namları ve nişanları kalmamıştır.

Kendileri rahat ve huzurun yanında, gönül sadetini de bulamamışlar, mülk ve saltanatları ne kadar muhteşem görünse de, devamlı rahatsız olmuşlardır. Zalimlerin ölüp gitmeleri ile, hem memleketler, hem de insanlar rahata, huzura kavuşur. Şu beyt, Firavunun hâlini çok güzel ifade etmektedir.

*Ne kendi etti rahat,
ne âlem etti huzur,*

*Yıkıldı gitti cihandan,
dayansın ehl-i kubur.*

İsrailoğullarının cehaleti

Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarını denizden geçirip, Firavun ve kavminin denizde helâkini de görüp seyrettikten sonra, yollarına devam edip giderlerken, yaptıkları öküz şeklindeki putlara tapmakta olan birtakım insanlar gördüler. İçlerinde bulunan İsrailoğullarının iman etmemiş olan cahilleri, Hazreti Musa'ya dediler ki:

- Ya Musa! O kavmin kendilerine mahsus putları olduğu gibi, bizim için de bir mabut yap ki, biz de ona ibadet edelim.

Musa aleyhisselâm, kavminden cahil olanların, böyle bir teklifte bulunmalarına çok üzüldü. Onlara buyurdu ki:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Allahü teâlâdan gayrı bir mabut mu talep ediyorsunuz? Hâlbuki O, sizi, zamanınız insanları üzerine üstün kıldı. Başkalarına vermediği nimetleri sizlere ihsan etti. Siz o kadar cahilsiniz ki, apaçık mucize ve alâmetleri görmemiz bile size yetmiyor. Putlara tapanlara imreniyorsunuz. Hâlbuki onların hâlleri, imrenilecek bir şey değildir. Çünkü o gördüğünüz kimselerin gittikleri yol, dinleri ve yaptıkları amelleri hep batıldır. Yaptıklarında hayır yoktur. Akîbetleri, şiddetli azaptır.

İsrailoğullarının, Firavunun zulüm ve şerrinden yeni kurtuldukları için; böyle bir söz söylememeleri, hatta bunu hatıra bile getirmemeleri icap ederdi. Hâl böyle iken, cahil olanları bunu söylediler. Bu olacak şey değildir. Nitekim; "İnsanlar hiç düşünmeksizin, bazen öyle sözler söylerler ki; o söze, deliler bile şaşar." denmiştir.

Musa aleyhisselâm, kavmindeki cahillerin uyanmaları ve bu sözlerinde ısrar üzere bulunmamaları için, yine de onlara nasihat etti. Allahü teâlânın, onları diğer insanlardan faziletli kıldığını hatırlatarak buyurdu ki:

- Hak teâlânın, Firavun kavminin şerrinden kurtararak size selâmet verdiğini düşünün! Hani onlar size şiddetli sıkıntılar, meşakkatli işler vererek azap ediyorlardı. Hatta erkek çocuklarınızı öldürüp, kız çocuklarınızı hizmetkâr olarak kullanıyorlardı. Bunlar sizin için büyük bir belâ ve sıkıntı değil miydi? Allahü teâlânın, düşmanlarınızı helâk edip, sizleri kurtarması da, sizin için büyük bir nimet değil midir? O hâlde edebe riayet edin! Onun nimetlerine şükredin, nankörlük etmeyin! Onu bırakıp, başkasına tapmayı istemeyiz, pek büyük bir hata ve en büyük kabahattir.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlâ, Firavun ve avnesini boğup, Musa aleyhisselâmı ve yanındakileri kurtarınca, Musa aleyhisselâm, on ikişer bin kişilik iki orduyu Firavunun şehirlerine gönderdi. Şehirler boş gibi idi. Allahü teâlâ, Kıptî kavminin ileri gelenlerini, reislerini, önderlerini, askerlerini, kumandanlarını helâk etmiş; geride kadın, çocuk, hasta ve yaşlılardan başka kimse kalmamıştı. Ordunun birine Yûşa aleyhisselâm, diğerine ise Kâlib bin Yukna kumandanlık ediyordu.

Ordular, Firavunun şehirlerine girdiler. Mal ve hazine olarak ne varsa, hepsini ganimet olarak topladılar. Taşınabilecek olanları alıp götürdüler. Taşınamayacakları ise başkalarına sattılar. Böylece İsrailoğulları, çektikleri sıkıntıların mükâfatını daha dünyada iken gördüler.

İsrailoğulları, her ne kadar Firavunun zulmünden kurtulup, hürriyetlerine kavuşmuşlar ise de, ne gariptir ki; bir şüphe, tereddüt, itaatsızlık ve disip-

MUSA ALEYHİSSELÂM

linsizlik içinde idiler. Ayrıca içlerinde iman etmeyenler de vardı. Kendisine tâbi oldukları Hazreti Musa'ya itaatte gevşek davranıyorlardı.

İsrailoğulları, aralarında başta Musa aleyhisselâm olmak üzere, Harun ve Yûşa aleyhimüsselâm gibi peygamberler bulunduğu için; çok rahmete, bol nimetlere, rahata, huzur ve saadete kavuşuyorlardı. Fakat bütün bunlara rağmen, nankörlük ve edebe riayetsizlik hâlleri devam ediyordu. İsrailoğullarının bu garip hâli unutulmamış, asırlarca insanlara ders ve ibret olarak söylenip, anlatılmıştır.

İsrailoğulları, Mısır'dan kurtulduktan sonra Tih sahrasına geldiler. Burada da hoşnutsuzlukları devam etti. Mısır'da gördükleri zulmü unutmış gibi, Hazreti Musa'ya dediler ki:

- **Bizi şehirlerden, marmur yerlerden çıkarıp,**

gölge bulunmayan bir sahraya getirdin.

Bunun üzerine Allahü teâlâ, onların üzerlerine, yağmur bulutlarına benzemeyen, beyaz, hafif bir bulut gönderdi. Bu bulut, yağmur bulutundan daha açık, hafif, hoş ve serin olup, onlara gölgelik yapar; hareket ettiklerinde başlarının üzerinde, onlarla birlikte giderdi. Konakladıkları zaman başları üzerinde dönüp durur, onları çölün hararetinden korurdu.

Men ve selva

İsrailoğullarına ihsan edilen nimetlerden biri de, gökyüzünde ay görülmediği zaman, geceleri onları aydınlatan bir ışık sütunudur. Buna rağmen İsrailoğulları yine dediler ki:

- Gölge ve ışık tamam, ama yiyecek yok.

Hazreti Musa'nın duâsı bereketiyle, Allahü teâlâ onlara men yani kudret helvası indirdi. Bir müddet sonra

MUSA ALEYHİSSELÂM

İsrailoğulları yine şöyle sızlanmaya başladılar:

- Ey Musa, tatlı yemekten usandık. Allahü teâlâya duâ et de bize yiyecek et versin.

Musa aleyhisselâm da duâ etti. Allahü teâlâ onlara selva, yani bıldırcın eti indirdi.

Böylece Allahü teâlâ onlara devamlı men ve selva indirdi. Her kişi, bir gece ve gündüzde yiyeceği kadar alırdı.

İsrailoğulları bunun da kıymetini bilmediler ve Musa aleyhisselâma; "Helva ile etten bıktık. Bakla, soğan gibi şeyler isteriz!" diyerek, nimete şükretmediler.

Allahü teâlânın İsrailoğullarına verdiği nimetlerden biri de şudur:

Sahrada susadıkları zaman; "Ey Musa, nereden su içeceğiz?" dediler. Musa aleyhisselâm onlar için su istedi. Allahü teâlâ ona; "Asan ile taş vurun!" buyur-

du. Musa aleyhisselâm, taşlık bir yerde asa ile bir taş vurdu. İsrailoğullarının her bir boyu için birer pınar olmak üzere, on iki pınar kaynayıp aktı ve her boy kendi suyundan içti.

Bu su, hurma yetiştirilmesinde çok kullanılmıştır. Musa aleyhisselâmın asasını taş vurması, birkaç defa vuku bulmuştu.

İsrailoğullarının istekleri bitmek bilmiyordu. Birgün sahrada iken dediler ki:

- Ey Musa! Biz nereden yiyecek bulacağız?

Bunun üzerine Allahü teâlâ, elbiselerini devamlı eyledi. Elbiseleri zamanla eskiyecek yerde yenilenir, güzelleşir, eskimezdi. Uzun zaman bu hâl üzere kaldılar.

Hazreti Musa'nın Tur Dağına gitmesi

Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarına, Mısır'dan çıktıkları ve düşmanları helâk olduğu zaman kendilerine bir kitap getireceğini

MUSA ALEYHİSSELÂM

söylemişti. Bu kitapta, daha önce gelmiş olan dinlerdeki bazı hükümler, Firavun ve kavminin bozup değiştirdikleri bazı kaidelerin asılları bulunacaktı.

Allahü teâlâ, Firavun ve kavmini helâk ederek, İsrailoğullarını onların ellerinden kurtardı. İsrailoğullarının başvuracakları bir kitap ve dinleri olmadığından, Hazreti Musa'ya müracaat ederek dediler ki:

- Ya Musa! Söz verdiğin kitabı bize getir!

Musa aleyhisselâm da bunu, Allahü teâlâyâ arz etti. Allahü teâlâ da ona, Tûr dağına varmasını, ağız ve bedeninin tertemiz olması için orada otuz gün oruç tutmasını, daha sonra kendisiyle mükâleme edeceğini; mekânsız, cihetsiz ve dünyada anlaşılmayacak şekilde konuşacağını bildirdi. Tevrat-ı şerif kitabını inzal edeceğini ve ona yeni bir din vereceğini vadetti.

Musa aleyhisselâm, kardeşi Harun aleyhisselâmı, kendi yerine, İsrailoğullarının başına vekil tayin ederek, **“Sen, bunların yanlış işlerini ıslah eyle!”** dedi. İsrailoğullarına da, Allahü teâlânın vahyini bildirip buyurdu ki:

- **Ben, Allahü teâlânın emri ile Tûr dağına gidiyorum. Orada otuz gün oruç tutacağım. Allahü teâlâ tarafından nazil olacak bir kitap ve yeni bir din getireceğim.**

İsrailoğulları o kadar zulüm ve işkenceden kurtuldukları, selâmete erdikleri hâlde; kendisine inanıp tâbi oldukları peygamberin sözüne itaatte, hemen kabul ve tasdik etmekte gevşek davranıyorlar, onu üzüyorlardı. Bu hâllerinin; Hazreti Musa'yı gücendireceğini, Allahü teâlâyı gadaplandıracağını bir türlü anlayamıyorlardı. Onlarda, kavuşulan nimetlere nankörlük etmek hâli vardı.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Ne kadar garip ve şaşılacak hâldir ki; tarih boyunca insanoğlu içinde, kavuştuğu nimete hakkıyla şükredebilen pek az olmuş, nankörlük eden daha çok çıkmıştır. Fakat, İsrailoğullarının hâlleri daha garip, hareket ve davranışları daha değişik, nimete nankörlükleri pek fazla, peygamberlerine itaatsizlikleri çok hayret edilecek şekildedir. Diğer ümmetler ve peygamberlerin zamanlarında, insanlar, inananlar ve inkâr edenler diye iki gruba ayrılmışlardı. Inananlar, canı gönülünden o peygambere tâbi olup, hiçbir emrine karşı gelmemişler; inanmayanlar ise, o peygambere ve ona inananlara karşı çıkıp, düşman olmuşlar, hatta harp etmişlerdir.

Fakat İsrailoğullarının durumları çok daha değişiktiir. Bunların ekserisi hem Hazreti Musa'ya inanıp tâbi olmuşlar; hem de itaatte gevşek davranmışlar, bildirdiklerine ve ha-

ber verdiklerine şüphe ve tereddüt gözüyle bakmışlardır.

Musa aleyhisselâm, peygamber olarak gelmeden önce, Firavun ve kavmi İsrailoğullarına zulmederlerdi. Onun peygamberliğinden sonra, Firavun ve yakınlarının zulümleri daha da artmıştı. İsrailoğulları, hem Hazreti Musa'ya inanıp kabul etmişler; hem de, "Senin peygamberliğinin ne faydasını gördük ki?" der gibi serzenişte bulunmuşlardı.

Ayrıca; beraberce yola çıkıp, deniz kenarına geldiklerinde, arkalarından Firavun ile ordusunun geldiğini görünce de, Hazreti Musa'nın, Allahü teâlânın kendilerini kurtaracağını vadettiğini bildirmesine, bu hususta endişe etmemeleri icap ettiği hususunda kendilerine teminat vermesine rağmen, "Sen peygamber olarak gelmeden önce de eziyet gördük. Sonra daha çok gör-

MUSA ALEYHİSELÂM

dük. Şimdi ise Firavunun askerleri elinde helâk olacağız!” demişlerdi.

Tîh sahrasında Allahü teâlâ kendilerine gökten rızık indirdi. İsrailoğulları, buna da nankörlük yaptılar.

Musa aleyhisselâm, Cebrail aleyhisselâmın kılavuzluğunda Tûr dağına gitti. Tûr dağının eteğine geldiğinde, Hak teâlânın emriyle otuz gün oruç tuttu.

Bundan sonra Hazreti Musa, dağın tepesine doğru çıkarken, kendi ağız kokusunu beğenmedi. Bunu gidermek için, dişlerini misvakladı. Melekler dediler ki:

- Biz senin ağzından misk kokusu duyuyorduk. Şimdi sen o kokuyu değiştirdin.

Bunun üzerine Allahü teâlâ ona, on gün daha oruç tutmasını bildirerek buyurdu ki:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Sen bilmez misin ki, oruç tutanın ağzının kokusu, benim katımda misk kokusundan daha temizdir.

Musa aleyhisselâm, on gün daha oruç tuttu. Sonra dağın yüksek yerine çıktı. Hak teâlânın emri ile, Musa aleyhisselâmın bulunduğu yerin etrafında geniş bir çevreden, yazıcı melekler dahil, ne kadar canlı mahlûk varsa, Cebrail aleyhisselâm hariç, hepsi uzaklaştırdı. Orada, Musa aleyhisselâm, zamansız ve cihetsiz olarak Allahü teâlâ ile konuştu. Allahü teâlâ, onun gözünden perdeleri kaldırdı, Musa aleyhisselâm açık ve net bir şekilde Arş-ı âlâyı gördü. Levh-ül-mahfûza yazıları yazan, mahiyetini Allahü teâlânın bildiği kalemin sesini duydu.

Orada Cebrail aleyhisselâm bulunduğu hâlde, ne konuşulduğunu işitmedi. Allahü teâlâ böylece,

Hazreti Musa'nın makam ve mertebesini daha da yükseltti.

Hazreti Musa, Allahü teâlâ ile konuşma nimetinin lezzetiyle kendinden geçtiğinden, tam bir arzu ve iştihak ile münacatta bulunup dedi ki:

- Ya Rabbi! Bana kendini göster. Sana bakayım, cemalini göreyim.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- **Beni dünyada görmezsin. Yani insan, dünyada bana bakmaya, beni görmeye takat getiremez. Dünya buna müsait değildir. Dünyada bana bakan, beni gören ölü.**

Musa aleyhisselâm, Allahü teâlânın kelâmını mekânsız, cihetsiz, nasıl olduğu bilinmeyen bir şekilde işitince, arzu ve iştihakı çok arttı, kendinden geçti ve böyle söyledi. Allahü teâlânın kelâmını işitince, kendinin dünyada olduğunu un-

tup, bir anda ahiret ve cennet hayatına kavuştuğunu zannetti.

Hazreti Musa, Allahü teâlânın cemalini görmek nimetinin çok daha fazla lezzetli olacağını da bildiği için, iştiyaki pek fazla artıp dedi ki:

- Ya Rabbi! Kelâmını işittim. Bunun için seni görmek istedim. Seni görüp ölmek, görmeyip yaşamaktan bana daha sevgilidir.

Bunun üzerine Allahü teâlâ, ona; **“Dağa bak! Eğer o yerinde durursa, sen de beni görürsün!”** buyurdu.

Musa aleyhisselâm dağa baktığında, dağın paramparça olduğunu gördü ve kendisi de düşüp bayıldı. Bir müddet sonra kendine geldiğinde dedi ki:

- **Ey Rabbim, seni her türlü kusurdan tenzih ederim. Ben o isteğimden tövbe ettim. Senin af ve magfiretine döndüm.**

Ehl-i sünnet âlimleri buyurdu ki: Allahü teâlâyı müminler cennette görecektir. Fakat, nasıl olduğu bilinmeyen bir görmekle görecektir. Allahü teâlânın görüleceğine inanmalı, nasıl görüleceği düşünülmemelidir. Çünkü Allahü teâlânın işleri akıl ile anlaşmaz. Dünya işlerine benzemez. Fizik ve kimya bilgileri ile ölçülemez. Allahü teâlânın ciheti, karşıda bulunması yoktur. Allahü teâlâ, madde, cisim değildir. (Element değildir. Karışım, bileşik değildir.) Sayılı değildir. Ölçülemez. Hesap edilmez. Onda değişiklik olmaz. Mekânlı değildir. Bir yerde değildir. Zamanlı değildir. Öncesi sonrası, önü arkası, altı üstü, sağı solu yoktur. Bunun için, insan düşüncesi, insan bilgisi, insan aklı Onun hiçbir şeyini anlayamaz. Onun nasıl görüleceğini de kavrayamaz.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Tevrat'ın nazil olması

Hazreti Musa'nın, Allahü teâlâ ile olan konuşmasından ve dağın yarılıp parçalanmasından sonra, orada, Tevrat-ı şerif levhalar hâlinde nazil oldu. Tevrat'ın nazil olması, Zilhicce ayının onunda, yani Kurban Bayramı günü olup, o gün cuma idi. Tevrat'ta İsrailoğullarına nasihat ve dinî hükümler vardı. Hepsisi açık açık beyan edilmiş idi. İsrailoğulları için, cenab-ı Hakka giden yolu aydınlatan bir nur idi.

Musa aleyhisselâm, insanlara geldiği bildirilen ilk büyük ilâhî kitabı aldıktan sonra, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Onları kuvvetle, sımsıkı tut! Emirlerine ciddî şekilde riayet et! Kavmine de onu en güzel şekliyle tutmalarını, en güzel şekliyle amel etmelerini emret! Size ileride fasıklar yurdunu göstereceğim.

Bu emrin sonunda, **“Size fasıkların yurdunu göstereceğim”** buyururken; **“Sakın fasıklar gibi amel etmesinler. Yoksa onların başına gelenler, senin kavminin de başına gelir. Onlara ulaşan ceza size de ulaşır”** anlamına gelen bir ikaz da vardı.

Tevrat'ın nazil olmasından başka, Musa aleyhisselâm, Tûr dağında birçok şeyleri, Allahü teâlâyâ arz etti. Hazreti Musa, Allahü teâlâyâ suâl etti:

- Ya Rabbi! Hangi kulların sana sevgilidir?

- **Beni zikredip, unutmayan kullarım.**

- Hangi kulların en iyi hüküm verir?

- **Hak ile hükmedip, nefsine uymayanlar.**

- Hangi kulların daha büyük âlimlerdir?

- **Bildiğini insanlara öğreten, doğruya götüren sözü dinleyen, kötü sözden kaçınan.**

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Ya Rabbi! Hangi kulunun ameli daha hayırlıdır?

- **Dili yalan konuşmayan, kalbi günah ile meşgul olmayan ve zina yapmayan.**

Abdullah bin Mes'ûd hazretleri buyurdu ki:

Musa aleyhisselâm, Tûr-i Sina'da gözünden perdeler kaldırılıp, Arş-ı âlâya kadar her şeyi görünce; Arş'ın gölgesinde bir kulun oturduğunu gördü ve suâl etti:

- Ya Rabbi, bu kimdir?

- **İhsanım ile insanlara verdiğime haset etmeyen, ana babasına iyilik eden, koğuculuk yapıp dolaşmayan bir kuldür.**

Bunun üzerine Hazreti Musa dedi ki:

- Ya Rabbi! Vaki olan hatamı ve senin bildiğin kusurlarımı magfiret eyle.

- **Bu sana yeter.**

- Ya Rabbi! Yapacağım amellerden katında en sevgilisi hangisidir?

- **Beni hatırlayıp, unutmaman.**

- Amel bakımından hangi kulun iyidir?

- **Yalan söylemeyen, fâcir olmayan, zina etmeyen, güzel ahlâklı mümin.**

- En kötü amel işleyen kulların hangileridir?

- **Kötü ahlâklı, aşikâre ve devamlı günah işleyen; gece ölü gibi hareketsiz, gündüz ise tembel olan.**

Samirî'nin buzağı ile kavmini aldatması

İsrailoğulları içinde Samirî isminde biri vardı ki, İsrailoğullarının Samirîler adlı kabilesinden olup, Kirman beldesinden sığıra tapan bir kabileden gelip, Mısır'a yerleşti. Münafık olup kalben iman etmemiştir.

Musa aleyhisselam, Allahü teâlânın emri üzerine, yerine kardeşi Hazreti Harun'u vekil bırakarak, Allahü teâlâyâ münâcatta

MUSA ALEYHİSSELÂM

bulunmak, zamansız, mekansız ve cihetsiz olarak O'nunla konuşmak üzere Tûr dağına gitti. O zamana kadar İsrailoğullarının arasında hatırı sayılır kimse-lerden kabul edilen, iman-sızlığını gizleyen, gizli gizli, Musa aleyhisselamda noksanlıklar bulmaya çalış-şan Samirî, Hazreti Mu-sa'nın bulunmayışını fırsat bilerek, nifak ve fitne tohumlarını ekmeye baş-ladı. Daha önce İsrailoğul-larının, Hazreti Musa'ya; "Bize bir mâbud yap!" de-diklerini fırsat bildi. Haince ve şeytanca planını hazırlayıp uygulamaya karar verdi.

Daha önce anlatıldığı gibi, Musa aleyhisselamın Tûr-i Sînâ'da kalma müd-detini önce otuz gün olup, sonra kırk güne tamamlanmıştı. İşte Samirî'nin fitnesi de, ilave edilen bu on gün içinde oldu. Samirî, iğrenç ve çirkin planını tatbik etmeye yaklaşıyor, fakat bunu, sezdirmeden

ve belli etmeden yapmaya çalışıyordu. İmânsızlığı, hak dine düşmanlığı gizli olduğu gibi, bu hususta yaptığı hain faaliyeti de çok gizli idi.

Musa aleyhisselam, onlara bildirdiği otuz günün sonunda yanlarına dönmeyince, Samirî, gizli-den gizliye, İsrailoğulları içinde dolaşıp, konuşma imkanı bulduklarından herbirine çeşitli yalanlar anlatıyordu. Mısır'da Kıptilerden elde edilen mücevherlerin kendilerinin hakkı olmadığı yalanını yayıyor ve diyordu ki:

- Musa aleyhisselamın gelmemesinin sebebi; bizim yanımızda bulunan, Mısır'da Kıptilerden aldığımız zinet eşyalarının haram olmasıdır. Yani belli ki, bu sebeple, Rabbi, Hazreti Musa'yı muâheze etti, cezalandırdı. Bu cezanın bize de gelmemesi için, en iyisi biz bir çukur kazıp, yanımızda bulunan bütün zinet

MUSA ALEYHİSSELÂM

eşyalarını oraya atalım ve ateş yakıp eritelim, dedi. Bu sinsice plânıyla onları saptırmaya başladı.

Onun bu sözüne kanaan, İsrailoğulları yanlarında bulunan mücevheratı getirip, çukura attılar. Mesleğinde mahir olan bir kuyumcu vardı. Samirî ateş yakıp, zinet eşyalarını ona erittirdi. Bir buzağı heykeli yaptı. Bu buzağı heykelininden sesler çıkardı.

Samirî'nin aldatıcı sözleriyle, çoğu cahil kimse-ler olan İsrailoğulları o heykeli ilâh edindiler. Samirî ve ona tâbi olanlar, İsrailoğullarına:

- İşte bu buzağı sizin ve Musa'nın mâbududur. Fakat Musa, mâbudunun burada olduğunu unuttu da, onu istemek, arayıp bulmak için Tûr'a gitti. Arıyor bulamıyor, diyerek, insanları, o heykele ibâdet etmeye zorladılar, tahrik ettiler. Üstelik, heykel çok

ustalıklı şekilde yapılmıştı. Heykelde, boru gibi delikler bırakılmıştı. Bu deliklerden hava girince, ses hasıl oluyordu. Böyle olunca da, heykel ses çıkarıyor diye insanları aldatıyordu.

Samirî'nin yaptığı buzağı heykelinin altına, görünmeyecek şekilde, insanları aldatmak için; hakiki, canlı bir buzağı yerleştirdiği, canlının çıkardığı sesin, heykelden geliyormuş gibi anlaşıldığı da bildirilmiştir.

Harun aleyhisselam, Samirî ve ona aldananlara, bu yaptıklarının, kat'iyen uygun olmadığını, bu sapıklıktan ve taşkınlıktan hemen vazgeçmelerini söyledi ise de, onu dinlemeyen İsrailoğullarından bir çoğu, buzağı heykeline tapmaya, ona ibadet etmeye başladılar. Bu heykele secde ettiler ve; "Bu bizim mâbudumuzdur" dediler.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Hazreti Harun, onların bu hallerine pekçok üzü-
yor, yaptıklarının çok yan-
lış ve pek bozuk bir iş ol-
duğunu anlatmaya çalışı-
yordu. Harun aleyhissela-
mın nasihatlerine uyararak,
diğerlerinin azgınlığına
kapılmayanların adedi, on
iki bin kişi idi. Diğerleri
hep buzağı heykeline sec-
de ediyorlardı. Hazreti Ha-
run, onlara çok nasihat
edip, yalvardı ise de kabul
etmediler. Hazreti Harun’u
tartaklayıp:

- Musa bize geri dö-
nünceye kadar buzağı
heykeline ibadeti terk et-
meyiz. Zira Samirî, o
heykel için bize; “Bu,
Musa’nın ve sizin ilâhı-
nız” demişti. Bakalım
Musa aleyhisselam ge-
lince, hakikaten o da bu-
nu ilâh kabul eder mi? O
da bizim gibi buna -hâşâ-
tapar, ibâdet eder mi?
dediler.

Bu sırada, Allahü teâlâ,
Tûr-i Sînâ’da bulunan Mu-
sa aleyhisselama; kavmin-

den Samirî isminde birisi-
nin insanları dalalete sev-
kettiğini, bir buzağı heyke-
li yaparak, herkesi buna
tapmaya teşvik ettiğini bil-
dirip:

**- Ya Musa! Sen Tûr-i Sî-
nâ’ya gelmek üzere kav-
minden ayrıldıktan sonra
Samirî, buzağı heykelini
ilâh edinmekle ve insanla-
rı ona ibadete sevketmek-
le onları dalalete düşürdü,
buyurdu.**

Musa aleyhisselam
kendisine nâzil olan Tev-
rat-i şerifi alıp, kavminin
yaptıklarından dolayı çok
üzülmüş bir şekilde kav-
mine döndü. Samirî’nin
ve ona tâbi olanların yap-
tıklarına pek çok üzülmüş
ve gadablanmış idi.

Musa aleyhisselam,
İsrailoğullarının yanları-
na geldiğinde; dalalete
düşmüş kimseler, ilâh
edindikleri buzağı heyke-
linin etrafında dönüyor,
bir takım sesler çıkarıyor-
lardı.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Hey'ette bulunanlar bu hengameyi görünce, kavgaya var zannettiler. Hazreti Musa, onlara;

- Hayır, bunlar fitne gü-rültüsüdür. Kavmim, bizim arkamızdan Allahdan başkasına tapınmakla fitneye düştü, buyurdu.

Hazreti Musa, insanları böyle batıl bir yola sevkettiği için Samirî'yi, ona tabi oldukları için buzağı putuna tapanları şiddetle azarladı ve onlara dedi ki:

- Ben ayrıldıktan sonra, ne çirkin işler yapmışsınız. Rabbinizin emrini terk mi ettiniz? Rabbinizin emriyle, benim size dönmeme kadar sabretmeyip acele mi ettiniz?

Hazreti Musa gadabının şiddetinden dolayı, elinde bulunan Tevrât levhalarını yere bıraktı. Kardeşi Harun, İsrailoğullarının sözünü dinlemediğini bildirdi. Hazreti Musa kendisi ve kavmi için Allahü teâlâdan magfiret diledi.

Musa aleyhisselam, gadablı ve çok üzülmüş bir şekilde kavminin yanına döndü. Onlara dedi ki:

- Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Size Tevrat'ı vereceğini, tövbe ettiğiniz takdirde geçmiş günahlarınızı bağışlayacağını ve sizi düşmanlarınız üzerine galip kılacağını bildirmedim mi? Yoksa, benim sizden ayrılığım, size vaad ettiğim müddetten uzun mu oldu? Yahut siz, Rabbinizin gadabını arzu ettiniz de, imanda benimle sabit ve benim emrimde kalacağınıza dair verdiğiniz vaadinizden vaz mı geçtiniz? Allahü teâlânın birliğine inanıp, O'ndan başkasına ibadet etmeyeceğinize dair taahhüdünüzü neden bozdunuz?

Buzağı heykeline tapmak dalaletine düşmüş olanlar, Musa aleyhisselama:

- Biz, sana verdiğimiz sözden kendiliğimizden

MUSA ALEYHİSSELÂM

caymadık. Mısır'dan çıkar-ken Kıptilerden aldığımız altın, gümüş gibi zinet eşyalarını, Samirî'nin emriyle ateşe attık. Samirî de, elinde bulunan zinet eşyalarını bizim gibi ateşe bıraktı. Sonra erimiş zinet eşyalarından buzağı şeklinde bir suret, heykel yaptı. O ve ona tabi olanlar, "İşte bu sizin ve Musa'nın ilâhıdır" dediler, diye mazeret bildirdiler.

Hazreti Musa, ağabeyi Hazreti Harun ile konuştuktan sonra, bu fitne ve fesadın esas mes'ulünün Samirî' olduğunu anladı. O'na sordu:

- **Senin zorun ne idi ey Samirî! Seni bu büyük işi yapmaya, insanları dalalete düşürmeye sevkeden nedir? Bu işten maksadın nedir?** dedi. Samirî:

- Ya Musa! Ben İsrailoğullarının görmediklerini gördüm. Onların bilmediklerini bildim. Yani senin dininin hak olmadığına kâil

oldum. Zaten Senin sünnettinden, dininin emirlerinden bir kısmını almıştım. Onu da terk ettim. Böylece sana anlattığım bu işi, nefsim bana hoş gösterdi. Ben de böyle yaptım, dedi.

Böylece, Samirî küfrünü itiraf etmiş oldu. Musa aleyhisselam, Samirî'nin yaptığı bu hain ve çirkin işten dolayı pek çok üzül-müş ve gadablanmış idi. Ona lânet etti. Buyurdu ki:

- **Benim yanımdan, git. Gözüm seni görmesin. Zira senin için, hayatın boyunca;** "Aman bana kimse dokunmasın. Kim bana dokunursa, ona humma illeti bulaşır" **demen vardır. İşlediğin cinayet, seni, bir kimsenin yanına varmadan, bir kimseye dokunmaktan mahrum etmiştir. Hayatı ve hissi olmayan bir heykele; hayatı varmış, canlı imiş gibi gösterip ilâh diye tapındığın ve bununla da kalmayarak birçok insanları da ona taptırmak suretiyle dalalete**

MUSA ALEYHİSSELÂM

sürüklediğin için, hayatın boyunca idrak ve şuurdan mahrum bir taş gibi, gezeceksin. Bir kimsenin sana dokunmasından çok korkacak ve devamlı karşılaşmalarına; “Aman bana dokunma” diye bağıracaksın. Herkes de sana yakın olmaktan ve dokunmaktan korkacak.

Ey Samirî! Dünyadaki cezan bu olduğu, yani hayatın vahşî hayvanlar misali geçeceği gibi, ahirette de Cehennem azabına duçar olacaksın. Sen o Cehennem azabından kat'iyen kendini koruyamazsın ve ebedî olarak da, kat'iyen o Cehennem azâbından ayrılamazsın...

Hem biz, senin kendi elinle yaptığın sonra da ona ilâh diye taptığın o buzağı heykelini de yakaçagız. Sen onun, yanmaktan kendini koruyamayan cansız bir şekil olduğunu, ilâh olmakla hiç bir alâkası da bulunmadığını iyice anlayacaksın.

Böylece Musa aleyhisselam tarafından kovulan Samirî insanlardan ayrı ve uzak, vahşî bir şekilde vakitlerini geçirmeye başlayan Samirî, başkalarına yaklaşmadığı gibi, başkaları da ona yaklaşıp dokunamıyordu. İnsanların arasından ayrı, dağ başlarında ve vahşî hayvanlar arasında geziyor, sesi çıktığı kadar; “Bana kimse dokunmasın” diye bağıra bağıra ömrünü bitiriyordu. Hatta, Samirî bir kimsese veya bir kimse Samirî'ye dokunsa, her ikisi de salgın humma hastalığına tutulduklarından; herkes Samirî'den, Samirî de herkesten kaçıyordu. Bu halde bulunan Samirî, bir sahrada perişan bir halde helâk oldu.

İsrailoğullarının tövbesi

Musa aleyhisselam, Samirî'yi kovup buzağı heykelini eritip yok ettikten sonra kavmine:

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Ey kavmim! Muhakkak ki siz, buzağı heykeline tapınmakla, onu ilâh edinmekle, nefsinize zulmettiniz, dedi. Onlar;

- Bunu affettirmenin çaresi nedir? Siz onu bildirin biz de yapalım, dediler. Hazreti Musa buyurdu ki:

- **Rabbimize dönün. Tam bir alçak gönüllülikle, yalvararak ve tam bir nedamet ve pişmanlık ile O'na tövbe edin.**

- O'na nasıl tövbe ve rücû ederiz?

- **Nefslerinizi öldürün. Böyle yapmanız, Rabbiniz katında sizin için hayırlıdır.**

Musa aleyhisselamın sözleri karşısında, gaflete ve münâfıkların hilesine düştüklerini anlayan İsrailoğulları, yaptıklarına çok pişman oldular. Onu ilâh edinmekle dalalete düştüklerini görüp anladılar.

- Eğer Rabbimiz bize rahmet etmezse ve günahımızı magfiret etmezse;

muhakkak ki biz hüsrana düşenlerden, en büyük zarara uğrayanlardan olacağız, dediler.

Âlimler bildirdiler ki, Musa aleyhisselamın bildirdiği dinde, mürted olan yani imandan ayrılıp küfre, imansızlığa düşen bir kimse, sonra bu hâline tövbe etmek, tekrar mü'min olmak dilerse, tövbe etmekle beraber öldürülmesi lâzım gelirdi. Yani onun öldürülmesi, tövbesinin tamamlayıcısı idi. Bizim dinimizde ise, mürted olan imandan ayrılmasına sebep olan söz ve fiiline tövbe ederek imanını tazelerse, yine mü'min olur ve öldürülmesi icabetmez.

Musa ve Harun (aleyhimüsselam), peygamberlik şefkatlerinden dolayı ağlayarak Allahü teâlâyâ duâ ettiler. Duâları kabul olunup kimseyi öldürmemeleri emredildi. Allahü teâlâ, İsrailoğullarının magfiret olunmaları, affedil-

MUSA ALEYHİSSELÂM

meleri için yaptıkları tövbenin de kabul olduğunu bildirdi.

Hazreti Musa'nın onlara;

- Tövbeniz kabul oldu. Muhakkak ki, Allahü teâlâ tövbe eden kullarını çok magfiret ve onlara çok rahmet edicidir, dedi.

Nitekim Bekara sûresinin 52. ayet-i kerimesinde de İsrailoğullarına hitaben;

“Buzacağı heykeline ibadet etmenizden sonra, tövbe ettiğiniz için gün-

hınızı affettik. Ta ki, af nimetine şükredesiniz” buyuruldu.

Tekrar Tûr Dağına gidiş

Musa aleyhisselam buzağı heykelini yakıp yok etti. Bundan sonra Allahü teâlâ, Musa aleyhisselama, İsrailoğullarının seçkinlerinden yetmişini getirip, kavminin buzağıya tapındıklarından dolayı özür ve af dilemelerini emretti. Musa aleyhisselam da kavminden yetmiş kişi seçti.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa aleyhisselam bu yetmiş kişiyi tesbit ederken, İsrailoğullarının her bir kolundan altışar kişi seçti. Toplam yetmiş iki kişi oldular. Hazreti Musa;

- **Ben, yetmiş kişi götürmekle emrolundum. İki kişi ayrılıp, yetmiş kişi kalsın**, buyurdu. Yetmiş iki kimseden hiç biri geri kalmak istemedi. Musa aleyhisselam,

- **Kalan da, bizimle gelen kadar sevaba kavuşacaktır**, buyurdu. Bunun üzerine Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ gönüllü olarak kaldılar.

Musa aleyhisselam, o yetmiş kişiye oruç tutmalarını, beden ve elbiselerinin çok temiz olmasını emretti. Sonra Tûr dağına çıktı. Tûr-i Sînâ'ya yaklaştıklarında bir sis bulutu, Musa aleyhisselamı kaplayıp, Hazreti Musa sisin içinde kaldı. Bu hâli görünce, onlar secdeye kapandılar. Onlar bu durum-

dan iken; Allahü teâlânın izni ve kudretiyle, Hak teâlânın Hazreti Musa'ya bildirdiği emir ve nehyettiği hususları işittiler. Sonra sis dağıldı. Hazreti Musa'yı gördüler. Ona;

- Allahü teâlâyı bize aşikâre olarak göstermezsen, seni tasdik etmeyiz, dediler. Bu kavimde olanlar Musa aleyhisselam ile bunca mucize gördükleri hâlde yine nankörlük yapıyor, yine beyinsizlikte bulunuyorlardı. Bu hususta ayet-i kerimede buyruldu ki:

"Hatırlayın şu vakti ki, Musa'ya (aleyhisselam.) "Yâ Musa! Biz, Allahü teâlâyı hicâbsız, örtüsüz, perdesiz bir şekilde aşikâre olarak görmedikçe, asla sana inanmayız" demiştiniz de, o sebepten o anda, sizi, gökten gelen yakıcı bir ateş yakalay-vermişti. Siz de, bu musibeti bizzat gözlemleniz görmüştünüz." (Bekara 55)

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa aleyhisselama böyle diyenlerin her biri, kendilerine gökten gelen yakıcı ateş ile diğerlerinin gözü önünde öldü. Yani her biri ölürken, kalanlar onun nasıl öldüğünü seyrediyor, bizzat görüyordu. Onların başına bu hâl gelince, Hazreti Musa çok üzümlü ağlamaya başladı. Tam bir sığınma ile Allahü teâlâyâ şöyle yalvarıyordu.

- Ey Rabbim! Dileseydin, daha önce beni ve onları yok ederdin. Aramızdaki beyinsizlerden ötürü bizi yok eder misin? Bu senin imtihanından başka bir şey değildir. Sen, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola sokarsın, sen bizim yardımcımız, koruyup gözetleyicimizsin. Bizi magfiret et ve bize rahmet eyle. Zira sen, magfiret edicilerin en hayırlısınsın.

Musa aleyhisselam Allahü teâlâyâ çok yalvardı. Nihayet Hak teâlâ o kimseleri teker teker diriltti. Bu yetmiş kişi, biraz evvel,

biri ölürken, kalanların seyrettiği gibi, şimdi de biri dirilirken, ondan önce dirilen, onun nasıl dirildiğini görürdü. Nitekim Bekara sûresi: 56. ayetinde meâlen buyuruldu ki:

“Sonra sizi tekrar dirilttim ki, bu tekrar dirilme sebebiyle, hayat nimetine şükredesiniz.”

Allahü teâlânın Musa aleyhisselamın duâsı üzerine dirilttiği kimseler tövbe etmeye başladılar:

- Ya Rabbi! Bu dünyada bize; yardım eyle, ibadet, tâat, nimet ve âfiyetle güzel yaşamak ihsan eyle, Ahırette ise magfiret ve rahmetini, Cenneti ve cemalini görmemizi nasib eyle. Şüphesiz ki biz sana yöneldik, tövbe edip, sana döndük.

Onların bu tövbesine karşılık Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Azabıma, kullarımdan dilediğim kimseyi uğratıyorum. Rahmetim her şeyi kaplamıştır. Bu dünyada,

MUSA ALEYHİSSELÂM

mü'min, kafir, mükellef ve çocuk herkese şamildir. Lâkin kıyamet gününde rahmetim hasseten Allahü teâlâyâ karşı gelmekten sakınanlara, zekatlarını verenlere ve ayetlerimize iman edenleredir.

Alimlerimiz buyuruyor ki, Allahü teâlâ; **“Rahmetim herşeyi kaplamıştır”** buyurunca, İblis mel'unu;

- Ben de bir şeyim. O halde ben de rahmete kavuşurum, dedi. Fakat Allahü teâlâ;

“Hasseten Allaha karşı gelmekten sakınanlara,” buyurunca, İblisin ümidi kalmadı.

Kavminden yetmiş kişi ile birlikte Allahü teâlâyâ münâcâtta bulunmak ve kavminden buzağıya tapma dalaletine düşenler namına istigfarda bulunup, Hak teâlâdan af ve özür dilemek için Tûr-i Sînâ'ya gelen Hazreti Musa, Allahü teâlânın kelâmını duyup, kavminin yanına döndü.

İsrailoğullarının gariplikleri

Bu mühim ve müthiş hadisenin te'siriyle biraz kendine gelen İsrailoğulları, bir müddet itaat içinde yaşadılar. Daha sonra, kendilerinde bulunan nimete nankörlük ve çabuk unutma gibi hasletlerinden dolayı yine söz dinlememeye başladılar. Zaman ilerledikçe nasihatlerin te'siri azalıyordu. Geçmişte yaşadıkları mühim hadiseleri unutarak gaflete dalıp, Tevrât'ın hükümlerine aykırı hareketler etmeye başladılar. Hatta öyle oldu ki, Tevrât'ta bildirilen, emredilen hükümlerin çok zor ve pek ağır olduğunu, bu hükümlerin icablarını yerine getiremeyeceklerini söylediler. Bu hükümleri Hazreti Musa'ya bildirenin Allahü teâlâ olduğunu, dolayısıyla bunlara itaatsizlik ve riayetsizlik etmenin, doğrudan Hak teâlâya isyan olacağını düşünemediler.

Tevrât'ın hükümlerine mutlaka tâbi olacaklarına ve Musa aleyhisselama kati olarak itaat edeceklerine dair verdikleri te'minatı unutmışlardı. Allahü teâlâ gafletten uyanmaları için Tûr dağınyı kaldırıp onların üzerine getirdi. Dağ, Allahü teâlânın izni ve kudretiyle gelerek, İsrailoğullarının üstünde, başları hizasının az yükseğinde durdu. Dağın hemen üzerlerine çöküvereceğini zannettiler. Hep birden Hak teâlâyâ secde için kapanıp, çok korktular. Öyle ki, secdede sol kaşlarını yere koyup, sağ gözleri ile ha çöktü ha çökecek diye dağa bakarlardı.

Bu hadiseden kalma bir âdet olarak, yahudiler, yüzlerinin yarısı üzerine secde ederler ve bunu azabdan kurtulmaya vesile sayarlar. Tûr dağınyın onlara gölgelik etmesi ile ilgili Kur'ân-ı kerimde buyuruldu ki:

"Hatırlayın şunu ki, sizden, kuvvetli söz almıştık.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Tûr dağını üzerinize kaldırmıştık ve; "Size verdiğimiz Tevrât'ı tam bir ciddiyet ve gayretle alıp sımsıkı sarılın. Ondaki emirleri dinleyin ve icâblarıyla amel edin" demiştik..." (Bekara 93)

İsrailoğulları, başlarındaki dağın, önlerindeki ateşin ve arkalarındaki denizin kaldırılması karşılığında kabul ettikleri şartlara, söz verdikleri esaslara uymadılar. İçlerinden pek azı hariç, hiç biri sözlerinde durmadı.

Musa aleyhisselam bu azgınlara; eskiden Kıptîler elinde çektikleri eziyetleri, Firavunun zulümlerini, Allahü teâlânın, kendilerini onlardan kurtarıp daha nice nimetler ihsan ettiğini, denizde yollar açıp geçirdiğini, selâmet ve rahata kavuştuklarını hatırlatıyor, onlar ise bir türlü isyanlarından vaz geçmiyorlardı.

Musa aleyhisselamın, kavmine şöyle diyordu:

- Ey İsrailoğulları! Allahü teâlânın size olan nimetlerini hatırlayın. O sizi, Firavunun zulmünden kurtardı. Firavun ve kavmi size, azabın şiddetlisini revâ görüyordu. Oğullarınızı boğazlıyordu, kızlarınızı da, hizmetçi olarak kullanmak üzere alıkoyuyordu. O şiddet ve sıkıntıda, Allahü teâlâdan size büyük bir imtihan vardı.

Yine hatırlayınız ki, Allahü teâlâ size şöyle bildiriyor: "Nimetlerimin kıymetini bilir, emrettiğim gibi kullanırsanız, onları arttırırım. Kıymetini bilmez, bunları beğenmezseniz, elinizden alır, şiddetli azab ederim."

Ey kavmim! Eğer siz ve yeryüzünde bulunan insan ve cinnîlerin hepsi, Allahü teâlânın nimetlerine nankörlük etseniz ve nimetlerine şükretmezseniz, hiç şüphe yok ki, Allahü teâlânın sizin şükürünüzle ihtiyacı yoktur. Çünkü, O, zatında gereği üzere

MUSA ALEYHİSSELÂM

hamde lâyıktır. O hâlde, sizin nimetlere nankörlük etmenizin zararı yine kendinizdir. Zira nankörlük etmekle, nimetlerin artmasından kendinizi mahrum etmiş, hem de azabın şiddetlisine uğramış olursunuz.

İsrailoğulları, olmadık suâller sorarak ve olmayacak şeyler isteyerek, her söylenilene çeşitli laflarla itiraz ederek, Musa aleyhisselamı çok üzüyorlardı. O ise sabrediyor, kavminin ıslâhına çalışıyordu. Kendini üzmemeleri ve itaat etmeleri hususunda onlara ikazda bulunuyor, dikkatli davranmalarına çalışıyordu. Kavmine diyordu ki:

- Ey kavmim! Benim, Allahü teâlâ tarafından size gönderilmiş bir peygamber olduğumu bildiğiniz ve bunu bilmeniz, bana hürmetsizlikten, bana sıkıntı vermekten sakınmanızı icab ettirdiği hâlde, bana niye eziyet ediyorsunuz.

İsrailoğulları çölde buldukları için susuz kalmışlar, Musa aleyhisselama gelerek susuz kaldık çare bul, demişlerdi. Musa aleyhisselam da asasını yere vurduğunda yerden on iki tane pınar fışkırmıştı. Başka bir zaman da sıcaktan yandık diye şikâyette bulunmuşlar bu defa bir bulut gelerek üzerlerine gölge yapmıştı. Hatta Tûr Dağı gölge yapmıştı. Bütün bunlara, bu nimetlere karşı yine nankörlük etmeden duramıyorlardı. Halbuki bir imtihan geçirdiklerini anlamıyorlar, Musa aleyhisselamı üzüyorlardı. Belki de çölde senelerce kalmalarına sebep olacaklarının farkında değillerdi.

Sığır kurban edilmesi

İsrailoğullarından Âmil isminde çok zengin birisinin, fakir bir amcaoğlu vardı ve bundan başka da varisi yoktu. Zengin çok

MUSA ALEYHİSSELÂM

yaşayınca, amcaoğlu, malına konmak için onu öldürdü. Bulunduğu köyden bir başka köye doğru taşıyıp iki köy arasına bıraktı ve bu iki köy halkı birbirlerine düşman oldular.

Ölünün yakın akrabaları, Musa aleyhisselama gelip, birtakım kimseler getirerek bunlardan davacı oldular ve kısas yani ölenin yerine bunların öldürülmelerini istediler. Musa aleyhisselam onları muhakeme etti. Fakat dava edenler delil ve şahit getiremediler. Musa aleyhisselam tereddüde kaldı.

Öldürülen ile, iki katil zanlılarının taraftarları arasında, çatışma ve kavga baş gösterdi. Bunun üzerine Musa aleyhisselamdan, bu öldürülme işini açıklığa kavuşturması için, Allahü teâlâya duâ etmesini istediler. Musa aleyhisselam da Allahü teâlâdan bunu istedi.

Allahü teâlâ da onlara bir sığır kesmelerini emretti. Hazreti Musa kavmine bunu bildirip;

- **Allahü teâlâ bir sığır kesmenizi emrediyor**, buyurdu. Onlar, kâtilin bulunmasıyla sığır kesilmesi arasındaki ilgiyi ve bununla emrolunmalarındaki hikmeti anlayamadıkları için;

- Bizimle alay mı ediyorsun? Biz başka şey sorduk. Sen ise bize sığır kesmemizi söylüyorsun, dediler. Hazreti Musa, bunun, Allahü teâlânın emri olduğunu bildirdi ve;

- **Cahiller gibi insanlarla eğlenmekten Hak teâlâya sığınırım. Bu Allahü teâlânın bir emridir**, buyurdu.

İsrailoğulları, işin mahiyetini kavrayıp, bu emrin Hak teâlâdan geldiğini iyice anladıklarında, emri yerine getirmek istediklerini bildirdiler. İsrailoğullarının gariplikleri, tuhaflık-

MUSA ALEYHİSSELÂM

ları burada yine kendini gösteriyordu. İtirazvari sözlerine burada da devam ettiler. Hazreti Musa'ya;

- Rabbimizin kesmemizi emrettiği sığır, hangi sığırdır? Ne surettedir? Duâ et de Allahü teâlâ bunu da bize bildirsin, dediler.

Hazreti Musa Allahü teâlâdan gelen vahyi onlara aktardı.

- Rabbim buyuruyorki, o sığır, ne çok genç ne de çok yaşlıdır. İkisi arasında bir yaştaadır. Artık emredilen işi yapın.

Bu cevap da İsrailoğullarına kâfi gelmemiştir. Bu sefer;

- Rabbine duâ et de, kesmemizi emrettiği orta yaşlı sığırın rengini de bildirsin, dediler. Hazreti Musa, buyurdu ki:

- Rabbim buyuruyor ki: O sapsarı bir sığırdır. Rengi bakanların gözlerini dinlendirir, gönüllerine ferahlık verir.

İsrailoğullarına bu da yetmemiştir. Musa aleyhisselâmın "artık yeter" demesini bekliyorlardı. Üçüncü defa müracaat ettiler.

- Ya Musa! Bizim için Rabbine duâ et, sığırın nasıl olduğunu bize açık bildirsin. Çünkü sığırlar bize, birbirine benzer görünüyor. İnşallah biz, sığırın sıfatını tayinde doğru yolu buluruz, dediler.

İsrailoğullarının bu kadar inat etmelerine, işi yokuşa sürmelerine rağmen Musa aleyhisselâm hiç kızmadı. Sinirlenmedi ve buyurdu ki:

- Rabbim buyuruyor ki: O sığır çifte koşulup tarla sürmemiş, ekin sulamamış bir inehtir. Renginde hiçbir kusuru yoktur. Lekesiz altın sarısı bir sığırdır.

İsrailoğullarının artık mazereti kalmamıştı. İstemeye istemeye dediler ki:

- İşte şimdi hak ve gerçek olanı getirdin.

MUSA ALEYHİSSELÂM

İsrailoğulları, böyle demişlerdi ama böyle bir sığırı nerede bulacaklardı. Aramaya koyuldular. Nihayet bir yerde, ihtiyar bir kadının bu tariflere tam uyan bir ineği olduğunu öğrendiler. Bu kadının, yetim bir oğlu vardı ve başka kimsesi yoktu. Bunların tek geçim kaynağı o ineğin, sütü idi.

Kadından bu ineği satın almak istediler. Kadın, başka şeyleri olmadığı için vermek istemiyordu. Ayrıca bu ineği almaya mecbur olduklarını anlamıştı. Bu sebeple astronomik bir fiyat istedi. İsrailoğulları Hazreti Musa'yı nasıl terlettiler ise kendileri de öylece terlediler. Durumu Musa aleyhisselâma haber verdiler.

- Ne ücret isterse ödeyip sığırı alın, sahibini kat'iyen incitmeyin, buyurdu.

Tekrar kadına gelip almak istediklerini nazikçe

söyleyince, kadın bu sefer; önceki fiyatın iki mislini istedi. İsrailoğulları tekrar Hazreti Musa'nın yanına gelerek, ücretin çok fazla olduğundan ve kadına da bir şey diyemediklerinden şikâyet ettiler. Musa aleyhisselâm tekrar kadını üzmemelerini söyledi.

Uzun pazarlıklardan sonra nihayet kadın, şöyle bir teklifte bulundu:

- Bu sığırı boğazlarsınız. Derisini tulum yapıp çıkarırsınız. Sonra o tulumun dolusu kadar altın vermeyi kabul ederseniz, ben de sığırı size satmayı kabul ederim.

İsrailoğulları yine Hazreti Musa'ya müracaat ettiler. O da;

- Her ne pahasına olursa olsun almak gerek, buyurdu.

Neticede İsrailoğulları, "Daha sonra ücretini vermesek de olur. Şimdi kabul etmiş görünüp, sığırı alalım. Boğazlarız. Emir

yerine gelmiş olur. O zaman da, biz ücretini vermeyiz” diye düşünerek kadından ineği aldılar.

Allahü teâlâ, sığır kesildikten sonra, herhangi bir parçasının, kimin öldürdüğünde ihtilâf bulunan zengin kimseye vurulmasını (dokundurulmasını), böylece ölünün dirileceğini bildirdi.

İsrailoğulları sığırı boğazladıktan sonra, ücretini vermemek niyetlerinde devam ediyorlardı. Hazreti Musa;

- Ücretini tam ödemezseniz, ölü dirilmez, buyurdu.

Çaresiz, ineğin derisini tulum olarak yüzüp çıkardılar. Aralarında altın toplayıp, tulumu doldurdular, kadına teslim ettiler. Böylece İsrailoğulları Allahü teâlânın emrini yapmakta gevşek davranmalarının cezasını, sıradan bir inek kesecek iken, neticede bu kadar pahalıya bir inek alarak ödediler.

İsrailoğullarının parasını ödemesinden sonra,

MUSA ALEYHİSSELÂM

kesilen ineğin dili alınarak, öldürülen kimsenin bedene dokunduruldu. Hâdisenin üzerinden günler geçmiş olmasına rağmen, adam, Allahü teâlânın emri ile, öldürüldüğü bıçak yaralarından kanlar akarak kalkıverdi. Hemen adama sordular:

- Seni kim öldürdü?

Adam da, "Beni, kardeşimin oğulları filan ve filan öldürdü" diyerek isimlerini söyledi. Bundan sonra yine düşüp can verdi. O anda yeğenleri de orada idi. Zengine kısas olarak, o iki yeğen de orada öldürüldü.

Bu kısas hakkında âlimlerin birçoğu buyuruyorlar ki:

Bu hâdisede pek çok ibretler vardır. Öldürülen zengin kimsenin dirilmesi için sebep olarak bir sığır kesilmesi emrolundu ki, evvelden sığıra karşı olan meyilleri ve gönüllerinde ona karşı ilâh imiş gibi his kalmaya...

İsrailoğulları, bu hâdisede de görüldüğü gibi, söz dinlemeyen, her emredilene hemen yapmakta, tereddüt eden, gevşek davranan, itirazcı insanlardı. Böyle olunca, haddini bilmezliklerinin, bildirilene hemen yapmamalarının cezası olarak, bildirilen bir sığırı bulup satın alıncaya kadar çok zahmetler çektiler.

Öldürülen kimse tenhada öldürüldüğünden, hâdisenin şahidi yoktu ve katiller bulunamıyordu. Bulunamayınca da birçok ihtilâflar ve sürtüşmeler ortaya çıkmıştı. Böylece bu da giderilmiş oldu.

Allahü teâlâ bütün İsrailoğullarının gözleri önünde, böyle bir hâdisenin olmasını, yani ölünün dirilmesini diledi. Böyle dilemesinin hikmeti de İsrailoğulları içinde bazıları vardı ki, kıyamet hâllerine, öldükten sonra tekrar dirilmeye inanırlar, fakat kalblerinden de tereddüt ederlerdi. "Acaba bu nasıl olur?" der-

lerdi. Hak teâlâ böyle bir vesile ile onlara, kullarını yeniden diriltmeye kadir olduğunu gösterdi.

Karun ve hazinesi

Hazreti Musa'nın akrabalarından Karun adlı fakir, fakat iyi huylu bir genç vardı. Tevrat'ı pek güzel okurdu. Hazreti Musa, buna dua etti ve kimya ilmini öğretti. Karun'un babası Yasher idi.

Karun, Hazreti Musa'ya iman etmeden önce, İsrailoğullarının başında, Mısır Firavununun temsilcisi idi. İdaresi altında buların zulüm ve eziyet ederdi. Musa aleyhisselâma inandıktan sonra, kendisini ilim ve ibadete verdi. Ondan pek çok şeyler öğrendi. İsrailoğullarının en bilgililerinden idi. Tevrat'ı ezberden ve çok güzel bir şekilde okurdu. Yüzünün güzelliği fevkalâde idi. Bu yüzden ona; "Nur yüzlü" derlerdi.

Karun, senelerce bir dağ başında ibadet etti. Sonra insanların yakınına geldi. Burada ibadet etmeye devam etti. Çevrede oturan kimseler, ona yemek getiriyorlardı. Bu hâl, bir müddet böyle devam etti. Sonra şeytanın teşviki ile, dünya malı toplamaya başladı ve gittikçe hırslandı. Daha çok mal toplamak gayretine düştü.

Musa aleyhisselâmdan kimya ilmini öğrenmiş ve hayır duasına kavuşmuştu. Kavuştuğu bu nimetlerin kıymetini takdir edemeyip, bildiklerini dünya malı toplamakta kullandı. İnsanlara hizmet etmeyi hiç aklına getirmede. Zenginliği ile dillere destan olup, darbimesellere geçti. "Karun gibi zengin" sözü, onun sahip olduğu mal sebebi ile ortaya çıktı. Mallarını hazinelere doldurdu. Hazinelerinin anahtarlarını, kırk katır taşırdı.

Karun zengin olunca, fakirliğindeki iyi, güzel

MUSA ALEYHİSSELÂM

hasletleri kaybetti. Azarak taşkınlık yaptı ve haddi ziyadesiyle aştı. Böylece zulüm ve haksızlık yapmaya başladı. Ziyetlerle süslü elbiselerle dışarı çıkar; göğsü ilerde olarak, salınarak kibirli yürür ve elbiseleri yerlerde sürünürdü. Nitekim Kasas suresinin 79. ayet-i kerimesinde mealen; **(Karun, ziynet ve ihtişamı içinde kibirlenerek kavminin karşısına çıktı.)** buyurularak, onun bu hâli haber verildi.

Sonradan gördüğü için, altın eyerli beyaz bir ata biner; iki yanına, süslü elbiseler ve ziyetlerle donatılmış yüzlerce köle ve cariyeler alır, halka gösteriş yapardı. Bunun da ötesinde İsrailoğullarına ve Musa aleyhisselâma karşı kibirlenir; işlerine karışarak muvaffak olmalarına mâni olurdu. Fakirleri aşağı görür; mal ve mülkünün çok fazla olmasına rağmen, birazını bile fakirlere veremezdi.

Nasihât edenleri hiç dinlemezdi. Hatta, duası ve öğrettiği ilim sayesinde, mal ve mülke kavuşmasına vesile olan Hazreti Musa'nın sözünün bile, İsrailoğulları tarafından dinlenmesine tahammül edemez oldu.

Hele Hazreti Musa'nın, kardeşi Hazreti Harun'a kurban kesme vazifesi (hibirlik) vermesi karşısında, artık dayanamadı. "Allahü teâlâ dilediğini peygamber yapar" diyeceği yerde, Hazreti Musa'ya varıp dedi ki:

- Ey Musa! Senin peygamberliğin, Harun'un hibirliği var. Benim ise böyle hiçbir şeyim yok. Hâlbuki ben, Tevrat'ı gayet iyi okumaktayım. Buna nasıl dayanırım?

- **Hazreti Harun'a bu vazife ve makamı, ben değil, Allahü teâlâ verdi.**

- Vallahi, bana bir beyan, bir alâmet göstermedikçe, seni bu hususta tasdik etmem!

MUSA ALEYHİSSELÂM

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarının reislerini toplayıp buyurdu ki:

- Bastonlarınızı getirin! Sabahleyin kimin bastonu yeşillenmiş olursa, hibirliğe o lâyıktır.

Bastonları toplayıp, getirdiler. Musa aleyhisselâm, herkesin ismini bastonunun üzerine yazdı. Hepsini alıp, Allahü teâlâya ibadet ettikleri mabedin içine bıraktı. Bastonlar, sabaha kadar orada dikili kaldı. Sabah olduğunda, Harun aleyhisselâmın bastonu kıvıldadı ve yeşil yapraklar açtı. Bunun üzerine Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ey Karun! Bunu benim yaptım?

Karun, "Vallahi bu, sihirbazlarınkinden daha acayip bir şey değildir." dedi ve kızarak çıkıp gitti. Bu hâli de onun iman etmediğini göstermekte idi. Musa aleyhisselâm da,

inananlar ile birlikte oradan ayrıldı.

Musa aleyhisselâm, aralarındaki yakınlıktan dolayı ona müdâra ederd. Zira onun gerçekten iman etmediğini biliyor, fakat açık bir delil olmadığı için açıkça söylemiyordu.

Buna karşılık Karun, her zaman Musa aleyhisselâma eziyetten, sıkıntı vermekten geri kalmazdı. Günden güne düşmanlığının şiddetini ve muhalefeti daha da artırdı.

Allahü teâlâ Musa aleyhisselâma, kavmine, elbiselerinin dört bir tarafına gökyüzü mavisi renginde bir şerit takmalarını emretmesini bildirdi. Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarını çağırdı ve onlara dedi ki:

- Allahü teâlâ, birbirinizi gördüğünüz zaman, kendisini hatırlamanız için, elbiselerinize gökyüzü renginde şeritler takmanızı emrediyor.

MUSA ALEYHİSSELÂM

İsrailoğullarının çoğu taktığı hâlde, Karun bürülenip, bu emre itaat etmedi. Üstelik; "Bu işi, başkalarından kendilerini ayırmak için efendiler kölelerine yapar." dedi.

Karun'un yaptıklarına karşı, iman eden İsrailoğullarından bazıları, ona nasihat edip dediler ki:

- Ey Karun! Dünya malı ile şımarma! Çünkü Allahü teâlâ dünya malı ile şımaranları sevmez. Allahü teâlânın sana verdiği zenginlik ve servet ile ahiret yurdunu, cenneti iste! Onu ibadet olan yerlere sarf eyle! Allahü teâlânın sana verdiği servet ile ahireti elde etmeye çalış! Çünkü asıl maksat odur. Bundan sonra da dünyadan nasibini de unutma!

Allahü teâlânın sana ihsan ettiği gibi, sen de Onun kullarına mal ile ihsan et! Yeryüzünde fesat arama, isteme! Çünkü Allahü teâlâ, fesat çıkaranları sevmez.

Karun, müminlerin yaptığı bu nasihatleri kabul etmedi. Şımarıklığının yanında, Allahü teâlânın kendisine verdiği nimetlere nankörlüğünü gitgide artırdı. O dereceye geldi ki, utanmadan nimeti kendinden bildi ve nasihat edenlere dedi ki:

- Bu servet, bana ancak bende olan ilim mukabilinde verilmiştir.

Karun'un bu sözü, ilminin kendisine bir faydası olmadığını göstermektedir. Zira önceki ümmetlerden kendisinden ilimce, sayıca çok üstün kimseler helâk olmuşlardı. Hâlbuki o, kendisi gibi, hatta kendisinden daha zengin, güçlü ve kuvvetli olanların hâllerini Tevrat'ta okumuş, tarihçilerden dinlemişti. O, kendisini helâkten koruyacak faydalı ilmi bilemedi. Bildiğini iddia ettiği ilim, onu helâk olmaktan koruyamadı.

Karun, ziynet ve ihtişamı içinde kavminin karşı-

MUSA ALEYHİSSELÂM

sına çıktığında, dünya hayatını arzu edenler diyorlardı ki:

- Ne olurdu, Karun'a verilen servet gibi, bizim de olsaydı. O, hakikaten büyük nasip sahibidir.

Buna karşılık, kendilerine ilim verilenler de şöyle diyorlardı:

- Yazıklar olsun size! İman edip, salih amel işleyenlere Allahü teâlânın verdiği sevap, Karun'un malından ve dünyadan daha hayırlıdır. Bu sevaba, ancak günahlardan sakınıp, taate sabredenler kavuşur.

Bu sözü söyleyenler Hazreti Yûşa ve Kalib bin Yukna idi. Bunlar, dünyaya aldananlara, esas nimetin ahirette olduğunu hatırlatıyorlardı.

Karun, Musa aleyhisselâma muhalefette daha da ileri gidip, altından bina yaptı. Orada yemekler hazırlatıp ziyafetler vererek, İsrailoğullarını yanına

çekmeye çalıştı. Onlardan bir kısmı, ona iltifat etmeye, ziyafetlerine gitmeye, sözlerine kanmaya başladı. Onun şatafat ve malına imrenip, onun gibi zengin olma hülyalarına düşenler oldu. Hatta bazıları onun emrine girerek, dediğinden çıkmaz oldular.

Musa aleyhisselâm ona nasihat ederek, yaptıklarına son vermesini istedi. Allahü teâlâdan zekât emri gelinceye kadar bu hâl böyle devam etti. Allahü teâlâ, müminlere zekâtı farz kılınca; Musa aleyhisselâm, Karun'a, vereceği zekâtın miktarını söyledi.

Karun eve dönüp, mal ve parasını hesap edince, vereceğini çok buldu. Nefsi, bunu vermeye yanaşmadı. İsrailoğullarından nefsine uyanları toplayıp, onlara dedi ki:

- Musa'nın her dediğine itaat ettiniz. Ama o, şimdi de mal ve paralarınızı almak istiyor.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Bunun üzerine, Karun'un dünyalığına aldananlar şöyle cevap verdiler:

- Sen bizim büyüğümüz ve efendimizsin. Ne yapmamızı istersen, söyle yapalım.

- **Öyleyse size emrim, filan fahişeyi buraya getirin! "Musa benimle zina etti" desin, ona bahşış vereyim. Bunu yapınca, İsrailoğulları Musa aleyhisselâma baş kaldırırlar; böylelikle biz de kurtuluruz.**

Fahişeyi getirdiler. Karun, ona yüklü bir miktar para verdikten sonra dedi ki:

- **Senin koruyucun benim. Seni, benim hanımlarımla birlikte bulunduraçağım. Ama yarın, İsrailoğullarının gözü önünde, "Musa benimle zina etti" diyeceksin.**

Allahü teâlânın emrettiği zekâtı vermeye gelince, çok bulduğu için vermek istemeyen Karun, maksadına ulaşmak için,

bir fahişeye yüklü miktarda altın vermekte hiç tereddüt etmiyordu. Zira nefs Allahü teâlânın emrine karşı gelmeyi ona tatlı gösteriyordu.

Ertesi gün olunca, Karun, İsrailoğullarını topladı. Sonra Musa aleyhisselâma gelerek dedi ki:

- İsrailoğulları toplandı, seni beklerler. Allahü teâlânın emir ve yasaklarını, dinlerinin esaslarını, hükümlerini onlara bildir.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, onların yanına gitti. Anlatmaya başladı:

- **Hırsızlık yapanın elini keseriz; iftira edene, seksen sopa vururuz; zina eden bekâr kimseye, yüz sopa vururuz; evli olan kimse zina ederse, ölünceye kadar onu taşlarız.**

Karun hemen sordu:

- Bu hükümler senin için de geçerli midir?

Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- **Evet, benim için de geçerlidir!**

Aradığı fırsatı ele geçirdiğini zanneden Karun, büyük bir heyecanla Musa aleyhisselâma dedi ki:

- İsrailoğulları, senin filan kadınla düşüp kalktığını söylüyorlar.

- **Ben mi yapmışım?**

- Evet.

- **O kadını çağırın bakalım, ne diyor? Şahitlik ederse, yahut itiraf ederse, dediği gibidir.**

İsrailoğulları, hemen adam gönderip kadını çağırdılar. Musa aleyhisselâm gelen kadına sordu:

- **Ey kadın! Ben sana, bunların dediği gibi bir şey yaptım mı?**

Sonra da peygamberlik nuru ile ona bakıp buyurdu ki:

- **Musa'ya ve İsrailoğullarına denizi yarıp yol yapan ve Musa'ya Tevrat'ı indiren Allahü teâlâ hakkı için doğru söyle!**

MUSA ALEYHİSSELÂM

Allah için doğruyu söylemesine yemin verince, Allahü teâlâ, kadına tevfik verdi. Yani, kadının işini, rızasına muvafık kıldı ve onun için kötülük yolunu kapayıp iyilik yolunu açtı. Kadın kendi kendine; "Bugün tövbe ile söze başlamam, Allahın peygamberine eziyet etmemden iyidir" diye düşündükten sonra şöyle cevap verdi:

- Hayır, onlar yalan söylüyorlar. Ama, Karun bana, benimle zina ettiğin iftirasını söylemem için çok para verdi.

Beklediğinin aksine, söylenen bu sözleri işiten Karun şaşırды, ne yapacağını bilemedi. Orada bulunanları bir müddet sessizlik kapladı. Musa aleyhisselâm hemen secdeye kapandı. Hem ağlıyor, hem de şöyle dua ediyordu:

- **Ya Rabbi! Senin düşmanın bana eziyet etti. Beni rezil ve rüsva etmek**

isteyip, çirkin bir fiille beni suçladı. Ey Allahım, onun cezasını ver!

Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya başını secdeden kaldırmasını emir buyurdu. Yere de, Musa aleyhisselâmın isteğine uymasını emretti. Musa aleyhisselâm, toplanmış insanlara buyurdu ki:

- **Ey İsrailoğulları! Allahü teâlâ beni Firavuna gönderdiği gibi, Karun'a da gönderdi. Ona uyan onunla kalsın, benimle olan ondan ayrılınsın!**

İki kişi hariç hepsi Karun'dan ayrıldı. Sonra Musa aleyhisselâm; "**Ey toprak! Onları yut!**" buyurdu. Dizlerine kadar yuttu. Tekrar "**Ey toprak! Onları yut!**" dedi. Bellerine kadar yuttu. Sonra; "**Ey toprak! Onları yut!**" buyurdu. Boyunlarına kadar yuttu. Sonra yine; "**Ey toprak! Onları yut!**" buyurunca, toprak onları içine alıp, kapandı. Böylece yerin dibi-

MUSA ALEYHİSSELÂM

ne geçtiler. Karun ve arkadaşlarından hiçbir eser kalmadı.

Karun helâk olunca, Musa aleyhisselâmın nasihat edip, Allahü teâlânın azabıyla korkuttuğu müminler, Allahü teâlâyâ hamdettiler. Önceden Karun'un malını, saltanatını ve yaşayışını temenni edenler, pişman oldular. Böylece malıyla gururlanan ve kurtulacağını sanan bir kimse de tarihte darbimesel olarak kaldı.

Allahü teâlâ, Karun'u ve iki arkadaşını yere geçirince, İsrailoğulları, kendi aralarında fısıldaşıp dediler ki:

- Musa aleyhisselâm, Karun'un evini, mal ve hazinelerini elde etmek için ona beddua etti.

Musa aleyhisselâm, bunun üzerine Allahü teâlâyâ dua edip, evini, malını ve hazinelerini de yere geçirmesini istedi. Bunun üzerine, Hak teâlânın em-

riyle Karun'un sarayı, mal ve hazineleri de yerin dibine geçti. Hiçbir eser kalmadı. Nitekim Allahü teâlâ, Kasas suresi 81. ayetinde mealen buyurdu ki:

(Nihayet biz onu [Karun'u] ve sarayını yere geçiriverdik. Artık Allahü teâlânın azabından onu kurtarmaya yardım edecek hiçbir cemaati da yoktu. Kendisi de o azabı men etmeye kadir değildi.)

Karun helâk olunca, müminler, Allahü teâlâyâ hamdettiler. Önceden Karun'un malını, saltanatını ve yaşayışını temenni edenler, pişman oldular. Allahü teâlâ bunu bildirerek, aynı surenin 82. ayetinde mealen buyuruyor ki:

(Dün onun mal ve saltanatını temenni edenler; "Vay, demek ki, Allahü teâlâ dilediği kimsenin rızıkını genişletiyor ve daraltıyor. Eğer Allahü teâlâ bize lütfetmeseydi, bizi de yere

MUSA ALEYHİSSELÂM

batırmıştı. Hakikat şu ki, kâfirler asla kurtulmayacak!" demeye başladılar.)

Allahü teâlâ, insanlara Karun kıssası ile mal ve mülkün insanı kurtarmayacağını, kibrin insanı felâkete düşüreceğini bildirerek, Kasas suresinin 83. ayet-i kerimesinde de melen; **(İşte ahiret yurdu! Biz onu, yeryüzünde tekebbür ve fesat istemeyenlere veririz. Akıbet cennet müttekilerindir.)** buyurdu. Allahü teâlâ, böylece, emirlerini yerine getirip, yasaklarından sakınmak suretiyle, azabından korkan kimseler için güzel akıbet olarak cenneti vadetti.

Allahü teâlâ, peygamberi Musa aleyhisselâmı ve müminleri her belâ ve sıkıntıdan kurtardı. Nitekim Ankebût suresi 39. ayet-i kerimesinde melen buyurdu ki:

(Karun' u, Firavunu ve Haman' ı da helâk ettik.

Gerçekten Musa onlara apaçık delillerle gelmişti de, onlar yeryüzünde kibirlenip baş kaldırmışlardı. Azabımız onlara ulaşip kurtulamadılar.)

Hızır aleyhisselam ile buluşma

Bir zaman Hazreti Musa, Allahü teâlâyâ sual etti:

- Ya Rabbi! Kullarından hangisi sana daha sevgilidir?

- **Beni zikredip, unutmayandır.**

- Ya Rabbi, kazada, hüküm vermede en sevgili kulun kimdir?

- **Doğru hüküm verip, nefsinin arzularına uymayıdır.**

- Ya Rabbi, en âlim kulun hangisidir?

- **İlmi, insanlarca çok istenendir. Onun bir sözü benim hidayetime, yasaklaması da benim yasaklamama delâlet eder.**

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Ya Rabbi! Yeryüzünde benden daha âlim birisi var mı?

- **Evet, vardır.**

- Ya Rabbi, o kimdir?

- **Hızır'dır.**

- Onu nerede bulurum?

- **Sahilde, balığın suya daldığı kayanın yanında.**

Allahü teâlâ böylece balığı, ona işaret ve delil eyledi ve buyurdu ki:

- Bu balık dirilince, arkadaşını orada bulursun!

Allahü teâlânın, Hızır aleyhisselâmla buluşacağı yeri bildirmesi üzerine, Musa aleyhisselâm, Yûşa aleyhisselâmı da yanına alıp, zembil içine tuzlanmış bir balık koyarak yola çıktı. Hızır aleyhisselâmı buluncaya kadar yol yürümeye karar verip, azmetti. Böylece yolculuğa başladılar ve bir müddet yürüdükten sonra Yûşa aleyhisselâma dedi ki:

- **Balığın canlanıp, denize gittiği yerde bana haber ver!**

Nihayet iki denizin birleştiği yerde, bir kayanın yanına varınca, dinlenmek üzere konakladılar. Başlarını yere koyup uzandılar. Bu sırada zembil içindeki tuzlanmış ölü balık, canlanıp denize akıverdi. Deniz içinde bir yol tutup gitti. Tuzlu balığın canlanıp, iki denizin birleştiği yerde denize akmasını, Yûşa aleyhisselâm gördü. O anda Musa aleyhisselâm uyuyordu. Fakat Yûşa aleyhisselâm uyanık idi ve abdest alıyordu. Abdest suyundan su damlaları, zembil içindeki tuzlu balığın üzerine damlayınca, balık hemen canlanıp, denize gitmişti.

Yûşa aleyhisselâm bu hâdiseye hayret edip, Musa aleyhisselâma anlatmayı düşündü. Fakat unuttu. Konakladıkları bu yerde bir müddet uyuduktan sonra, gecenin sonuna doğru yola çıkıp, bir gün bir gece ve bir kuşluk vaktine kadar daha yürü-

MUSA ALEYHİSSELÂM

düler. Kuşluk vakti Musa aleyhisselâm, hizmetinde bulunan Yûşa aleyhisselâma dedi ki:

- Kuşluk yemeğimizi getir! Bu yolculuğumuzdan yorgunluk duymaya başladık.

Musa aleyhisselâm ile Hazreti Yuşa, ilk konakladıkları yer olan iki denizin birleştiği bölgeden epey uzaklaşmışlar ve oraya kadar hiç yorulmamışlardı. Orayı geçip gittikten sonra, yorgunluk duymaya başladılar. Musa aleyhisselâm yiyeceği isteyince, Yûşa aleyhisselâm balığın, daha önce konakladıkları yerde denize gittiğini hatırladı. Bunu daha önce söylemeye karar verdiği hâlde unutmuştu. Bu unutmamasına şaşarak; “Biz taşın dibinde dinlendiğimiz zaman, tuzlu balık denize gitti. Bunu size haber vermeyi unuttum.” dedi. Sonra da hâdiseyi şöyle anlattı:

- Siz istirahat için uzandığınızda, ben abdest alıyordum. Abdest suyumdan su damlaları, balığın üzerine düşünce, balık canlanıp, zembilden sıçradı ve denize gitti. Denize gittiği yer, kendine göre bir yol oldu. Bu hâdiseyi size haber vermeyi unuttum.

Yûşa aleyhisselâm, bu hâdiseyi anlatınca, Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ey Yûşa! İşte senin gördüğün bu garip hâdisse, bizim aradığımız şeydir. Yolculuğumuzun sebebi de, bu hâdisenin vuku bulduğu yere ulaşmaktır. Çünkü aradığımız zatı orada bulacağız.

Büyük bir neşe ve sürur içinde geri döndüler. İzlerine baka baka, dinlenmek için ilk oturdukları ve tuzlu balığın canlanıp denize gittiği yere tekrar geldiler. Yanında dinlendikleri kayaya yaklaştıklarında, bir de baktılar ki, orada

MUSA ALEYHİSSELÂM

hırkasına bürünmüş, mübarek bir zat oturmaktadır. Bu zat, Hızır aleyhisselâm idi. Böylece, Musa aleyhisselâm ona kavuşmuş oldu.

Musa aleyhisselâm, bağığın denize yürüdüğü yerde Hazreti Hızır'ı görünce, ona yaklaşıp selâm verdi. Selâmına cevap veren Hızır aleyhisselâm sordu:

- Burada selâm veren bulunur mu? Sen kimsin?

- **Ben Musa'yım.**

- İsrailoğullarının Musa'sı mı?

- **Evet.**

Bu tanışmadan sonra, Musa aleyhisselâm, asıl maksadını söyledi:

- **Allahü teâlânın sana ihsan edip bildirdiği ilimden, biraz öğretmen üzere sana tâbi olayım mı?**

Bunun üzerine Hızır aleyhisselâm şu cevabı verdi:

- Ya Musa! Bende, Allahü teâlânın ihsan edip

verdiği öyle bir ilim vardır ki, sen onu bilemezsin. Sende de Allahü teâlânın sana verdiği öyle bir ilim vardır ki, ben de onu bilemem. Sen benimle beraber olamazsın ve bende bulunup, sende olmayan ilmim ile yaptığım işlere sabredemezsin!

- **Beni inşaallah sabırlı bulursun. Senin hiçbir işine müdahale etmem.**

- Ben sana hikmetini ve sebebini izah edinceye kadar, yaptığım işler hakkında bana soru sormamak şartıyla, benimle beraber olabilirsin.

Musa aleyhisselâm, oraya kadar beraber geldikleri Yûşa aleyhisselâmı İsrailoğullarının yanına gönderdi.

Hızır aleyhisselâm, Musa aleyhisselâm ile sahil boyunca bir müddet yürüdüler. Giderlerken bir geminin geçmekte olduğunu gördüler. Gemicilere, kendilerini gemiye almalarını

MUSA ALEYHİSSELÂM

söylediler. Gemiciler Hızır aleyhisselâmı tanıyıp, onları ücretsiz olarak gemiye bindirdiler. Bu sırada bir serçe geminin kenarına konup, denizden bir iki yudum su aldı. Hızır aleyhisselâm, bu kuşu göstererek dedi ki:

- Ya Musa, Allahü teâlânın ilmi yanında benim ve senin ilmin; denizin yanında, şu serçenin denizden aldığı bir yudum su kadar bile değildir.

Bindikleri gemi bir müddet yol aldıktan sonra, Hızır aleyhisselâm, bir aletle gemiye hasar vermeye başladı. Geminin suya temas eden tahtalarından birini söktü. Musa aleyhisselâm, bu durumu görünce, müdahale ederek dedi ki:

- **Sen ne yapıyorsun? Bizi ücretsiz gemiye bindirdiler; sen ise gemiyi delip, içindekileri batırmak istiyorsun.**

Bunun üzerine, Hızır aleyhisselâm, "Ben sana

benimle olmaya sabredemezsin demedim mi?" diyerek ayrılmak istedi.

Musa aleyhisselâm, "**Dalgınlığımdan dolayı beni kınayıp da bana güçlük çıkarma!**" deyince; Hızır aleyhisselâm, yapılan bu ilk muhalefetin dalgınlık ile olması sebebiyle, Musa aleyhisselâmdan ayrılmadı ve yolculuğa devam ettiler.

Musa aleyhisselâm ile Hazreti Hızır'ın bindikleri gemi karşı sahile varınca, inip yürüdüler. Yolda oynamakta olan bir grup çocuğa rastladılar. Hızır aleyhisselâm, o çocuklardan birini tutup, öldürüverdi. Musa aleyhisselâm dayanamayıp, Hızır aleyhisselâma dedi ki:

- **Tertemiz bir cana kıydın. Hiç günahı yok iken onu öldürdün!**

- Ben sana benimle olmaya sabredemezsin demedim mi?

MUSA ALEYHİSSELÂM

- **Eğer bundan sonra sana bir şey sorarsam, benimle arkadaşlık etme! O zaman benim sana bir diyeceğim yoktur.**

Bunun üzerine Hızır aleyhisselâm bir müddet daha beraber olmayı kabul etti. Yolculuklarına devam ettiler. Sonra yolları bir beldeye düştü. O memleketin ahalisinden yiyecek bir şeyler istediler. Fakat onlar hiçbir şey vermediler ve misafir etmek de istemediler. Sonra o beldeye dolaşmaya başladılar. Bu sırada, yıkılmak üzere olan bir duvar gördüler. Hızır aleyhisselâm, eliyle duvarı doğrultuverdi. Duvarın yıkılmasına mâni olup sağlamlaştırdı. Musa aleyhisselâm, kendilerini misafir etmeyen bu belde halkına böyle bir yardımın yapılmasına sabredemeyip şöyle dedi:

- **Eğer isteseydin, bu duvarı doğrultmana karşılık, onlardan bir ücret alırdın. Biz de ihtiyacımızı gidermiş olurduk.**

Bunun üzerine Hızır aleyhisselâm, Musa aleyhisselâma ayrılık zamanının geldiğini bildirerek dedi ki:

- İşte bu sualin artık ayrılmamızı gerektiren bir sebeptir. Şimdi sabretmeye dayanamadığın şeylerin hikmetini sana açıklayacağım:

Bindiğimiz gemiyi delip yaralamamın sebebi şudur: O gemi, geçimlerini denizden temin eden on fakir kardeşe aitti. Karşı sahilde ise, sağlam olan gemilere el koyarak, zorla alan zalim bir hükümdar vardı. O zalimin, "Bu gemi sağlam değildir!" diye el koymaması için gemiyi yaraladım. İşte gemiyi kusura hâle getirişimin sebebi budur. Böylece, o zalim hükümdarın onu gasp etmesine mâni oldum.

Öldürdüğüm çocuğa gelince; bu çocuk, bulûğ çağına ermiş, yol kesen azgın ve taşkın bir kâfir idi.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Anası ve babası ise halis birer mümindiler. Eğer, o çocuğu öldürmeseydim, ana ve babasının küfre düşmesine sebep olacaktı. O çocuğu öldürmekle, biz istedik ki; mümin olan anne ve babası küfre düşmekten kurtulsun; Allahü teâlâ da onlara bedel olarak, temiz ve salih bir evlât versin.

[Hızır aleyhisselâmın öldürdüğü çocuğun anne ve babasına, Allahü teâlâ hayırlı bir kız çocuğu vermiştir. Bu kız, bir peygamber annesi olmuş ve o peygamber vasıtasıyla bir ümmet hidayete ermiştir.]

Yıkılmak üzere iken doğrulttuğum duvara gelince; o duvar, salih bir babanın iki yetim çocuğuna aitti. Altında bir define vardı. Eğer duvarı düzeltmeseydim, yıkılıp define ortaya çıkacak, çocuklar da henüz küçük oldukları için, mallarına sahip olmayacak ve define başka-

larının eline geçecekti. Çocuklar büyüyünce defineye sahip olabilsinler düşüncesiyle duvarı düzelttim. Bütün bunlar, her ikimiz için Rabbimizden bir rahmet idi. İşte senin sabredemediğin hâdiselerin hikmeti bunlardır.

Hızır aleyhisselâm bu sebepleri açıkladıktan sonra, Musa aleyhisselâmdan ayrıldılar. Peygamber efendimiz bir hadis-i şerifinde, bu hâdisenin, Musa aleyhisselâmın üçüncü suali sormasına kadar olan kısmını anlattıktan sonra bu yurmuştur ki:

(Allahü teâlâ Musa'ya rahmet etsin. Ne olurdu, sabretseydi de aralarında geçecek hâdiseler Allahü teâlâ tarafından bize bildirilseydi.)

Musa aleyhisselâm ile yolculuk eden Hazreti Hızır'ın peygamber veya velî olduğu bildirilmiştir. Muhammed Masum hazretleri de, Hazreti Hızır'ın vefat

MUSA ALEYHİSSELÂM

ettiğini ve ruhunun insan şeklinde, insanlara yardım ettiğini bildirmektedir.

Arz-ı Mev'ûd'a yolculuk

Musa aleyhisselâm, İsrailoğulları ile beraber, dedelerinin asıl memleketi olan Kenan diyarına gitmek üzere Mısır'dan çıkmışlardı. Çünkü Allahü teâlâ onlara, **Arz-ı mev'ûd** denilen yerde yerleşmeyi nasip edeceğini vadetmişti.

O zamanlarda, o belde-lerde zalim ve zorba bir kavim olan Amâlikalılar vardı. Bunlar, iri cüsseli ve kuvvetli kimselerdi. Allahü teâlâ, zalim ve zorba olan Amâlîka kavmini helâk edip, Arz-ı mev'ûd diyarını, İsrailoğullarına vatan kılacağını Musa aleyhisselâma bildirmişti.

Allahü teâlâ, İsrailoğullarına, bu bölgede bulunan Erîha şehrine gidip yerleşmelerini emretti. Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- Ya Musa! Ben, Erîha'yı sizin için memleket ve yerleşme yeri olarak yazdım, takdir ettim. Oraya git ve düşmanlardan kim varsa onlarla harp et! Muhakkak ki, onlara karşı sizin yardımcınız benim.

Musa aleyhisselâm, kavmine, Erîha beldesinde bulunanlarla harp etmek suretiyle o beldeyi almaları icap ettiğini, böylece kendilerine vadolunan memleketlere varmış olacaklarını bildirdi.

Toplanıp gidecekleri zaman, İsrailoğulları, her zamanki itaatsizliklerini yine yaparak dediler ki:

- Biz onlarla harp edeceğiz ama, bilmiyoruz ki, askerleri ne kadardır? Ne silahları vardır? Önden adam gönderip, durumlarını anlayalım.

On iki kişilik heyet

Bunun üzerine Hazreti Musa, İsrailoğullarının her bir kolundan birer temsilci

MUSA ALEYHİSSELÂM

MUSA ALEYHİSSELÂM

seçti. Seçtiği bu temsilciler, iyi haber toplayan, sözünde sadık ve vefakâr kimseler idi. Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ da bu on iki kişi arasında idi.

Bu on iki kişilik temsilci heyeti, Erîha beldesine giderek, malûmat toplama-ya başladılar. Tabî ki, oralarda bulunanlar zalim ve zorba kimseler olup, hepsi de uzun boylu, cüsseli, güçlü kuvvetli idiler. Fakat her ne olursa olsun, onlarla savaşıp, şehri ele geçirmeleri lâzımdı. Bu savaşta, Allahü teâlâ, İsrailoğullarına yardım edeceğini vadettiğine göre, savaşı mutlaka Musa aleyhisselâm kazanacaktı.

Hâl böyle olunca, Amâlikîlilerin güçlü, kuvvetli ve zorba kimseler olmasına hiç aldırmış etmeden saldırıya geçmek gerekiyordu. Bununla beraber, hücumda gevşek davranmak ve çekingenlik, İsrailoğullarının âdetleri olduğundan, yine bir pürüz çıkarmama-

ları için, Amâlikîlilerin askerî güçlerinin fazla olduğunu, İsrailoğullarına bildirmemek icap ediyordu.

Erîha beldesine incelemeye giden on iki kişi, İsrailoğullarının gevşeklik göstereceğini düşünerek, aralarında istişare edip dediler ki:

- Şayet biz bu zorbaların hâllerini bütün teferruatiyle, açık açık anlatır, haber verirsek; İsrailoğulları, bunlarla muharebe etmekten çekinirler. En iyisi biz, Amâlikîlilerin durumlarını gizleyelim.

Temsilciler, aralarında bu şekilde anlaşır, İsrailoğullarının yanına döndükten sonra, yaptıkları anlaşmayı bozdular. Temsilciler arasında bulunan ve Kur'an-ı kerimde; **“Allah-tan korkan iki kimse”** olarak bildirilen Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ hariç, kalan on kişi sözlerinde durmayıp, gördüklerini anlattılar.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Bu iki zat ise, Musa ve Harun aleyhimesselemdan başkasına, Erîha'da gördüklerinden hiç bahsetmediler. Onlara Erîha beldesi hakkında bilgi verirken; **"Orası çok güzel, çok hoş, nimeti bol bir memleket. İnsanları dev cüsseli, iri yarı; fakat kalbleri zayıf kimseler. Onlar size bir şey yapamazlar..."** gibi şeyler söylediler.

Fakat, diğer on kişinin, sözlerinde durmayarak, Amâlikalîların durumunu tam olarak anlatmaları sebebiyle, onların zalim ve zorba kimseler oldukları İsrailoğulları arasında yayıldı. Hâl böyle olunca da, gitmekten çekindiler. Musa aleyhisselâm onlara dedi ki:

- Allahü teâlânın size takdir ettiği, sizi yerleştirmeyi vadettiği yere, hep beraber gidin, korkmayın, çekinmeyin! Ardınıza dönmeyin! Allahü teâlânın yardımı elbette gelecektir. Çünkü vaadi vardır ve

Onun vaadi elbette haklıdır. Dolayısıyla siz hiçbir şeyden çekinmeyin! Bunlara riayet etmez, söz dinlemezseniz, muhakkak zarara, ziyana uğramış olur; peşan bir hâlde kalırsınız.

İsrailoğulları ise, normalde kendilerine yakışan ve nankörlüklerine uyan şu cevabı verdiler:

- Hakikaten orada zorbalılar var. Gerçekten, onlar oradan çıkmadıkça, biz oraya giremeyiz.

Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ da İsrailoğullarını söz dinlemeye teşvik ederek dediler ki:

- Onlara anîden baskın yapın! Böyle yaparsanız galip olursunuz. Hakiki iman sahibi iseniz, Allahü teâlâyâ güvenin! Zalim ve zorba diye insanlardan korkmayın!

Bu iki zat, İsrailoğulları içindeki kabilelerden, Erîha beldesindeki kimseler hakkındaki haberleri duyanlara, korkulacak bir şey

olmadığını bildirdiler. Allahü teâlânın yardım ve inayetiyle Eriha'nın fethe-dileceğini söyleyerek, Hazreti Musa'ya yardımcı olmaya çalıştılar.

İsrailoğulları, gitmeyeceklerini söylemekle de kalmayıp, içlerine düşen korku sebebiyle, ağlayıp sızlamaya, feryat etmeye başladılar ve dediler ki:

- Keşke Mısır'da kalsaydık. Orada ölseydik. Yahut burada, şimdi bulunduğumuz yerde ölsek de, Allahü teâlâ bizi o zalimlerin, Amâlikâlıların memleketine sokmasa. Yoksa oraya girersek, kendimiz öldüğümüz gibi, kalan her şeyimiz de onlara ganimet olur, yazık olur.

İsrailoğulları yıllarca kendilerini Mısır'da gördükleri zulümden kurtaracak kurtarıcıyı beklemişlerdi. Şimdi ise en ufak bir zorlukta ona zorluk çıkartıyor, eski gördükleri zulümleri unutmuş görünüyordular. Bu

durum, tarih boyunca te-kerrür etmiştir. İnsan feraha çıkınca, eski sıkıntılı günlerini çabuk unuttuyordu.

İsrailoğullarının inat ve tuhafıllıkları hatta küstahlıkları artarak devam ediyordu. Hazreti Musa'ya en olmadık sözleri söyleyerek, onu pek çok üzüyorlardı. Diyorlardı ki:

- Siz ne kadar uğraşsanız ve gayret sarfetseniz yine boşuna... O zorbalar orada buldukça biz oraya gitmeyiz. Şayet çok istiyorsan Rabbinle beraber sen git. İkiniz onlarla savaşın. Bizi sorarsanız, biz burada kalacağız.

Sadece Hazreti Harun, Kâlib bin Yuknâ, Hazreti Yûşa ve pek az kimse, onların bu hareketlerinin yanlış olduğunu söylüyordu.

Hazreti Musa, onların bu sözlerine çok üzüldü ve gadaplandı. Şöyle dua etti:

- **Ya Rabbi! Ben kendimden, kardeşim Harun'dan ve bana tâbi olan-**

MUSA ALEYHİSSELÂM

lardan, dinde benimle kardeşlik edenlerden başkasına sahip olamıyorum. Söz geçiremiyorum. Artık sen, bizimle bu fasıklar topluluğunun arasını ayır!

Bunun üzerine Allahü teâlâ ona buyurdu ki:

- Şimdi kavmin içinde bulunan Kâlib ve Yûşa hariç, onlardan hiçbirine, Arz-ı Mukaddes'e girmek ve oralara sahip olmak nasip olmayacaktır. Arz-ı Mukaddes'e girmek onlara haram kılınmıştır. Artık onlar, kırk sene müddetle, buldukları Tih sahrasında hayret içinde, şaşkın şaşkın dolaşırlar. O hâlde sen, böyle fasık bir kavmin o hâlleri için hiç mahzun olma, kederlenme!

İsrailoğulları peygamberleri olan ve kendilerini zulümden kurtaran Musa aleyhisselâma böyle derken, Medineli Müslümanlar Bedir'de Peygamber efendimize aynen şöyle söylemişlerdi:

“- Ya Resûlallah, biz sana inandık! Allah katından getirdiğin şeylerin hak olduğuna itimat ve iman eyledik. Sana itaat etmeye ve emirlerine kesinlikle uymaya söz verdik. Biz İsrailoğullarının Hazreti Musa'ya dediği gibi, “Şayet çok istiyorsan Rabbinle beraber sen git. İkiniz onlarla savaşın. Bizi sorarsanız, biz burada kalacağız.” demeyiz. Biz, “Seninle beraber ölünceye kadar savaşırız.” deriz.

Artık siz ne dilerseniz emrediniz. Seni gönderen Allah hakkı için, eğer denize girersen, seninle beraber gireriz, hiçbirimiz geri kalmayız. Biz düşmana karşı varmaktan çekinmeyiz. Savaş anında geri dönmeyiz. Biz, sabredenlerdeniz ve sadıklardanız. Cenab-ı Haktan, bizden memnun olacağınız işler göstermesini niyaz ederiz. Hemen, Allahü teâlânın bereketi ile bizimle murat ettiğiniz tarafa hareket buyurunuz!”

Tih çölünde kırk yıl

İsrailoğulları, Hazreti Musa'yı çok üzmeleri sebebiyle kırk sene müddetle Tih sahrasında âdeta hapsolundular. Ne yapacaklarını bilemez vaziyette şaşkın şaşkın dolaşırlardı. Buldukları yer daracık, onlar ise pek kalabalıktı.

Sabahleyin büyük şevkle ve gayretle, başka taraflara gitmek üzere oldukları yerden ayrılırlar; akşama kadar meşakkat ve zahmetle uzun yollar giderlerdi. Fakat Allahü teâlâ Tih çölünden ayrılmalarını dilediğinden, bir günlük sıkıntılı yolculuktan sonra, vardıkları yerin, sabahki ayrıldıkları yer olduğunu görerek, çok hayıflanırlar; kendi kendilerine yanıp yakılırlardı. Yani ne kadar yol giderlerse gitsinler, neticede çıktıkları yere varırlardı.

İsrailoğullarının tuhaf-lıkları, nankörlükleri hiç bitmiyordu. Bu kadar az-

gın, söz dinlemez, kıymet bilmez bir kavim oldukları hâlde, Allahü teâlâ, merhamet ve ihsanının sonsuz olması sebebiyle onlara rızık veriyordu. Gökten, men ve selva denilen tatlı ve et indiriyor, onlar yiyorlardı. Hazreti Musa bir yere asası ile vurmuş ve taştan su çıkmıştı. İsrailoğulları o sudan içiyorlar ve su hiç kesilmiyordu. Allahü teâlâ tarafından bir bulut gönderilmişti. Bu bulut, üzerlerinde bulunup, onları gölgelendirirdi. Onlar ise, bunlara şükretmek yerine nankörlük etmekte ileri gidiyorlardı.

Zaman akıp giderken, İsrailoğullarının Arz-ı Mukaddes'e girmesi haram olan kırk sene dolmuştu. Bu müddet içinde nesil değişmiş; "Biz o beldeye gidip, zorba kimselerle, kat'iyen savaşamayız..." diyenler ölüp gitmişler; yerlerine, onlara göre daha itaatkâr, Tevrat'ın hükümlerine uygun amel et-

MUSA ALEYHİSSELÂM

meye çalışan ve her biri, harp edecek yaş ve kuvvette bir nesil yetişmişti.

Bu kırk senenin sonlarına doğru, Harun aleyhisselâm da vefat etmişti. Musa aleyhisselâmın etrafında Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ'dan başka eski yakınlarından hiç kimse kalmamıştı. Kavminin hepsi Hazreti Musa'ya itaat eder duruma gelmişti.

Musa aleyhisselâm, ümmeti ile birlikte Lût gölünün güney tarafına geldi. Orada bulunan Uc bin Unk adında zalim melik ile harp ederek, Şerîa nehri'nin doğu kısmındaki yerleri ele geçirdi. Erîha şehrinin karşısındaki dağa çıktı. Uzaktan Kenan ilini gördü. Uzakta olmasına rağmen, oralar bu dağdan görülürdü.

Musa aleyhisselâm her ne kadar Kenan ilini görmüş ise de, İsrailoğullarını oraya götürmek Yûşa aleyhisselâma nasip oldu.

Hazreti

Musa'nın vefatı

Musa aleyhisselâm, birgün bir iş için çıkmıştı. Bir grup melâike gördü. Onları tanıdı. Yanlarına yaklaşıp durdu. Gördü ki, benzeri görülmemiş, çok güzel bir kabir kazıyorlar. Yeşillik, parlaklık ve güzellik bakımından öyle bir yer hiç görmemiş idi. Onlara sordu:

- **Bu kabri kimin için kazıyorsunuz?**

- Salih ve Rabbi katında kerim olan bir kul için kazıyoruz.

- **O kul, Allah katında, herhâlde çok yüce bir yere sahiptir. Zira bugüne kadar böyle güzel bir kabir görmedim.**

- Ey Allahın peygamberi! Senin için olmasını ister miydin?

- **Evet, isterdim.**

- Öyleyse, haberin olsun, bu kabri senin için hazırlıyoruz.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Meleklerin bu sözü üzerine, Musa aleyhisselâm vefatının geldiğini anladı. Bu sırada Cebrail aleyhisselâm gelerek, yanında durdu. Elinde cennet elmalarından bir elma vardı. Hazreti Musa, o elmayı kokladı. Kokusunun lezzeti ile âdeta kendinden geçti. Bu sırada Azrail aleyhisselâm ruhunu kabzeyledi.

Kabrinin yeri kesin belli değildir. Peygamber efendimiz, Miraca gittiğinde, Hazreti Musa'nın kabrinin yanından geçtiğini, kabrinde namaz kılıyor gördüğünü haber vermiştir. Âlimler, bundan, Hazreti Musa'nın kabri şerifinin Kudüs civarında bir yerde bulunduğunu söylemişlerdir.

Hazreti Musa'nın görünüşü ve üstünlüğü

Musa aleyhisselâm çok heybetli bir zat idi. Birine heybetle baksa, o şahıs dehşete kapılırdı. Müba-

rek teninin rengi esmer idi. Yüzü, ay misali parlardı. Uzunca boylu idi. Mübarek saçları ve sakalı siyah idi. Mübarek yüzünde bir ben vardı.

Hazreti Musa **Kelimeullah**'tır. Yani vasitasız olarak Allahü teâlâ ile mükâleme [konuşma] şerefine sahiptir. Bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmü vesselâm, **Habibullah** yani Allahü teâlânın sevgilisidir. İbrahim aleyhisselâm da **Halilullah** idi. Yani Allahü teâlânın dostu idi. Hazreti Musa da Kelimeullah olmakla, Habibullah Muhammed aleyhisselâm ve Halilullah İbrahim aleyhisselâmdan sonra, varlığın ve insanlığın en üstünü, faziletlisidir.

Bî'set yani peygamber olarak gönderilme sırasına göre, ülül'azm olan peygamberlerin dördüncüsü; fazilet ve üstünlük bakımından da, Muhammed aleyhisselâm ve İbra-

MUSA ALEYHİSSELÂM

him aleyhisselâmdan sonra dünya yaratıldığı günden kıyamete kadar gelmiş ve gelecek bütün insanların üçüncüsüdür.

Hak teâlâ katında derecesi ve makamı çok yüksektir. Vahyi tebliğ için, Cibril-i emin, kendisine dörtyüz kere gelmiştir.

Birgün, Musa aleyhisselâm yolda giderken, Allahü teâlâ kendisine nasıl olduğu bilinmeyen bir şekilde nida edip buyurdu ki:

- Ey Musa! Ben, kendisinden başka ilâh olmayan Rabbin Allahım.

Musa aleyhisselâm, "Buyur ya Rabbi! Emrine hazırım!" dedi ve secdeye vardı. Allahü teâlânın, "**Başını kaldır ya Musa!**" emri üzerine, Musa aleyhisselâm başını kaldırdı. Sonra Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa! Arş'ın gölgesinde gölgelenmek istiyorsan, yetimlere merhametli bir baba gibi; dul ka-

dına da, onu muhafaza eden ve gözeten zevci gibi ol! Ya Musa, merhametli ol! Böyle olursan, sana da merhamet edilir. Ceza verirken, ceza görürsün.

Ya Musa! İsrailoğullarına haber ver ki, kim habibim Muhammed'e yetişir de Ona iman etmezse, onu ateşe atarım. İzzetim ve celalim hakkı için Muhammed ve ümmeti cennete girmeden, kimse cennete giremez.

Musa aleyhisselâm, bunun üzerine Allahü teâlâyâ suâl etti:

- Ya Rabbi! Onun ümmeti nasıldır?

- Onun ümmeti, her zaman bana hamd ederler. Temizdirler. Gündüzleri oruç tutar, geceleri ibadet ederler. Onların yaptığı az bir şeyi de kabul ederim. Allahtan başka ilâh yoktur, deyip, bunu kalbleriyle tasdik ve kabul ettikten sonra, onları cennete koyarım.

MUSA ALEYHİSELÂM

- Ya Rabbi, beni bu ümetin peygamberi eyle.

- **Onların peygamberi, kendilerindedir.**

Bu sefer Musa aleyhisselâm, "Ya Rabbi, beni habibin Muhammed'in ümetinden kıl!" diye yalvarınca, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- **Ya Musa! Sen önce geldin. Onlar sonra gelecekler. Fakat ahirette seninle Onu bir araya getirim.**

Bir defasında Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma sordu:

- **Benim için ne işledin?**

- Ya Rabbi! Senin için namaz kıldım, oruç tuttum, zekât verdim, ismini çok zikrettim.

- **Ya Musa! Namazların sana burhandır. Oruçların, cehennemden siperdir. Zekât, kıyamet gününün sıcaklığından koruyan gölgedir. İsmimi söylemen de, kabir ve kıyamet**

MUSA ALEYHİSSELÂM

karanlığında seni aydınlatan nurdur. Yani bunların faydaları hep sanadır. Benim için ne yaptın?

Musa aleyhisselâm, bunun üzerine, “Ya Rabbi! Senin için olan ameli bana bildir!” deyince, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa! Dostlarımı benim için sevdiğin mi ve düşmanlarıma benim için düşmanlık ettin mi?

Böylece, Musa aleyhisselâm da, Allah için amelini, **Hubb-i fillâh** ve **Buğd-i fillâh**, yani Allah için sevmek ve Allah için düşmanlık etmek olduğunu anladı.

Allahü teâlâ, Hazreti Musa’ya şöyle vahyetti:

“Lâ ilâhe illallah” diye şehadet edenler olmasaydı; cehennemi dünya ehline musallat ederdim. Ya Musa! Bana ibadet eden olmasaydı; bana isyan edenlere göz açıp kapayıncaya kadar bir mühlet vermezdim. Ya Musa! Şurası

muhakkak ki, bana inanan, benim indimde mahlûkâtın en kerimidir. Ey Musa! Asi olanın sözünün ağırlığı, dünyadaki bütün kumların ağırlığına denktir.

Bu vahiy üzerine, Musa aleyhisselâm, asinin kim olduğunu bildirmesini arz edince, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- O kimse anasına ve babasına; “Ben sizi dinlemiyorum” diyendir.

Bir defasında Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma buyurdu ki:

- Ya Musa! Dünyada ibadet edenler içinde en çok sevdiğim kimse, zahid olanlardır. Bana en çok yaklaşan kimse, haram kıldıklarımından kaçınan kimsedir. Bana en çok sevgili olan âbid; bana ibadet ederken, benim korkumdan ağlayan kimsedir.

- Ya Rabbi! Sen onlar için ne hazırladın? Onlara, karşılık, mükâfat olarak ne vereceksin?

MUSA ALEYHİSSELÂM

- Zahidlere cenneti mubah kılarım. Orada neyi isterlerse oraya inerler. Diledikleri yerlere girerler, otururlar. Haramlardan sakınanlara gelince; onları hesaba çekmekten hayâ ederim ve onları hesapsız olarak cennete sokarım. İbadetlerinde benim korkumdan ağlayanlara gelince; onlar için, hiç kimsenin kendileriyle beraber olmayacağı, başkalarına nasip olmayan Refik-ül-âla mertebesi vardır.

Hazreti Musa, Allahü teâlâyâ münacatında sual etti:

- Ya Rabbi! Beni Keli-mullah olmakla şerefle-dirdin. Benimle konuştun. Daha önce, bu şekilde kimse ile konuşmadığın hâlde, ne için beni seçtin? Acaba yaptığım hangi amel sebebiyle bana bu ihsanı yaptın?

- Ya Musa! Senden razıyım. Razi olmama se-

bep, hükümlerime razı ol-man oldu.

Musa aleyhisselâm bir-gün, Allahü teâlâyâ şöyle münacatta bulundu:

- Ya Rabbi! Cennette benim komşum kim olacak? Bana bildir de onu bulup görüşeyim.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Falan beldeye var. Orada, çarşının başında bir kasap dükkânı var. O dükkânın sahibi olan kasabı gör. O, velî kulumdur. Yalnız bilesin ki, onun çok önemli bir işi vardır. Çağırırsan gelmez. İşte senin cennetteki komşun o olacaktır.

Musa aleyhisselâm hemen denilen yere gitti. Kasabı buldu ve ona dedi ki:

- Ben sana misafir geldim.

Kasap, gelen zatın Hazreti Musa olduğunu bilmeden, "Merhaba, hoş geldin!" diyerek onu evine götürdü.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Musa aleyhisselâmı baş köşeye oturtup, çok ikramda bulundu. Hazreti Musa, kasabın, ocakta bir çömlek içinde et pişirdiğini gördü. Kasap, et pişince, çömlekten bir parçasını çıkararak, ufak parçalar hâline getirdi. Bir tabağa koyup hazırladı. Çömlekteki etten bir parça daha çıkarıp, bir tabakta Hazreti Musa'ya ikram etti ve kendisinin mühim bir işi olduğunu, yemeği yemek için kendisini beklememesini söyledi.

Sonra duvarda asılı büyük bir zembili indirdi. İçinde bulunan mecalsiz, yaşlı kadına, parçaladığı küçük et parçalarını yedir-di. Kadının kirlettiği bezleri temizledi. Yeni bezler koyduktan sonra, yerine astı. Ellerini yıkayıp, misafirin- in yanına geldi. Musa aleyhisselâm, bu durumu hayretle takip etti. Kasap sofraya gelip, misafirin- in yemeğe başlamadığını görünce, yine buyur etti.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, kasaba dedi ki:

- Sen bana bu zembildeki sırrı söylemedikçe, bir lokma bile yemem.

- Ey misafirim! Bu zembilin içinde bulunan yaşlı kadın annemdir. Çok yaşlı olduğu için takati kalmamıştır. Evde ona bakacak bir mahremim de yok. Evleneceğim hanım, annemi incitir diye evlenemiyorum. Evde yalnız bıraktığımda, herhangi bir hayvanın ona zarar vermesinden korktuğum için, onu zembile koyup yükseğe asıyorum. Ona günde iki öğün yemek yediriyorum. Gördüğün gibi, onun hizmetini gördükten sonra, işime gönül rahatlığı ile gidiyorum.

Bunun üzerine Hazreti Musa tekrar sordu:

- Ancak anlayamadığım bir şey daha var. Sen anana su içirdikten sonra, dudakları kıpırdayıp bir

MUSA ALEYHİSSELÂM

şeyler mırıldandı. Sen de “Amin” dedin. O ne idi?

- Annem her defasında; “Allah seni cennette Musa aleyhisselâma komşu eylesin!” diye dua eder. Ben de lâıyk olmadığımı bildiğim hâlde, bu güzel duaya “Amin” derim. Nerede bende öyle bir amel ki, o büyük peygambere komşu olabileyim?

O zamana kadar kimliğini saklayan Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ya velî! İşte ben Musa’yım. Beni sana, Allahü teâlâ gönderdi. Ananın rızasını kazandığın için, cennet-i âlâyı ve orada bana komşu olmayı kazandın!

Kasap hemen kalkarak, Hazreti Musa’nın elini öptü. Sevinç içinde, birlikte yemek yediler. İşte ana hakkı gözeten böyle olur. Annenin duası da insanı böyle yüksek derecelere kavuşturur.

Hazreti Musa’nın faziletleri

Musa aleyhisselâmın bazı faziletleri şunlardır: Musa aleyhisselâma Keli-miyyet [Hak teâlâ ile konuşmak] mertebesi, mucize olarak “Yed-i beydâ” verildi; mübarek eli parlak olarak görünürdü. Yine mucize olarak asa verildi. Bununla Firavunun sihirlerini mahvetti. Ümmetiyle beraber denizi geçtiler, etekleri ıslanmadı. Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma bir taştan on iki çeşme akıttı.

Musa aleyhisselâm Hak teâlâ ile mükâleme ederken, Allahü teâlâyâ sual etti:

- Ya Rabbi! Birbiri ile dargın olan iki kişiyi barıştıran ve senin rızanı bulmak için zulmetmeyen kimseye ne ecir verirsin?

- Kıyamet gününde onlara selâmet verir, korktuğu şeylerden emin eder, umduğu şeylerle şerefendiririm.

MUSA ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- Cennete en son girecek olanlar, gıybetten tövbe edenlerdir. Cehenne ilk girecekler de gıybeste devam edenlerdir.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki: **(Musa bin İmrân “Ya Rabbi! Kullarının en kıymetlisi kimdir?” dedikte, “Gücü yettiği zaman affeden Müslüman kimsedir.” buyuruldu.)**

Musa aleyhisselâma vahiy gelip, buyuruldu ki: **(İsrailoğullarına, “Aranızdan en iyi kimseyi seçiniz!” diye söyle!)**

Bu emir üzerine, İsrailoğulları, aralarından bin kişiyi seçtiler. Tekrar vahiy gelip; **“Bu bin kişiden en iyisini seçiniz!”** diye emredildi. Seçe seçe on kişiyi ayırdılar. Yine vahiy gelip; **“Bu on kişiden en iyisini seçiniz!”** buyuruldu. Birini seçtiler. Allahü teâlâ tarafından; **“Bu kimseye söy-**

leyiniz ki, Benî İsrail’in en kötüsünü bulup getirsin!” diye vahiy geldi.

İsrailoğulları içindeki en iyisi seçilen bu zat, verilen bu vazifeyi kabul etti. Aranılan kimseyi bulup getirebilmek için, dört gün mühlet istedi. Çıkıp dolaşmaya başladı. Dördüncü gün bir köye vardı. Orada, her türlü yakışksız işleri yapmakla ve fesat işlemekle tanınmış bir kimseyi gördü. **“Aranılan kimse her hâlde budur!”** diye düşünüp, o kimseyi alarak, Hazreti Musa’ya götürmek istedi. Fakat kendi kendine şöyle düşündü: **“Bu kimse her ne kadar kötü olarak tanınıyor ve öyle biliniyorsa da, görünüşe göre hüküm vermek doğru olmaz. Onun; bilinmeyen, görünmeyen, tanınmayan bir üstünlüğü olabilir. İnsanların sözleriyle, onun hakkında karar vermem ve onu en kötü kimse diye götürmem uygun olmaz.**

MUSA ALEYHİSSELÂM

İnsanlar beni en iyi kimse olarak seçtiler. Öyleyse gördüğüme göre hüküm vereyim. Verdiğim karar muhakkak doğru olur diye gurura kapılmam ise çok fenadır. Böyle yapmam, insanların benim hakkımdaki hüsnüzanlarına, güzel düşünmelerine ihanet etmek olur. Yapaçağım en akıllıca iş, bu hususta kendi hakkımda karar kılmamdır.”

O zat, böyle düşündükten sonra, sarığını çözüp boynuna bağladı. Musa aleyhisselâmın yanına geldi ve dedi ki:

- Ne kadar aradımsa da, kendimden daha kötüsünü bulamadım.

Bunun üzerine, Allahü teâlâ Hazreti Musa'ya vahiy gönderip buyurdu ki: **(Bu kimse, İsrailoğullarının en iyisidir. Fakat bu iyiliği, çok ibadeti sebebiyle değil; kendini en kötü kimse olarak kabul etmesi sebebiyledir.)**

Hazreti Musa'nın mucizeleri

Hazreti Musa'nın çok mucizesi vardı. Bunlardan meşhur olanları şunlardır: Asasını yere attığında ejderha olması. Yed-i beydâ yani elini koynundan çıkardığında, ışık saçarak şemilde parlak olarak görünmesi. Mısır'da duası sebebiyle Kıptilere kıtlık olup İsrailoğullarına bir şey olmaması. Duası sebebiyle Kıptilerin üzerine tufan olması. Duası sebebiyle gökten çekirge, kumlu veya kummel yani bit, kurbağa yağması. Duası ile Kıptilerin içtikleri her şeyin kan olması. Duası ile Kıptiler arasında taun hastalığının yayılması. Kavmi ile beraber denizi geçmek istediğinde, asasını vurunca denizin yarılıp, on iki ayrı yol açılması. Gökten, men ve selva denilen kudret helvası ve bıldırcın eti inmesi ve İsrailoğullarının bunlarla beslenmesi. Tih sahrasında mübarek asasını bir

MUSA ALEYHİSSELÂM

taşa vurmakla, o taştan su fıskırması. Altından (mücevherattan) yapılmış buzağı heykelinin yanması. Yağmurla kan kokularının giderilmesi. Ölen bir kimsenin dirilerek, kendini öldürenleri haber vermesi. Bir kurdun Hazreti Musa'ya gelerek, İsrailoğulları hakkında haber getirmesi. Sarı dikenlerin altına çevrilmesi. Yerin büzülerek küçülmesi ve duası ile Karun ve hazinelerini yerin yutması.

Kur'an-ı kerimde, Hazreti Musa'yı metheden ayet-i kerimeler çok olup, bazıları mealen şöyledir:

([Ya Muhammed aleyhisselâm! Kur'an-ı kerimde, Hazreti] **Musa'nın kıssasını da zikreyle! Şüphesiz o muhlas** [ihlâsa erdirilmiş, ibadetinde şirk ve riyadan, kusur ve noksanlıklardan temizlenmiş] **bir zat idi. Allahü teâlâ tarafından, insanlara, Onun dini ni bildirmek için gönderilmiş bir peygamberdir.**

Biz ona Tûr dağının sağ tarafından "Muhakkak ki ben âlemlerin Rabbi olan Allahım!" diye nida ettik. Ve biz, onu, bize münacat etmeye yaklaştırdık. Rahmetimizden, ona, kardeşi Harun'u bir peygamber olarak ihsan eyledik.) [Meryem 51-53]

(Gerçekten biz Musa ile Harun'u da nimetlendirdik. O ikisine ve kavimleri olan Benî İsrail'e büyük sıkıntıdan kurtuluş verdik. Onlara yardım ettik de Firavun ve kavmi üzerine galip oldular. Onlara, Tevrat kitabını verdik. Her ikisine de, kendilerini hak ve gerçeğe erdirecek olan hidayet yolunu gösterdik.

Sonra gelecek ümmetler ve kavimler için, Musa ve Harun'un güzel zikirlerini, methlerini bıraktık ki; Musa ve Harun'a, bizden selâm olsun diyerek onlara salât-ü selâm getirsinler. İşte biz, ihsan sahiplerini, böyle mükâfatlandırır-

rız. O ikisi de bizim vahdaniyetimizi tasdik eden kullarımızdan idi.) [Sâffât 114-122]

Tefsir âlimlerinden nakledilerek bildirildiğine göre, Hazreti Musa'nın ve Hazreti Harun'un birçok güzel vasıfları, meziyetleri bulunduğu hâlde, Allahü teâlâ, bu son âyet-i kerime, onları mümin, yani iman sahibi olmalarıyla meth buyurdu. Âlimler, burada imanın zikredilmesinin hikmetini anlatırken buyuruyorlar ki:

“Bütün meziyetlerin, güzel hasletlerin, faziletlerin en üstünü, en kıymetlisi hiç şüphesiz ki iman nimetidir. Başka her güzel haslet imandan neşet etmekte, ondan hâsıl olmaktadır. İman, güzel akibete, mükâfata sebeptir. Binaenaleyh, imanın; bütün hayırların ve her çeşit nimetin gelmesine vesile ve bütün saadetlere kefil olduğuna bu ayet-i kerime kat'î bir delildir.”

Tevrat

(Gerçekten biz Musa'ya hidayeti verdik ve kendisinden sonra da İsrailoğullarına Tevrat'ı miras bıraktık.) [Mümin 53]

Tevrat, Musa aleyhisselâma gönderilen semavî kitap olup, Musa aleyhisselâmdan sonra tahrif edilmiş, aslı bozulmuştur. Musa aleyhisselâm üç ke-re Tûr dağına gitti. Birinci gidişinde, kendisine peygamberlik ve on levha hâlinde bazı hususlar bildirildi. İkincisinde, Tevrat-ı şerif nazil oldu. Üçüncüsünde ise, Benî İsrail'in günahlarının affı için yalvarmaya gitti.

Tevrat, Musa aleyhisselâma, İsrailoğullarını Mısır'dan çıkardıktan sonra nazil oldu. Allahü teâlâ, Firavunu ve askerlerini helâk ettikten sonra, Musa aleyhisselâma bir kitap vahyedeceğini vadetmişti. Musa aleyhisselâm da, dünya ve ahirete ait hü-

MUSA ALEYHİSSELÂM

kümleri bildirecek olan böyle bir kitabın, kendisine vahyedileceğini İsrailoğullarına müjdelemişti. İsrailoğulları, Mısır'daki esaret hayatından kurtulduktan ve Firavun da orduyuyla birlikte helâk edildikten sonra, Musa aleyhisselâmdan, müjdelediği kitabı getirmesini istediler.

Musa aleyhisselâm da Allahü teâlâyâ dua edip, bu husustaki ilâhî vaade kavuşmak istedi. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma, zilkâde ayında otuz gün oruç tutmasını emir buyurdu. Musa aleyhisselâm otuz gün oruç tuttu. Bu müddete on

gün daha ilâve edilip kırk güne tamamlandı. Bundan sonra Tûr dağına çıktı ve orada, Tevrat, levhalar hâlinde inzal edildi.

Kur'an-ı kerim hariç diğer kitaplar, bir defada nazil olmuştur. Kur'an-ı kerim ise 23 senede nazil olmuştur. Tevrat, Musa aleyhisselâma büyük levhalar hâlinde nazil oldu. Yedi veya on levha idi. Bu husus, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirildi:

(Nasihat ve her şeyin açıklamasına dair ne varsa, hepsini, Musa için levhalarda yazdık. [Ve dedik ki:] Bunları kuvvetle tut,

MUSA ALEYHİSSELÂM

kavmine de onun en güzelini almalarını emret! Yakında size, yoldan çıkmışların yurdunu göstereceğim.) (A'râf 145)

Bu ayet-i kerimenin tefsirinde müfessirler şöyle demişlerdir: **"Tevrat'ın levhalarında her şeyden yazdık!"** buyurulmasından murat; Tevrat'ta; emir, nehiy, helâl, haram ve dinin hükümleri ile ilgili her şeyin tafsilâtının bulunduğudur.

Tevrat, gayet büyük ve ayetleri çok olduğundan, çok az kimse ezberlemiştir. Hatta onun ezberlenmesi bir meziyet olarak zikredilmiş; "Bu zat Tevrat'ı ezbere biliyor" diye methedilmiştir.

İsrailoğulları, Musa aleyhisselâma indirilen Tevrat'ı zamanla değiştirdiler. Nihayet hahamlar, aslını tamamen tahrif edip, kendi yazdıkları şeylere Tevrat'tır, dediler. Bu hususta, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle buyuruldu:

(Onlardan ümmîler [okur yazar olmayanlar] vardır ki birtakım kuruntular hariç Kitab'ı [Tevrat'ı] bilmezler. Onların bildiklerinin hepsi, sadece zan ve tahminden ibaret tir [Bilmezler fakat bilgiçlik taslarlar.] Vay hâline o kimselerin ki Kitab'ı [Tevrat'ı] elleriyle yazarlar, sonra o yazdıkları şeyi az bir para karşılığında satmak için "Bu Allah katındandır." derler. Ellerin yazdıklarından ötürü vay hâline onların! Yine kazandıklarından ötürü vay hâline onların!) [Bekara 78-79]

Aslında Mûsâ aleyhisselâm zamânında Tevrât'ın çok az yazılı nüshası bulunuyordu. Hazret-i Mûsâ'dan sonra, Yahûdîlerin yaşadıkları yerler düşman işgâline uğradı. İsrailoğulları darmadığın oldu. Mîlâttan evvel Asurî Devleti iki defâ Kudüs'ü alarak ve milâdın 135'inci senesinde Roma imparatoru Adiri-

MUSA ALEYHİSSELÂM

yan, Kudüs'te Yahûdîlerin çoğunu kılıçtan geçirdiler. Tevrât'ları yaktılar. Mûsâ aleyhisselâmdan birkaç asır sonra, Ezra adında bir râhip, elinde Tevrât'ın asıl nüshasının bulunduğunu iddiâ etti. Bu nüsha esas alınarak Torah adını verdikleri din kitabı yazdılar ve çoğalttılar. Bugün Hıristiyan ve Yahûdîlerin elinde bulunan ve (Ahd-i Atîk=Eski Ahid) adını verdikleri kitap buraya dayanmaktadır. Bu ise, ilâhî bir kitaptan daha çok bir târih kitabını andırmaktadır.

Bugünkü Tevrât, Allahü teâlâ tarafından Mûsâ aleyhisselâma indirilen ve Kur'ân-ı kerîmde özellikleri belirtilen ilâhî kitaptan çok uzaktır. Şimdiki Tevrât'ın üç nüshası vardır: 1) Yahûdîler ve Protestanların kabul ettikleri İbrânice nüsha. 2) Katolik ve Ortodokslar tarafından kabûl edilen Yunanca nüsha. 3) Sâmirîlerce kabul edilen Samirî dilinde yazılmış nüsha.

Yahûdîlerin son Peygambere inandıkları ve O'nun gelmesini bekledikleri muhakkaktır. Hattâ, bâzı tefsirlerde, Yahûdîlerin özellikle savaşlarda müşkül duruma girince; "Yâ Rabbî! Geleceğini bize vaat ettiğin son Peygamber hürmetine, bize yardım et!" diye duâ ettikleri yazılıdır.

Yahûdîlerin Tevrât'tan sonra mukaddes kitâpları **Talmûd**'dur. Mûsâ aleyhisselâm, Tûr-i Sînâda, Allahü teâlâdan işittiklerini Hârûn'a, Yûşa'ya ve El-iâzâra bildirmiş. Bunlar da, sonra gelen Peygamberlere ve nihâyet mukaddes Yehûdâ'ya bildirmişler. Bu da, mîlâdın ikinci asrında, bunları kırk sene de, bir kitâb hâline getirmiş. Bu kitâba (Mişnâ) denilmiş. Mîlâdın üçüncü asrında Kudüs'te ve altıncı asrında Bâbil'de, Mişnâya birer şerh yazılmış. Bu şerhlere **Gamâra** denilmiş, iki Gamâradan bi-

rini Mişnâ ile bir kitâp hâline getirip, bu kitâba Talmûd demişlerdir. Kudüs Gamârâ'sından meydâna gelene **Kudüs Talmûd'u**, Bâbil Gamârâ'sından meydâna gelene **Bâbil Talmûd'u** demişlerdir. Hıristiyanlar, bu üç kitâba düşmandırlar.

Evamir-i aşere (on emir)

Hazreti Musa Tûr'a birinci gidişinde, Allahü teâlâ, ona peygamberliğini bildirdiği gibi, ayrıca başka hususlar da bildirdi. On levha hâlinde bildirilen bu hususlar, daha sonra Tevrat nazil olduğunda, burada da zikredilmiştir. Tevrat'ın ve başka zamanlarda gönderilmiş olan ilâhî kitapların, hak dinlerin esaslarının da bu hususlar olduğunu âlimler haber vermişlerdir. Bu hususlar kaynaklarda şöyle zikredilmektedir:

“Rahman ve Rahîm olan Allahın ismiyle. Bu,

Melik ve Cebbar, Aziz ve Kahhar olan Allah'tan, kulu ve resûlü Musa bin İmran'a yazılmıştır. Beni tesbih ve takdis et! Benden başka mabut yoktur. Yalnız bana ibadet et! Bana hiçbir şeyi şerik, ortak koşma! Bana ve ana babana şükret! Dönüş banadır. Akıbet, dönüp varılacak yer benim huzurumdur. Sana temiz bir hayat veririm. Allahın sana haram ettiği hiç kimseyi öldürme! Yoksa göğü ve yeri sana dar ederim. İsmimle yalan yere yemin etme! Çünkü ben, ismimi tazim etmeyeni temiz ve pak etmem!

Kulağınla duymadığın, gözünle görmediğin ve kalbinin vâkıf olmadığı şeye şahitlik etme! Çünkü ben, şahitleri, kıyamet günü, şahitlikleri üzere durdururum ve yaptıklarından sorarım. İnsanlara verdiğim rızık ve nimetlere haset etme! Çünkü hasetçi, nimetime düşman-

MUSA ALEYHİSSELÂM

dır ve taksimime razı değildir.

Zina ve hırsızlık etme! Yoksa vechimi senden perdelerim, ettiğin dualar makbul olmaz. Benden başkası için kurban kesme! Çünkü yeryüzünde kesilen kurbanlardan, benim ismime kesilmeyenler, benim katıma çıkarılmaz. Bana inanan kullarım, komşusunun hanımı ile sakın zina etmesinler! Zina etmek, çok çirkin ve pek büyük bir günahdır. Komşusunun hanımı ile zina etmek ise daha çirkin ve daha büyük günahdır. Çünkü, katımda en kızdığım şey budur. Kendin için sevdiğini, insanlar için de sev; sevmediğini, kendin için istemediğini, onlar için de isteme!”

Evamir-i aşere, yani on emir; bugünkü Yahudi kitaplarında şöyle yazılıdır:

1- Puta tapmayacaksın, tek Allahın varlığına inayacaksın,

2- Allah ismini hürmet ve muhabbet ile zikredeceksin,

3- Altı gün çalışıp, yedinci gün dinleneceksin,

4- Kimsenin malını çalmıyacaksın,

5- Adam öldürmeyeceksin,

6- Zina yapmayacaksın,

7- Anne ve babana hürmet, itaat edeceksin,

8- Yalan söylemeyeceksin,

9- Helâl yollardan olmayan, kazanmadığın parayı almayacaksın. (Bura ya, rüşvet, faiz ve kumar paraları da dahildir.)

10- Haram olan kurbanı kesmeyeceksin. (Bu kurban, putperestlerin putlara kestiği, bazen insan bile olan kurbandır.)

Allahü teâlâ, bu hususların hepsini İsrâ suresinin 22-38. ayet-i kerimelerinde Peygamber efendimize (sallallahü aleyhi ve sellem) de bildirmiştir.

**HARUN
ALEYHİSSELÂM**

ATILACAK

HARUN ALEYHİSSELÂM; Nesebi ve yetişmesi

Hazreti Harun, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Hazreti Musa'nın ana baba bir, büyük kardeşidir. Babasının ismi, İmrân bin Yasher'dir. Soy itibarıyla Yakûb aleyhisselâmın oğullarından Lâvî'ye dayanır. Mısır'da doğdu. Musa aleyhisselâmdan üç sene önce Tûr-i Sina'da vefat etti.

Harun aleyhisselâm, İsrailoğulları üzerine Firavun'un ve Kıptilerin zulüm ve baskılarının arttığı sırada doğdu. Çocukluğu ve gençliği Mısır'da geçti. Musa aleyhisselâma peygamberlik emri bildirildikten sonra, Harun aleyhisselâma da peygamberlik emri bildirildi. Musa aleyhisselâmla birlikte Firavun'a gitmeleri, onu ve avenesini Allahü teâlâyâ imana davet etmeleri emredildi.

Harun aleyhisselâm, Musa aleyhisselâmla birlikte Firavun'u ve adamlarını hak dine inanmaya davet ettiler. Kendisinin tanrı olduğunu iddia eden ve insanların kendisine secde etmelerini isteyen Firavun, Musa ve Harun aleyhisselâmın davetini kabul etmedi. İlk önce alay edip hakaret dolu sözler sarf etti. Musa aleyhisselâma inananlara ve İsrailoğullarına korkunç zulümler yaptırdı. İsrailoğulları, durumlarını Musa ve Harun aleyhisselâma bildirip, dua istediler.

Allahü teâlâ, Firavun ve kavmine ikaz olarak musibetler gönderdi. Musa ve Harun aleyhisselâm, Allahü teâlânın emriyle İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarıp, Kızıldeniz'den yürüyerek Sina Yarımadası'na geçtiler. Firavun ve ordusu da geçmek için denize yürüyünce, küfür ve azgınlıklarının cezası olarak, boğulup helâk oldular.

HARUN ALEYHİSSELÂM

Musa aleyhisselâm, kavmiyle beraber Tih çölünde bulunduğu sırada, Allahü teâlâdan gelen vahiy ile Tevrat-ı şerifi almak üzere, Tûr dağına çağrıldı. Kırk gün süren bu yolculuğa çıkmadan önce, ağabeyi Harun aleyhisselâmı yerine vekil bırakarak dedi ki:

- Ey nübüvvet sahibi kardeşim! Ben Tûr'a gidiyorum. Sen kavmimin içinde benim halifem ol. Onları gözet, onların neleri yapıp, neleri terk ettiklerine dikkat et. İçlerinde düzeltilmesi icap edenleri ıslah eyle. Onların dünya ve ahiret işlerine dair ıslaha muhtaç işlerini hallet. Onlara yumuşak davran ve ihsan edici ol ve müfsitlerin, bozguncuların yoluna tâbi olma.

Musa aleyhisselâmın; "Bozguncuların yoluna tâbi olma!" buyurmasının sebebini, âlimlerimiz şöyle bildiriyor:

İsrailoğulları, daha ön-

ce Allahü teâlânın düşmanları olan Firavun ve kavmi üzerine verdiği musibetleri ve Musa aleyhisselâmın mucizelerini açık seçik gördükleri hâlde, Hakka ve hakikate uymayan isteklerde bulunmuşlardı. Firavunun zulmünden kurtulup, denizi geçtikten sonra, putlara tapan bir kavme rastlayınca, Musa aleyhisselâmdan kendileri için put yapmasını istemişlerdi. Musa aleyhisselâm, işte bu sebeple kardeşi Harun aleyhisselâma, İsrailoğullarından gelebilecek bu şekildeki isteklere karşı tedbirli olmasını tavsiye etti.

Musa aleyhisselâmın Allahü teâlâ ile konuşmak ve Tevrat'ı almak üzere gitmesinden sonra, İsrailoğulları arasında itibar sahibi olarak bilinen Samirî adında bir münafık; İsrailoğullarının yanlarında bulunan altın ve gümüşten yapılan süs eşyalarının haram olduğunu

HARUN ALEYHİSSELÂM

ve bunların atılması gerektiğini söyleyerek fitne çıkardı. İsrailoğullarının çoğu Hazreti Harun'u dinlemeyerek Samirî'nin teşvikiyle bir çukur kazıp, süs eşyalarını oraya attılar. Samirî, atılan altın ve gümüşleri bir kuyumcuya erittirdi. Eritilen altınlardan bir buzağı heykeli yaptı.

Samirî, yaptığı buzağının, İsrailoğullarının ilâhı olduğunu söyleyerek, onları bu buzağıya ibadet etmeye çağırırdı. Harun aleyhisselâm, kavminin, Samirî'nin hilesine aldanmak suretiyle altından yapılan buzağı heykeline tapıp, ibadet ettiğini gördü. Onların bu cahilce durumlarına çok üzüldü. Bu inanış ve hareketlerinden onları uzaklaştırmaya çalıştı. Bunun için dedi ki:

- Ey kavmim! Siz bu buzağıyla imtihan olundunuz. Bu buzağının, şekline ve buzağı böğürmesine benzer ses çıkarması-

na bakarak aldandınız. Bir olan Allahü teâlâya imanı ve ibadeti terk edip, şirke düştünüz. Samirî sizi aldattı. Ey kavmim! Şüphe yok ki, sizin Rabbiniz Rahman olan Allahü teâlâdır. Artık şirkten vazgeçip bana tâbi olun! Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâya ibadet edin ve benim emrime itaat ediniz!

Harun aleyhisselâm, böyle söylemekle, onları kötü bir işten sakındırdı. Allahü teâlânın "Rahman" olduğunu bildirecek; onları, Allahü teâlâyı tanımaya ve ibadet etmeye davet etti. Kendisinin, Allahü teâlânın peygamberi olduğunu ve peygambere uymanın da gerekli olduğunu anlattı.

İsrailoğullarının çoğu, Harun aleyhisselâmın bu şekildeki nazik ikazına kulak asmadılar. Davetini de kabul etmediler. Üstelik Harun aleyhisselâma cevaben dediler ki:

HARUN ALEYHİSSELÂM

- Musa aleyhisselâm bize dönüp gelinceye kadar, bu buzağıya tapmaktan vazgeçmeyeceğiz.

Harun aleyhisselâm, kavminin, dünya ve ahirette saadete kavuşmasını istediği için, onları bu kötü işten sakındırmaya devam etti. Fakat, onun nasihat ve uyarılarının bir kısmını kabul ettilerse de, bir kısmını dinlemeyerek dediler ki:

- Sen kendine bak, yoksa seni öldürürüz! Sen Musa'yı kışkırdığın, bizim üzerimize peygamber olmak ve bize emretmek için onu Tûr'a gönderdin.

Harun aleyhisselâm da buzağı heykeline tapmayan ve kendine inanan on iki bin kişiyle birlikte onların içinden ayrılmak veya onlarla sert bir şekilde mücadele etmek istedi. Fakat Musa aleyhisselâmın; "İsrailoğullarını parçaladın ve birbirinden ayırdın" demesini düşünerek, bu işten vazgeçti. Onlarla uğ-

raşmanın faydasız olacağını düşünüp, Musa aleyhisselâmın Tûr dağından dönmesini bekledi.

Musa aleyhisselâm, Tûr dağından dönüşünde, kavminin altın buzağı heykeline taptığını görünce, çok üzüldü. Kardeşi Harun'a neler olup bittiğini sordu.

Harun aleyhisselâm, İsrailoğullarının kendisini dinlemediklerini ve kendisini ölümle tehdit ettiklerini, Samirî adında bir münafiğa uyararak bu yola saptıklarını bildirdi. Bu hususta şöyle dedi ki:

- **Ey şefkatli kardeşim! Ben onları bu çirkin fiilden men etmekte bir kusur etmedim. Onları bu işten el çektirmek için bütün gücümü sarfettim. Fakat onlar benim sözümü dinlemediler. Hatta beni katletmeye, öldürmeye kastettiler.**

Hazreti Harun'un vefatı

Hazreti Musa, Harun aleyhisselâmın anlattıkları-

nı dinledi ve Samirî'nin yaptıklarını öğrendi. Mille-tinin azgınlık ve sapıklığının bağışlanması için, Allahü teâlâyâ şöyle dua etti:

- Ya Rabbi! Bizi ve kav-mimi af ve mağfiretine nail eyle ve rahmetine garket. Sen merhamet edicilerin en merhametlisisin.

Bundan sonra Musa aleyhisselâm, Samirî'ye beddua etti ve İsrailoğullarına tövbe etmelerini bildirdi. İsrailoğulları, Musa aleyhisselâmın dediklerini kabul ettiler ve tövbe ettiler.

Musa aleyhisselâm, kavmine, Tevrat'ın emirlerini ve yasaklarını tebliğ eyledi. Başlangıçta Tevrat'ı ve Tevrat'ın emirlerini kabul etmeyen İsrailoğulları, Musa aleyhisselâmın gösterdiği mucizeler karşısında Tevrat'ı kabul edip, ona göre ibadet etmeye başladılar.

Mısır'dan çıkışlarının ikinci yılında, Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarıyla

beraber Tûr-i Sina civarında buldukları sırada, Allahü teâlânın emriyle, saf altından bir sandık ile yedi renkli atlastan kubbeli bir çadır ve etrafına bir duvar yaptırdı. Sandığın içine gökten inen şerefli levhaları yerleştirdi. Sandığa **Tabut-i Şehâdet**, etrafını saran kubbeli çadıra da **Kubbe-i Zaman** ismini verdi. Kubbenin içinde buhur yakmak ve etrafında kurban kesmek için yerler hazırladı. Vahye uygun olarak tamamlandıktan sonra, gökten nur inip kubbeyi kapladı. Nurun parlaklığından, Musa ve Harun aleyhimesse-lâm-dan başkası kubbeye giremedi. Günlerce kurbanlar kesildi. Musa aleyhisselâm; vekillik, imamlık, kubbede buhur ve kandil yakma, kurbanlarla ilgilenme, mevki ve makam sahiplerine uygun elbise giydirmeye vazifelerini Harun aleyhisselâm ile onun evlâdına ve zürriyetine verdi.

HARUN ALEYHİSSELÂM

İsrailoğullarının Hazreti Musa ve Hazreti Harun'u üzmeleri ve söz dinlememeleri sebebiyle, cenab-ı Hak, Hazreti Musa'nın bedduası üzerine, İsrailoğullarına kırk yıl Arz-ı Mev'ûd'a girmeyi haram kılmıştır. İsrailoğulları bu kırk sene içinde yersiz, yurtsuz, vatanlı bir şekilde Tih sahrasında şaşkın şaşkın dolaşmışlardır. Musa aleyhisselâmın bu duası, onları tamamiyle terk etmek olmayıp, sadece Hakka yaklaştırmak ve onların kendilerine gelip pişman olmaları için bir tedbir mahiyetindeydi.

Nâzab, Ubeyhu, Ayzâr ve Eysâmâr adında dört evlâd olan Harun aleyhisselâm, İsrailoğullarının, Tih çölünde kalmaya mahkûm edildikleri kırk senenin sonlarına doğru, Hazreti Musa'dan birkaç sene evvel vefat etmiştir. Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya vahyedererek buyurdu ki:

- **Ben kardeşin Harun'un ruhunu kabzede-**

ceğim. Filân dağa gitmenizi istiyorum.

Bu ilâhî emir üzerine; Hazreti Musa ile Hazreti Harun ve oğulları, bildirilen dağa doğru yürümeye başladılar. Şehirden uzaklaşıp dağa vardıkları zaman, ışık saçan bir mağaraya girdiler. Mağara içinde; süslü, güzel işlemeli bir taht vardı ve etrafında; "Bu eşsiz taht, kimin bedenine uygun gelirse, onundur." diye yazılı idi. Bunun üzerine Harun aleyhisselâm çıkıp yattı ve tam geldi. "Bu bana uygundur." dedi. Oradan inerken, Azrail aleyhisselâm bir genç suretinde gelip dedi ki:

- Hazreti Harun'un ruhunu kabzetmek için geldim.

Harun aleyhisselâm, Hazreti Musa ve kendi oğullarıyla helâllaştı. Sonra da Azrail aleyhisselâm ruhunu kabzetti. Musa aleyhisselâm, Hazreti Harun'un evlâtlarıyla birlikte cenaze namazını kılıp, o mağaraya defnettiler.

HIZIR
ALEYHİSSELÂM

atılacak

HIZIR ALEYHİSSELÂM;

İbrâhim aleyhisselâm-dan sonra yaşamış bir peygamber veya velî. Avrupa ve Asya kıtalarına hâkim olan Zülkarneyn aleyhisselâmın askerinin kumandanı ve teyzesinin oğludur. İsmi, Belkâ bin Melkan, künyesinin Ebü'l-Abbâs olduğu ve soyunun Nûh aleyhisselâmın Sam isimli oğluna dayandığı bildirilmiştir. Bâzıları da Hızır aleyhisselâmın İsrâiloğullarından olduğunu söylemişlerdir.

Hızır lakabıyla meşhur olmasının sebebi, kuru bir yere oturup kalktığı zaman, oranın yeşerip yemyeşil olmasından dolayıdır. Sahîh-i Buhârî'de bildirilen bir hadîs-i şerifte Peygamber efendimiz; **"Hızır (aleyhisselâm), otuz kuru bir yerde oturduğunda, o yer birdenbire yemyeşil olur, peşi sıra dalgalanırdı."** buyurdu. Mûsâ aleyhisselâmla gö-

rüşüp yolculuk yaptı. Fakat vefâtından sonra rûhu insan şeklinde gözüküp, garîblere yardım etmektedir.

Hızır aleyhisselâm, Allahü teâlânın sevgili kullarındandı. Doğdu, büyüdü ve vefât etti. Ancak Allahü teâlâ onun rûhuna insan şeklinde görünmek ve kıyâmete kadar yardım isteyen Müslümanların imdâdına yetişmek, yardım etmek, konuşmak, ilim öğrenmek ve öğretmek özelliklerini verdi. Bâzı âlimler "nebî" (peygamber), bâzı âlimler de "velî"dir dediler. Hızır aleyhisselâmda, yaşayan insanlarda görülen hâller bulunduğu için yaşıyor zannedilmektedir.

Hızır aleyhisselâm, güzel ahlâk sâhibi, cömert ve insanlara karşı çok şefkatliydi. Allahü teâlânın izni ile kerâmet ehli olup, kimyâ ilmini bilirdi. Hak teâlânın bildirmesiyle ledünnî ilme sâhipti.

HIZIR ALEYHİSSELÂM

Hızır aleyhisselâmın Mûsâ aleyhisselâm ile buluşması, görüşmesi ve yolculuk yapması Kur'ân-ı kerîm'de Kehf sûresi 60 ve 80. âyetlerinde ve hadîs-i şerîflerde bildirilmiştir.

Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâm ile Tebük Harbindeyken ikinci namazını kıldıktan sonra iki beyit işittiler. Fakat şiiri söyleyeni göremediler. Resûlullah efendimiz; **"Bu iki beytin söyleyicisi kardeşim Hızır'dır. Sizi övüyor."** buyurdu.

Hızır aleyhisselâm birçok zâtın tasavvufta yetişmesine rehberlik etmiş, feyz vermiştir. Hızır aleyhisselâmın tasavvufta yetiştirdiği en meşhûr âlim ve velîlerden biri Abdülhâlık Gocdûvânî hazretleridir. İslam tarihinde böyle Hızır aleyhisselâmın yardım ettiği vakalar çoktur. Bazıları şöyledir:

Abdülvehhâb Müttekî Şöyle anlattı:

Küçüktüm, Mendev'de çıkan bâzı hâdiseler sebebiyle babamla sahraya çıktık. Fakat yolumuzu kaybettik. Yiyecek ve içecek hiçbir şeyimiz yoktu. Çok acıktım. Ağlamaya başladım. Babam beni teskîn ediyor ve; "Sabret ileride yiyecek vardır." diyordu. Ama bu sözler beni rahatlatmıyordu. Bu hâlde iken akşam oldu. Arslan ve kurt korkusundan bir ağaca çıkıp, geceyi orada geçirdik. Sabahleyin gördük ki, o ağaca yakın bir yerde tatlı su pınarı var. Sular şırıl şırıl akıyor. Yanında nûr yüzlü bir ihtiyar oturuyor. Bizi görünce, koltuğunun altından sıcak ekmek çıkarıp babama verdi. Oraya yakın bir köyün yolunu bize gösterdi. Ekmekleri yedik. O sudan kana kana içtik ve köyün yolunu tuttuk. O köye gidip, rahat ettik. Sonra o zâtı ve pına-

HIZIR ALEYHİSSELÂM

rı görmeyi arzuladık. Tekrâr ağacın altına geldik. Orada ne o pınar, ne de o zât vardı. Şaşır kaldık. Herhâlde o ihtiyar Hızır'dı ve bize yardım için görünmüştü.

Ahmed bin İdrîs, Abdülvehhâb Tâzî hazretlerinin sohbetleri ve tasarrufları ile Magrib'de yetişen âlim ve velîlerin en büyüklerinden oldu. Çok kerâmetleri görüldü. Onun en büyük kerâmeti uyanık hâlde iken de Resûlullah efendimizi görmesi ve O'ndan şifâhen salevât-ı şerîfeleri öğrenmesiydi. Kendisi şöyle anlatır:

Bir defâsında Resûlullah efendimizi gördüm. Yanında Hızır aleyhisselâm da vardı. Peygamber efendimiz Hızır aleyhisselâma, bana Şâziliyye yolunun dersini (edebini) öğretmesini emrettiler. O da bana Resûlullah'ın huzûrunda nasıl olunacağını öğrettiler. Daha sonra Peygamber efendimiz,

Hızır aleyhisselâma sevâbı daha çok olan zikir, salevât ve istigfârları öğretmesini buyurdu. O zaman Hızır aleyhisselâm; "Onlar hangileridir yâ Resûlallah?" diye suâl etti. Peygamber efendimiz; "**Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah fi külli lemhatin ve nefesin ade-de mâ vese'ahü ilmûllah...**" diye üç defâ, sonra da; "**Külillâhümme innî es'elûke bi nûr-i vechillah-il-azîm.**" sonra da; "**Estagfirullah el-azîm elkerîm ellezî lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm Gaffâr-üz-zünûb. Yâ zelcelâlî vel-ikrâm.**" diye buyurdular. Sonra da Peygamber efendimiz bana; "**Ey Ahmed! Yer ve göğün hazînelerini sana verdim. O da bu zikir, salevât ve istigfârdır.**" buyurdular. Çok iltifât ve teveccühlere mazhar oldum.

Bir gün dilenci kılığında birisi tarafından Ah-

HIZIR ALEYHİSSELÂM

med Kuseyrî'nin evinin kapısı çalınır. Kim olduğu sorulunca, Ahmed Kuseyrî'yi görmek istediğini söyler. Evde olmadığı bildirilince; "Size bir emânetim var." diyerek bir dağarcık, bir torba ve küçük bir çıkını bırakıp almalarını söyleyerek ayrılıp gider. Giderken de; "Sonra uğrarım." der. Ahmed Kuseyrî hazretleri geç vakit eve gelir. Hanımı da kapıya gelen ziyâretçiden ve bıraktıklarından bahsetmeyi unuttur. Gece yarısı mutfaktan sesler işiterek gidip bakarlar. Bırakılan küçük kaptan kazanlar dolduracak kadar bal taşıyor. Torbadaki bir avuç darı çuvallar dolduracak kadar artıyor. Çıkından ise çil çil altınlar taşıp yerlere dökülüyor. Ahmed Kuseyrî; "Nedir bu hâller?" diye sorunca hanımı şaşkın ve hayretler içinde; "Bilmiyorum." der; "Bugün bize gelen oldu mu?" diye sorar. Hanımı hatırla-

yıp; "Evet bir ihtiyar geldi. Sizi sordu. Sonra uğrarım diyerek bunları bıraktı. Bereketlenip taşan bu şeyler ona âittir." dedi. Ahmed Kuseyrî hazretleri bir an düşünüp; "Bu gelen Hızır aleyhisselâm mıydı yoksa?" deyince, bırakılan kaplardaki artmalar ve taşmalar durdu. Böylece Hızır aleyhisselâmın bereketine kavuştular.

Ali bin Cemâl, Hızır aleyhisselâm ile görüşürdü. Buyurdu ki:

"Hızır aleyhisselâm, kendisinde üç haslet bulunan kimse ile görüşür. Eğer bu üç haslet yok ise, meleklerin ibâdetini yapsa bile onunla görüşmez. Üç haslet şunlardır: Birincisi; kişinin her haliyle sünnet-i seniyyeye uyması. İkincisi; kalbinde müslümanlara karşı kin, düşmanlık, hased ve diğer kötülükleri beslememesi. Üçüncüsü; dünyâyâ düşkün olmamasıdır."

HIZIR ALEYHİSSELÂM

Şemseddîn Attâr anlatır: Mevlânâ Celaledin Rumi hazretleri bir gün câmide vaaz ederken, mevzû; Hızır ile Mûsâ aleyhimesselâmın kıssasına gelmişti. Bu kıssayı, öyle fesâhat ve belâgat ile anlatıyordu ki, herkes nefesini kesip, can kulağı ile dinliyordu. Benim yanımda bir şahıs başını önüne eğmiş bir şeyler mırıldanıyordu. Kulak verdim, dediklerini anladım. "Sanki yanımızda idin, sanki üçüncümüz sen idin." diyordu. Bunun Hızır olduğunu anladım. Yanına sokuldum. "Anladım. Sen Hızır'sın, ne olur, bana ihsân eyle!" dedim. Cevâben; "Burada hazret-i Mevlânâ varken, benim sana ihsânda bulunmam deniz yanında teyemmüm gibi olur. Senin bütün müşkilleri o halleder." dedi ve gözüm-den kayboldu. Ben bu hâli Mevlânâ hazretlerine anlatmak için yanına gitti-

ğimde, ben daha söze başlamadan; "Ey Attâr! Hızır aleyhisselâmın sözleri doğrudur." diyerek benim sözümü kesti.

Muhyiddîn-i Arabî hazretleri şöyle anlatır:

"Bir gün Tunus Limanında idim. Vakit geceydi. Kıyıya yanaşmış gemilerden birisinin güvertesine çıktım. Etrâfı seyretmeye başladım. Denizin üzerinde ay doğmuş, fevkalâde güzel bir manzara teşkil ediyordu. Bu manzarayı, cenâb-ı Hakk'ın her şeyi ne kadar güzel ve yerli yerinde yarattığını tefekkür ederken dalmıştım. Birden ürperdim. Uzaktan, uzun boylu, beyaz sakallı bir kimsenin suyun üzerinde yürüyerek geldiğini gördüm. Nihâyet yanıma geldi. Selâm verip bâzı şeyler söyledi. Bu arada ayaklarına dikkatle baktım, ıslak değildi. Konuşmamız bittikten sonra, uzakta bir tepe üzerindeki Menare şehrine doğru yü-

HIZIR ALEYHİSSELÂM

rüdü. Her adımında uzun bir mesâfe katediyordu. Hem yürüyor, hem de Allahü teâlânın ismini zikrediyordu. O kadar güzel, kalbe işleyen bir zikri vardı ki, kendimden geçmiştim. Ertesi gün şehirde bir kimse yanıma yaklaşarak selâm verdi ve; “Gece gemide Hızır aleyhisselâm ile neler konuştunuz? O neler sordu, sen ne cevap verdin?” dedi. Böylece gece gemiye gelenin Hızır aleyhisselâm olduğunu anladım. Daha sonra Hızır aleyhisselâm ile zaman zaman görüşüp sohbet ettik, ondan edeb öğrendim.

“Bir defâsında deniz yolu ile uzak memleketlere seyahate çıkmıştım. Gemimiz bir şehirde mola verdi. Vakit öğle üzeriydi. Namaz kılmak için harâb olmuş bir mescide gittim. Oraya gayr-i müslim bir kimse de gelmiş etrâfı seyrediyordu. Onunla biraz konuştuk. Peygamber-

lerden meydana gelen mucizelerle, evliyâdan hâsıl olan kerâmetlere inanmıyordu. Biz konuşurken, mescide birkaç seyyah geldi. Namaza durdular. İçlerinden biri, yerdeki seccâdeyi alıp, havaya doğru kaldırıp yere paralel durdurdu. Sonra üzerine çıkıp namazını kıldı. Dikkatlice baktığımda, onun Hızır aleyhisselâm olduğunu anladım. Namazdan sonra bana dönerek; “Bunu, şu münkir kimse için yaptım” dedi. Mûcize ve kerâmete inanmayan o gayr-i müslim, bu sözleri işitince insâf edip müslüman oldu.”

Hızır aleyhisselâm, İlyâs aleyhisselâmla birlikte Peygamber efendimizin (sallallahü aleyhi ve sellem) vefâtında hâne-i saâdetlerine gelip Ehl-i beyt için sabır tavsiyesinde bulundu. Onların geldiklerini ve sabır tavsiye ettiklerini hazret-i Ebû Bekr, Ehl-i beyte bildirdi.

YÛŞA
ALEYHİSSELÂM

YÛŞA ALEYHİSSELÂM

YÛŞA ALEYHİSSELÂM;

Yûşa aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Musa aleyhisselâmın yeğeni ve vekiliydi. Hıristiyanlar Yeşû diyorlar. Yusuf aleyhisselâmın neslinden gelen Nûn'un oğludur. Annesi Musa aleyhisselâmın kız kardeşidir. Tam nesebi şöyledir: Yûşa bin Nûn bin Efrahim bin Yusuf bin Ya'kub'dur.

Mısır'da doğan Yûşa aleyhisselâm, Musa aleyhisselâmın en yakın dostlarından idi. Musa aleyhisselâm, Firavun'un zulmü üzerine, Allahü teâlânın emriyle, kendine inanan ve tâbi olanlarla birlikte Mısır'dan Tih sahrasına hicret ederken, Yûşa aleyhisselâm da onunla beraber bulundu. Musa aleyhisselâmın Hızır aleyhisselâmla görüşmek üzere çıktığı yolculukta onunla

İstanbul Beykoz tepelerinde ziyaret edilen Yûşâ aleyhisselâmın makamı.

YÛŞA ALEYHİSSELÂM

beraberdi. Musa aleyhisselâm Hızır aleyhisselâm-la karşılaşınca, Yûşa aleyhisselâm geriye döndü.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmın kavmine Arz-ı Mev'ûd'u (Filistin ve Şam bölgesini) ihsan edeceğini bildirdi. Fakat İsrailoğulları o beldelerde zalim ve zorba bir kavim olan Amâlikâlıların bulunduğunu ileri sürerek gitmek istemediler. Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- Ey Musa! Ben burayı sizin için memleket ve yerleşme yeri olarak yazdım; takdir ettim. Oraya git ve düşmanlardan kim varsa onlarla harp et! Zira onlara karşı sizin yardımcınız benim! Kavminden her koldan bir temsilci seç! Onlar vefakâr ve itakâr olsunlar!

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, her bir koldan iyi haber toplayan, sözünde sadık ve vefakâr

birer temsilci seçti. Bunları Erîha şehri ve ahalisi hakkında bilgi toplamak için gönderdi. Aralarında Yûşa bin Nûn da bulunuyordu. Haber toplamakla vazifeli kimseler Erîha'ya gittiler. O belde ahalisinin iri cüsseli, çok kuvvetli ve kalabalık olduğunu görünce, Hazreti Yuşa ve Kâlib bin Yuknâ hariç diğerleri korktular. Geriye dönüp, kavimlerine gördüklerini anlatarak, onların harbe gitmelerine mâni oldular.

Musa aleyhisselâmın kavmi, diğer temsilcilerin anlattıklarını dinleyip, harp etmekten vazgeçtiler. İçlerine korku düşüp, ferhada başladılar. "Keşke Mısır'da ölseydik. Yahut burada ölsek de, Allah bizi o zalimlerin memleketine sokmasa. Yoksa hanımlarımız, çocuklarımız ve mallarımız ganimet olarak kalacak." dediler.

Yûşa bin Nûn ile Kâlib bin Yuknâ ise kavimlerine

gelip, Erîha beldesi ahali-sinin kötü hâllerinden bahsetmediler. Diğer kabilelerden, o belde ahalisi hakkındaki haberleri duyanlara ise, korkulacak birşey olmadığını, Allahü teâlânın yardım ve inayetiyle Erîha'nın fethedileceğini bildirip, Musa aleyhisselâma yardımcı olmaya çalıştılar. Onlara dediler ki:

- **Ey İsrailoğulları! Amâlikâlıların şehrinin kapısından hemen girin! Onların vücutlarının büyüklüğünden korkmayın! Biz onları gidip gördük ve öğrendik. Onların bedenleri büyük ve kuvvetli, fakat kalbleri zayıftır. Sizinle harp etmeye ruhî metanetleri yoktur. Bir defa kapıdan girdiniz mi, Allahü teâlânın vaat ettiği yardımın size gelmesiyle, elbette siz galiplerden olursunuz. Siz, gerçekten inanan, Allahü teâlânın vadini tasdik eden kimseler iseniz ve Musa aleyhisselâmın peygamber olduğu-**

na inanıyorsanız, düşmanların boy ve cüsselerine bakarak aldanmayınız! Onlardan korkmayınız! Size ilâhî yardımın geleceği hususunda ve her hâlinizde Allahü teâlâyâ tevekkül ediniz!

İsrailoğulları, Yûşa aleyhisselâm ile Kâlib bin Yuknâ'nın söylediklerine inanmadılar ve Musa aleyhisselâmın nasihatlerine uymadılar. Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ aleyhisselâmı taş ve sopalarla öldürmek istediler.

İsrailoğulları Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ'yı taşıyıp, Musa aleyhisselâma karşı gelerek Allahü teâlâyâ isyan edince, Musa aleyhisselâm üzüldü. Allahü teâlâ, İsrailoğullarını kırk sene müddetle Arz-ı Mev'ûd denilen bölgeye girmelerini haram kıldığını ve onların Tîh sahasından çıkamayacaklarını bildirdi. "Biz harbe gitmeyiz!" diyerek isyan eden

kimseler, kırk sene müddetle Tîh sahrasında şaşkın bir hâlde dolaştılar. Kırk senenin sonuna doğru, Harun aleyhisselâm ve ondan üç sene sonra da kardeşi Musa aleyhisselâm vefat etti.

Hazreti Musa'nın halifesi

Musa aleyhisselâm vefat ederken, yerine Yûşa aleyhisselâmı halife bıraktı. Allahü teâlâ, Yûşa aleyhisselâmı da İsrailoğullarına peygamber olarak vazifelendirdi. Bu sırada Musa aleyhisselâma karşı çıkıp; "Biz harbe gitmeyiz!" diyen kimseler ölmüş, onların yerlerinde oğulları ve torunları çoğalmıştı. Allahü teâlâ, Yûşa aleyhisselâma, İsrailoğullarını toplayıp Tîh sahrasından çıkarmasını ve Arz-ı Mev'ûd denilen bölgeye gidip, cebbarlarla (zalimlerle) harp etmesini emretti.

Yûşa aleyhisselâm, İsrailoğullarını toplayarak Erîha şehrini kuşattı. Kuşatma altı ay sürdü. Nihayet bir cuma günü akşam üzeri, mucizeler göstererek şehri fethetti. Yûşa aleyhisselâm ve ona inananlar Erîha'yı fethettikten sonra, İlya şehrini de aldılar. Bu şehrin Yûşa aleyhisselâm tarafından fethedildiğini duyan çevre şehirlerin hükümdarlarından beşi, bir araya gelip, İsrailoğullarıyla topluca savaşa girdiler. Sonunda hepsi de yenilerek hezimete uğradılar.

Bel'am bin Baura

Yûşa aleyhisselâm, Erîha, İlya şehirlerini ve civarını fethettikten sonra, Belka şehri üzerine yürüdü. Belka şehrinin Belak isimindeki zalim hükümdarı, Yûşa aleyhisselâma karşı âciz kalıp, İsm-i azam duasını bilen, her duası kabul olan, ilim ve ibadette yüksek, sözlerini yazıp isti-

YÛŞA ALEYHİSSELÂM

fade etmek için elinde hokka ve kalem ile yanında 2000 kişi bulunan ve İbrahim aleyhisselâmın dinine inanan Bel'am bin Baura isimli kimseden yardım istedi. Yûşa aleyhisselâma ve ordusuna karşı beddua etmesini talep ettiler. Belka şehri ahalisi de gelip, beddua etmesi için Bel'am bin Baura'ya yalvardılar.

Bel'am, Allahü teâlânın peygamberine karşı beddua edemeyeceğini bildirdiyse de, azgın ve imansız Belka şehri ahalisi, bedduaada bulunması için daha çok ısrar ettiler. Bel'am bin Baura'ya hediyeler getirip, birçok dünyalık vaat ettiler. Zalim hükümdar da, beddua etmediği takdirde, onu idam edeceğini söyleyerek idam sehпасı kurdu.

Bütün bunlar karşısında, Bel'am bin Baura'nın gönlünde dünya malına ve servetine karşı meyil belirdi. Dua etmeye razı

olarak, şehrin dışındaki Husban dağına gitti. Ellerini dua için kaldırdığı zaman, dilinden, Belka şehri ahalisi aleyhine, Yûşa aleyhisselâm ve İsrailoğulları lehine kelimeler dökülmeye başladı. Bu sözleri işiten Belka şehri ahalisi dediler ki:

- Ey Bel'am! Ne yapıyorsun? Onlara dua, bize beddua ediyorsun!

Bel'am onlara şöyle cevap verdi:

- Bu sözleri isteyerek söylemiyorum. Allah tarafından böyle konuşturuluyorum!

Dua etmeye çalıştığı sırada, Allahü teâlânın hikmetiyle, Bel'am'ın dili ağzından çıkıp göğsü üzerine sarktı. Allahü teâlânın kendisine ihsan ettiği nimetlerin kıymetini bilmeyen, irade-i cüz'iyesini şeytanın ve kötü insanların istekleri doğrultusunda kullanan Bel'am bin Baura, nefsin ve şeytanın

YÛŞA ALEYHİSSELÂM

saptırmasıyla, dünya malına ve kadına meylederek yeni hileler peşine düştü ve imansız öldü. Kur'an-ı kerimde A'raf suresinin 175. ve 176. ayet-i kerimelerinde soluyan köpeğe benzetildi. "Onun gibiler köpek gibidir." sözü, dillerde darbimesel olarak kaldı.

Uzun bir kuşatmadan sonra Belka şehrini fetheden İsrailoğulları, Belak'ı ve Bel'am bin Baura'yı öldürdüler. Böylece Belka şehri, İsrailoğullarına geçmiş oldu.

İsrailoğullarının serkeşliği

Yûşa aleyhisselâmın kumandası altında, Erîha, İlya ve Belka şehirlerinin fethedilmesinden sonra, Arz-ı Mev'ûd diye bilinen Filistin ve Şam diyarı, peyderpey İsrailoğullarının eline geçti.

Yaptıkları azgınlık ve isyanların cezası olarak,

kırk sene müddetle Tih sahrasında kıtlık ve yokluk içinde kalan İsrailoğulları, Arz-ı Mev'ûd'a gelip, türlü türlü nimetlerden istifade etmeye başladılar.

Beyt-i Mukaddes'in bulunduğu Kudüs'e girdikleri sırada, Tih sahrasından kurtuldukları ve Arz-ı Mev'ûd'daki türlü nimetlere kavuştukları için, cenab-ı Hakka şükür secdesi yapmaları ve geçmiş günahlarına tövbe ve istiğfar etmeleri emredildi. "Hıtta", yani "Ya Rabbi! Bizim dileğimiz günahlarımızın affolmasıdır. Ya Rabbi! Bizim günahlarımızı affedip, amel defterimizden silmeni niyaz ederiz!" demeleri bildirildi.

Fakat İsrailoğulları, Allahü teâlânın bu emrini hafife alıp; "Hıtta" kelimesi yerine, buğday manasına gelen "Hınta" dediler. Allahü teâlâ, emrini hafife alıp alay ettikleri için, onlara azabını gön-

YÛŞA ALEYHİSSELÂM

derdi. Asi olanların hepsi, bir saat içinde, ölüp helâk oldular.

Nitekim hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(İsrailoğullarına, "Beyt-i Makdis'e, kapısından, secde eder olduğunuz hâlde, mütevazı bir şekilde giriniz ve ya Rabbi, hıta [Yaptığımız hata ve günahlarımızı bağışlamamı senden niyaz ederiz.] deyiniz!" diye emrolundu. Onlardan zalim olanlar, hafife alıp alay etmek için bu emirleri değiştirdiler ve ellerini kalçalarına dayayıp, ayaklarını sürüyerek kibir ve gurur ile girdiler.)

Yûşa aleyhisselâm, Erîha ve Kudüs şehirlerini fethedince, o beldelerin ahalisinden birçoğu, eman dileyip, imana geldi. Bu bölgedeki diğer şehirleri de fetheden Yûşa aleyhisselâm, batıda beş şehire gidip orayı da düşmanlardan aldı. Daha sonra Şam diyarına giderek,

orada yerleşmiş otuz bir hükümdarlığın beldelerini zapt etti. Putperest ve Allahü teâlâyaya isyan eden hükümdarları öldürtüp, memleketlerini İsrailoğulları arasında taksim eyledi.

Arz-ı Mev'ûd denilen beldeleri yedi yılda fethedip, İsrailoğullarını oraya yerleştiren Yûşa aleyhisselâm, yirmi yıl daha İsrailoğullarına, Musa aleyhisselâma nazil olan Tevrat'ı okudu ve hükümlerini açıkladı. Onların Allahü teâlâyaya iman ve ibadet üzere kalmalarına çalıştı.

Hazreti Yûşa'nın vefatı

Yûşa aleyhisselâm, ömrünün sonuna doğru hastalandı. Bunu duyan Selem hükümdarı Bârik, bütün halkıyla mürted olup, dinden çıktı. Yûşa aleyhisselâm, hastalığı sebebiyle ona karşı harbe gidemedi. Yerine Kâlib bin Yuknâ'yı halife tayin etti.

YÛŞA ALEYHİSSELÂM

Mürtedlere de bedduada bulundu. Musa aleyhisselâmın vefatından sonra, yirmi yedi yıl, insanlara, Allahü teâlânın emirlerini bildirdi ve 127 yaşında vefat etti. Kabrinin, Nablûs veya Halep yakınındaki Mearre şehrinde olduğu rivayet edilir.

Yûşa aleyhisselâm; İstanbul'a hiç gelmedi. Beykoz tepelerinde ziyaret edilmekte olan kabrin, Yûşa peygambere ait olup olmadığını kesin olarak söylemek uygun değildir. Bir velî veya havarilerden birinin kabri olabilir. Böyle ise, yine kıymetlidir.

Yûşa aleyhisselâmın vefatından sonra, Kâlib bin Yuknâ, Allahü teâlâyâ iman edenlerle birlikte, daha önce mürted olup dinden çıkan Bârik üzerine yürüdü. Selem diyarını fethedip, bunlardan on bin kadarını öldürdü. Bârik ve ileri gelenlerini yakalayıp esir etti. Ölümden kurtulup dağlara kaçanlar da,

Yûşa aleyhisselâm daha önce beddua ettiği için, zillet ve sıkıntı içinde yaşayıp telef oldular.

Hazreti Yûşa'nın fazileti

Yûşa aleyhisselâm kara yağız, orta boylu, güzel yüzlü, iri gözlü, yassı göğüslü bir görünüşe sahip idi. Yüzünün güzelliği Yusuf aleyhisselâma çok benzerdi. Görenler hayran kalırdı. Güzelliğini görmek için gelirler; "Ey salih kul, sana selâm vermeye geldik!" derlerdi. O ise cevap vermeye hayâ ederdi. Cesur, kahraman, yiğit, harp taktik ve tekniğinde maharet sahibi idi. Zamanında yaşayan insanların; gerek dış görünüş, gerekse ahlâk ve huy yönünden en üstünlerindendi. Musa aleyhisselâma gönderilen Tevrat'ın hükümleri üzerine amel edip, insanlara tebliğ etmekle vazifelendirilmiştir.

Hazreti

Yûşa'nın mucizeleri

Yûşa aleyhisselâm, yapmış olduğu birçok muharebe ve fetihler esnasında, insanlara Hakkı tebliğ ederken, bazı mucizeler de göstermiştir. Mucizelerinden bir kısmı şöyledir:

1- Yûşa aleyhisselâm, Eriha'yı fethetmek üzere İsrailoğullarını topladı ve giderken Şeria (Ürdün) nehrinin suları çok olduğu için geçemediler. Nehrin üstünde köprü de yoktu. Yûşa aleyhisselâm dua edince, Şeria nehrinden bir yol açıldı. İsrailoğulları o yoldan geçtikten sonra, sular tekrar eskisi gibi akmaya devam etti.

2- Kale surlarının yıkılması: Bir şehrin fethi esnasında, muhasara (kuşatma) uzun sürmüştü. Surlarda gedik açılmamıştı. Yûşa aleyhisselâm dua etti. Allahü teâlânın kudretiyle yer sarsılıp kalenin surları yıkıldı. Yûşa

aleyhisselâm ve ona inananlar oradan girip, şehri fethettiler.

3- Güneşin batmasının geciktirilmesi: Yûşa aleyhisselâm, Kudüs şehrini cuma günü fethetmişti. Ancak, cuma günü muhasara devam ederken, güneş batmak üzereydi. Cumartesi gününe kalırsa, Musa aleyhisselâmın dininde o gün mukaddes sayıldığı için harp edemeyecekti. Yûşa aleyhisselâm, güneşin bir müddet daha batmaması için Allahü teâlâyâ yalvarıp; "Ey Allahım! Güneşi geri al!" diye dua etti. Veya güneşe; "Sen Allahın emrindesin, ben de Onun emrindeyim. Bu sebeple, yerinde durmanı, Allahü teâlânın düşmanlarından, akşamdan önce intikam almayı istiyorum" dedi. Allahü teâlânın emri ve takdiriyle, batmak üzere olan güneş yükseldi. Bir müddet daha gündüz devam edip, Kudüs fethedildikten sonra battı.

**HAZKÎL
ALEYHİSSELÂM**

HAZKÎL ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden veya Allahü teâlânın velî kullarından. Yâkûb aleyhisselâmın oğullarından Lâvi'nin neslindedir. Babası Bura veya Buri veya Nuri'dir. Mûsâ aleyhisselâmın vefâtından sonra gönderilen üçüncü peygamberdir. Birçok müfessirler (tefsîr âlimleri) Mü'min (Gâfir) sûresi 28-45. âyetlerinde bildirilen Firavun'un sarayındaki vazîfelilerden olup, Mûsâ aleyhisselâmı ve ona inananları müdâfaa eden ve Firavun'un kızının saç tarayıcısı Mâşitâ Hâtun'un kocası olan kimsenin Hazkîl aleyhisselâm olduğunu bildirmişlerdir. Allahü teâlâ onun duâsı bereketiyle ölen binlerce kişiyi diriltti.

Çocukluğu ve gençliği Mısır'da geçen Hazkîl aleyhisselâm, Firavun'un sarayında hazînedârlık (mâliye bakanlığı) yaptı.

Mûsâ aleyhisselâma inanmış olup, îmânını gizlemişti. Sarayda olduğu ve Firavun'un herkese kendini ilâh tanıtıp secde ettirdiği hâlde o, bir olan Allahü teâlâyâ kalpten inanıyor, ibâdetlerini gizli gizli yapıyordu. Firavun ve adamlarının Mûsâ aleyhisselâm ve ona inananların hepsini yok etmeye karar verdikleri sırada, çeşitli iknâ edici sözler söyleyerek Firavun'u bu fikrinden vazgeçirmeye çalıştı. Fakat daha sonra zindana atıldı. Firavun'un kızının isteği üzerine zindandan çıkarılan Hazkîl aleyhisselâm, Mûsâ aleyhisselâma inandığını açıkça ilân edip, ona yardımcı oldu. Bundan sonra devamlı olarak Mûsâ aleyhisselâmın yanında kaldı. Mûsâ aleyhisselâmla birlikte Kızıldeniz'den geçip, İsrâiloğullarının Tîh sahrasında kaldığı kırk sene boyunca onun hizmetinde bulundu. Mûsâ aleyhisselâmın vefâtından sonra,

HAZKÎL ALEYHİSSELÂM

Yûşâ bin Nûn ve Kâlib aleyhisselâm adlı peygamberlerden sonra İlyâ (Kudüs) bölgesine peygamber olarak gönderildi.

Mûsâ aleyhisselâma gönderilen Tevrât'ın emir ve yasaklarını İsrâiloğullarına bildirdi. Daha sonra Irak taraflarına gidip insanları hak dîne dâvet etti. Dâverdan bölgesindeki müminlere zulmeden hükümdârlara karşı harbe gitmek üzere o bölge ahâlisini çağırdı. Fakat onlar ölümden korktukları için harbe gitmediler. Allahü teâlâ onlara isyânlarının cezâsı olarak tâûn (salgın vebâ) hastalığı gönderdi.

Vebâdan kaçmak üzere buldukları şehirden çıkan bu insanların hepsi, işittikleri bir korkunç sesle öldüler. Hazkîl aleyhisselâm kavminin başına gelenleri görünce, acıyıp, onları tekrar diriltmesi için Allahü teâlâyâ duâ etti. Allahü teâlâ Hazkîl aleyhisselâmın duâsı sebebiyle onları diriltti. O insanlar kendi şehirlerine dönüp, Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere yaşadılar ve ecelleri gelince vefât ettiler. Hazkîl aleyhisselâm onların evlâdlarına Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlattı. Daha sonra Bâbil diyârına gitti ve orada vefât etti.

**KÂLİB
ALEYHİSSELÂM**

KÂLİB ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Yâkûb aleyhisselâmın on iki oğlundan Şem'ûn'un neslindedir. Babasının ismi Yuknâ'dır. Tam ismi, Kâlib bin Yükna bin Bariz bin Yehuda bin Yakub'dur. Kendisine Yûşâ aleyhisselâmdan sonra peygamberlik verildi. Mûsâ aleyhisselâma bildirilen dînin emir ve yasaklarını insanlara tebliğ etti (bildirdi.)

Musa aleyhisselama gençliğinden itibaren yardım etti. Mûsâ aleyhisselâm Allahü teâlânın emriyle İsrâiloğullarını Arz-ı mev'ûd (Filistin ve Suriye) denilen yere götürmek üzere yola çıkınca, İsrâiloğullarının her kolundan birer temsilci seçerek, Filistin bölgesinde yaşayan cebbârların (zâlim hükümdârların) ve ahâlisinin durumunu hakkında haber getirmeye gönderdi. Bu temsilciler arasında Kâlib

aleyhisselâm da vardı. Gidenler, cebbârların ve ahâlinin iri cüsseli ve kuvvetli olduklarını görerek korktular. Gördüklerini isrâiloğullarına anlatıp, onları harbe gitmekten vazgeçirdiler. Temsilciler arasında bulunan Yûşâ bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ aleyhisselâm gidip gördükleri kimselerin, gördüğü gibi kuvvetli olmadıklarını, zâhirde öyle olsa bile korkak ve kalplerinin zayıf olduğunu söylediler. İsrâiloğullarının, Allahü teâlânın yardımıyla o beldeleri fethedebileceklerini anlattılar. İsrailoğulları Yûşâ ve Kâlib aleyhisselâma karşı çıkararak taşa tuttular. Fakat Mûsâ aleyhisselâmın diğer yardımcıları gibi Kâlib aleyhisselâm da azan ve yoldan çıkan İsrâiloğulları karşısında onu yalnız bırakmayıp, yardım ettiler.

Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmin Mâide sûresi 23. âyetinde meâlen buyurdu ki:

KÂLİB ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlâyâ îmân edip, O'ndan korkanlardan (Yûşâ bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ adındaki) iki kimse, İsrâiloğullarına dediler ki: **“Ey İsrâiloğulları! Cebbârların (zâlimlerin) şehrinin kapısından hemen girin (onların iri cüsseli olmalarından korkmayın). Bir defa kapıdan giriniz mi (Allahü teâlânın yardımıyla) elbette siz gâliplerden olursunuz. Siz gerçekten mümin kimse-ler iseniz, Allahü teâlâyâ tevekkül ediniz.”**

İsrâiloğullarının Tih Çölünde kaldığı kırk sene içinde, Mûsâ aleyhisselâ-

mın yanından ayrılmayan Kâlib aleyhisselâm, onun vefâtından sonra, Yûşâ aleyhisselâma yardım etti. Yûşâ aleyhisselâm vefât etmeden önce Kâlib aleyhisselâmı yerine halife bıraktı. Yûşâ aleyhisselâmın vefâtından sonra İsrailoğullarından ordu hazırlayıp, zâlim hükümdârlarla savaştı ve onları mağlûb etti. Sonra Mısır'a gitti. Hazkîl aleyhisselâmla birlikte İsrailoğullarının Allahü teâlâyâ îmân ve ibâdet edip, Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere kalmaları için çalıştı ve Mısır'da vefât etti.

**İLYAS
ALEYHİSSELÂM**

İLYAS ALEYHİSSELÂM;

İlyas aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Babası Yasin olup, Harun aleyhisselâmın neslindedir. Nesebi İlyas bin Yasin bin Finhas bin Ayzar bin Harun'dur.

Musa aleyhisselâmın vefatından sonra, onun dinini devam ettirmek üzere Yûşa aleyhisselâm, İsrailoğullarına peygamber olarak gönderildi. Yûşa aleyhisselâm, Erîha şehrini ve diğer Filistin topraklarını fethedip, buraları, İsrailoğulları kabileleri arasında paylaştırdı. Bundan sonra, İsrailoğullarından her kabile, kendi başına hareket etmeye başladı. Bu arada ismi Kur'an-ı kerimde bildirilmeyen birçok peygamber, İsrailoğullarına gönderildi. Bu peygamberler, Tevrat'ın hükümlerini unutan ve bunlara uymayan İsrailoğullarını uyarmak ve onları Tevrat'ın hükümleri-

ne tâbi kılmak için tebliğde bulundu.

Bunlardan biri de İlyas aleyhisselâmdır. İsrailoğulları, Filistin topraklarını elde edince, kabilelerden biri de Balbek'te yerleşti. İlyas aleyhisselâm Balbek'te yerleşen Benî İsrail kabilesine peygamber olarak gönderildi. O zamanda Balbek'te hüküm süren zalim bir hükümdar vardı. Bal adını verdiği altından bir put yapmıştı. Halkı bu puta tapmaya zorlardı. Buldukları beldenin ismi "Bek" iken, bu putun ismi ile birleştirilerek Balbek demişlerdir.

Balbek'te yaşayanlar, altından yaptıkları büyük bir puta tapıyorlardı. İlyas aleyhisselâm, bunlara, **"Allahü teâlânın azabından korkmaz mısınız? O en güzel yaratana bırakıp da Bal putuna mı tapıyorsunuz? Allah sizin ve atalarınızın Rabbidir."** diyerek nasihat etti. Fakat insanlar, onun nasihatlerine

İLYAS ALEYHİSSELÂM

uymadılar. Onları Allahü teâlânın azabı ile korkuttu ise de, dinlemeyip, İlyas aleyhisselâmı beldelerinden çıkardılar. İsyancıları sebebiyle Allahü teâlâ, memleketlerinden bereketi kaldırdı. Yağmurlar yağmaz oldu ve kıtlık başladı. Hayvanları susuzluktan kırıldı. Başlarına çeşitli musibet ve belâlar geldi.

İlyas aleyhisselâm ise, onlar böyle sıkıntı içinde iken, gittiği her yerde imanı yayıyor, halka anlatıyordu. Bütün evlerde kıtlık varken, iman edenlerin evlerine İlyas aleyhisselâmın mucizesi ile bereket gelmişti. Herkes kokmuş leş yemek mecburiyetinde kalırken, iman edenlerin evi yiyeceklerle dolup taşıyordu. Hükümdarların hazineleri para ile dolu olmasına rağmen, satın alacak yiyecek bulamıyorlardı.

Nihayet bu belâ ve musibetlere; İlyas aleyhisselâmı dinlemedikleri, iman etmedikleri için düştükle-

rini anladılar. İlyas aleyhisselâmı Balbek'ten çıkardıklarına pişman oldular. Onu; köylerde, kasabalarda, dağlarda, ovalarda ve her yerde aramaya başladılar. Bulunca, kendisinden af dilediler. Yaptıklarına pişman olduklarını söyleyip, ısrarla Balbek'e dönmesini istediler. İlyas aleyhisselâm da Balbek'e döndü. Balbek ahalisini toplayıp, onlara dedi ki:

- Size yazıklar olsun! İsyanızın sebebiyle yağmur yağmadı; kıtlıktan perişan oldunuz. Bu yüzden hayvanlarınız susuzluktan kırıldı, ağaçlar ve bitkiler kurudu. Batıl, boş bir gurur ve kibir içindesiniz. Taptığınız putlar, size hiçbir fayda veremez. Haydi putlarınızı çıkarın, size yardımcı olsunlar! Onlar size yardımcı olmaz. Biliniz ki, siz batıl bir yoldasınız. Putlara tapmaktan vazgeçip, vakit kaybetmeden, derhal iman ediniz!

İsrailoğulları, putu terketmek hususunda tered-

düt gösteriyorlardı. İlyas aleyhisselâm, onların te reddütlerinin boş ve manasız olduğunu bildirerek dedi ki:

- Söyleyin Bal putunuz, size yağmur yağdırsın!

İsrailoğulları, kendi elle riyle yaptıkları putun, bunu yapamayacağını pekâlâ biliyorlardı. İlyas aleyhisselâmın bu ikazı üzerine, iman ettiler ve ona tâbi olacıklarına dair söz verdiler. Bunun üzerine, İlyas aleyhisselâm dua etti. Belâ ve musibetlerin kalkıp, ferahlığın gelmesi için yalvardı. Allahü teâlâ duasını kabul buyurup, bol luk ve bereket ihсан eyledi. Bol yağmur yağdı. Her taraf yemyeşil oldu. Balbek halkı, ekip biçmeye başladı ve ferahlığa kavuştu.

İsrailoğulları, bu hâlde, bir müddet İlyas aleyhisselâma tâbi oldular. Fakat imandaki sebatları fazla sürmedi. Yine isyan ederek, eski sapıklıklarına döndüler.

İlyas aleyhisselâm, tekrar nasihat edip ikaz etti ise de dinlemediler. Bunun üzerine, onların dinlerinden döndüklerine ve doğru yola gelmeyeceklerine iyice kanaat getirdi. Bu hâlde pek ziyade üzüldü ve kendisini, bu azgın insanlardan ayırması için, Allahü teâlâyâ dua etti. Allahü teâlâ, İlyas aleyhisselâmın duasını kabul buyurup, onların arasından ayrılarak başka bir yere gitmesine müsaade etti. Böylece İlyas aleyhisselâm bulunduğu yeri terk etti. İsrailoğulları, İlyas aleyhisselâmın gitmesinden sonra, isyanları sebebiyle perişan bir hâlde düştüler. İman ve itaat etmemenin dünyadaki cezasını çektiler.

İlyas aleyhisselâm Balbek'ten ayrıldıktan sonra, Allahü teâlânın emirlerini insanlara bildirmek ve imanı yaymak için dolaşırken, yolu bir köye düşmüştü. Bu köydeki insanlara nasihatte bulunup,

İLYAS ALEYHİSSELÂM

iman etmeye davet etti. Bunun üzerine halk, onu sevip köylerinde bir müddet kalmasını istediler. Kabul etti ve İsrailoğullarından ihtiyar bir kadının evine misafir oldu. Bu kadının hasta bir oğlu vardı. Kadın, oğlunun hastalıktan kurtulması için İlyas aleyhisselâmdan, Allahü teâlâyâ dua etmesini istedi. İlyas aleyhisselâm abdest aldı ve iki rekât namaz kıldıktan sonra, çocuğun şifa bulması için dua etti. Allahü teâlâ duasını kabul buyurup, hastaya şifa ihsan eyledi. Bu çocuğun ismi Elyesa idi. İyileştikten sonra, İlyas aleyhisselâmın yanından hiç ayrılmadı. Ondan Tevrat'ı öğrendi. Elyesa, İlyas aleyhisselâmdan sonra İsrailoğullarına peygamber olarak gönderildi.

İlyas aleyhisselâmın peygamberliği, Kur'an-ı kerimde bildirilmiş olup, bu husustaki ayet-i kerime mealen şöyledir: **(İlyas da, şüphe yok ki, gönderilmiş**

peygamberlerden idi.)
[Saffat 123]

İlyas aleyhisselâmın Hızır aleyhisselâm ile buluştukları rivayet edilmiştir. Bu sebeple, bilhassa Anadolu'da halk, **Hidrellez** denilen bir günde kırlara çıkarak, gezip eğlenmeyi âdet hâline getirmiştir. (Bu günün dinî bir hüviyeti ve kudsiyeti yoktur.)

Soğuk ve bahar mevsiminde insanların açık havaya ve yeşillığe çıkma arzuları, Hızır ile İlyas'a (aleyhisselâm) duyulan sevgi ve saygı ile birleştirilerek böyle bir âdet ortaya çıkmıştır. İslâmiyet, Hızır ve İlyas'ın Allahü teâlânın sevdiği kullarından olduğunu haber veriyor. Fakat onlar adına mukaddes bir gün tayin edildiğini bildirmiyor. Âdet olarak yapılan şeyler dine ters düşmezse, yani dinin emirlerinin yapılmasına engel değilse ve dinin yasak ettiği şeylerin yapılmasına sebep olmazsa, bir zararı yoktur.

**ELYESA
ALEYHÏSSELÂM**

ELYESA ALEYHİSSELÂM;

Elyesa aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Nesebi Elyesa bin Ahtub bin Adiy bin Şütlem bin Efrahim bin Yusuf'dur. İlyas aleyhisselâmdan sonra gönderilmiştir. Her ikisi de Musa aleyhisselâmın dinini yaymakla vazifelendirilmiş nebî idiler.

İlyas aleyhisselâm, peygamber olarak gönderildiği Bal halkının, küfürde ısrar edip, bir türlü iman etmeye yanaşmalarını üzerine, Allahü teâlânın izni ile Balbek'te yaşayan bu kabile arasından ayrılıp gitti. Başka beldelerde yaşayanları, Allahü teâlâyâ iman ve ibadet etmeye davet etti. Bu davetleri sırasında, uğradığı bir belde halkı tarafından çok sevilip, orada kalması istendi. Bunun üzerine bir müddet orada kaldı. Bu sırada

ihtiyar bir kadının evinde misafir olmuştu. Bu kadın Elyesa aleyhisselâmın annesi idi.

İlyas aleyhisselâmın duası ile iyileşen Elyesa aleyhisselâm, Tevrat-ı şerifi öğrendi. İlyas aleyhisselâmdan sonra Elyesa aleyhisselâm, Allahü teâlâ tarafından peygamber olarak görevlendirildi.

Elyesa aleyhisselâm, İsrailoğullarının ıslahı için uğraştı, tebliğ vazifesi yaptı. Azgınlık ve taşkınlıklarını günden güne artıran bu kavim, Allahü teâlânın kendilerine gönderdiği kitabın gösterdiği yoldan ayrıldılar. Kabileler, devletin başına geçmek yarışına girdiler. Aralarındaki ayrılık ve başka memleket meseleleri yüzünden birbirlerine düştüler. İsrailoğulları arasındaki fitnenin, kavga ve çekişmelerin sonu gelmez oldu.

İLYAS ALEYHİSSELÂM

Nihayet Allahü teâlâ, onların üzerlerine Asur Devletini musallat kıldı. Onlara esir olup, zelil ve perişan bir hayat sürmeye başladılar. Bu hâdiselerin olduğu sıralarda, Yunus aleyhisselâm, Asurluların başşehri olan Ninova'da dünyaya gelmişti.

Elyesa aleyhisselâm-dan Kur'an-ı kerimde bahsedilmiş olup, mealen şöyledir:

(İsmail, Elyesa, Yunus ve Lût'u da hidayete erdirdik. Hepsini âlemlere üstün kıldık.) [En'âm 86]

Elyesa aleyhisselâmın mucizelerinden bazıları şunlardır:

Erîha şehri ahalsinin içme suları acılaştı. Halk, bu durumu Elyesa aleyhisselâma bildirip, bu hususta kendilerine yardımcı olmasını istemişlerdi. Bunun üzerine, Elyesa aleyhisselâm, acılaştıran suyun içine bir parça tuz atıp; **"Tatlı ol!"** de-

yince, Allahü teâlânın izni ile su tatlı ve lezzetli olmuştur.

Borçlu ve dul bir kadın, Elyesa aleyhisselâma gelip, fakirliğinden şikâyetçi olmuştu. Elyesa aleyhisselâm, kadına buyurdu ki:

- Evinde neyin var?

- Bir avuç kadar yağım var.

- Git, o yağı bir kap içine koy!

Kadın da gidip, yağı bir kabın içine koydu. Elyesa aleyhisselâmın mucizesi ile o yağ o kadar arttı ki, pek çok kap yağ ile doldu. Fakir kadın, bu sebeple borçlarını ödediği gibi, zengin de oldu.

İsrailoğulları, Elyesa aleyhisselâma bazen uyup, bildirdiği hususları yerine getirdiler. Bazen de muhalefet ettiler. Elyesa aleyhisselâm, vefatına yakın Zülkifl aleyhisselâmı yerine halife tayin etti.

**ZÜLKİFL
ALEYHİSSELÂM**

ZÜLKİFL ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Peygamberliği kesin olarak belli olmayıp, âlimlerin ekserisi peygamber olduğunu söylemişlerdir. Asıl ismi Bişr olup, lakâbı Zülkifl'dir. Elyesâ aleyhisselâmdan sonra, kızmadan sabır göstererek dînin emirlerini ve yasaklarını İsrâiloğullarına bildirmeyi üzerine aldığı, kefil olduğu için kefâlet sâhibi mânâsında Zülkifl denilmiştir. Elyesâ aleyhisselâmın amcasının oğludur. Eyyüb aleyhisselâmın soyundan olduğu da rivayet edilmiştir. İsrâiloğullarına Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emir ve yasaklarını tebliğ etmiştir.

Allahü teâlânın İsrâiloğullarına gönderdiği peygamberlerden Elyesâ aleyhisselâmın eceli gelip vefâtı yaklaşınca Allahü teâlâ rûhunu kabz edeceğini vahiyle bildirdi ve "**Mülkü-**

nü, İsrâiloğullarından gece sabaha kadar ibâdet eden, namaz kılan, gündüzleri oruç tutan ve insanlar arasında kızmadan hükmedecek birine ver." buyurdu. Bu peygamber kendisine verilen emri İsrâiloğullarına bildirdi. Aralarından bir genç kalkıp: "Bu işe ben kefil olurum, üzerime alırım." dedi. Peygamber o gence; "Bu kavmin içinde senden daha büyükleri var, sen otur." dedi. Sonra ikinci defâ aynı teklifi yaptı o genç yine "Kefil olurum." dedi. Üçüncü defâ aynı teklif tekrarlanınca cevap veren yine o genç oldu. Bunun üzerine Elyesâ aleyhisselâm, onu yerine halife bıraktı. Bu genç Bişr idi. Bu sebeple o gence Zülkifl lakabı verildi.

Bu genç aldığı vazîfeyi eksiksiz olarak yerine getirmek için çalışırken İblis (Şeytan) onu kıskandı ve bu vazîfeyi yaptırmamak için çeşitli hilelere başvurdu. Fakat bu genç İblisin

ZÜLKİFL ALEYHİSSELÂM

hîlelerine aldanmadan aldığı vazîfeyi eksiksiz yerine getirdi. Bu hâlinden dolayı Allahü teâlâyâ şükr etti.

Allahü teâlâ Zülkifl aleyhisselâma peygamberlik vazîfesi verdi. Zülkifl aleyhisselâm Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emir ve yasaklarını insanlara bildirdi. Tevrât'ı okuyup hükümlerini yerine getirdi. Tebliğ vazîfesini hakıyla yerine getirdikten sonra Şam beldelerinden birinde vefât etti.

Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde meâlen buyurdu ki:

(Yâ Muhammed!) **İsmâil'i, İdrîs ve Zülkifl'i de yâd et** (onların yüksek ve pek mükemmel hâllerini hâtırla). **Hepsi de sabr edenlerden idiler. Ve onları da rahmetimiz içine** (peygamberlik vermek, yâhut âhiret nîmetlerine kavuşturmak sûretiyle) **aldık. Şüphe yok ki, onlar sâlihlerden idiler.** (Enbiyâ sûresi: 85, 86)

(Yâ Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem!) **İsmâil'i, Elyesâ'yı ve Zülkifl'i yâd et.** (Onların pek mükemmel hâllerini kavmine anlat.) **Ve (onların) hepsi de hayırlılardandı.** (Sâd sûresi: 48)

**İŞMOİL
ALEYHİSSELÂM**

İŞMOİL ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Hârûn aleyhisselâmın neslinden olup babası Bali bin Alkame'dir. Annesinin adı Hanne'dir. Yakub aleyhisselâmın oğullarından Lavî'nin soyundandır. Mûsâ aleyhisselâmın dînini tebliğ etmiştir.

İşmoil aleyhisselâm peygamber olarak gönderilmeden önce, Mısır ve Kudüs arasındaki Bahr-i Rûm (Rum denizi) sâhillerinde yaşayan Amâlikalılar, İsrâiloğullarına musallat olmuşlardı. Amâlikalılar, İsrâiloğullarına saldırıp pekçok kimseyi öldürdüler, on binlercesini de esir ettiler. Mûsâ aleyhisselâmdan beri içerisinde Tevrat'ın bulunduğu ve İsrâiloğulları için birlik ve berâberliğin sembolü olan Tâbût'u da aldılar. Bilhassa Tâbût'un gitmesine çok üzülen İsrâiloğulları dağılıp, perişan bir hâ-

le düştüler. Kendilerini bu durumdan kurtaracak bir peygamber göndermesi için duâ ettiler. Allahü teâlâ İşmoil aleyhisselâmı peygamber gönderdi.

İşmoil aleyhisselâm kırk yaşında iken bir gün namaz kılıyordu. Bu sırada Cebrail aleyhisselâm gelerek hocasının sesine benzer bir sesle nida etti. İşmoil aleyhisselâm hemen hocasının yanına gitti. "Buyurun, ne emrettini efendim" dedi. Hocası düşünüp onun üzülmemesi için ben çağırmadım demedi. "Şimdi git uyu" dedi. Dönüp gidince Cebrail aleyhisselâm gelip önceki gibi yine nida etti. İşmoil aleyhisselâm yine hocasının yanına gitti. Bunun üzerine durumun farkına varan hocası, "Evladım, dön git ve ben seni çağırınca bana gelme" dedi. Bu hal üç defa tekrarlandıktan sonra Cebrail aleyhisselâm İşmoil aleyhisselâma gözücü, kendisine Peygamberliğini

İŞMOİL ALEYHİSSELÂM

bildirdi ve İsrailoğullarına bildirmesini söyledi. Bunun üzerine İşmoil aleyhisselâm, İsrailoğullarına Tevrat'ın emir ve yasalarını tebliğ etti. İsrâiloğulları önce İşmoil aleyhisselâmı yalanladılar, sonra itâat ettiler.

İsmoil aleyhisselâm, İsrâiloğullarına Allahü teâlâ tarafından Tâlût'un hükümdâr tâyin edildiğini bildirdi. İsrâiloğulları Tâlût'un hükümdarlığını kabul etmedi. Nihâyet çeşitli itirâzlardan sonra Tâlût'un hükümdarlığını kabul ettiler. İçerisinde Tevrat'ın bulunduğu Tâbût'u Amâlikalılardan alıp, İsrâiloğullarına getiren Tâlût, İsrâiloğullarından büyük bir ordu kurdu. Amâlikalılara karşı harbe hazırladı. İşmoil aleyhisselâm Amâlikalılara karşı harbe gider-

ken bir nehirden su içip içmemekle imtihan edileceklerini bildirdi. Bahsedilen nehre gelince, Tâlût'un emrini dinlemeyip nehirden su için İsrâiloğullarından bazıları imtihanı kaybedip perişan ve sefil hâlde geri döndü. Aralarında Dâvûd adlı bir gencin de bulunduğu Tâlût'a itâat eden az sayıda kimse nehri geçip Amâlika kavmine gâlip geldi. Amâlika kavmi hükümdârı Câlût'u, Dâvûd adlı genç öldürdü. Nihâyet İsrâiloğulları düşmanlarına gâlib gelip kuvvetlendiler.

İşmoil aleyhisselâm İsrâiloğullarına on bir sene peygamberlik yaptı. Peygamberliğinin 11. senesinden sonra Tâlût'u İsrâiloğullarına hükümdâr tâyin edip elli iki yaşında vefât etti.

YUNUS
ALEYHİSSELÂM

YUNUS ALEYHİSSELÂM;

Yunus aleyhisselâm, Musul yakınlarındaki Ninova ahalisine gönderilen peygamberdir. Babası Metâ adında bir zat olup, salih kimselerdendi. Yunus aleyhisselâm, kendisini balık yuttuğu için Zinnûn ve Sahib-i Hût adlarıyla da anılmıştır.

Yunus aleyhisselâm, Asur Devletinin başşehri ve önemli bir ticaret merkezi olan Ninova şehrinde doğdu. Babası Metâ ve annesi, Allahü teâlâyâ duâ edip, kendilerine bir erkek evlât ihsan etmesini dilediler. Cenab-ı Hak, onlara Yunus'u ihsan etti. Ancak Yunus aleyhisselâm, ana rahmindeyken babası vefat etti. Annesi, onun doğum ve çocukluğu sırasında birçok harikulâde hâller gördü.

Yunus aleyhisselâm Ninova'da büyüdü. Kavmi içinde emin, yalan söylemeyen, yardımsever bir kişi olarak meşhur oldu.

Otuz yaşına gelince, Ninova ahalisine peygamber olarak gönderildi. Putlara tapan Ninova halkını, senelerce Allahü teâlâyâ iman ve ibadet etmeye davet etti. Kavmi, ona iman etmedikleri gibi, birçok eza ve cefada bulundular. Onunla alay ettiler. Fakat Yunus aleyhisselâm, yılmadan ve ümitsizliğe kapılmadan, onları hak dine davet etti. Allahü teâlânın azabı ile onları korkuttu. Fakat Ninova halkı, alay ederek, Yunus aleyhisselâma dediler ki:

- Tek bir kişinin hatırı için azap inip, herkesi yok edecekse, müsaade et de bu azap gelsin!

Yunus aleyhisselâm, kavminin küfürde ısrar etmesine üzüldü, onların arasından ayrıldı. Allahü teâlâ ona vahyedip buyurdu ki:

- **Kullarımın arasından ayrılmakta acele etme! Geri dön, kırk gün daha onları imana çağır!**

YUNUS ALEYHİSSELÂM

Yunus aleyhisselâm bu ilâhî emir üzerine, kavmine döndü ve onları hak dine davete devam etti. Otuz yedi gün aralarında kaldı. Kavmi yine inanmadı. Bunun üzerine Yunus aleyhisselâm buyurdu ki:

- O hâlde üç güne kadar başınıza gelecek azabı bekleyin! Bunun alâmeti önce benizleriniz sararacaktır!

Sonra, ilâhî bir emir gelmeden, üzüntüyle aralarından ayrıldı.

Yunus aleyhisselâmın haber verdiği gün gelince, Ninovalıların benizleri sarardı. Gökyüzü karardı. Şehri simsiyah bir duman kapladı. Herkesi korku ve telâş sardı. Feryat ve figana başladılar. "Yunus aleyhisselâm aramızda ise korkmayın, eğer gitmişse azap bizi helâk edecektir!" diye söyleştiler.

O zaman Allahü teâlâ kalblerine pişmanlık hissi ni verdi. Onlar tövbe etmek arzusu ile yaşlı salih

bir zata geldiler ve ne yapmaları gerektiğini sordular. O zat da, henüz azabın gelmesine iki gün olduğunu, tövbe etmelerini ve azabı kaldırması için dua etmelerini tavsiye etti.

Bunun üzerine Ninova halkı, Allahü teâlâyâ ve Onun peygamberi Yunus aleyhisselâma iman ettiler. Allahü teâlâyâ dua edip azabı kaldırmasını niyaz ettiler. O zamana kadar yaptıkları her türlü kötülük ve haksızlığa da tövbe ettiler. Hatta öyle oldu ki, evlerindeki başkasına ait olan taşları söküp sahiplerine iade ettiler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, tövbelerini kabul edip, azabı üzerlerinden kaldırdı. Duanın yapıldığı gün Cuma olup, Aşure Günü idi.

Azabın kalkması ile sevinç içinde şehre dönen Ninova halkı, şehirde Yunus aleyhisselâmı aramaya başladılar.

Yunus aleyhisselâm, kavminden ayrıldıktan

YUNUS ALEYHİSSELÂM

sonra, Dicle nehri kenarındayken, yolcularla dolu olan bir gemiye bindi. Gemi hareket edip kıyıdan uzaklaştı. Gemi bir müddet gittikten sonra durdu ve kimildamaz oldu. Gemidekiler şaşırıp kaldılar. Ne kadar çalıştılsa da gemiyi bir türlü yürütemediler. Sonra da; "Aramızda bulunan bir kimse yüzünden gemi yürümüyor." diye aralarında söylendiler. Geminin batacağından endişe edip, paniğe kapıldılar. Durumu uğursuzluk kabul edip, aralarında şöyle bir karara vardılar:

- Burada efendisinden kaçan bir kul vardır. Kur'a atalım, o meydana çıkar!

O zamana kadar âdetleri, kur'a kime isabet ederse, ceza olarak o kimseyi denize atmaktı. Âdetleri gereği kur'a çektiler. Kur'a Yunus aleyhisselâma çıktı. O zaman Yunus aleyhisselâm, bunun, kendisi hakkında ilâhî bir imtihan olduğunu kabul edip, tevekkülle dedi ki:

- O kimse benim!

Gemidekiler, Yunus aleyhisselâma bakıp, salih bir kimse olduğunu anlayıp dediler ki:

- Bu zat köleye benze-miyor!

Yeniden kur'a çektiler. Kur'a yine Yunus aleyhisselâma isabet etti. Bir kere daha tekrar ettiler. Nihayet üçüncü defa çekilen kur'a da Yunus aleyhisselâma isabet etti. Bunun üzerine bazıları dediler ki:

- Şüphesiz bu kişinin bir hatası olmalı!

Yunus aleyhisselâm, yolcuları Allahü teâlâya iman etmeye davet etti. Fakat gemidekiler, Yunus aleyhisselâmı denize attılar. O an gece vaktiydi. Yunus aleyhisselâmı bir balık yuttu. O zaman cenab-ı Hak balığa emredip, onu yaralamamasını, kemiklerini kırmamasını bildirdi. Balık, bu hâl üzere Yunus aleyhisselâmı alıp, denizin derinliklerinde kayboldu.

YUNUS ALEYHİSSELÂM

Yunus aleyhisselâm, balığın karnında sağ, akli başında ve şuuru yerindeydi. Balığın karanlık vücudunda çok üzgün bir hâlde şöyle niyazda bulundu:

- Ya Rabbi! Ninova'ya dönmeye ve kavmimi imanlı bir şekilde görmeye ümidim sonsuzdur. Bütün bunlara rağmen, senin takdirin ne ise ona razıyım.

O sırada bazı sesler işitti. "Bu nedir acaba?" diye söylendi. Allahü teâlâ, ona, balık karnında olduğunu vahyederek buyurdu ki:

- Ey Yunus! Bu sesler, beni denizde zikreden canlıların sesleridir!

Yunus aleyhisselâm, balığın karnında dahi her zaman zikre devam ediyordu. Melekler onun sesini işitip, Allahü teâlâyâ arz ettiler. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Bu kulum Yunus'un sesidir. Bir hâli sebebiyle o denizde bir balığın karnındadır.

Yunus aleyhisselâm "Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn." duasına devam etti. Bu duası ve tesbihi, onun kurtuluşuna sebep oldu. Balığın karnında üç, yedi veya kırk gün kaldıktan sonra kurtuluşa erdi. Yunus aleyhisselâm, balığın karnından Muharrem ayının onuncu (Aşure) günü çıktı.

Balık onu çıkarıp, sahile bıraktığında; Yunus aleyhisselâm zayıflamış, bitkin, hasta bir durumda ve himayeye muhtaçtı. Cenab-ı Hak ihsan ederek, Hazreti Yunus'u, güneşin yakıcı sıcağından gölgelendirmek için, orada, geniş yapraklı, çabuk büyüyüp yükselen bir ağaç veya bitki bitirdi. Bu ağaç, sinek ve haşaratın zararını da önlemekteydi. Cenab-ı Hak, bir dağ keçisini de emrine verdi. İyice kuvvetleninceye kadar, o dağ keçisi sabah akşam gelip, Hazreti Yunus'u emzirdi. Yunus aleyhisselâm

YUNUS ALEYHİSSELÂM

kendine gelince, Allahü teâlâyâ şükredip ibadete başladı. Birgün kendisine gölge veren ağacın kurduğunu görüp üzüldü. Allahü teâlâ ona vahyedip, kavmine dönmesini emir buyurdu ve kavmine, tövvelerini kabul ettiğini bildirmesini emretti.

Yunus aleyhisselâm kavmine gitmek üzere yola çıkıp, Ninova şehri yakınlarına gelince, gördüğü bir çobana, kavminin durumunu sordu. Çoban da dedi ki:

- Peygamberleri olan Yunus aleyhisselâm onlara darılıp gittiğinden, kendi başlarına kaldılar. Cenab-ı Hak onlara azap gönderdi. Azap bulutları başları üzerinde üç gün üç gece durdu. Fakat onlar bin bir pişmanlıkla ağlaştılar. Yunus aleyhisselâmı aramalarına rağmen bir yerde bulamadılar. Neticede Allahü teâlâ onları bağışladı. Üzerlerinden azabı kaldırdı. Şimdi yolları gö-

zetip, kendilerine emir ve yasakları öğretecek Yunus aleyhisselâmın gelmesini bekliyorlar.

Yunus aleyhisselâm, kendisinin, bekledikleri kimse olduğunu ve gidip onlara haber vermesini istedi. Çoban, Ninova'ya gidip Yunus aleyhisselâmın geldiğini haber verdi.

İlk anda Yunus aleyhisselâmın geldiğine inanmayan Ninova halkı, ağacın ve koyunun dile gelip konuşması neticesinde inandılar. Yunus aleyhisselâmın bulunduğu tarafa gittiler. Yunus aleyhisselâmı namaz kılariken buldular. Namazdan sonra onu hasretle kucaklayıp, özür dilediler. Beraberce şehre döndüler. Bundan sonra Yunus aleyhisselâm, onlara, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlattı. Kavmi mes'ut ve iyilik üzere oldular. Yunus aleyhisselâm seksen üç yaşında, ibadet hâlindeyken Ninova'da vefat etti.

YUNUS ALEYHİSSELÂM

Hazreti Yunus'un mucizeleri

Her peygamber gibi Yunus aleyhisselâmın da mucizeleri olmuştur. Bunlardan bazıları şunlardır:

Balığın karnında yaşamak. Yunus aleyhisselâm, Kur'an-ı kerimde bildirildiği üzere, balığın karnında üç, yedi veya kırk gün yaşamıştır.

Bulutlardan ateş çıkması. Yunus aleyhisselâmın duası bereketiyle bulutlardan ateş çıkardı. Bir gün Ninovalılar kendisinden buluttan ateş çıkarmasını istediler. Yunus aleyhisselâm da dua etti ve bulutlardan ateş çıkarak yere düştü ve birtakım ağaçları yaktı.

Dağdaki kayadan su çıkması.

Kelerin şehadeti. Ninovalılar kendisinden mucize isteyince, eliyle dağa işaret etmesi vahyolundu. Dağa işaret edince dağdan bir keler çıkarak dile geldi ve

“Ey insanlar, biliniz ki Yunus aleyhisselâm hak peygamberdir. Sizi cennete, Rabbinizin magfiretine davet ediyor” dedi.

Kapı halkasının altın olması. Ninova hükümdarını imana davet edince şu kâpımdaki halka altın olursa iman ederim dedi. Yunus aleyhisselâm da eliyle tutunca halka altın oluverdi.

Su üzerinde odunsuz ateş yakmak.

Vahşi hayvanların onun güzel sesini dinlemek için etrafında toplanması.

Hazreti Yunus'un duası

Âlimlerimiz buyurdu ki:

Balığın karnındayken Hazreti Yunus'un yaptığı dua; **“Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minez-zâlimîn”** idi. Müslüman bir kişi bu duayı her ne şey için okursa, Allahü teâlâ elbette onu kabul eder.

**DAVUD
ALEYHİSSELÂM**

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Nesebi ve yetişmesi

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Hem peygamber hem de sultan idi. Nesebi, Davud bin Eyşa bin Uveyd bin Selmun bin Bâ'ir bin Yahşun idi. Yakub aleyhisselâmın oğullarından Yehuda'nın soyundan idi. Kısa boylu, ak tenli, mavi gözlü, düz saçlı idi. On iki kardeşi daha vardı. Önceleri koyun güderdi. Çobanlık yaptığı zamanlarda vahşi hayvanlar bile onun isteklerini yerine getirirdi. Bir defasında bir aslanın üzerine bindiği rivayet olunur. Çobanlık yaparken ibadetini de ak satmazdı. Bir defasında babasına demiştir ki "Ben dağlar arasında yol alırken tesbih okuyordum. Dağlar ve taşlar da benimle birlikte tesbih ediyordu." Bunu işiten babası; "Müjdeler olsun sana. Bu Allahü tealanın sana verdiği bir hayır işaretidir." Dedi.

İsrailoğullarının durumu

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmdan sonra İsrailoğullarına birçok nebîler gönderdi. Onların vazifeleri; insanları Tevrat'ın hükümleriyle amel etmeye davet etmekte. Zaman uzadıkça, İsrailoğulları; Tevrat'ın hükümlerini değiştirmeye ve kendi nefslerine uymaya başladılar. Aralarında isyan, fık ve fücur çoğaldı. Azgın kimseler, nebîlerin sözlerini dinlemez oldular. Ahlâkları tamamen bozuldu. O zaman, Mısır'la Şam arasındaki Amâlîka kavminin hükümdarı Câlût'u, Allahü teâlâ, İsrailoğulları üzerine musallat kıldı.

Câlût, İsrailoğullarına hücum edip, onları bozguna uğrattı ve vatanlarından sürüp, çocuklarını esir aldı. Cemaatlerini dağıttı. İsrailoğulları perişan oldular. Musa aleyhisselâm zamanından beri, İsrailoğullarında, elden ele geçen ve içinde mukaddes ema-

DAVUD ALEYHİSSELÂM

netlerin bulunduğu sandık da Câlût'un eline geçti. Câlût, bu sandığı alarak, hakaret olsun diye pis bir yere bıraktı. Kur'an-ı kerimde, bu sandığa Tâbût ismi verilmektedir.

Ev, mal ve yurtlarından ayrı düşen İsrailoğulları, bütün rahatlarının kaçmasını ve huzursuzluklarını, Tâbût'un ellerinden çıkmasında bildiler. Başlıca emelleri, Tâbût'u ele geçirmek oldu. Böylece çare aramaya başladılar. Kavmin ileri gelenleri, kendilerine; kuvvetli, kudretli ve dirayetli bir kumandan bulmak için, Hazreti İshmoil'e gittiler. Ondaki, İsrailoğullarını düşmandan kurtaracak bir hükümdar tayin etmesini istediler. İshmoil aleyhisselâm da, **"Korkarım ki, üzerinize cihad farz kılınırsa, muharebe etmezsiniz!"** dedi. İsrailoğulları dediler ki:

- Niçin Allah yolunda savaşmayalım ki? Biz yurtlarımızdan çıkarıldık,

hem de evlâtlarımızdan mahrum edildik.

Ne zaman ki onlara cihad farz kılındı; içlerinden çok azı hariç, cihaddan yüz çevirdiler. Hazreti İshmoil onlara dedi ki:

- Allahü teâlâ sizin için Tâlût'u hükümdar olarak gönderdi.

İsrailoğulları Tâlût'u hükümdarlığa münasip görmediler. Kendilerinin daha ehil olduklarını iddia ederek dediler ki:

- Biz, hükümdarlığa ondan daha lâyük iken ve ona mal bakımından da bir bolluk verilmemişken, nasıl olur da bizim başımızda hükümdarlık onun olabilir?

Onların bu itirazı karşısında İshmoil aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Şüphesiz Allah, üzerinize onu beğenip seçmiştir. Ona, ilim ve vücut bakımından, sizden ziyade bir üstünlük vermiştir. Allahü teâlâ mülkünü dilediği kimseye verir.

İsrailoğulları her zamanki itirazcılıklarını yine gösterdiler. Peygamberlerinden, Tâlût'un hükümdar olduğuna dair alâmet istediler. Bunun üzerine, Hazreti İsmoîl buyurdu ki:

- **Tâlût'un hükümdar olmasına alâmet, kaybetmiş olduğunuz Tâbût'un getirilmiş olmasıdır.**

Cenab-ı Hak; İsrailoğullarının, Tâlût'un hükümdarlığına kanaatleri olsun diye, Tâbût'u melekler vasıtasıyla Tâlût'un evine koydurdu. İsrailoğulları, Tâbût'u, Tâlût'un evinde bulunca, onun, kendilerine Allahü teâlâ tarafından hükümdar yapıldığına inandılar. Tâbût'un gelmesinden dolayı gönüllerine sükûnet ve rahatlık geldi. Böylece Tâlût, İsrailoğullarına hükümdar oldu.

Câlût'u öldürmesi

Tâlût hükümdar olunca, memleket işlerini ve orduyu düzene koydu. Al-

lah yolunda cihad için, Kudüs'ten hareket ederek, askeriyle kral Câlût'un üzerine yürüdü. Mevsimin çok sıcak olması yüzünden, askerin suya ihtiyacı pek fazla idi. Tâlût, itaat eden asker ile etmeyenleri birbirlerinden ayırmak için dedi ki:

- Allahü teâlâ, sizi, bir nehirle imtihan edecektir. Kim o nehirden doyunca ya kadar su içerse, askerimden değildir ve eğer bir kimse o nehirden içmez yahut bir avuç su içerse, zararı yoktur ve askerimdendir.

Tâlût, bu talimatı, kendisinin hükümdar olacağını haber veren İsmoîl aleyhisselâma gelen vahy-i ilâhiden almıştı.

Tâlût ve askeri nehre geldiler. Ordu, seksen bin kişi idi. Askerin çoğu, Tâlût'un talimatı haricine çıkarak, istedikleri kadar sudan içtiler. Az bir kısmı söz dinledi. Bunların da çoğu

DAVUD ALEYHİSSELÂM

firar edince, geride çok az asker kaldı. Tâlût'un ordusunda itaat edenlerin sayısı, Eshab-ı Bedir sayısına denk idi. Resûlullah efendimiz Bedir günü eshabına buyurdu ki:

- Bugün siz, Tâlût'un söz dinleyen eshabı adedincesiniz. Onlar mümin idiler.

Tâlût'un emrini dinlemeyip nehirden içenlerin; içtikçe dudakları karardı, susuzlukları arttı, kendilerini korku kapladı, hareket etmeye kuvvetleri kalmayıp, nehir kenarında hâlsiz kaldılar. Emri dinleyenlerin imanları kuvvetlendi. Bu hâlden dolayı Allahü teâlâ onlara güç verdi.

Nihayet iki ordu karşı karşıya geldi. Tâlût'un ordusunda, er olarak savaşa katılan on sekiz yaşında genç bir yiğit vardı. İsmi Dâvud idi. Dâvud aleyhisselâm, pederi Eyşâ ve on iki biraderi ile Tâlût'un as-

keri arasında bulunuyordu. Bunların en küçüğü Hazreti Dâvud idi. Rivayette göre Davud aleyhisselâm vücud bakımından zayıf olduğu için babası onu yine sürülerin başında bırakmıştı. Davarlarını yarken kendisine bir ses geldi: "Ey Davud! Sen Calut'u öldüreceksin. Burada durup ne yapacaksın. Haydi sürülerini Allaha emanet et ve kardeşlerine katıl. Talut, Calut'u öldürecek olana malının yarısını ve kızını onunla evlendirmeyi vaat etti" diyordu. Hemen davarlarını Allaha tevekkülle orada bırakıp babasının yanına geldi. Babası;

-Davarları ne yaptın? Deyince:

-Onlara en koruyucu birini vekil ettim, dedi. Babası onun bu sözünden çoban arkadaşlarından birini vekil ettiğini zannetmişti. Hemen oğulları için azık hazırlayarak Davud aleyhisselama verdi ve:

DAVUD ALEYHİSSELÂM

-Oğlum, hemen kardeşlerinin yanına git! Düşmanalara karşı güç kazanmaları için bunları onlara ver. Durumlarını gör, benim yanıma ve ve işinin yanına hemen dön, dedi.

Böylece Davud aleyhisselam Talut'un ordusuna katıldı.

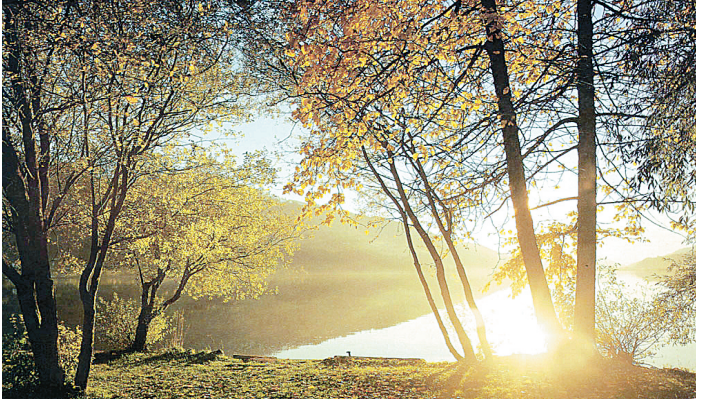
Hazreti Dâvud'un sesi çok güzeldi. Bugün dahi, "Dâvudî ses" tabiri kullanılmaktadır. Sesi çok güzel olduğu için, devlet reisi Tâlût'un huzuruna çıkarıldı. Tâlût onu, kendisine nedim yaptı. Dâvud aleyhisselâm, gün geçtikçe

şöhret kazandı. Sonra da, Tâlût'un Amâlika kavmine karşı hazırladığı orduya katıldı.

Harp başlamadan önce, Tâlût ferman edip; Câlût'u öldürene kızını vereceğini ve memleketin her tarafında onun mührünü geçerli kılacağını ilân etti. Sonra yardım için Allahü teâlâyâ dua ve niyazda bulundular.

Kızını Dâvud'a verdi

Yapılan savaşta Hazreti Dâvud, Allahü teâlânın ih-sanı ile Câlût'u öldürdü. Bunun üzerine Tâlût'un

DAVUD ALEYHİSSELÂM

ordusu, coşarak, düşmana yaptığı hücumla onları bozup, mağlûp ettiler. Câ-lût'un askeri dağıldı. Böylece Allahü teâlâ, Tâlût ve ordusunun duasını kabul etti. Onlara sabır ve tahammül verdi. Kâfirlere karşı onlara yardım etti.

Tâlût zafere kavuşunca, ganimet olarak ele geçen şeylerin hepsini yakırdı. Çünkü Musa aleyhisselâmın dininde, ganimetler yakılırdı. Sonra ordusu ile Kudüs'e döndü. İshmoil aleyhisselâma varıp, durumunu olduğu gibi anlattı. İshmoil aleyhisselâm, Tâlût'a; **"Sen de verdiğin sözü yerine getir!"** buyurdu. Tâlût da kızını Dâvud aleyhisselâma verdi. Hâkimiyeti altındaki topraklarda, Dâvud aleyhisselâmın mührünü de geçerli kıldı. İnsanlar, Dâvud aleyhisselâmın güzel ahlâk ve adaletine yönelip onu sevdiler. Tâlût'un hükümdarlık müddeti, vefatına kadar kırk yıl sürdü.

Hazreti Dâvud'un hükümdarlığı

Tâlût'un ölümünden sonra, Dâvud aleyhisselâm, İsrailoğullarının hükümdarı oldu. İsrailoğullarının tamamı Dâvud aleyhisselâmın hükümdarlığını kabul ettiler. Bir müddet sonra, cenab-ı Hak kendisine peygamberlik vazifesini de bildirdi. Böylece saltanat ile birlikte nübüvet yükünü de taşıyan ilk peygamber oldu.

Dâvud aleyhisselâm, peygamber ve hükümdar olarak, İsrailoğullarını, Allahü teâlâyı tanımaya ve Ona kulluk yapmaya çağırdı. Ömrü boyunca insanlar arasında adaletle hükmetti. Zaman zaman kılık değiştirip halkın arasında dolaşırdı. Halkın kendisi hakkındaki düşüncelerini böylece öğrenirdi.

Dâvud aleyhisselâm, kendisine gelen vahiy icabı, halk arasındaki hükümünde şahit ve yemin ile

DAVUD ALEYHİSSELÂM

hükmeyleti. Hâkimiyeti, halkı öyle kapladı ki, yalnız kalınca bile, dine ve akla uymayan herhangi bir şeyi konuşmaktan korkarlardı. Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâmın hâkimiyetini kuvvetlendirince, bütün halk onun emrine itaat etti. Âlimlerin bildirdiğine göre, hâkimiyetinin kuvvetlenmesi şöyle oldu:

Birgün, kendisine bir kişi geldi. Başka bir şahsın, öküzünü zorla elinden alıp gasbettiğini söyledi. Onu dava etti. Dâvud aleyhisselâm, davalıyı huzuruna çağırttı. Davalı dedi ki:

- Böyle bir işin aslı yoktur. Ben kimsenin öküzünü gasbetmedim.

Davacı olan kişinin de hiçbir şahidi yoktu. Dâvud aleyhisselâm olayı araştırdı. Hiçbir delil bulamadı. Gece olunca bir rüya gördü. Rüyasında, Allahü teâlâ tarafından davalının öldürülmesi emredildi. Bu emir üç defa tekrarlandı.

Hazreti Dâvud, ertesi sabah davalıyı huzuruna çağırttı. Allahü teâlânın emrini ona bildirdi. Adam şaşırды ve karara itiraz etti. Delilsiz ve şahitsiz bir insanın öldürülemeyeceğini söyledi. Dâvud aleyhisselâm ise, kararın kesin olduğunu, çünkü Allahü teâlâdan vahiy aldığını açıkladı. Zira peygamberlerin rüyası vahiy idi. Kendisi için bir kurtuluş ümidi kalmadığını anlayan davalı, başka bir suçunu itiraf ederek dedi ki:

- Ey Allahın peygamberi! Daha önce şu iddia sahibinin babasını öldürmüştüm. Ortada hiçbir şahit de yoktu. Benim öldürülmemi Allahü teâlâ bunun için emretmiştir.

Bu itiraf üzerine, o kişiye kısas tatbik edildi. Bu hâdise, bütün İsrailoğulları üzerinde büyük bir tesir meydana getirdi. Bundan sonra hiç kimse Allahü teâlânın emirlerinin dışına çıkmaya cesaret edemedi.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Çünkü onlar, ıssız yerlerde bile suç işleseler, Allahü teâlânın bildirmesi ile Dâvud aleyhisselâmın kendilerini yakalayacağı inancında idiler. Böylece, Dâvud aleyhisselâmın hükûmeti kuvvetlendi. Zamanın en kuvvetli devleti, Dâvud aleyhisselâmın devleti oldu.

Hazreti Dâvud'un imtihanı

Dâvud aleyhisselâm, bir gün ibadet eder, bir gün kavminin hukukî meselelerini karara bağlar, bir gün halka nasihatte bulunur, bir gün de kendi şahsî işlerini yapardı. Böylece vaktini dörde ayırmıştı.

İbadet gününde, kimse'nin, yanına bırakılmasını emrederdi. Fakat, Dâvud aleyhisselâm ibadetle meşgul olduğu günlerden birgün, iki adam gelerek ansızın Dâvud aleyhisselâmın önünde peyda oluverdiler. Dâvud

aleyhisselâm onlara dedi ki:

- **Benden ne istiyorsunuz? Yoksa sizler bugün benim ibadet günüm olduğunu, icra ve karar günüm olmadığını bilmiyor musunuz?**

- Tabii biliyoruz. Ancak adâletin tatili olmaz. Bizim aramızda bir sürtüşmemiz var. Senin, ikimizin arasını bulacak bir hüküm vermen için buralara geldik!

Davalıların ısrarları üzerine, Dâvud aleyhisselâm; **"Pekâlâ, buyurun bakalım!"** dedi. Onlardan birisi söze başladı:

- Meselemiz şundan ibarettir. Kardeşimin doksan dokuz koyunu var. Benim ise bir tane. Böyle olduğu hâlde, kardeşim, benden bu bir koyunu da almak istiyor.

İşi çabuk bitirmek isteyen Dâvud aleyhisselâm dedi ki:

- **Kardeşin senden o bir koyunu da almak istediği**

DAVUD ALEYHİSSELÂM

için sana haksızlık yapmaktadır. Allahü teâlâya imanı olmayan insanlardan bazıları zulüm yapmaktadırlar. İyi insan da pek az bulunmaktadır.

Dâvud aleyhisselâmın bu kararı üzerine, onlar güldüler ve hemen oradan ayrıldılar. Bir müddet sonra, Dâvud aleyhisselâm, çok kısa bir sürede karar vermiş olduğunu fark etti. Hâlbuki öbür kişiye de bunun sebebini sorması gerekirdi. Çünkü, ikinci kişi de haklı olabilirdi. Bu tavrın, kadılık (hâkimlik) kanunlarına uygun olmadığını ve Rabbinin, adaleti icra ederken, kendisini imtihan etmiş olabileceğini düşündü.

Bunun üzerine, Dâvud aleyhisselâm, Allahü teâlâdan af dileyerek, kendi kendine; bundan sonra hüküm verirken acele etmeyeceğine, karar verirken, delilleri ortaya koymaya dair söz verdi. Bu

hâdiseden sonra kırk gün kırk gece ağladı. Başını secdeden kaldırmadı. Gözlerinin yaşı secde yerini ıslattı. Sonra Allahü teâlâdan hitap gelip; **"Affyledim!"** buyuruldu.

Eshab-ı sept

Mısır ile Medine-i münevvere arasında, Kızıldağ kenarında, İyle yahut Medyen yahut Teberiyye şehrinin halkı, yetmiş bin kişi olup, İsrailoğullarından idiler. Onlar, balık avlamak ve satmakla geçirirlerdi. Cumartesi günü, Musa aleyhisselâmın dininde, ibadetten başka her iş haram olduğundan, balık avlamaya kimse cesaret edemezdi. Cenab-ı Hak, cumartesi günü balık avından onları men etti. Onlar da cumartesi günü avlanmamak üzere, nebîleri Dâvud aleyhisselâma söz verdiler.

İsrailoğulları, verdikleri söze riayet edip, o gün ba-

DAVUD ALEYHİSSELÂM

lık avlamıyorlardı. Fakat şeytan, onlara; "Siz, balığın avından nehyolunmadınız, yemesinden nehyolundunuz!" diyerek kalblerine vesvese verdi. Böylece, bir kısmı cumartesi gününe gösterdikleri tazimi ihlâl ederek, balık avlamakla ilgili ilâhî yasağa muhalefet ettiler. Cumartesi günü, Allahü teâlânın hikmeti ile su yüzü balıkla dolar; diğer günler ise görünmezlerdi. Bu durum onlar için bir imtihan idi. Binaenaleyh, ilâhî emre uyararak imtihanı kazanmak mümkün iken, aksini yapmakla azaba koştular.

Eshab-ı septin bir kısmı bu yasağı ihlâl ederken, bir kısmı da onlara nasihat ediyordu. Böyle yapmalarının neticesinde, kendilerine ilâhî azabın geleceğini hatırlatıyorlardı. Bu yasağın, kendilerine, ilâhî bir imtihan olduğunu belirtiyorlardı.

Diğer bir kısmı da, yasağa uydukları hâlde, ya-

sağı ihlâl edenlere bir şey söylemiyor, nasihat edenlere diyorlardı ki:

- Helâk olacak veyahut azap görecek bir kavme nasihat ederek kendinizi niçin yorarsınız? Emeğinize yazıktır.

Nasihât etmekten geri durmayanlar da, onlara şöyle cevap veriyorlardı:

- Cenab-ı Hakkın huzurunda mazur olmak için, iyiliği emreder, haram ve günahlardan nehyederiz.

Nasihât edip, emr-i bil maruf ve nehy-i anil münkerde bulunanlar; isyan içinde olanların herhangi bir azaba uğrayacaklarını düşünerek, asi ve bozguncularla kendileri arasına bir duvar çektiler. Yerlerini ayırıp, başka bir kapıdan işlediler ve onlara karışmadılar. Birgün, asilerin dışarı çıkmadıklarını görünce, merak ederek gidip baktılar. Bir gecede, cenab-ı Hakkın gadabı ile hepsinin maymun; yahut gençleri-

nin maymun, yaşlılarının hınzır suretinde olduğunu gördüler. Bunlar, kâfir olup maymun suretine çevrilen akrabalarını tanıyamadılar. Lâkin maymunlar, akrabalarını tanıyıp, yanlarına gelerek, elbiselerini kokladılar ve ağlaştılar.

Müminlerin; **“Biz size, ‘Allahü teâlânın emrini gözetin, haram ve günah işlerden vazgeçin!’ demedik mi?”** sözlerine de, yalnız başlarıyla cevap verip, tasdik ettiler ve üç gün sonra öldüler. Müminler ise, helâk olmaktan kurtuldular. Hak teâlâ rüzgârla yağmur gönderip, leşlerini deryaya bıraktı.

Mescid-i Aksa ve Hazreti Davud’un vefatı

Dâvud aleyhisselâmın hükümdarlığı zamanında, ortalığı kasıp kavuran bir taun [veba hastalığı] salgını görüldü. O da halkını alıp, Beyt-ül Makdis’in bulunduğu yere geldi. Melek-

ler, buradan göğe yükselirdiler. Dâvud aleyhisselâm, bu hâli gördüğü için, oraya dua etmek üzere gelmişti. Kayanın bulunduğu yere gelince, hastalığın kaldırılması için Allahü teâlâyâ yalvardı. Daha sonra burada, **Mescid-i Aksa** adı ile Kur’an-ı kerimde bildirilen büyük bir mescidin inşasını başlattı. İsrailoğullarına dedi ki:

-Allahın size merhamet ettiği şu kayanın üzerini Mescid edinmenizi emrediyorum. Çünkü orası mescid edinmeye layık bir yerdir. Onun içinde siz ve sizden sonrakiler Allahü teelayı zikirten uzak kalmayacaklardır.

Bunun üzerine İsrailoğulları mescid yapmak istedikleri zaman fakir biri gelip:

-Burası benim yerim. Buraya ihtiyacım var. Benim hakkımı gasp etmeniz size helal olmaz, dedi. İsrailoğulları ise:

DAVUD ALEYHİSSELÂM

-Burada senin hakkın gibi hakkı olmayan kimse yoktur. Sen insanların en cimrisi olma ve bizi sıkıntıya sokma, dediler. Fakir:

-Ben hakkımı biliyorum siz ise hakkınızı bilmiyorsunuz, dedi. Bunun üzerine İsrailoğulları:

-Rızan ile, gönlünden koparak vermezsen, biz onu senden zorla alırız, dediler. Adam,

-Siz, buna Allahın hükmünde, Davud aleyhisselâmın hükmünde bir dayanak buldunuz mu? dedi. Bunun üzerine durum Davud aleyhisselama bildirildi. Davud aleyhisselam:

-Onu razı ediniz, dedi. İsrailoğulları;

-Ey Allahü tealanın peygamberi! Orayı ondan kaçın satın alalım? diye sordular. Davud aleyhisselam:

-Yüz koyuna alın, bu yurdu.

Fakir adam Davud aleyhisselama gelerek:

-Biraz artır, dedi.

-Yüz sığır

-Biraz daha artır

-Yüz deve

-Biraz daha artır. Sen bunu Allah için satın alıyorsun. Allahü teala ise kerimdir.

Adamın bu sözü üzerine Davud aleyhisselam:

-Öyleyse sen de bir fiyat söyle, dedi. Bunun üzerine adam:

-Hakkımı bir zeytin, bir hurma ve bir üzüm bahçesi karşılığında satarım, dedi. Davud aleyhisselam,

-Olur, deyince adam, tekrar:

-Sen onu Allah için alıyorsun. Biraz daha artır.

-Sen dilediğini iste.

-Sen Allah katında benden şerefliisin. Arsanın karşısında oğluma bir yüksek duvar yaptır ve onu altın ve gümüşle doldur.

Davud aleyhisselâmın inşasına başladığı Mescid-i Aksa'nın 1890 yılında çekilmiş fotoğrafı

Davud aleyhisselam adamın bu teklifini de kabul buyurdu. Bunun üzerine adam:

- Ey Allahın peygambere!
Allahü tealanın benim bir tek günahımı bağışlaması bana bağışlanacak her şeyden daha sevgilidir, dedi. Böylece Mescidin arsası alındı.

Mescidin inşasına, hükümdarlığının on birinci yılında başlamıştı. Bizzat Dâ-

vud aleyhisselâm ve bütün âlim ve önde gelenler, şevk ve iftiharla sırtlarında taş getirip, elleriyle bina etmeye gayret ve itina ederlerdi. Bina bir adam boyu olunca; **"Bu işin tamamlanması, oğlun Süleyman'a müyesser olur!"** diye ilâhî vahiy geldi. Bunun üzerine, bina için hazırladığı altın ve gümüşleri Hazreti Süleyman'a verdi. Mescidin yapıpı bitirilmesi işini de vasiyet etti.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Dâvud aleyhisselâm, gayretli idi. Her gece, kapılar kapandıktan sonra ibadet etmeye koyulurdu. Bir yere gidince, evinin kapısını mutlaka kilitlerdi. Birgün, âdeti üzere evine gelince, kapıyı açıp içeri girdi. İçeride bir yabancı görünce, ona sordu:

- **Sen kimsin?**

- Yeryüzü sultanlarından korkmayan ve girmek istediği yerden, onu hiçbir şeyin men edemediği kimseyim.

- **Vallahi sen, ancak, ölüm meleğisin.**

- Evet.

Bunun üzerine Dâvud aleyhisselâm, ona yine sordu:

- **Bana, ölüme hazırlanmam için, niçin haberci göndermedin?**

- Sana pek çok haberci geldi. Baban, kardeşin, komşun ve tanıdıkların nerededir?

- **Vefat ettiler.**

- Bütün bunlar, benim sana gönderdiğim habercilerdi. Çünkü sen de onlar gibi öleceksin.

Daha sonra ölüm meleği, Dâvud aleyhisselâmın da müsaadesini alarak ruhunu kabzetti. Dâvud aleyhisselâm vefat edince, Allahü teâlâ, onun mülkünü, ilmini ve peygamberliğini oğlu Süleyman'a miras bıraktı. Dâvud aleyhisselâm, vefat ettiğinde yüz yaşında idi. Hayatında kırk sene saltanat sürmüştür.

Kur'an-ı kerimde, Hazreti Dâvud'un daima Allahtan çok korktuğu, kendisine ilim ve hakkı batıldan ayıran kuvvet verildiği bildirilmiştir. (Bugün elde bulunan muharref Kitab-ı Mukaddes'te, Hazreti Dâvud'un, maiyetinde bulunan Urya adlı bir subayın Batşeba [Teşâmu] adlı karısı ile macerası diyerek yazılı olan çirkin hikâye doğru değildir. Hazret-i Ali, bu yanlış ve çirkin hi-

kâyeyi anlatanlara yüz altmış değnek vuracağını bildirmişti.)

Hazreti Dâvud'un mucizeleri

Cenab-ı Hak, Dâvud aleyhisselâma büyük teveccüh gösterip, pek çok mucize ve hususiyetler vermiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

1- Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâm hakkında; **"Kulumuz Dâvud"** buyurdu. Bu ilâhî hitap, onun şerefine, derecesinin üstünlüğünü göstermektedir.

2- Dâvud aleyhisselâm, bütün işlerinde, sadece Allahü teâlânın rızasını gözetir, Ona yönelirdi.

3- Cenab-ı Hak; dağları, taşları, kuşları onun emrine verdi. Zebur'u okumaya başladığı zaman; kuşlar, havadan ağaçlara inerler; hep birlikte, okunan Zebur'u tekrar ederlerdi.

4- Kuşların dilini bilirdi.

5- Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma demiri hamur yapacak bir kudret verdi. Ateşe sokmadan ve dövmeden demire, mum gibi, istediği biçimi verirdi. Bu hâl ona verilen bir mucize idi. Kur'an-ı kerimde bu husus şöyle bildirilmektedir:

(... **Biz ona demiri** [bal mumu gibi] **yumuştattık.**) [Sebe 10]

6- Demirden zırh yapıp satar, elinin emeğiyle geçinir, devlet hazinesinden bir şey almazdı. Cenab-ı Hak, Dâvud aleyhisselâma zırh yapma sanatını öğrettiğini, Kur'an-ı kerimde haber vermektedir:

Dâvud aleyhisselâm, çoğu zaman kıyafet değiştirip şehirde dolaşır; halkın, idareden memnun olup olmadığını araştırırdı.

Birgün kıyafet değiştirerek çıkmış; kendisi hakkında halkın kanaatini soracak birisini aramıştı.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Cebrail aleyhisselâm, insan şeklinde karşısına çıktı. Dâvud aleyhisselâm onu tanıyamadı. Ona sordu:

- **Dâvud'un memleketindeki durumunu nasıl buluyorsun?**

- O, ne iyi kişidir. Yalnız kendisinde bir haslet daha olsa.

- **O haslet nedir?**

- İşittim ki, o, hazineden geçiniyormuş. Hâlbuki, kişinin kendi kazancını yemesinden daha üstün bir şey yoktur.

Bunun üzerine Dâvud aleyhisselâm geri döndü. Cenab-ı Haktan, kendi elinin emeğiyle bir geçim ih-san etmesini niyaz etti. Allahü teâlâ da ona demircilik sanatını öğretti. Artık o, zırh yapıp satıyor ve bununla geçiniyordu. Zırh yapma sayesinde maişeti bollaşdı.

Hazreti Dâvud fakir ve düşkünlere sadaka verir, malının üçte birini müminlerin işleri için sarf

ederdi. Resûlullah efendimiz buyuruyor ki:

(İnsanın yediklerinin en hayırlısı, iyisi, bileği ile kazanıp yediğidir. Allahü teâlânın peygamberi Dâvud [aleyhisselâm] elinin emeği ile kazanıp verdi.)

Dâvud aleyhisselâmın diğer mucizeleri şunlardır:

7- Saltanatı heybetli olup, devleti, zamanının en kuvvetli devleti idi.

8- Dâvud aleyhisselâma, o vakte kadar diğer peygamberlere verilenlerden ayrı ve fazla olarak "fadl" verilmiştir.

9- Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma Zebur'u verdi. Cenab-ı Hak, faziletin; din ve ilimle olup, mal-la olmadığına işaret ederek, mealen; **(Biz Dâvud'a [aleyhisselâm] Zebur'u verdik.)** [İsrâ 55] buyurdu ve onun faziletini bildirdi.

Hazreti Davud'a verilen Zebur; manzum olup, İbranî dili üzere idi. Meşhur dört kitaptan biridir.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Vaaz ve nasihat şeklinde olup, Tevrat'ı kuvvetlendirir, açıklar. İçinde, helâl ve harama dâir hükümler yoktur. Tevrat'la amel etmeye çağırdığından, Tevrat'ı nesh etmedi, yani hükümlerini yürürlükten kaldırmadı. İçinde helâl ve harama dair hükümler yoktur. Zaten Dâvud aleyhisselâm da ayrı bir resûl olmayıp, İsrailoğullarının peygamberlerinden biri idi. Zebur, Dâvud aleyhisselâma Ramazan ayında nazil oldu.

Dâvud aleyhisselâmın çok güzel, pek yanık ve tatlı sesle okuduğu Zebûr'u, dinleyenler hayran kalıp, kendinden geçirdi. Zebûr okunacağı zaman, insanlar, cinler, ehil ve yırtıcı hayvanlar durur, kuşlar üzerlerine kanat gerer, rüzgâr dinirdi.

Hadîs-i şerîfte bildirildiği üzere Peygamber efendimiz bir gün Ebû Mûsel Eş'arî'yi (radıyallahü anh) Kur'ân-ı kerîm okurken

dinledi ve; "**Gerçekten sana Dâvûd'un (aleyhisselâm) mizmarlarından** (güzel ses ve âhenginden) **biri verilmiştir.**" buyurdu. Resûlullah efendimiz onun sesini Dâvud aleyhisselâmın sesine benzetmiştir.

Kur'ân-ı kerîmden önce inzâl edilen (indirilen) bu Zebûr ve diğer ilâhî kitapların elde asılları olmayıp, hepsi zamanla tahrif veya yok edilmişlerdir.

10- Yırtıcı hayvanlar, Dâvud aleyhisselâmın huzuruna gelip, tam bir bağlılıkla ona hizmet ederlerdi.

11- Dâvud aleyhisselâmın hususiyetlerinden biri de, kendisine ihsan edilen nimetlere şükredip, ihsan sahibinin hakkına riayet edici olmasıdır.

Dâvud aleyhisselâm bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Onun bu davranışı Muhammed aleyhisselâmın ümmeti için de

DAVUD ALEYHİSSELÂM

bir ölçü olmuştur. Nitekim hadis-i şerifte buyruldu ki:

(Allahü teâlâya en sevimli oruç, Dâvud'un orucudur. O bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Allahü teâlâya en sevimli namaz da Dâvud'un namazı idi. O, gecenin yarısında uyur, üçte birinde namaz kılar, altıda birinde yine uyurdu.)

Dâvud aleyhisselâm, Allahü teâlânın azabını hatırladığı zaman mafsalları gevşer, tamamen kendisini salıverir; Allahü teâlânın rahmetini hatırlayınca da eski hâline dönerdi.

Dâvud aleyhisselâm, gece ve gündüz bütün gününü ailesi arasında bölüş-türmüştü. Hiçbir saat yoktu ki, çoluk çocuğundan, o sırada ibadet eden birisi bulunmasın. Böylece onun ailesi, günün yirmi dört saatini ibadetle geçirirdi. Nitekim ayet-i kerimede, **(Ey Dâvud ailesi!**

Şükredin! Kullarım içinde gereği gibi Allaha şükreden azdır.) [Sebe 13] buyrulmaktadır.

Dâvud aleyhisselâm, bir münacatında dedi ki:

“İlâhi! Seni hatırlayıp zikredenlerin meclisinden geçip, gafillerin meclisine gitmek istediğim vakit, oraya gitmeden ayaklarımı kır; zira senin böyle yapman, benim için büyük bir lütuftur.”

Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

-Hazreti Dâvud (aleyhisselâm)'un duaları arasında şu da vardır: “Allahım! Senden sevgini ve seni sevenlerin sevgisini ve senin sevgine beni ulaştıracak ameli talep ediyorum. Allah'ım! Senin sevgini nefsimden, âilemden, malımdan, soğuk sudan daha sevgili kıl.”

Dâvud aleyhisselâm; “Ya Rabbî! Seni nerede arayayım!” deyince, ce-

DAVUD ALEYHİSSELÂM

vap olarak; **“Ben, benim için kalpleri kırılmış, benim için kalpleri harâb olmuşların (evliyânın) yanındayım.”** buyruldu.

Dâvûd aleyhisselâm Allahü teâlânın azâbını hatırladığı zaman, mafsalları gevşer, tamamen kendisini salıverir, Allahü teâlânın rahmetini hatırlayınca, eski hâline dönerdi.

Allahü teâlâ Dâvûd aleyhisselâma şöyle vahyetti:

-Ey Dâvûd! Biliyor musun, kullarımdan kimin günâhını bağışlamayı severim? Dâvûd aleyhisselâm;

-Onlar kimdir, yâ Rab-bî? dedi. Allahü teâlâ;

-Günahlarını hatırladığı zaman, içi titreyenlerdir, buyurdu.

Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma, **(Bir kimse, herşeyden ümit kesip, yalnız bana güvenirse, yerde ve göklerde bulunanların hepsi, ona zarar yapmaya,**

aldatmaya uğraşsalar, onu elbette kurtarırım) diye vahy gönderdi.

Allahü teala, Davud aleyhisselama vahy gönderdi ve “Ey Davud! Zikir zikir edenlerin, Cenet’im ibadet edenlerin, kafi olmaklığım tevekkül edenlerin, nimetimin çoğalmasa şükredenlerin, rahmetim iyi işler yapanların, ünsiyetim beni ziyadesiyle arzu edenlerindir ve ben, muhiblerime mahsusum” buyurdu.

Davud aleyhisselam; “Ya Rabbi! Sana ibadet etmek isterim. Bunun için hangi vakit daha makbuldür” diye arz etti. Allahü teala: “Ey Davud! Gecenin ilk vaktinde kalkan sonunda kalkamaz, sonunda kalkan ilk vakitte kalkamaz. Bunun için gece yarısında kalk, bana ibadette bulun! Ben de bütün dileklerini kabul edeyim buyurdu. Bir defasında, Resul-i ekreme; “Gecenin hangi vakti daha makbuldür?”

DAVUD ALEYHİSSELÂM

diye sorduklarında Resul-i Ekrem efendimiz; **“Yarı geceden sonraki vakittir”** buyurdular.

Davud aleyhisselam, münacatında dedi ki; “İlahî! Seni hatırlayıp zikredenlerin meclisinden geçip, gafillerin meclisine gitmek istediğim vakit, oraya gitmeden ayaklarımı kır, zira senin böyle yapman, benim için büyük bir lütuftur.”

Allahü tealanın Davud aleyhisselamın kavminde, dualarını kabul ettiği abid, salih kimseler vardı. Yahya Gassani anlatır: “Davud aleyhisselam zamanında kuraklık oldu. Halk, dua etmek için aralarından üç âlim seçti. Onlar dua için sahraya çıktıklarında, içlerinden biri; “Ya Rabbi! Kitabında, bize, zulm edenleri affetmemizi bildirdin. İşte nefislerine zulm eden bizler, huzuruna geldik. Senden af dileriz. Bizi affeyle” dedi. Diğeri; “Ya Rabbi! Kitabında, köle-

leri azad etmemizi bizlere tavsiye ettin, işte kul olarak huzuruna geldik, bizleri azad eyle”, Üçüncüsü de; “Ya Rabbi! Sen, kitabında; “Kapıya gelen saili (bir şey istiyeni, fakiri) reddetmeyin, ondan yüz çevirmeyin” buyuruyorsun. İşte biz sail (isteyici) olarak huzuruna geldik. Senden rahmet diliyoruz, boş çevirme” diye dua edince, Allahü teala hepsinin dualarını kabul ederek rahmetini gönderdi.

Allahü teala, Hazreti Davud’a vahyetti ki: “Ey Davud! Kullarımdan herhangi biri, yaratmış olduklarımı bir yana atıp bana sığırsa, bu halinden dolayı, yedi kat sema ve içindikiler, yedi kat yer ile içindikiler o kimseye düşman olsalar, yine onun için bir kurtuluş yolu açarım. İzzetime ve celalime yemin ederim ki, bu böyledir. Yine izzetime, celalime ve azametime yemin ederim ki, bir kimse beni

DAVUD ALEYHİSSELÂM

bırakıp da, mahlukatımdan herhangi birine gönül bağlarsa, bütün sebep yollarını keserim. Kalbini, hırs ve içinden çıkılmaz meşguliyetlerle doldururum. Ömrü, dünyanın ömrü kadar da olsa, bitirip tüketemeyeceği ümitlerle doldururum.

Ey Davud! Kim bana dua eder de duasını kabul etmem? Kapımın, çalana açılmadığını kim gördü? Mahlukatımın arzu ettiklerini ben veririm. Onların her istediği, bende mevcuttur. Bütün ümitlerin yeri benim. Bana aşık olanların kalblerini, yeryüzünde nazargahım kıldım. O

kalbleri, bana daha da yanaşsın ve fazla iştihak (arzu) duysunlar diye, her an nimetlerimi saçıyorum. Bana şükrettikleri ve beni unutup başkalarına meyletmedikleri için böyle yapıyorum. Bir an bile beni unutmasınlar diye onlara hadsiz, hudutsuz bana kavuşma arzusu veriyorum. Onlara ünsiyet (yakınlık) kapılarımı açtım. Bana dua etmeden isteklerini yerine getirdim. İzzetime, celalime yemin ederim ki, onları Firdevs Cenneti'ne koyup cemalimi göstereceğim. Ben onlardan, onlar da benden razı olunca ya kadar iyiliklerimi yağdı-

DAVUD ALEYHİSSELÂM

racağım. Yeryüzünde olanlara haber gönder. Beni sevenlerin sevgilisiyim. Benimle olmak isteyenlerle beraberim. Bana yakın olmak isteyenlerin can yoldaşımı. Emirlerime itaat edenlere, muti sıfatıyla tecelli ederim. Ben, başkalarına tercih edenleri seçerim.

Ya Davud! Sevdiğinden bir şey saklayan sevgili hiç görülmüş müdür? İyi kimselerin, bana muhabbeti artar. Benim de onlara her an artmaktadır. Beni arayan bulur. Başkasını arayan, beni kaybeder. Kululumun en büyük işi, benim muhabbetim olursa, onu kendi zikrimle rahatlatırım. Onu sever, aramızdaki mesafeyi kaldırır ve perdeyi aralarım. Herkes gaflet içinde beni unutmuş iken, o ayık olur. İşte bunlar, hakikat ehlidirler. Sevgimi, kalbi ve dili ile beni zikredene verdim. Kalbine muhabbetimi yerleştirdim. Benden razı

olursan ben de senden razı olurum. Verdiklerime şükredersen, iki cihanda aziz ederim. Gönderdiğim belalara sabretmeyenler, bizden bir talepte bulunmasınlar. Ben bir kulumu sevince, onun kalbini korkuyla doldururum. Bana kavuşmak için onu pervane gibi yaparım. Bundan sonra o kul, taatıma can-u gönülden koşar. Dostlarımı, kubbelerimin altında gizlerim. Onları, ancak sevdiklerime tanıtırım. Onlara müjdeler, saadetler olsun. Beni unutanı bile unutmam, daima beni zikredeni hiç unutmuyum? Ben, cimrilere bile ihsanlarımı bolca yağdırırken, nasıl olur da cömertlere cimrilik ederim. Dileği olan kullarıma müjdele! Ben merhametliyim, kullarıma acırım. Bana severek kulluk yapanı, Cennet'ime koyarım. Bana kulluk etmeyeni de hiç acımadan Cehennem'e atarım. İzzetime, celalime ye-

min ederim ki, ancak beni arzu edenler bana yakın olurlar. Beni seveni (imtihan için veya derecelerini yükseltmek için) belalara salarım. Benden kaçmak isteyeniyi de yakarım. Günahkar olanlara benim gafur (magfired edici, bağışlayıcı) olduğumu bildir. Korkarak bana gelenlere azab etmem. Beni sevecek geleniyi, ayrılık ateşine atmam. Utanarak bana yöneleniyi, kıyamet günü utandırmam. Cennet'im, rahmetimden ümidini kesmeyenleredir. Yaptığı hatayı, benim affımdan daha büyük bilenlere gazap ederim. Bir kimsenin cezasını hemen vermek istesem, önce rahmetimden ümidini kesenleri cezalandırırım. Fakat, acele etmek benim şânımdan değildir. Geceleri sevdiğilerimin kalbine tecelli ederim. Onlar, benimle huzur içinde kelim ederler. Benim sevdiğim, hayra ehli olan kullara sa-

adetler olsun. Onların yeri ne kadar güzeldir."

Allahü teala Davud aleyhisselama; "Benim ahlakımla ahlâklan, ahlâkımdan birisi de mutlak suretle sabırlı olmamdır" diye bildirdi. Davud aleyhisselam; "Ya Rabbi! Senin rızan uğrunda musibetlere sabreden kederli bir kimsenin mükâfatı nedir?" diye sorunca, Allahü teala; "Ondan hiç çıkarmayacağım iman kisvesini ona giydirmemdir" buyurdu.

Allahü teala, Davud aleyhisselama; "Sabredenlerin yeri Darüsselam Cenneti'dir. Oraya girdikleri vakit, onlara şükretmeleri ilham edilir. Şükür, sözlerin en güzelidir. Onlar şükrettikçe, nimetlerimi artırır ve daha ziyadesini gösteririm" Buyurdu.

Allahu teala, Davud aleyhisselama; "Ey Davud! Beni sev, beni seveniyi sev ve beni kullarıma sevir. Kullarım beni sevsin-

DAVUD ALEYHİSSELÂM

ler” buyurdu. Davud Aleyhisselam; “Bunu nasıl yapayım?” deyince, Allahü teala; “Sen, beni güzel bir şekilde an. Benim nimet ve ihsanlarımı onlara hatırlat, onlar benden ancak iyilik bilsinler” buyurdu.

“Ey Davud! Yırtıcı hayvanlardan korktuğun gibi, benden de kork.”

“Kim diğer yaratıklara bakmaz ve bana dayanırsa; yer, gök ona hileye kalksa da, ben ona çıkacak yol bulurum.”

“Ey Davud! Beni sevdiğini iddia eden kimse, bütün gece yatar uyursa, yalan söylemiş olur. Herkes sevgilisini tenhada arayıp bulmak istemez mi? İşte ben, gece vakti beni arayanlar için hazırım.”

“İştiyakın bana olsun. Benimle ünsiyet et ve başkalarından uzaklaş.”

“Benim dostlarıma ne oluyor ki, onlar dünyalığı düşünüyorlar? Halbuki, dünya düşüncesi, benim

münacatımın zevkini giderir. Ey Davud! Dostlarımdan istediğim, âhireti isteyip dünyalık için gazap etmemeleridir.”

“Ey Davud! Bir hususta, sen bir şeyi murad edersin, ben de o hususta irade ederim. Netice, ancak benim dediğim olur.”

“Ey Davud! Eğer benden yüz çevirenler, benim onları nasıl beklediğimi, onlara nasıl acıdığımı ve onların günahı terk etmelerini nasıl istediğimi bilseler, bana olan heveslerinden hemen ölür ve benim sevgimden birbirlerinden ayrılırlardı. Ey Davud! İşte benden yüz çevirenlere karşı iradem budur. Bundan, bana yönelenlere karşı iradem ne olacağını sen düşün. Ey Davud! Kulumun bana en çok muhtaç olduğu zaman, benden müstağni olduğu andır. Benim de kulumu en çok merhamet edeceğim zaman, kulumun bana arka çevirdiği

DAVUD ALEYHİSSELÂM

andır. Benim katımda en yüksek mevki de, bana yöneldiği andır.”

“Ey Davud! Uyanık ol, kendine dost ara. Beni sevmekte, sana uymayanlarla da arkadaşlık yapma. Çünkü bu gibiler senin düşmanıdır, kalbini karartır ve seni benden uzaklaştırırlar.”

“Ey Davud! Beni taleb eden birini gördüğün zaman, ona hizmetçi ol!”

Davud aleyhisselam; “İlahi! Senin güneşinin hararetine dayanamazken yarın Cehennem ateşinin hararetine nasıl dayanacağım? Ya Rabbi! Senin rahmet için olan davetine dayanamazken, azab için olana nasıl tahammül edeceğim” der, gözyaşı dökerdi.

“Ey Davud! Arzularını sevgim üzerine tercih eden alime vereceğim cezanın en küçüğü, bana yalvarmasının tadını ona haram etmektir. Ey Da-

vud! Dünya sevgisi kendisini kaplayan alimi benden sorma, bu gibiler, bana muhabbetten insanlara mani olurlar; kullarımın bana gelen yollarını keserler. Ey Davud! Bir kaçağı bana iade eden zatı, basiretli ve anlayışlı yazarım. Kimi anlayışlı yazarsam, ona asla azab etmem.”

Davud aleyhisselamın yanına iki kişi gelip, birbirinden şikayet etti. Dinleyip karar verip giderken, Azrail aleyhisselam gelip; “Bu iki kişiden birincisinin eceline bir hafta kaldı. ikincisinin ömrü de, bir hafta önce bitmişti. Fakat ölmedi” dedi. Davud aleyhisselam şaşırıp, sebebini sorunca; “ikincisinin bir akrabası vardı. Buna dargın idi. Bu gidip, onun gönlünü aldı. Bundan dolayı, Allahu teala, buna yirmi yıl ömür takdir buyurdu” dedi. Nitekim hadisi-i şerifte, “**Sıla-i rahm yani akrabayı ziyaret ömrü uzatır**” buyuruldu.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Allahu teala Davud aleyhisselama; “Yeryüzündeki bütün halka ilan et ve de ki: “Ben, beni sevenin sevgilisi, benimle oturanın arkadaşıyım. Beni zikir ile ünsiyet edenin dostu, bana arkadaşlık edenin refikiyim. Beni tercih edeni tercih ederim. Beni gerçek olarak seveni, kendim için kabul eder ve onu herkesten üstün tutarım. Gerçek olarak beni arayan bulur, fakat başkasını arayan beni bulamaz. Ey yeryüzünün halkı! İçine düştüğünüz şaşkınlık ve aldanmadan vazgeçin. Benim keremime, arkadaşlığima ve benimle ünsiyete yönelin ki, ben de sizinle ünsiyet edeyim ve süratle sizi seveyim. Zira ben dostlarımla tıynetini, Halilim İbrahim, sırdaşım Musa ve halis dostum Muhammed’in (aleyhimüsse-lam) tıynetinde yarattım. Bana iştihak duyanların kalbini, benim nurumdan yarattım” buyurmuştur.

Davud aleyhisselama; “Ya Rabbi! Seni sevenleri bana göster” dedi. Allahü teala; “Lübnan dağına çık, orada genç, orta yaşlı ve ihtiyar olarak on dört kişi vardır. Yanlarına gittiğin vakit selamımı söyle ve de ki: “Rabbimiz size selam eder ve buyurur ki: “Bir istediğiniz var mı? Zira siz benim dostlarım, sevgililerim ve velilerimsiniz. Sizin sevinmenizle ben ferahlanır ve sizin ferahlanmanızla yardım ederim” buyurdu. Davud aleyhisselama, Lübnan dağına çıkarak, onları bir pınar başında buldu. Orada, Allahü tealanın kudreti üzerinde düşünüyorlardı. Davud aleyhisselama görünce, uzaklaşmak istediler, fakat Davud aleyhisselama; “Durun! Ben Allah’ın elçisiyim, size Rabbinizin haberini getirdim” deyince, hemen Davud aleyhisselama yöneldiler ve önelerine bakarak kulaklarını ona verdiler. Davud aley-

DAVUD ALEYHİSSELÂM

hisselam; “Ben, Allahü tealanın size bir elçisiyim. Allahü tealanın size selamı var. Allahü teala; “Niçin benden bir şey istemiyorsunuz? Niçin bana seslenmiyorsunuz ki, ben sesinizi ve sözünüzü duymuş olayım. Siz benim sevgililerim ve velilerimsiniz. Sizin sevinmenizle ben de sevinirim ve sizin sevginize süratle gelirim. Her an şefkatli bir anne gibi, size bakarım” buyurdu” dedi.

Onlar bunu dinleyince gözlerinden yaşlar döküldü ve en yaşlıları; “Ya Rabbi! Seni tesbih eder ve noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Allah’ım! Biz, senin

kulların ve kullarının çocuklarıyız. Ömrümüzde bir an seni hatırımızdan çıkarılmışsak, bu husustaki kusurumuzu bağışla” dedi. Diğeri; “Allah’ım! Seni tesbih ve takdis ederiz. Biz senin kulların ve kullarının çocuklarıyız. Bize hüsn-i nazar etmekle ikramda bulun” dedi. Bir başkası da; “Allah’ım! Biz senin kulların ve kullarının çocuklarıyız. Hangi cür’etle sana dua edelim? Halbuki, bizim rahmetinden başka hiçbir şeye ihtiyacımız olmadığını sen bilirsin. Sana gelen yolda bizi devam ettir ve bu suretle nimetini bize tamamla” dedi. Diğeri de; “Biz senin rızanı ara-

DAVUD ALEYHİSSELÂM

makta kusurluyuz, bu hususta kendi lütfunla bize yardımcı ol Ya Rabbi!" dedi. Bir başkası da; "Ya Rabbi! Bizi nutfeden yarattın, bize kendi lütfunla, azametini, düşünme imkanlarını bahşettin. Senin azametinle meşgul olup, celal ve kibriyalığını düşünen ve nuruna yaklaşmak isteyen kimse hiç söz söylemeğe cür'et edebilir mi?" dedi. Diğer; "Ya Rabbi! Senin şanının azametinden, evliyalarına yakınlığından ve sevgililerine fazla minnetinden, dilimiz tutuldu ve sana dua edemedik" dedi. Bir diğeri de; "Ya Rabbi! Seni zikretmeğe bizi hidayet eden, seninle meşgul olmakla bizi başkalarından alıkoyan sensin. Sana karşı şükürümüzdeki kusurumuzu bize bağışla" dedi. Diğer biri de; "Ya Rabbi! Bizim ihtiyacımızın, yalnız senin cemaline bakmak olduğunu bilirsin" dedi. Ötekisi de; "Ya Rabbi!

Sen kendi cömertliğinden bize dua ile emretmesen, bir kul efendisine karşı nasıl cür'et edebilirdi? Karanlıkta, hidayete ulaşacağımız nuru bize ver" dedi. Onlardan birisi de; "Ya Rabbi! Bizim senden istediğimiz, devamlı olarak bize yönelmendir" dedi. Bir diğeri de; "Ya Rabbi! Fazlu kereminle bize bahsettiğin nimetinin tamamlanmasını isteriz" dedi. Diğer de şöyle dedi: "Ya Rabbi! Yarattıklarının hiç birine ihtiyacımız yok, yalnız cemalini isteriz, bize lütfet cemalini göster." Diğer de; "Allah'ım! Şanının âli ve kadrinin yüce olduğunu bilirim. Sen dostlarını seversin. Lütfet de kalbimi senden başka herhangi bir şey ile meşgul olmaktan alıkoy" diye dua etti.

Allahü teala Davud aleyhisselama şöyle vahyetti: "Onlara de ki. "Sevdiklerime celbettim. Dualarını kabul ettim."

**SÜLEYMAN
ALEYHİSSELÂM**

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM;

Süleyman aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Dâvud aleyhisselâmın oğludur. Yâkub aleyhisselâmın neslindedir. Kudüs yakınlarındaki Gazze şehrinde doğdu. Çocukluğundan beri bilgili, iyilik ve adaleti seven biri olarak tanınmıştı. On iki yaşındayken babasının yerine geçip, sultan oldu. Daha sonra kendisine, Allahü teâlâ tarafından peygamberliği bildirildi. Dünyaya hâkim olan dört kişiden biridir. Uzun boylu, beyaz tenli, iri vücudlu, nurlu güzel yüzlü, gür saçlı idi.

Süleyman aleyhisselâm, daha çocuk iken son derece akıllı, içi dışı güzel ve olgundu.

Bu yüzden, babası, büyük işleri onunla müşavere ederdi. Zekâ, anlayış ve firasette en ileride idi. Çocukluk zamanında, bir çocuk için

mümkün olmayan, şaşılacak, hayret edilecek hâlleri ve hareketleri görülmüştü.

Buharî'nin, Ebu Hüreyre'den bildirdiği hadis-i şerifte şöyle buyurulmaktadır:

(Vaktiyle iki kadın ve beraberlerinde birer oğlan çocukları vardı. Yolda giderlerken, kurt gelip, bu kadınlardan büyük olanının çocuğunu alıp götürdü. Bunun üzerine büyük kadın, arkadaşı küçük kadına; "Kurt, senin çocuğunu götürdü." dedi. Öbür kadın; "Hayır, senin çocuğunu götürdü." dedi.

Nihayet, bu iki kadın, aralarında hükmetmesi için Dâvud'a [aleyhisselâm] müracaat ettiler. Dâvud [aleyhisselâm], çocuğun büyük kadına ait olduğuna hükmetti. Onlar muhakemeden çıkıp, Süleyman'a [aleyhisselâm] gittiler. Dâvud'un [aleyhisselâm] hükmünü ona söylediler. Süleyman [aleyhisselâm] da dedi ki:

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

- Bana bir bıçak getirin. Çocuğu, bu iki kadın arasında paylaştırayım.

Hemen küçük kadın; "Aman öyle yapma! Allah sana rahmet eylesin. Çocuk bu kadınıdır!" dedi.

Bunun üzerine, Süleyman [aleyhisselâm] **çocuğun küçük kadına ait olduğuna hükmetti.**)

Dâvud aleyhisselâm, bu hükmü işitip, oğlunun firaset ve zekâsına hayran kaldı.

Dâvud aleyhisselâm, geride kalan çocuğu büyük kadının elinde bulması ve küçük kadının, onun kendi çocuğu olduğuna dair delil getirmekten âciz kalması sebebiyle, çocuğun, büyük kadına ait olduğuna hükmetmiştir. Bu sebep, dini kaidelere uygun olması bakımından güzel bir izahtır.

Süleyman aleyhisselâm, babası Dâvud aleyhisselâmın hükmünü bozmayı kastetmiş değildir.

Ancak o, verdiği hüküm ile, bu iki kadın arasındaki meseleyi halletmiş, hakikati meydana çıkarmış, ince ve hoş bir çare ile meseleyi halletmiştir. Süleyman aleyhisselâmın, çocuğu aralarında paylaştırmak için bıçak getirmelerini istemesinden maksadı, bu işin hakikatini ortaya çıkarmaktı. Yoksa, çocuğu keserek paylaştırmak değildi. Nitekim bu yolla, maksadı da hâsıl oldu. Çünkü; bıçak isteyince, küçük kadın feryat etmiş, çocuğunun hayatta kalmasını tercih ederek; onun, büyük kadının olduğunu söylemek zorunda kalmıştı.

Ancak, Süleyman aleyhisselâm, küçük kadının bu sözüne itibar etmedi. Çünkü, küçük kadının, analık şefkati ile feryat edip, çocuğunu kesilmekten kurtarmak için, onun, büyük kadına ait olduğunu söylemesi, çocuğun kendisine ait olduğunu gösteriyordu. Ayrıca, ço-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

cuğun kesileceğini duyunca, küçük kadının gösterdiği bu telâşa karşılık, büyük kadında böyle bir telâşın görülmemesi, ve çocuğun küçük kadına ait olduğu hükmolduğunda, itirazının olmaması, çocuğun küçük kadına ait olduğuna dair bir delil idi.

Hazreti Dâvud'a vâris oldu

Dâvud aleyhisselâm zamanında, bir gece, bir koyun sürüsü, bir tarlanın ekinlerini telef etti. Tarla sahibi, Dâvud aleyhisselâma gelip, koyunların sahibinden davacı oldu. Koyunların kıymeti, telef edilen ekine eşitti. Dâvud aleyhisselâm, koyunların, tarla sahibine verilmesine hükmetti. Süleyman aleyhisselâm daha on bir yaşındaydı. Babasının bu hükmünü işitince dedi ki:

- Bu davada, iki taraf için de faydalı olan bir hüküm daha vardır.

Babası ne olduğunu sorunca, utandı. Israr edilince, şöyle cevap verdi:

- Koyunları ekin sahibine verin, süt ve yünlerinden faydalansın. Tarlayı da koyun sahibine verin, ekin ekip önceki hâle getirsin. Sonra da her biri, kendinde olanı önceki sahibine teslim etsin.

Dâvud aleyhisselâm, oğlunun bu hikmetli sözlerini beğenip, ona göre hüküm verdi.

Dâvud aleyhisselâmın on dokuz oğlu vardı. Bunlardan en küçükleri olan Süleyman aleyhisselâmın annesi ayrı idi. Diğerleri ise, Tâlût'un kızından dünyaya gelmişlerdi. Ömrünün sonlarına doğru, Dâvud aleyhisselâma, akıl ve firasette, hüküm ve adalette birçok üstünlüklerine şahit olduğu oğlu Süleyman aleyhisselâmı, yerine halife bırakması emredildi. Dâvud aleyhisselâm İsrailoğullarına; **"İşte bu,**

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

benden sonra sizin üzerinize halifemdir!” diye vasiyette bulundu. Hepsi Süleyman aleyhisselâmın hilâfetini kabul ettiler. Allahü teala Davud aleyhisselâma Süleyman aleyhisselâmı halife kıldığını bildirince Davud aleyhisselâm:

-Ya Rabbi! Bana lütfekar olduğun gibi Süleyman’a da lütfekar ol” diye niyazda bulundu. Allahü teala:

-Süleyman’a de ki: O bana senin kul olduğun gibi kul olsun da ben de ona sana lütfekar davranacağım gibi lütfekar olayım, diye vahyetti.

Dâvud aleyhisselâm, Hazreti Süleyman’ın kendi yerine halifesi olduğunu ilân edince, ona bazı nasihatlerde bulundu:

“- Ey oğlum! Çok şaka yapmaktan sakın! Çünkü onun faydası azdır. Lüzumsuz şaka, dostlar arasında düşmanlık meydana getirir. Kızılmaktan sakın! Çünkü kızmak, kızanı hafifletip, ba-

sitleştirir. Takvaya sarıl! Yani Allahü teâlâdan kork! Emirlerini yapıp, yasak ettiklerinden sakın! Ona taatten ayrılma! Çünkü takva ve taat, Allahü teâlânın izni ile insanın her şeye galip gelmesine vesile olur.

İnsanlara karşı kıskançlıkta bulunma! Bu davranışın, insanlara suizan beslemene sebep olur. İnsanlardan bir şey bekleme! İşte bu, hakiki zenginliğin ta kendisidir. Allahü teâlânın kullarına verdiği çeşitli nimetlere göz dikmek, insan için bir fakirliktir. Özür dilemeyi icap ettirecek iş ve sözlerden sakın! Nefsini ve dilini doğruluğa alıştır! İyilik yapmaktan ayrılma! İmkânın varsa, bu günün dünkünden daha hayırlı olmasına çalış! Namazını, en son namazını kılan kimse gibi kıl!

Aşağı ve bayağı kimselele oturup kalkma; böyle kimselerle beraber olma! Kızdığın zaman, nefsini topırağa yapıştır! Allahü teâlâ-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

nın rahmetinden ümitli ol! Çünkü, Allahü teâlânın rahmeti, her şeyi kaplamıştır.”

Dâvud aleyhisselâm, çok geçmeden vefat etti. Süleyman aleyhisselâm da babasının yerine geçti. Mülküne, hikmet ve ilmine vâris oldu. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde, Süleyman aleyhisselâmı mealen şöyle övdü:

(Biz Dâvud'a Süleyman'ı [aleyhimesselâm] verdik. O, ne güzel kuldur. Hakikaten o, bütün vakitlerinde zikir, tesbih ve tövbe ile Allahü teâlâyâ dönen bir kuldur.) [Sâd 30]

Mescid-i Aksa'nın inşası

Dâvud aleyhisselâmın vefatından sonra, oğlu Süleyman aleyhisselâm, peygamberlik, saltanat ve ilimde ona vâris oldu. Babasının yerine geçince; memleketin ileri gelenleri ile âlimlerini davet etti. Onlara dedi ki:

- Ey insanlar, bize kuşların dili öğretildi. Bize peygamberlik ve saltanatla ilgili her şey verildi. Bunlar Allahü teâlânın açık seçik bir ihsanıdır.

Hadis-i şerifte, Süleyman aleyhisselâmın mülkü ile ilgili olarak şöyle buyruldu:

(Süleyman bin Dâvud'a [aleyhimesselâm] verilen mülkü görmediniz mi? Bu, onun huşuunu, Allahü teâlâdan korkusunu artırdı.)

Süleyman aleyhisselâm, dünyaya hâkim olan dört kişiden birisidir. Nitekim, Resûlullah efendimiz bu hususta buyurmuştur ki:

(İsmini duyduğunuz kimselerden, yeryüzüne dört kişi malik oldu. İki mümin, ikisi de kâfir idi. Mümin olan iki kişi, Zülkarneyn ile Süleyman [aleyhimesselâm] idi. Kâfir olan ikisi de, Nemrud ile Buhtunnasar idi. Beşinci olarak, yeryüzüne, be-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

Davud aleyhisselâmın inşasına başladığı Mescid-i Aksa'yı bitirmek, oğlu Süleyman aleyhisselâma nasip oldu

nim evlâdımdan biri, yani Mehdî de malik olacaktır.)

Ayet-i kerimede bildirildiği üzere, bütün cinnîler Süleyman aleyhisselâmın emrindeydi. Ne zaman istese, kendisine, büyük büyük köşkler, suretler, çanaklar, sabit çömlekler, tencereler yaparlardı.

Cinnîlerin, Süleyman aleyhisselâm için yaptıkları şeylerden biri de Beyt-ül-Makdis yani Mescid-i Aksa'dır. Beyt-ül-Makdis'in inşasına önce Dâvud aley-

hisselâm başladı. Duvarlarını bir adam boyu yükseltti. Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma; **"Bunu sen tamamlayamayacaksın. Sana Süleyman isminde bir oğul vereceğim; o tamamlayacak!"** diye vahyetti. Dâvud aleyhisselâm, oğlu Süleyman aleyhisselâmı kendi yerine halef seçtikten sonra vefat etti.

Bir müddet sonra, Süleyman aleyhisselâm, Beyt-ül-Makdis'i tamamlamak istedi. Cinleri topladı. Onlar arasında iş taksimi

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

yaptı. Onlardan her bir cemaatı bir işle vazifelendirdi. Sonra, on iki mahallesi olan bir şehir yaptırdı ve her mahalleye bir kabile yerleştirdi. Şehrin kurulması bitince, mescidin tamamlanmasını emretti. Cinleri bölüklere ayırdı. Bir kısmı, altın, gümüş ve yakut; bir kısmı, denizden saf inci; bir kısmı, mücevherat ve kıymetli taşlar; bir kısmı da misk, amber ve diğer güzel kokuları getirdiler.

Bütün bunlardan yeteri kadar gelince, işlemek için ustalar getirtti. Ustalar, getirilen taşları yonttular. Mücevher, inci ve yakutları işlediler. Kaplanan malzemeleri kullanarak mescidin inşasını tamamladılar. O asırda, ondan güzel olmayan ve bir eşi bulunmayan bu mescide **“Beyt-ül-Makdis”** dediler. Daha sonra **“Mescid-i Aksa”** adıyla anıldı.

Beyt-ül-Makdis’in inşası bitince, Süleyman aleyhisselâm, İsrailoğullarının

âlimlerini topladı. Onlara, bu mescidi, Allahü teâlânın rızasını kazanmak için yaptırdığını, onda bulunan her şeyin Allah için yapıldığını anlatarak buyurdu ki:

- Bu mescit Allahındır! Çünkü, Onun emri ile yapılmıştır. Onda bulunan her şey Allahındır. Kim ondan bir şey noksanlaştırırsa, Allahü teâlâyâ hainlik etmiştir.

Sonra, İsrailoğullarına ziyafet verdi. Allahü teâlâ için kurbanlar kestti. Sonra şöyle dua etti:

-Ya Rabbi! Bana bu mülkü, saltanatı sen ihsan ettin. Üzerimdeki nimetler sendendir. Beni yeryüzünde halife yaptın. Hamd sana mahsustur. Ya Rabbi, Bu Mescid’e giren kimse hakkında benim Senden dileğim şudur: Buraya girip içinde ihlasla iki rekât namaz kılan kimse, anasından doğduğu gündeki gibi günahlarından arınsın. Buraya giren günahkar gūna-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

hına tövbe etsin. Korkuya kapılanı emniyete kavuştur. Hasta olana şifa ver. Kıtlığa uğrayana bolluk ve zenginlik ihsan et.

Bundan sonra Süleyman aleyhisselam, Mescid-i Aksa'nın inşasının bittiği günü bayram yaptı.

Süleyman aleyhisselâm, Beyt-ül-Makdis'in inşasını bitirince, Allahü teâlâdan, takdîrine uygun hüküm ile hükmetmeyi nasip etmesini istedi. Bu ona verildi. Kendisinden başka bir kimseye verilmeyen bir mülk ve saltanatın, kendisine verilmesini de istedi. Bu da ona verildi.

Resûlullah efendimizin ümmetine de, bu mescitte namaz kılmak çok sevap olmuştur. Nitekim hadis-i şerifte; **(Mescid-i Haram'da kılınan namaz, yüz bin namaza; benim mescidimde kılınan namaz, bin namaza; Mescid-i Aksa'da kılınan namaz beş yüz namaza denktir.)** buyurulmuştur.

Süleyman aleyhisselâm, Mescid-i Aksa'ya, Musa aleyhisselâmdan beri nesilden nesile geçerek gelen Ahit sandığını koydu. Bu durum, Beyt-ül-Makdis'in Buhtunnasar tarafından yıkılmasına kadar devam etti. Buhtunnasar, Kudüs'ü alınca, şehri yakıp yıktı. Mescid-i Aksa'da bulunan altın, gümüş ve diğer mücevherleri alıp, Babil'e götürdü.

Hazreti Süleyman ve karınca

Süleyman aleyhisselâmın, cinler tarafından dokunmuş olan bir yaygısı vardı. Kendisi ve ordusu bu yaygının üzerine çıkar, rüzgâr onu emredilen yere götürürdü. Sabahattan öğleye kadar bir aylık, öğleden akşama kadar da bir aylık yol katederdi. Ayrıca rüzgâr, duymak istediği sesleri de Süleyman aleyhisselâma getirirdi.

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

Süleyman aleyhisselâmın ordusundaki vazifeliler, yemek kaplarını ve malzemelerini de yanlarına alır, ihtiyaç oldukça yemek yapar, ekmek çıkarırlardı. Bu şekilde havada seyahat ederlerdi. Yine birgün emir verilip, Süleyman aleyhisselâm ve ordusu, İran'daki İstahar şehrinde Yemen tarafına hareket etti.

Süleyman aleyhisselâmın ordusu daha sonra Taif'te Sedîr vadisine, sonra da karıncaların çok olduğu Neml vadisine ulaştı. Süleyman aleyhisselâmın ordusunun, kendilerine doğru geldiğini gören karıncaların reisi durumundaki dişi bir karınca, arkadaşlarını ikaz edip dedi ki:

- Ey karıncalar! Süleyman aleyhisselâm ve ordusu bize doğru geliyor. Çabuk yuvalarınıza girin! Bilmeden üstünüze basıp sizi öldürebilirler.

Bunun üzerine, karıncalar, reislerinin sözüne uyarak yuvalarına girdiler.

Karıncalar, Süleyman aleyhisselâma itaat etmekle memurdu. Elbette itaat ettiği zatı, onun fazilet ve adaletini bilirdi. Karıncalarda, Allahü teâlânın ihsan ettiği bir anlayış vardır. Çünkü onlar, faydalarına olan şeyleri bilirler. Meselâ, yuvalarına götürdükleri buğday tanesini, çimlenmemesi için ikiye bölerler. Fakat, kişniş otunu dört parça yaparlar. Çünkü kişniş otu, iki parça olursa tekrar bitip büyür.

Süleyman aleyhisselâm, dişi karıncanın, ayet-i kerimede beyan buyurulan sözünü, uzaktan duydu, tebessüm etti. Bunun üzerine, karıncalar yuvalarına girinceye kadar, ordusunu vadiye bırakmadı. Hayvan bile reisi bulunduğu topluluğu korumaya çalışıyordu. İnsan için, karıncanın bu davranışında ibretler vardı. Zira insan

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

da emri altındakileri korumalıydı. Çoban, güttüğü sürüyü her türlü tehlikeye karşı nasıl koruyorsa, cemiyetteki idareci olanlar da, idare ettikleri kimseleri korumalıydılar.

Rivayete göre Süleyman aleyhisselam karıncayı yanına getirtti ve ona:

-Karıncaları niçin sakındırdın? Beni zalim diye mi işittiniz? Yoksa benim adaletli bir Peygamber olduğumu bilimediniz mi? Ne için "Bilmeden üstünüze basıp sizi öldürebilirler" dedin, diye sordu. Karınca:

-Ey Allahın Peygamberi! Benim sözümdeki "Bilmeden" kaydını işitmediniz mi? Bununla beraber benim, maksadım ancak kalblerin kırılması idi. Sana bakmakla meşgul olup, Allahü teelayı tesbihten geri kalmaktan korktum, dedi. Süleyman aleyhisselam:

-Bana öğüt ver, dedi. Karınca:

-Babana Davud isminin niçin konulduğunu biliyor musun?

-Hayır bilmiyorum.

-O kalb yarasını tedavi etsin diye verildi. Sana Süleyman isminin niçin konulduğunu biliyor musun? Göğsüne selamet verilinceye kadar dayan-sın ve Baban Davud'a erişmeye müstehak olasın diye verilmiştir.

Karıncı bunları söyledikten sonra tekrar:

-Allahü teala sana rüzgarı ne için uysal kıldığını biliyor musun? Diye sordu. Süleyman aleyhisselam;

-Hayır, bilmiyorum, dedi. Karınca:

-Dünyanın tümünün esen, gelip geçen bir yel'den ibaret bulunduğunu sana haber vermek için, dedi.

Süleyman aleyhisselam karıncanın bu sözlerine gülümsedi.

Sebe halkı

Süleyman aleyhisselâm zamanında, Yemen taraflarında Sebe kavmi vardı. Bu kavim, Yemen'de, San'a şehrine üç günlük mesafede, Mağrip bölgesinde kurulmuş bir şehirde yaşarlardı. Bu bölge çok mamur idi. Baştan başa, birbirine bitişik köyler ve bahçelerle kaplıydı. Mağrip seddi yapılarak, bölgenin hem su ihtiyacı karşılanmış, hem de bu bölge selden korunmuştu.

Her kavme olduğu gibi, Allahü teâlâ, onlara da birçok peygamber gönderdi. Sebe halkını Allahü teâlânın dinine davet ettiler. Onlara, Allahü teâlânın nimetlerini hatırlattılar. Allahü teâlânın emirlerine uymazlarsa, azaba uğrayacaklarını anlatıp, korkuttular. Fakat, Sebe halkı, onları yalanladılar. Üstelik; nankörlükte ileri giderek dediler ki:

- Allahü teâlânın bize nimet verdiğini falan bil-

meyiz. Rabbinize söyleyin, eğer gücü yeterse, bu nimetleri bize vermesin!

Allahü teâlâ, üzerlerine Arim selini gönderip, mallarını ve evlerini su içinde bırakmakla, onları cezalandırdı.

Sebe halkının şehir, kasaba ve köyleri su altında kalınca, kendileri muhtelif memleketlere dağıldılar. Gassan kabilesi Şam'a, Ezd kabilesi Amman'a, Huzaa kabilesi Tihame'ye, Evs ve Hazrec kabileleri Medine-i münevvereye geldi. Huzeyme kabilesi ise, Irak'a gitti. Sebe halkının bu şekilde dağılmaları, daha sonra gelen kimseler arasında darbimesel olarak söylenmiş, onların başına gelenler, insanlara ibret olmuştur.

İşte Süleyman aleyhisselâm devrinde, Sebe ülkesinin başında Belkis isimli kadın bir sultan vardı. Belkis, Himyerî meliklerinin neslinden geliyordu. Annesi cinnîlerdendi. Sü-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

leyman aleyhisselâmın Belkıs'tan, onun da Süleyman aleyhisselâmdan haberi yoktu.

Saba Melikesi Belkıs

Süleyman aleyhisselâm, Mescid-i Aksa'nın inşasını bitirince, Mekke-i mükerremeye gitmeye karar verdi. Hazırlığını yaptı. Rüzgâr, cinler, insanlar, kuşlar ve diğer vahşî hayvanlardan meydana gelen ordusu ile birlikte yola çıktı. Mekke-i mükerremeye varıp, bir müddet orada ikamet etti. Orada, kavminin ileri gelenlerine dedi ki:

- **Buradan bir peygamber çıkacaktır. Hak hususunda, Onun yanında herkes birdir. Allahü teâlânın emrini yerine getirmek hususunda, kınayanın kınamasına asla kıymet vermez.**

Yanında bulunanlar sordular:

- O hangi din üzeredir?

- **O Hanîf dini yani İslâm dini üzeredir. Ona ye-**

tişip de iman edenlere ne mutlu! Burada olanlar, olmayanlara; Onun, peygamberlerin (aleyhimüsselâm) efendisi ve son peygamber olduğunu ulaştırırsınlar!

Süleyman aleyhisselâm, kurbanlar kesip ibadetler yaptıktan sonra, bir sabah vakti, Mekke-i mükerremeden ayrılarak Yemen tarafına gitti. Gördüğü güzel bir araziye inerek, namaz kılmak ve bir şeyler yemek istedi.

Süleyman aleyhisselâm, konaklama ile meşgul iken; Hüdhüd [çavuşkuşu], daha yükseklere çıkıp, etrafı seyretmek istedi. Süleyman aleyhisselâmın meşguliyetinin bitmesine yakın, onun yanında olmaya karar vererek yükseldi. Hüdhüd etrafa bakınırken, Saba Melikesi Belkıs'ın güzel bahçelerinden birini gördü. Hoşuna gidip, oraya indi. Burada, başka bir hüdhüd ile karşılaştı. Karşılaştığı hüdhüd ona sordu:

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

- Nereden gelip, nereye gidiyorsun?

- **Padişahımız Süleyman bin Dâvud'la Şam tarafından geldik. O; insanların, cinlerin, kuşların ve diğer vahşî hayvanların sultanıdır.**

- Senin padişahına büyük bir mülk verilmiş. Fakat bu Yemen diyarının melikesi Belkıs da, ondan aşağı değildir. Çünkü onun emrinde, pek çok kumandan, her kumandana bağlı pek çok asker vardır. İstersen sana onun mülk ve saltanatını göstereyim.

Hüdhüd, nerede su olduğunu bilir ve Süleyman aleyhisselâma su bulurdu. Suyun yakınlığını ve uzaklığını bilirdi. Suyun bulunduğu yeri gagalar; cinler gelir ve orayı kazıp, su çıkarırlardı.

Hüdhüd kuşu, böyle bir haslete sahip olduğu hâlde, bir çocuk tuzak kurup, üzerini azıcık bir toprakla örtünce, toprağın altındaki

tuzacı göremez. Gelir üstüne basar. Tuzacı yakalanır. Hâlbuki o, toprağın altındaki suyu görmektedir. Bunun için; **"Kaza ve kaderin vakti gelince, göz görmez olur, akıl baştan gider."** denilmiştir.

Süleyman aleyhisselâmın Hüdhüd'ü, Yemenli hüdhüde dedi ki:

- **Namaz vaktinde Süleyman aleyhisselâmın suya ihtiyacı olup, beni aramasından korkuyorum. Bunun için hemen dönmeliyim.**

- Fakat, Belkıs'ın memleketini Süleyman aleyhisselâma haber verirsen, o bundan memnun kalır.

Bunun üzerine Süleyman aleyhisselâmın Hüdhüd'ü, onunla beraber Belkıs'ın mülkünü görmek için gitti.

Süleyman aleyhisselâmın, ordusu ile beraber indiği yer, susuz bir yerdi. Su ihtiyacı üzerine, Süleyman aleyhisselâm, insan

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

ve cinlerden orada su bulunup bulunmadığını sordu. Onlar da bilemediklerini söylediler. Bunun üzerine Süleyman aleyhisselâm, Hüdhdüd'ü araştırdı. Ona, oralarda su bulunup bulunmadığını soracaktı. Fakat onu ortalıkta göremeyince, diğer kuşları çağırdı. Onlara dedi ki:

- **Bana ne oluyor ki, Hüdhdüd'ü görmüyorum. Acaba ne oldu? Yoksa kayıplardan mı oldu?**

Süleyman aleyhisselâm Hüdhdüd hakkında bu sözlerinden sonra, kuşların efendisi olan Ukâb isimli kuşu çağırdı. Hüdhdüd'ü derhal bulup getirmesini emretti. O kuş, hemen havalandı. Her tarafı gayet iyi görüyordu. Etrafa bakınırken, Hüdhdüd'ün Yemen tarafından gelmekte olduğunu gördü.

Hüdhdüd'ün ortadan kaybolması, her ne kadar şiddetli azaba uğramasına

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

sebeup ise de, ortadan kaybolmasını telâfiye çalışması ve gittiği yerden sür'atle dönmesi de onun hakkında hayır ve saadet alâmetlerindendi.

Süleyman aleyhisselâmın Hüdhüd'ü aramakla görevlendirdiği kuş, ona doğru öterek seslendi. Hüdhüd, kötü bir haber olduğunu anladı. Ukâb, Hüdhüd'ü Süleyman aleyhisselâma götürdü. Süleyman aleyhisselâm, kürsüsünde oturuyordu. Hüdhüd, Süleyman aleyhisselâma yaklaşıp, tevazu ve hürmetini arz etti. Süleyman aleyhisselâm buyurdu ki:

- Nerede idin?

Hüdhüd şöyle cevap verdi:

- Ey Allahın nebîsi! Ben, senin bilmediğin bir şeye vâkif oldum. Sebe şehrinde sana çok doğru ve mühim bir haber getirdim. Orada, insanlara hükümdarlık yapan bir kadın

gördüm. Ona her şey verilmiştir. Onun bir de çok büyük tahtı var. Ben, onu ve kavmini, Allahü teâlâyı bırakıp, güneşe secde eder buldum. Şeytan, onların güneşe tapmalarını ve diğer çirkin işlerini süslemiş; onları, hak yoldan alıkoymuş. Bu sebeple onlar hidayet ve tevhid yolunu bulamıyorlar.

Hüdhüd'ün anlattıklarını dikkatle dinleyen Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın ülkesini kendi mülküne katmayı hiç düşünmedi ve onun memleketinin büyüklüğüne hiç ehemmiyet vermedi.

Hüdhüd anlatmasını şöyle bitirdi:

- Şeytan, göklerde ve yerdeki her gizliyi açığa çıkararak, kalblerinde ne gizliyorlarsa hepsini bilen Allahü teâlâyaya secde etmesinler diye, onları doğru yoldan alıkoymuyor. Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. O büyük Arş'ın sahibidir.

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

Hüdhüd, Belkıs ve kavminin, Allahü teâlâyı bırakıp güneşe taptıklarını anlatınca, Süleyman aleyhisselâm, gadaplandı ve bunu araştırmak isteyerek dedi ki:

- Bakalım doğru mu söyledin, yoksa yalancılardan mı oldun?

Hüdhüd'ün getirdiği haberin doğruluğunu araştırmak isteyen Süleyman aleyhisselâm, o anda Belkıs'a bir mektup yazdı. Mektubu, Allahü teâlânın adı yazılı mührüyle mühürleyip, Hüdhüd'e verdi.

Süleyman aleyhisselâmın bir mührü vardı. Mührünün üzerinde, Allahü teâlânın ismiyle birlikte ahir zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâmın ismi de vardı. Süleyman aleyhisselâm, mektubu Hüdhüd'e verdikten sonra dedi ki:

- Bu mektubu Belkıs ve kavmine götür! Onu, görebilecekleri bir yere bırak! Sonra, onlara yakın bir ye-

re gizlenip, ne şekilde hareket edeceklerine bak!

Belkıs, kavminin durumunu ve ihtiyaçlarını dinlemek için, her cuma günü dışarı çıkardı. Tahtı; altından yapılmış dört direk üzerine konurdu. Tahta oturunca, Belkıs, halkı görür; halk kendisine bakamazdı. Kavminden birisinin bir işi, arzı veya ricası olsa, soru sorabilmek için izin ister, huzuruna gider, başını önüne eğdi. Belkıs'ın yüzüne asla bakmazdı. Sonra tazim olarak ona secde ederdi.

Belkıs izin vermeyince de, başını secdeden kaldırmazdı. Belkıs, kavminin ihtiyaçlarının giderilmesi için, gereğinin yapılmasını emrettikten sonra, köşküne girer; bir sonraki cuma gününe kadar, dışarı çıkmazdı. Sarayı büyük idi.

Hazreti Süleyman'ın mektubu

Hüdhüd, Süleyman aleyhisselâmın mektubu

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

ile gittiği zaman, kapılar kapanmış, etrafta muhafız ve devriyeler dolaşıyordu. Hüdhüd, hiçbir yerden giremeyince, köşkün penceresinden girdi. Odadan odaya geçerek, yirmi metre yüksekliğindeki Belkis'in tahtını gördü. Belkis, tahtında uzanmış yatıyordu. Onu bu hâlde gören Hüdhüd, mektubu tahtına bıraktı. Sonra da, Belkis'in uyanıp mektubu okumasını beklemek için, olanları görebileceği bir pencere kenarına saklandı.

Aradan bir hayli zaman geçtiği hâlde, Belkis uyanmamıştı. Hüdhüd, saklandığı yerden indi, gagasıyla ona dokunup uyandırdı. Belkis, tahtının üzerindeki mektubu görünce, aldı. Eliyle gözlerini ovuşturarak, mektuba baktı. Her yer kapalı olduğu hâlde, yanına kadar bu mektubun, kimin tarafından ve nasıl getirildiğini düşündü. Merakla odasından çıkıp, sarayın etrafına baktı. Muhafız ve

nöbetçilerin hepsinin yerlerinde olduklarını görerek, onlara sordu:

- **Kapıyı açıp, benim odama giren kimse gör-dünüz mü?**

- Kapılar hiçbir şekilde açılmamıştır. Eskisi gibidir. Biz de devamlı beklemekteyiz.

Belkis, hemen mektubu açtı ve okudu. Mektupta; **"Bismillâhirrahmânirrahîm"** yazılı olduğunu görünce, kavminin ileri gelenlerine haber gönderdi. Toplandılar. Onlara hitap edip dedi ki:

- Ey ileri gelenler! Bana çok şerefli bir mektup bıraktı. O mektup, Süleyman'dandır. O mektupta, **"Rahmân ve Rahîm olan Allahü teâlânın adıyla. Bana karşı büyüklenmeyiniz! Bana, emrime itaat ediciler olarak geliniz!"** yazılıdır.

Belkis, mektupta olanları açıkladıktan sonra, kavminin ileri gelenlerinin görüşlerini almak ve bu

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

hususta kendisine yardımcı olmalarını istemek gagesiyle, sözlerine şöyle devam etti:

- Ey eşraf! Bu işimde hayırlı, faydalı ve doğru gördüğünüz ne ise bana söyleyin! Sizi toplayıp, sizinle müzakere etmeden hiçbir işte kat'î bir hüküm vermedim. Böyle mühim bir hususta, siz olmadan nasıl hüküm verebilirim?

Belkıs'ın adamları, ordu kumandanları, kendi aralarında düşünüp konuşuktan sonra dediler ki:

- Biz, güç ve kuvvet sahibi çetin savaş erbabıyız. Bununla beraber emir sana aittir. Biz sana itaat edicileriz. Muharebe ve sulhtan hangisini istersen, biz sana tâbiyiz.

Belkıs, ilim ve hikmet gereği kesin kararını verip, onlara, görüşlerinin hatalı olduğunu bildirmek için dedi ki:

- Şüphesiz hükümdarlar, bir memlekete zorla

girdikleri zaman, orasını tahrip ederler. Halkından şerefli olanları zelil ve esir ederler.

Belkıs, böyle söylemekle, onları; Süleyman aleyhisselâmın, ordusu ile üzerlerine gelerek, zorla memleketlerine girmek tehlikesi ile korkuttu.

Onlar da dediler ki:

- Süleyman aleyhisselâm ve orduları da böyle yapacaktır.

Âlimlerimiz; akıllı kimse için, sulh yoluyla düşmanlarını defedebileceği durumlarda, muharebeyi tercih ederek kendisini ve memleketini tehlikeye atmaması, mecbur kalmadıkça harbe girme teşebbüsünde bulunmaması icap ettiğini bildirmişlerdir.

Belkıs'ın elçileri

İleri gelenlerinin dikkate değer bir fikir ileri sürmemeleri üzerine, Belkıs, sözüne devam ederek şöyle dedi:

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

- Ben, onlara bir hediye göndereyim. Elçiler ne ile dönecek bakayım?

Bu, Belkıs'ın güzel bir tedbiri idi. "Eğer Süleyman [aleyhisselâm] dünya padişahlarından ise, hediyelerimi alır, hediyeler onu razı eder, bizden vazgeçer. Eğer peygamber ise, dinine tâbi olmaksızın başka hiçbir şeyle razı olmaz. Mutlaka onun dinine tâbi olmamız icap eder" diye düşündü ve Süleyman aleyhisselâm için pek kıymetli hediyeler hazırlatıp gönderdi. Elçiler, hediyelerle birlikte Süleyman aleyhisselâmın huzuruna çıktılar.

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın hediyelerini kabul etmedi. Gelen elçilere dedi ki:

- Siz bana mal ile yardım mı ediyorsunuz? Benim, sizin hediye ile yardımınıza ihtiyacım yoktur. Allahü teâlânın bana verdiği nimetler; din, pey-

gamberlik, hikmet ve mülk sizin getirdiğinizden daha hayırlıdır. Belki siz, dünya hayatının görünüşüne baktığınız için ve mallarınız artacağından dolayı size verilen hediyeye sevinirsiniz. Ben ise dünyalıkla sevinmem. Dünyaya benim ihtiyacım yok. Çünkü Allahü teâlâ bana hiç kimseye vermediği dünyalığı verdi. Ayrıca beni peygamberlik ile de şerefliendirdi.

Belkıs'ın elçileri, Süleyman aleyhisselâmın sahip olduğu nimetleri görmüşler, kendi getirdiklerinin pek ehemmiyetsiz olduğunu farketmişlerdi. Ayrıca Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'a mektubu gönderdiği Hüdhüd vasıtasıyla, onların ne getirip ne soracaklarını, neyi elde etmek istediklerini, onların iç durumlarını öğrenmişti. Onlar; askerlerinin çokluğuna, kuvvetli olmalarına güveniyorlardı. Bunun için Süleyman aley-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

hisselâm da, elçilerin görecekları yerde, asker ve kumandanlarını hazır etti. Kalabalık ve güçlü bir ordu ile muharebeye hazır olduğunu ima etti. Onlara, güç ve kuvvetini gösterdi. Kendisi için hiçbir değeri olmayan, onlara göre pek kıymetli olan hediyelere hiç ehemmiyet vermedi.

Bütün bunlardan sonra, Süleyman aleyhisselâm, elçilerin reisine dedi ki:

- Ey elçi! Şimdi getirdiğin hediyelerle Belkıs ve kavmine dön! Eğer iman etmiş oldukları hâlde bana gelmezlerse, muhakkak önüne geçemeyecekleri ordularla onlara varır; onları oradan hor ve hakîr olarak çıkarırım!

Bunun üzerine elçiler oradan ayrılıp, Belkıs'ın yanına döndüler. Süleyman aleyhisselâm ile alâkalı haberleri olduğu gibi anlattılar. Belkıs, bu anlatılanlardan, Süleyman aleyhisselâmın peygamber olduğu-

nu anladı. Derhal yolculuğa hazırlandı. Tahtını muhafazalı bir yere koydurdu. Ayrıca kilitleyip, oraya bekçiler tayin etti. Kendisi, kalabalık ordusu ile beraber, Süleyman aleyhisselâma gitmek üzere yola çıktı. Cinler, bu durumu Süleyman aleyhisselâma haber verdiler.

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın akıllı olup olmadığını, tahtını tanıyıp tanımayacağını denemek istedi. Bu yüzden, Belkıs'ın, Yemen'de muhafaza altında bıraktığı tahtının getirilmesini istedi.

Süleyman aleyhisselâmın, bunu, Allahü teâlânın kudretine, kendisinin peygamberliğine delâlet eden bir mucize olması için veya daha başka sebepler için istediği de bildirilmiştir.

Belkıs'ın tahtı

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın tahtının getirilmesine karar verince, buyurdu ki:

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

Belkıs'ın tahtı bulunduğu yerden, bir anda Süleyman aleyhisselâmın kürsüsünün yanına geldi.

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın Yemen'deki tahtını Kudüs'te yanında görünce, Allahü teâlânın halis kullarının âdeti üzere nimete şükür için dedi ki:

- **Bu Belkıs'ın tahtını o kadar uzak mesafeden, bu kadar kısa bir zaman içinde getirebilmek, bana Rabbimin lütfundan biridir. Rabbimin bu lütfu, Allahü teâlâyâ şükür mü**

edeceğimi, yoksa kendimi bu nimete lâyık görüp, nimetin hakkını eda etmekte kusurlu olmak suretiyle nankörlük mü edeceğimi imtihan içindir.

Belkıs kafile ile Süleyman aleyhisselâmın yanına geldi. Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın aklını tecrübe etmek istedi. Bunun için bir köşk yaptırdı. Köşkün billûrdan olan avlusunun altına su akıttı. İçine balık ve kurbağa gibi suda yaşayan canlıları attı. Avluya giren, suya girdiği-

Kırgızistan'daki Hazret-i Süleyman tepesi

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

ni zannederdi. Belkıs'ın tahtının değiştirilmesini de emrederek buyurdu ki:

- Tahtın altını üste, üstünü arkaya, arkasını öne getirerek şeklini değiştirin; kendi tahtı olduğunu anlayacak mı bakalım?

Belkıs, maiyeti ile beraber Süleyman aleyhisselâmın huzuruna gelince, kendisine soruldu:

- Bu taht senin midir?

Belkıs baktığında, kendi tahtına benzetti. Hatta kalbinden; "Birbiri içinde ve yedi kat daire şeklinde muhkem ve etrafında nöbetçi ve muhafızlar bulunan tahtım, buraya nasıl gelir?" diye düşünerek, gördüğüne inanamadı. Tahtta değişmeler de olduğundan, bilmek ve bilmemek arasında cevap verdi:

- Sanki odur.

Daha sonra, Belkıs ilâve etti:

- Bundan önce de bize Hüdhüd'ün mektup bırakması, hediye ve elçiler

meselesi ile Allahü teâlânın kudretine, Süleyman'ın [aleyhisselâm] peygamberliğine dair ilim verilmişti. Biz, ona teslim olanlardan idik.

Belkıs, küfr içinde yüzen bir cemiyet içerisinde yetişmişti. Onlardan güneşe tapmayı öğrenmişti. Bu yüzden Süleyman aleyhisselâmın himayesine kavuşuncaya kadar Müslüman olmak şerefine erememişti. Süleyman aleyhisselâmın daveti ile iman etti ve dedi ki:

- Ey Rabbim! Güneşe ibadet etmekle nefsimi zulmetmişim. Şimdi Süleyman'ın maiyetinde âlemlerin Rabbi olan Allaha teslim oldum.

Süleyman aleyhisselâm Belkıs'la evlendi. Belkıs'tan Dâvud isminde bir oğlu olup, babası hayatta iken vefat etti. Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ı, ordusunun başında geri Yemen'e gönderdi. Ayda bir

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

kere rüzgâra biner, Belkıs'ın yanına giderdi. Süleyman aleyhisselâmın vefatından kısa bir müddet sonra Belkıs da vefat etti.

Hazreti Süleyman'ın vefatı

Süleyman aleyhisselâm, Akabe Körfezi'nden Fırat kenarına kadar yerde, kırk sene adaletle hüküm sürdü. Diğer hükümdarlar da kendisine bağlılıklarını bildirdiler. Ticaret gemileri yapıp, Kızıldeniz ve Umman Denizi'nde ticaret yaptırdı. Rüzgâr onun emrine verilmişti. Rüzgâra binip dilediği yere tahtıyla birlikte kısa zamanda giderdi. Makamına oturduğunda ve meclis kurduğunda, kuşlar üzerine gelip, kanatlarını yan yana gererek bir bulut gibi gölge yaparlar, güneş ve yağmurdan korurlardı.

Süleyman aleyhisselâm, beyaz tenli, güzel, nur yüzlü, saç sakalı gür

olup, beyaz elbise giyerdi. Çok edepli, hep Allahtan korkar, alçak gönüllü, yüksek şanlıydı. Miskin ve fakirlerle oturur; "Miskinin miskinlerle oturması uygundur." buyururdu. Ömrünün son anına kadar Allahü teâlânın takdîr ettiği izzetle, insanları doğru yola sevk etti. Herkes tarafından sevilmiş olup, hiç kimse onun söylediklerine itiraz etmiyor ve onun emri dışına çıkmıyordu.

Süleyman aleyhisselâm, birgün, yapılmakta olan büyük bir sarayın inşasını kontrol etmeye gitmişti. Bu bina, bir su kıyısında çok heybetli bir saraydı. Ustalar, işçiler, cinler sarayın tamamlanmasıyla meşguldüler. Sarayın balkonuna çıkıp, kendisini yalnız bırakmalarını, hiç kimsenin yanına yaklaşmamasını emretti. Sonra da balkonun kenarında, esasına (bastonuna) dayanıp durdu ve etrafı seyrederek tefekküre başladı.

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

Süleyman aleyhisselâm sarayın balkonunda tefek-kürle meşgul iken ömrü bitip, eceli gelmişti. Azrail aleyhisselâm gelip dedi ki:

- Şu an dünyadaki hayatının son anıdır.

Süleyman aleyhisselâm buyurdu ki:

- **Allahü teâlânın takdiri her ne ise o haktır. Rab-bime hamdolsun ki, asla kimseye zulmetmedim. Rabbimin emrine itaat etmekte gecikmedim. Her-**

kesin dönüşü Allahü te-âlâyadır. Görevlendirildiğın emri yerine getir.

Süleyman aleyhisselâm her yere hükmettiğinden, zamanında herkes iman etmiş, yeryüzünde pek az imansız kimse kalmıştı.

Süleymân aleyhisselâmın vefâtından sonra, İsrailoğulları, 12 kabîleye ayrılmış, birbirlerine düşmüşlerdir. Bu ayrılış, dahâ Süleymân aleyhisselâm hayâтта iken başlamış, Fakat Süleymân aleyhisse-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

lâm, Allahü teâlânın ihsânını ile, kabîleleri bir arada tutabilmişti. Süleymân aleyhisselâmın yerine oğlu Rehoboam geçdi. 12 kabîleden yalnız ikisi ona sâdık kaldı. İsrâîl devleti ikiye ayrıldı. Bu devletlerden biri, (İsrâîl) olup 10 kabîleyi topladı. Geri kalan iki kabîleye (Yahûdâ) devleti denilir. Kudüs’de kaldı. Azdılar. Allahü teâlânın gazabına uğradılar. Bir müddet Âsûrî devletine bağlı olarak kaldılar. Âsûrî hükümdârı Buhtunnasar (Nebukadnezar), Kudüs’ü yakıp yıkdı. İsrâîloğullarını zorla Kudüs’den çıkararak Bâbil’e sürdü. Ancak İrân Şâhı Keyhusrev [Kirüs], Âsûrîleri mağlûb edince, Yahûdîlerin tekrâr Kudüs’e dönmelerine izin verdi. Yahûdîler Kudüs’e dönerek, yanmış olan bu şehri biraz tamîr ettiler. Evvelâ İrânlıların, sonra, Makedonyalıların idâresi altında yaşadılar. Mîlâddan önce 64 senesinde Romalılar

Kudüse girdiler. Şehri yeni baştan yakıp yıktılar. Romalılar bir kere dahâ, mîlâddan 70 sene sonra, Kudüs’ü yerle bir ettiler. Roma imparatoru Titüs, Kudüs’ü tamamen yaktı.

Süleyman aleyhisselâmın hususiyetleri ve mucizeleri

Süleyman aleyhisselâm, Musa aleyhisselâmdan beri nesilden nesile geçerek gelen, Tevrat’ın içinde bulunduğu Ahit sandığını (Tâbût-i Sekîne) Mescid-i Aksa’ya koydu. Babası Davud aleyhisselâm gibi, Musa aleyhisselâmın dinine göre ibadet etti.

Davud aleyhisselâm vefat ettiğinde, Allahü teala, Süleyman aleyhisselâma:

-Hacetini benden dile, diye vahyetti. Süleyman aleyhisselâm:

-Benim kalbimi de babamın kalbi gibi Sana kar-

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

şı haşyet ve muhabbet taşır kılmanı dilerim, diye arz etti. Bunun üzerine Allahü teala O'nun kalbini dilediği gibi kıldı.

Süleyman aleyhisselam sultan oluşundan vefatına kadar Allaha karşı huşuundan dolayı alçak gönüllü olmuş, başını yukarı kaldırmamıştır. Miskinlerin yanlarına varır, hallerini sorardı. Hurma yaprağından zenbil örüp satardı. Böylece nafakasını temin ederdi. Her ayın başında altı gün, ortasında üç gün, sonunda da üç gün oruç tutardı. Buyurdu ki:

Biz hayatın yumuşak olanını da sert olanını da denedik. Onlardan aşağı olanını yeterli bulduk.

İnsanlara verilmeyen şeyler bize verildi. İnsanlara verilmeyen ilimler bize verildi. Fakat şu üç kelimeden:

Öfke ve sükunet halinde hilimden, kıtlıkta ve bollukta tutumluluktan,

gizlide ve açıkta Allah korkusundan daha üstün bir şey bulamadık.

Süleyman aleyhisselam oğluna da:

-Yavrucuğum, miskinlikle birlikte günah işlemek ne kadar kötüdür. Hidayetten sonra dalalete düşmek ne kadar kötüdür. Kişinin Rabbi'ne ibadet edip dururken ibadeti bırakması ise bundan daha kötüdür, dediği rivayet edilir.

Süleyman aleyhisselâmın dokuz çeşit mucizesi vardı. Bunlar:

1- Sebe Suresi on ikinci ayetinde bildirildiği üzere, rüzgârlar emri altındaydı. Bir defasında Azrâîl aleyhisselâm Süleymân aleyhisselâmın yanına gelince, oturanlardan birine dikkat ile baktı. Bu kimse, meleşin böyle sert bakışından korktu. Azrâîl aleyhisselâm gidince, Süleymân aleyhisselâma yalvarıp, rüzgâra emretmesini,

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

rüzgârın kendisini uzak memleketlerinden birine götürüp, Azrâîl aleyhisselâmdan kurtulmasını istedi. Azrâîl aleyhisselâm tekrâr gelince, Süleymân aleyhisselâm, o adamın yüzüne niçin sert baktığını sordu. Azrâîl aleyhisselâm, (Bir sâat sonra, uzaktaki şehirlerden birinde, o kimsenin canını almak için emrolunmuş-tum. Onu senin yanında görünce, hayretimden dikkat ile baktım. Emre uyup oraya gidince, onu orada görüp canını aldım) dedi.

2- Süleyman aleyhisselâm denizi geçmek istediği zaman, suyu çekilerek yol açılır, geçtikten sonra yine kapanırdı.

3- Âyet-i kerimede bildirildiği üzere, bütün cinîler emrindeydi. Ne zaman istese, kendisine, büyük büyük köşkler, suretler, çanaklar, sabit çömlerler, tencereler yaparlardı.

4- Süleyman aleyhisselâmın bir mührü vardı.

Üzerinde İsm-i a'zam duası yazılıydı. O dua ile her isteği kolay olurdu.

5- Karıncalara varınca ya kadar her hayvanın sesini işitir, dillerini anlardı.

6- Nereye gitmek istese, rüzgâr emrinde olduğundan, kürsüsünü kaldırır, kürsüsünü beraberinde götürürdü.

7- Cinnîler vasıtasıyla denizlerdeki incileri, cevherleri ve yerde bulunan defineleri bilirdi. Kendine Allahü teâlâ tarafından bildirilmeyen bir şey yoktu.

8- Neml vadisinde, maîyetiyle beraber bir dağ üzerine konmuştu. Orada kaldığı esnada, o dağın yeşillik, çimenlik olması için, mübarek ellerine bir miktar su alıp, avucuyla o dağa serpti. Derhal dağın üzeri çayırılık çimenlik oluverdi.

9- Süleyman aleyhisselâm bir yere gittiği vakit, beraberinde duvarlar da giderdi.

**LOKMAN HAKÎM
ALEYHİSSELÂM**

LOKMAN HAKİM ALEYHİSSELÂM

LOKMAN HAKİM;

Dâvud aleyhisselâm zamânında, Arabistan'ın Umman tarafında yaşadı. Dâvud aleyhisselâmla görüşüp ondan ilim öğrendi. Dâvud aleyhisselâma peygamberlik bildirilmeden önce, müftî olan Lokman Hakîm, Dâvud aleyhisselâma peygamberlik bildirildikten sonra fetvâ vermeyi bıraktı. Dâvud aleyhisselâma ümmet oldu. Kendisine hikmet verildi. Eyyûb aleyhisselâmın teyzesinin oğlu olduğu da rivâyet edilmektedir. Peygamber veya velidir denildi. Fransız bilginlerinin, Calinos'un (Galen'in) bir adı da Lokman Hakîm idi demeleri yanlıştır. Çünkü Lokman Hakîm, Dâvud aleyhisselâm zamânında; Calinos (Galen) ise, ondan bin yıl kadar sonra yaşamıştır. Lokman ismi Kur'ân-ı kerîm'de geçmekte olup, bir sûreye (otuz birinci sûre) Lokman ismi verilmiştir. Bu sûrenin on

ikinci âyetinde meâlen; **"Biz Lokman'a hikmet verdik."** buyrulmaktadır. Buradaki hikmet tâbirinin; akıl, anlayış, ilim, ilimle amel etmek ve doğru karar vermek demek olduğu tefsîr kitaplarında yazılıdır.

Lokman Hakîm tabiple-
rin pîridir. Hikmetli sözleri ve oğluna verdiği nasîhatlar meşhurdur. Kur'ân-ı kerîm'de Lokman sûresi 3. âyet-i kerîmede meâlen; **"Bir vakit Lokman oğluna öğüt vererek şöyle demişti: Yavrum! Allah'a ortak koşma, çünkü şirk çok büyük zulümdür."** buyrulmaktadır.

Lokman Hakîm'e sen bu hâle nasıl geldin dediklerinde; **"Doğru sözlü olmak, emâneti yerine getirmek, lüzumsuz söz ve işi terk etmekle."** cevâbını verdi. İnsanlar ondan nasîhat istediler, o da şöyle nasîhat etti: Öncekilerin ve sonrakilerin ilimleriyle amel edilebilmesi için se-kiz şeye dikkat etmek her-

LOKMAN HAKÎM ALEYHİSSELÂM

kese lâzımdır. Dört zaman-
da dört şeyi korumak ge-
reker; Namazda gönlü,
halk arasında dili, yiyip iç-
mede boğazı, bir kimsenin
evine girince de gözü ko-
rumaktır. İki şeyi hâtırdan
hiçbir zaman çıkarmama-
lıdır. Bunlar; Allahü teâlâ-
nın büyüklüğü ve ölüm-
dür. İki şeyi de tamâmen
unutmaya çalışmalıdır.
Bunlar da; bir kimseye ya-
pılan iyilik ile dost ve ya-
kınlardan görülen kötülük-
tür.

Lokman Hakîm'in oğlu-
na nasihatlarının bir kısmı
şöyledir: "Ey oğlum! Dün-
yâ derin deniz gibidir. Çok
insanlar onda boğulmuş-
tur. Gemin takvâ, yükün
îmân, hâlin tevekkül ol-
sun, umulur ki kurtulur-
sun."

"Ey oğlum! Âlimlere
karşı öğrenmek, akılsızlarla
inatlaşmak ve meclisler-
de, toplantılarda gösteriş
yapmak için ilim öğren-
me! İhtiyâcım yok diyerek
de ilmi terk etme."

"Ey oğlum! Yakîn ve
sabrı sanat edin. Allahü
teâlânın haram kıldığı şey-
lerden uzak olursan, dün-
yâda zâhid ve mücâhid
olursun."

"Ey oğlum! Allahü te-
âlâyı anan (hâtırlayan) in-
sanlar görürsen onlarla
otur. Âlim olsan da, ilminin
faydasını görürsün ve ilmin
artar, sen ehil isen sana öğ-
retirler. Allahü teâlâ onlara
olan rahmetinden seni de
faydalandırır. Allahü teâlâyı
zikretmeyenleri görürsen
onlardan uzak dur."

"Ey oğlum! Horoz sen-
den daha akıllı olmasın! O,
her sabah zikir ve tesbih
ediyor, sen ise uyuyor-
sun."

"Ey oğlum! Seçilmiş
kullara teslim ol, kötülerle
dost olma."

"Ey oğlum! insanlara
iyilikleri emir ve nasîhat
edip kendini unutma! Yok-
sa mum gibi olursun.
Mum insanları aydınlatır,
fakat kendini yakıp eritir."

LOKMAN HAKİM ALEYHİSSELÂM

“Ey oğlum! Yalandan çok sakın! Çünkü dînini bozar ve insanlar yanında mürüvvetini azaltır. Bununla hayânı, değerini ve makâmını kaybedersin.”

“Ey oğlum! Kötü huydan, gönül dağınıklığından sakın. Sabırsız olma, yoksa arkadaş bulamazsın. İşini severek yap, sıkıntılara katlan. Bütün insanlara karşı iyi huylu ol.”

“Ey oğlum! Hep üzüntülü olma, kalbini dertli kılma. İnsanların elinde olana tamâ etmekten sakın. Kazâyâ râzı ol ve Allahü teâlânın sana verdiği rızka kanâat et.”

“Ey oğlum! Dünyâ geçici ve kısıdır. Senin dünyâ hayâtın ise azın azıdır. Bunun da azının azı kalmış, çoğu geçmiştir.”

“Ey oğlum! Tövbeyi yarına bırakma, çünkü ölüm ansızın gelip yakalar.”

“Ey oğlum! Sükût etmekle pişmân olmazsın.

Söz gümüş ise sükût altındır.”

“Ey oğlum! Helâl lokma ye ve işlerinde âlimlere danış, işlerini nasıl yapacağını onlara sor.”

“Ey oğlum! Âlimler meclisine devâm et. Bahar yağmuru ile yeryüzünü yeşillendiren Allahü teâlâ, âlimlerin meclisindeki hikmet nûru ile de müminlerin kalbini aydınlatır.”

“Ey oğlum! Amel ancak yakîn (Allahü teâlâyâ olan ilim ve mârifet) ile yapılır. Herkes yakîni nisbetinde amel eder. Amel noksanlığı, yakîn noksanlığından gelir.”

“Ey oğlum! Bir hatâ işlediğinde hemen tövbe et ve sadaka ver.”

“Ey oğlum! Ölümden şüphe ediyorsan uyku uyuma. Uyuduğun ve uyumak mecbûriyetinde kaldığın gibi, ölüme de mahkûmsun. Dirilmekten de şüphe ediyorsan, uyku-

LOKMAN HAKÎM ALEYHİSSELÂM

dan uyanma. Uykudan uyandığın gibi öldükten sonra da dirileceksin.”

“Ey oğlum! Helâl kazanç ile yoksulluktan korun. Yoksul kimse şu üç musîbetle karşılaşır: Din zayıflığı, akıl zayıflığı ve mürüvvetin kaybolması.”

“Ey oğlum! Merhamet eden merhamet bulur. Sü-kût eden selâmete erer, hayır söyleyen kâr eder, kötü konuşan günahkâr olur, diline hâkim olmayan pişmân olur.”

“Ey oğlum! Dünyâ malından yetecek kadarını al, fazlasını âhîret için hayra sarfet, Sıkıntıya düşecek ve başkasının sırtına yük olacak şekilde de tembellik etme.”

Ey oğul! Ateş gelirken ondan nasıl emin olunur? Dünyadan ayrılmak muhakkak iken, ona nasıl meyledilir? Ölüm nasıl akıldan çıkar? Onun geleceğinden aslâ şüphe edilmez. Uyuduğun gibi öleceksin. Ey

oğlum! İnsanın üç şeyi vardır: Rûhunu Azrâil aleyhis-selâm alır. Hayır veya şer ne ise; ameli kendisine kalır. Bedenini de kurtlar yer ve toprak çürütür.”

“Ey oğlum! Sakın kimseyi küçük görüp hakâret etme. Çünkü onun da senin de rabbimiz birdir.”

“Ey oğlum! Dünyânın sevinç ve neşelerini tecrübe ettim. İlimden lezzetli bir şey bulamadım. Derişler, fakir ve yoksullar ilim sâyesinde sultanlar sofrasında otururlar.”

Lokman Hakîm’in oğlu: “Babacığım, insanda hangi haslet daha iyidir?” diye sorunca; “Temiz, hâlis din.” buyurdu. Eğer iki haslet olursa? “Din ve mal”, üç haslet olursa? “Din, mal ve hayâ.” buyurdu. Dört haslet olursa? dedi. “Din, mal, hayâ ve güzel ahlâk.” buyurdu. Beş haslet saymak icâbederse diye sorunca; “Din, mal, haya, güzel huy ve cömert-

LOKMAN HAKİM ALEYHİSSELÂM

lik." buyurdu. Altı haslet sayarsak deyince; "Ey oğlum! Allahü teâlâ her kime bu beş iyi hasleti verdiyse, o kimse mümin ve müttekîdir. Allahü teâlâ katında velî ve sevgilidir. Şeytanın şerrinden uzaktır." buyurdu. Oğlu: "Babacığım, insanda en kötü haslet hangisidir?" dedi. "Allahü teâlâyı inkârdır." buyurdu. İki olursa dedi. "İnkâr ve kibirdir." buyurdu. Üç olursa dedi. "İnkâr, kibir ve şükür azlığı." buyurdu. Dört olursa dedi. "İnkâr, kibir, şükür azlığı ve cimrilik." buyurdu. Beş olursa diye sorunca; "İnkâr, kibir, şükür azlığı, cimrilik ve kötü ahlâk." buyurdu. Altı olursa deyince; "Ey Oğlum! Bu beş kötü hasletin bulunduğu kimse münâfiktır, şakîdir ve Allahü teâlâdan uzaktır." buyurdu.

Lokman Hakîm'e "Hikmete nasıl kavuştun?" diye sorulduğunda; "Benden gizlenen şeyi araştırmadım. Vazîfem olmayan

şeyin üzerinde durmadım." buyurdu.

Birisi Lokman Hakime:

-Bu hallere nasıl kavuştun? Dedi. Lokman Hakim:

-Doğru sözlü olmak, emanete riayet etmek ve malayaniyi terk etmekle, dedi ve ilave etti:

-Benim işlerimde seni şaşırtan nedir?

Adam:

Halk senin döşeğinde oturuyor. Senin kapının önünü bürüyor. Senin sözlerini dinleyip kabul ediyor, dedi. Lokman Hakim:

-Ey kardeşimin oğlu. Sana söyleyeceğim şeyleri yaparsan sen de böyle olursun, dedi.

-Nedir onlar?

-Ben gözümü haramdan sakınırım. Dilimi tutarım, ihtirasımı önlerim, edeb yerimi haramdan korurum, ibadetimi çok yaparım, verdiğim sözü yerine getiririm, misafirimi

LOKMAN HAKİM ALEYHİSSELÂM

ağrılarım, komşumu korurum, malayaniyi terk ederim. İşte bunlar beni gördüğün gibi yaptı.

Lokman Hakim'den bir koyun boğazlaması istendi. Boğazladı. En iyi iki yerini getirmesini söylediler. O da dili ile yüreğini götürdü. Yine bir koyun daha kesmesini istediler. Kesti. En kötü iki yerini getirmesini istediler. Yine dil ile yüreği götürdü. Niçin böyle yaptığı sorulduğunda buyurdu ki:

-Bu iki organ iyi oldukları zaman bu ikisinden

daha iyi bir şey yoktur. Kötü oldukları zaman da bunlardan kötüsü yoktur.

Hafs bin Ömer'den rivâyet edildi ki: Lokman Hakîm, yanına bir hardal torbası koydu ve oğluna nasîhat etmeye başladı. Her bir nasîhatte bir hardal tânesini çıkardı. Nihâyet hardalları tükendi. Sonra da; "Ey oğlum! Sana o kadar nasîhat ettim ki, şâyet bu nasîhatler bir dağa verilseydi, dağ yarılar, parça parça olurdu." buyurdu. Oğlu da bu nasîhatleri tuttu.

**ŞA'YÂ
ALEYHİSSELÂM**

ŞA'YÂ ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden olup Mûsâ aleyhisselâmın dîni-ni yaymak ve Tevrât'ın hükümlerini bildirmek üzere vazîfelendirilmiştir. Babası Emus veya Emsiya'dır.

Mûsâ aleyhisselâm zamânından beri çok mâcerâlı ve karışık bir hayat yaşayan ve dinlerinde sebât göstermeyen İsrâiloğulları, Mûsâ aleyhisselâmın getirdiği hak dinden tamâmen ayrıldılar. Kendilerine göre sapık bir yol tuttular. Allahü teâlâ, Şa'yâ aleyhisselâmı peygamber olarak vazîfelendirdi. İsrâiloğullarını hak yola dâvet etti. İsâ aleyhisselâmla son peygamber olan Muhammed aleyhisselâmın geleceğini müjdeledi. Peygamber Efendimizle ilgili Şa'ya aleyhisselâm kavmine şöyle dedi:

Allahü teala bana şöyle vahyetti: Ben ümmi bir peygamber göndereceğim. O, kaba ve sert değil-

dir. Kötü ve sert söz söylemez. Ben O'na istikamet vereceğim. Her üstün ahlakı bahşedeceğim. Vekarı ona libas (örtü) yapacağım. Kalbini takva ile dolduracağım. Düşüncesini hikmet, vefa ve doğruluğu O'na tabiat, huy yapacağım. Hidayeti O'na rehber kılacağım. Milletini islam ismini Ahmed yapacağım. Düşkünlükten sonra O'nunla yükselteceğim. Darlıktan sonra O'nunla zenginleştireceğim. Tefrikadan sonra O'nunla birleştireceğim. Benim vahdaniyetimi bildirmek ve bana iman etmek için emr-i maruf ve nehy-i münker yani iyiliği emredip kötülükten sakındırma yapacaklar. Benim için namaz kılacaklar, benim yolumda saf tutup cihad edecekler. Benim rızama kavuşmak için mallarını ve diyarlarını terk edecekler. Bu benim bir ihsanımdır. Dilediğime veririm.

İsrâiloğullarının başında Sudika isimli bir hükümdâr

ŞA'YÂ ALEYHİSSELÂM

bulunuyordu. Bu hükümdârın zamânında İsrâiloğulları, Bâbil Meliki Senharib'in zulmüne mâruz kaldı. Sâlih bir kimse olan Sudika, Allahü teâlâyâ yalvarıp İsrâiloğullarının zulümden kurtulması için duâ etti. Allahü teâlâ Şa'yâ aleyhisselâma vahyedip melikin duâsını kabul ettiğini, düşmandan koruyacağını bildirdi. Şa'yâ aleyhisselâm, bu durumu Sudika'ya haber verince, Sudika çok sevinip şükür secdesine kapandı. Allahü teâlâ, Bâbil Meliki Senharib'in ordusunu helâk etti. Melik Sudika sağ kalan Senharib'i ve yakın adamlarını yakalattı. Senharib'in yanındakilerden birisi de oğlu Buhtunnasar idi. Sudika bunları bir müddet hapsettikten sonra, Şa'yâ aleyhisselâmın tebliğine uyarak hepsini serbest bırakıp, memleketlerine gönderdi.

Bâbil hükümdârı Senharib ölünce yerine oğlu Buhtunnasar geçti. İsrâilo-

ğulları hükümdârı Sudika vefât edince, İsrâiloğulları arasında saltanat kavgaları ve karışıklıklar ortaya çıktı. Onlar böyle azmaktayken, Şa'yâ aleyhisselâm dâimâ nasihat etti. Fakat onu dinleyen olmadı.

İsrâiloğulları Şa'yâ aleyhisselâmın nasihatlerini dinlemedikleri gibi, ona iyice düşman oldular. Öldürmek için onun üzerine hücum ettiler. Şa'yâ aleyhisselâm onların arasından ayrılıp uzaklaştı. Yolda bir ağaç yarılıp açıldı. Bu ağacın kovuğuna girip gizlendi. Ağaç kapandı. Fakat eteğinden bir parça dışarıda kaldı. Onu tâkip eden İsrâiloğulları, bunun farkına vardılar. Şa'yâ aleyhisselâmı şehit ettiler. Böylece, büyük bir felâkete düştüler. Daha sonraki yıllarda Bâbil hükümdârı Buhtunnasar tarafından yurtları istilâ edildi. Bir kısmı kılıçtan geçirildi, bir kısmı da esir edildi.

**ERMİYÂ
ALEYHİSSELÂM**

ERMİYÂ ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Hârûn aleyhisselâm neslindedir. Mûsâ aleyhisselâmın dîninin hükümlerini bildirmekle vazîfelendirilmişti. Babası Hilkîya'dır.

Bir peygamber olan Şa'yâ aleyhisselâmın şehid edilmesinden sonra, isyanları ve azgınlıkları iyice fazlaşan İsrâiloğullarına peygamber olarak Ermiyâ aleyhisselâm gönderildi. Allahü teala Ermiya aleyhisselama şöyle buyurdu:

"İsrailoğulları, peygamberleri Şa'ya aleyhisselamı şehid ettikleri için onları cezalandıracağım. Onlara ateşe tapanları, azabımdan korkmayanları, sevabımı ummayanları musallat edeceğim. Kavmin olan İsrailoğullarına git. Onlar hakkında sana emrettiğim şeyleri kendilerine anlat. Haklarındaki nimetlerimi hatırlat. Bid'at

ve yaramazlıklarını anlat. Onları bana itaate ve ibadete davet et.

Ermiya aleyhisselam, Nâşiye bin Emvas adlı hükümdâra ve İsrâiloğullarına Allahü teâlânın emir ve yasaklarını bildirdi. İmân ve itâate gelmezlerse, müsibetlere uğrayacaklarını haber verdi. Bu sözleri duyan ve azgınlıklarına devâm eden İsrâiloğulları, Ermiyâ aleyhisselâmı hapsettiler. Bu sırada Asûrî hükümdârı Buhtunna sar, büyük bir orduyla Kudüs üzerine yürüdü. Şehre girerek İsrâiloğullarının askerlerini tamâmen öldürdü. Mescîd-i Aksâ'yı yıkip, içindeki kıymetli eşyâyı, altınları, gümüşleri ve mücevherleri aldı. Bütün şehri ateşe vererek Tevrat nüshalarını yaktırdı. Yetmiş bin çocuğu da esir alarak götürdü. Buhtunna sar, Ermiyâ aleyhisselâmı hapisten çıkararak, kendisiyle birlikte gitmesini istediysede Ermiyâ aleyhis-

ERMİYÂ ALEYHİSSELÂM

selâm gitmeyerek Kudüs'te kaldı. Buhtunassar tarafından harâbe hâle getirilen Kudüs'te kaçıp saklanan İsrâiloğulları Ermiyâ aleyhisselâmın yanına gelip toplandılar. Barınacak yerleri kalmadığından Mısır'a gittiler. Ermiyâ aleyhisselâm onların hâdiselerden ibret almalarını ve Allahü teâlâyâ itâat etmelerini söyledi. İsrailoğulları bu dâveti yine dinlemediler. Ermiyâ

aleyhisselâm isyânlarından vazgeçmeyeceklerini görerek Nil Nehri kenarına gitti. Bir müddet sonra Mısır'ı da istilâ eden Buhtunassar, Mısır Firavununu mağlub ettiği gibi, İsrâiloğullarını da esir aldı. Ermiyâ aleyhisselâmı Mısır'da da gördü. Fakat ona emân (güven) verdi. Arzu ettiği yere gitmesi için serbest bıraktı. Vefatı hakkında kaynaklarda net bir bilgi yoktur.

**DANYÂL
ALEYHÏSSELÂM**

atin

DANYÂL ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Mûsâ aleyhisselâmın dîninin hükümlerini insanlara tebliğ etmiş, duyurmuştur. Süleyman aleyhisselâmın soyundandır.

İsrâiloğulları Mûsâ aleyhisselâmdan sonra kendilerine gönderilen peygamberleri dinlemeyip isyân edince, Allahü teâlâ onlara zâlimleri musallat etti. Çeşitli belâlar gönderdi. Düşmanları tarafından yurtları işgâl edildi. Asurlu hükümdârı Buhtunnasar (Nabukadnazar)ın orduları Kudüs'e girip ele geçirdiler. Şehri yakıp yıktılar, İsrâiloğullarından pekçok kimseyi öldürdüler, esir aldıkları yetmiş bin çocuğu yanlarında götürdüler. Bu çocuklar arasında Danyâl aleyhisselâmı Buhtunnasar sarayına aldı. Danyâl aleyhisselâm onun sarayında büyüdü. Mecûsî

olan, yâni ateşe tapan Buhtunnasar, Danyâl aleyhisselâmın kendi dîninden olmadığını anlayınca, onu yanından uzaklaştırdı ve hapse attırdı. Gördüğü bir rüyayı başkası tabir edemeyip Danyâl aleyhisselâmın tabir etmesi üzerine, O'nu haptenden çıkarıp memleketin işlerini havâle etti. Çıkardığı fermanla ona saygı gösterilmesini emretti. Buhtunnasar'ın adamları onu kışkandılar. Onun işten uzaklaştırılmasını istediler. İleri gelen adamlarının sözlerine aldanan Buhtunnasar, Danyâl aleyhisselâmı kendi dîninden olmadığı için ateşe attırdı. Fakat Danyâl aleyhisselâm Allahü teâlânın yardımıyla yanmadı. Daha sonra Buhtunnasar'a yâhut Buhtunnasar'ın resmine secde etmediği için, içinde arslanların bulunduğu bir kuyuya atıldı. Fakat Allahü teâlânın yardımıyla arslanlar ona hiç dokun-

DANYÂL ALEYHİSSELÂM

madılar. Danyâl aleyhisselâm atıldığı kuyudan sağ sâlim kurtuldu.

Buhtunnasar'ın ölümünden sonra, Üzeyr aleyhisselâmla birlikte Kudüs'e geldi. Kendisine

peygamberlik verildi. İnsanlara Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emir ve yasaklarını anlattı. Bir müddet sonra Ehvaz yakınlarında Sûs şehrinde vefât etti.

**ÜZEYR
ALEYHİSSELÂM**

ÜZEYR ALEYHİSSELÂM;

Üzeyr aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Babasının ismi Şureyha olup, Harun aleyhisselâmın neslindedir. Küçük yaşından itibaren Tevrat'ı öğrenmişti. Zaten Tevrat'ı ezbere bilen sayılı kimselerden idi.

Allahü teâlâ, ilâhî emirlerden yüz çevirip, peygamberlerin nasihat ve ikazlarına kulak tıkayan ve çeşitli azgınlık ve taşkınlıkta bulunan İsrailoğullarına, Babil hükümdarı Buhtunassar'ı ceza olarak musallat etti. Kalabalık bir orduyla Şam ve Ürdün bölgelerini istilâ edip, savunmasız insanları zalimce öldürten Buhtunassar, Kudüs'ü de istilâ etti. Mescid-i Aksa'yı yıkıp, Kudüs şehrinin bağ ve bahçelerini harap etti. İsrailoğullarından çoğunu öldürüp, pek çok çocuk ve genci de esir alarak Babil'e götür-

dü. Babil'e götürülen genç esirler arasında Üzeyr aleyhisselâm da vardı.

Üzeyr aleyhisselâm, Babil'de bir müddet esaret hayatı yaşadıkdan sonra, elli yaşında olduğu sıralarda, bir fırsatını bulup, memleketi olan Kudüs'e gitmek üzere yola çıktı. Kudüs yakınına gelince, bir bahçede konaklayıp, merkebinden yükünü indirdi ve bir ağaca bağladı. Uzaktan Kudüs şehrini seyredip; şehrin harap, yollarının ve bahçelerinin viran olduğunu görerek üzüldü. Bu sırada karnı acıktığı için bir miktar incir ve üzüm koparıp, incirin bir kısmını yedi; üzümün de suyunu sıkıp içti. Bir ağaç altına oturup, yıkılmış evlere, bozulmuş yollara, çürümüş tenlere, yığılmış kemiklere bakıp; âlemin sonunu, yeniden dirilişi ve Allahü teâlânın kudretini düşündü. Kendi kendine, "Acaba, bu hâlden sonra Hak teâlâ bu

ÜZEYR ALEYHİSSELÂM

şehri nasıl tamir ve ihya eder?” diyerek, tefekküre dalıp uyudu.

Hazreti Üzeyr uykuda iken vefat etti. Bu hâlde yüz sene kaldı. Allahü teâlâ; onun bedenini, yiyecek ve içeceğini, insanların ve hayvanların gözünden gizledi. Üzeyr aleyhisselâmı ölü bırakmasından yetmiş sene kadar sonra, Fâris hükümdarlarından Nüşek adında bir hükümdar eliyle, Beyt-i Mukaddes’i (Mescid-i Aksa) ve Kudüs şehrini imar etti. Bu sırada Babil hükümdarı Buhtunnasar öldüğünden, İsrailoğulları esaretten kurtulup, memleketlerine döndüler. Otuz sene daha geçtikten sonra, Allahü teâlâ, Üzeyr aleyhisselâmı yeniden diriltti.

Üzeyr aleyhisselâm, kendisinin, bir gün veya bir günden de az olarak uyumuş olduğu uykudan uyandığını zannetti. Çünkü incir ve üzümün sanki dalından yeni koparılmış ve şıranın, sıkıldığı saatlerdeki

gibi bozulmamış olduğunu gördü. Allahü teâlâ, Üzeyr aleyhisselâma vahyedip, yüz sene kaldığını bildirdi. Üzeyr aleyhisselâm merkebine baktığı zaman, onun parça parça olan kemiklerinin, vücudundan ayrılmış olduğunu gördü. Allahü teâlâ ona buyurdu ki:

- Seni, insanlara bir delil kılmak için böyle öldürüp dirilttik. Bunu, öldükten sonra dirilmenin var olduğuna delil kıldık. Merkebin kemiklerine bak! Onları nasıl birbirine birleştiriyoruz? Sonra da onlara et giydiriyoruz?

Allahü teâlâ; ölmüş, etleri çürümüş, kemikleri parça parça olup kaybolmuş olan merkebi tekrar diriltti. Bu durumu gören Üzeyr aleyhisselâm, **“Ben bilirim ki, şüphesiz Allahü teâlâ herşeye kadirdir!”** buyurarak, Allahü teâlânın kudretini müşahede etti.

Üzeyr aleyhisselâm, yeniden dirilen merkebine bi-

ÜZEYR ALEYHİSSELÂM

nip Kudüs şehrine girdi. Bulduğu insanları, gördüğü ev ve mahalleleri tanıyamadı. Kendi mahallesi olarak tahmin ettiği yerde, bir evin önünde durdu. Kapıda, gözleri görmeyen, elleri ve ayakları tutmayan bir kadına rastladı. Kadına sordu:

- **Üzeyr'in evi neresidir?**

Âmâ ve kötürüm olan kadın da cevap verdi:

- Üzeyr'in evi burasıdır. Ben Üzeyr'in hizmetçisiyim. Fakat Üzeyr kaybolalı yüz yıldan fazla oldu. On dan ümidimizi kestik.

Kadın böyle söyledikten sonra ağlamaya başladı.

Bunun üzerine Üzeyr aleyhisselâm; **"Ben Üzeyr'im"** deyip başından geçenleri anlattı. Üzeyr aleyhisselâmın duası bereketiyle, kadın, hastalıklarından şifa buldu. Kadın, ailenin diğer fertlerine ve İsrailoğullarına, Üzeyr aleyhisselâmın geldiğini haber verdi. Aile halkı Üzeyr aley-

hisselâmı tanıyıp ikna oldular. Sevinç ve heyecanla gelen şehir halkı da, Üzeyr aleyhisselâmı ziyaret edip, uzun zaman geçtiği hâlde değişmemiş olduğunu gördüler. Yaşlılar ona çeşitli sorular sorarak imtihan etmeye başladılar.

Bu sırada Üzeyr aleyhisselâma peygamberlik emri bildirildi. İsrailoğullarına, Tevrat'ın hükümlerini tebliğ etmeye, onları azgınlık ve sapıklıklardan sakındırmaya çalıştı. Daha önce, kendilerini dünya ve ahiret saadetine davet eden peygamberlerin apaçık mucizelerini gördükleri hâlde, onları yalanlayan, birçok peygamberi de şehit eden İsrailoğulları, Üzeyr aleyhisselâmın davetini de kabul etmediler. Okuduğu Tevrat'ın uydurma olduğunu iddia edenler çıktı. İçlerinden biri dedi ki:

- Benim dedem, Buhunnasar'ın zulmü zamanında, yakılmak suretiyle

ÜZEYR ALEYHİSSELÂM

bütün Tevrat nüshalarının yok edildiğini bildirdi. Yalnız bir nüsha Tevrat'ı filân dağın tepesine gömdüğünü söyledi. O nüshayı getirip, Üzeyr'in okuduklarıyla karşılaştıralım.

Gömülü olan yerden Tevrat nüshalarını getirip, Üzeyr aleyhisselâmın okuduklarıyla karşılaştırdılar. Yazılı nüshada olanlarla Üzeyr aleyhisselâmın okuduklarının aynı olduğunu gördüler. Bu kadar uzun zamandan sonra, Hazreti Üzeyr'in, Tevrat'ı ezbere okumasının mümkün olmayacağını düşünerek, "Üzeyr, Allahın oğludur." diye iftirada bulundular.

Üzeyr aleyhisselâm ise, onların bu inanışlarının küfür ve sapıklık olduğunu, vazgeçmedikleri takdirde şiddetli azaba uğrayacaklarını bildirdi. Vefat edinceye kadar, İsrailoğullarının arasında bulundu. Onları hak yola davet etmeye devam etti. Üzeyr aleyhisselâmın vefatından sonra İsrailo-

ğullarının isyanları ve sapıklıkları iyice arttı.

Hazreti Üzeyr'in de birçok mucizesi vardır. Bazıları şunlardır:

Yüz sene müddetle ölü olduğu hâlde, bedenine hiçbir şey olmamıştı. Üzeyr aleyhisselâm, elli yaş civarında vefat etmişti. Aradan yüz sene geçtikten sonra, tekrar dirildiğinde, elli yaşındaki genç simasıyla duruyordu.

Üzeyr aleyhisselâm, dirildiği zaman, eşeğinin ölmüş, etlerinin çürümüş ve kemiklerinin dağılmış olduğunu gördü. Allahü teâlâ, o hayvanın kemiklerini birleştirip et giydirmek suretiyle diriltti ve insanlara yeniden dirilişi için delil kıldı.

Üzeyr aleyhisselâm, Kudüs'teki evine döndüğü zaman, kör ve kötürüm hâlde gördüğü hizmetçiye dua etmişti. Duasının bereketiyle, kadının gözleri görür hâle gelmiş ve sıhhatine kavuşmuştu.

**ZEKERİYYA
ALEYHİSSELÂM**

ZEKERİYYA ALEYHİSSELÂM;

Hazreti Zekeriyya, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. İsmi Zekeriyya bin Âzan olup, soyu Süleyman aleyhisselâma ulaşır. Musa aleyhisselâmın getirdiği dinin emir ve yasaklarını insanlara tebliğ etti. Marangozluk yapar, elinin emeğiyle geçinirdi.

Zekeriyya aleyhisselâm zamanında Şam vilâyeti Batlamyüsilerin elindeydi. Onlar Kudüs'te bulunan Beyt-ül-Makdis'e hürmet ederlerdi. Beyt-ül-Makdis mamur olup, gece ve gündüz orada ibadet edilirdi. Mescitte, Harun aleyhisselâm neslinden din büyükleri vardı. O zamanlarda İsrailoğulları arasında peygamber yoktu. Bunlar, bir peygamber göndermesi için gece gündüz Allahü teâlâya dua ettiler. Allahü teâlâ, Beyt-i Makdis'te Tevrat yazmayı ve kurban kesmeyi idare eden Zekeriyya

aleyhisselâmı peygamber olarak vazifelendirdi.

Zekeriyya aleyhisselâm, nasihat ederek insanları doğru yola çağırды. İsrailoğullarından, onun bildirdiklerine inananlar olduğu gibi, inanmayıp karşı çıkanlar daha çok oldu. Zekeriyya aleyhisselâm, İmran bin Masan isminde bir dostunun kızı olan Elisa ile evlendi. Elisa, Hazreti Meryem'in teyzesi idi. Zekeriyya aleyhisselâm, Beyt-i Makdis'te ibadet etmekte olan Hazreti Meryem'i himayesi altına aldı. Hazreti Meryem için Beyt-i Makdis'te yüksek bir oda yaptırdı. Hazreti Meryem bu odada hem Allahü teâlâyâ ibadet etti, hem de Zekeriyya aleyhisselâmdan Tevrat okudu.

Hazreti Zekeriyya'nın duası

Zekeriyya aleyhisselâm 99 veya 120 yaşına geldiği hâlde, neslini devam ettirecek bir evladı

ZEKERİYYA ALEYHİSSELÂM

yoktu. Hanımı da zaten çocuk doğurmuyordu ve 98 yaşındaydı. Gerek Zekeriyya aleyhisselâmın, gerekse hanımının çocuk sahibi olma yaşları geçmişti. Fakat içine bir evlât sevgisi düşüp, kendisine salih bir evlât ihsan etmesi için Allahü teâlâyâ dua etti. Allahü teâlâ, ona Yahya isminde bir oğlan çocuğu ihsan edeceğini Cebrail aleyhisselâm vasıtasıyla bildirdi.

Birgün Zekeriyya aleyhisselâm, odasında namaz kılarken, beyaz elbiseler içerisinde Cebrail aleyhisselâm gelerek, Allahü teâlânın, kendisine Yahya isminde bir oğul ihsan edeceğini müjdeledi. Ayrıca, onun, Hazreti isa'yı tasdik edeceğini, zamanın büyüklerinden ve bütün kötülüklerden uzak, peygamberlikle muttasıf, salihler zümresinden bir zat olacağını haber verdi.

Zekeriyya aleyhisselâm bu müjdeye sevinip, arzusunun çabukluğunu

arz ederek, şöyle münacatta bulundu:

- Ya Rabbi! Bana vadettiğin çocuğun olacağına delil ve alâmet olmak üzere, bu gönlüme yerleşmesi ve kalbimin, bana vadettiğin şeyde mutmain olması için bir nişan ver. O alâmetle bu nimeti şükürle karşılayayım.

Allahü teâlâ Zekeriyya aleyhisselâmın duasını kabul ederek buyurdu ki:

- Senin için alâmet, bir-biri ardınca üç gece ve gündüz insanlarla konuşamamandır.

Yahya aleyhisselâm ana rahmine düşünce, Zekeriyya aleyhisselâm konuşamaz oldu. Meramını ancak işaretlerle anlatabiliyordu. O, bu üç gün içinde devamlı ibadet ve zikirle meşgul oldu. Cenab-ı Hakka karşı hamd ve şükür vazifesini yerine getirdi. Müddet tamam olunca, Yahya aleyhisselâm dünyaya geldi. Yahya aleyhisselâmın doğumu ile, Ze-

ZEKERİYYA ALEYHİSSELÂM

keriyya aleyhisselâm ve ailesi sevince gark oldular.

Hazreti Zekeriyya'nın şهادeti

Yahya aleyhisselâmdan altı ay sonra, İsa aleyhisselâm dünyaya geldi. İsrailoğulları, İsa aleyhisselâm beşikteyken, Allahü teâlânın kudretiyle konuşmasına rağmen, onun babasız dünyaya gelmesiyle ilgili olarak, Zekeriyya aleyhisselâma iftira ettiler. Zekeriyya aleyhisselâmı öldürmek üzere aramaya başladılar. Yahudilerin iftiralarını ve kendisini öldürmek istediklerini haber alan Zekeriyya aleyhisselâm, Yahudilerin buldukları yerden uzaklaştı.

Yahudiler, onu yakalamak için peşine düştüler. Zekeriyya aleyhisselâm Beyt-ül-Makdis yakınlarında ağaçlı bir bahçeye girdi. Bir ağacın yanından geçerken, ağaçtan ses geldi:

- Ey Allahın peygamberi! Bana gel!

Ağaç yarıldı ve Zekeriyya aleyhisselâm içine girdikten sonra tekrar kapanarak, onu gizledi. İsrailoğulları, Zekeriyya aleyhisselâmın izini takip ettikleri hâlde, onun nereye gittiğini anlayamadılar.

O sırada şeytan gelecek, onlara dedi ki:

- Bu ağacı bıçkı (testere) ile kesin, burada ise meydana çıkar. Yoksa ne kaybedersiniz ki?

Kâfirler o ağacı biçerek Zekeriyya aleyhisselâmı şehit ettiler. Zekeriyya aleyhisselâmın türbesi Halep'tedir.

Her peygamber gibi Zekeriyya aleyhisselâmın da mucizeleri vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Kalemleri, kendi kendine Tevrat'ı yazdı. Zekeriyya aleyhisselâm Beyt-i Makdis'te maiyetindeymiş kişi olduğu hâlde Tevrat yazarlardı. Yahudilerin biri gelip dedi ki:

ZEKERİYYA ALEYHİSSELÂM

- Hak peygamber olsaydın, elinle Tevrat yazmaya muhtaç olmazdın. Sen de elinle yazıyorsun. Emrindekilerle senin aranda hiçbir fark görmüyorum.

Hazreti Zekeriyya bu söze çok üzüldü ve meraklandı. Cebrail aleyhisselâm gelip dedi ki:

- **Ey Zekeriyya, buradan kalkınız! Kaleminize emrediniz, kendi kendine yazsın!**

Zekeriyya aleyhisselâm, kalkıp, emredince, kalem istenen şeyi yazmaya başladı. O saatte kalem on iki sure yazdı. Bu mucize ile birçok kimse iman etti.

Zekeriyya aleyhisselâm, Hazreti Meryem'i terbiyesi altına aldığı vakit, yazılması lâzım gelen kefaletnameyi, kalemsiz, hokkasız yazmıştır.

Zekeriyya aleyhisselâm ile Beyt-i Mukaddes hademe ve kayyimlerinden yirmi dokuz kişi arasında, Hazreti Meryem'in

kefaleti hakkında meydana çıkan ihtilâf üzerine, herkes kendi kalemini Ürdün suyuna atmışlarken, yalnız Zekeriyya aleyhisselâmın kalemi suyun üzerinde dikili kalmıştır.

Ağaçlar, Zekeriyya aleyhisselâmla konuşurlardı. Yahudilerden bir taife kendisini şehit etmek üzere araştırırlarken ve kendileri de onlardan kaçtığı vakit, bir ağaç; **"Ey Allahın peygamberi, gel bende gizlen, seni ben muhafaza ederim!"** diye dile gelmişti.

Zekeriyya aleyhisselâm su üzerinde yürür ve mübarek ayakları ıslanmazdı. Kendisi için, suda yürümekle, karada yürümek arasında fark yoktu.

Zekeriyya aleyhisselâmdan mucize istendiği vakit, yakınlarındaki ağaçlara mübarek eliyle işaret etmiş, ağaçlar, hemen köklerinden kopup, önlerine gelip durmuşlardır.

**YAHYA
ALEYHİSSELÂM**

Yahya Aleyhisselâm'ın mübarek başının bulunduğu Şam'daki Ümeyye Camii

YAHYA ALEYHİSSELÂM;

Hazreti Yahya İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Zekeriyaya aleyhisselâmın oğludur. Annesinin ismi Elisa olup, İmran'ın kızıydı. Hıristiyanlar Elizabeth diyorlar. Dâvud aleyhisselâmın neslinden olup, Hazreti Meryem'in teyzesinin oğluydu.

Allahü teâlâ, onu, babası Zekeriyaya aleyhisselâmın duası üzerine, yaşlı oldukları hâlde ihsan etti. Yahya aleyhisselâmın doğumu ile İsa aleyhisselâmın doğumu aynı seneye rastlamaktadır. Doğumundan itibaren fevkalâdelikler içinde olan Yahya aleyhisselâm, babası Zekeriyaya aleyhisselâmın nezaretinde yetişti. Küçük yaşta Tevrat'ı okumaya ve hükümlerini anlamaya başladı. Zaten Allahü teâlâ tarafından, ona, küçük yaşından itibaren hikmet ihsan edildiği, Tevrat'ı oku-

yup hükümlerini anlama kabiliyeti verildiği bildirilmiştir. Tevrat'ı ve hükümlerini küçük yaşta öğrenmiş olan Yahya aleyhisselâm, bazen Beyt-ül-Makdis'te, bazen de تنها ve ıssız yerlerde Allahü teâlâya ibadet ve taatla meşgul olurdu.

Dünyaya gönül vermezdi

Öğrendiklerini İsrailoğullarına anlatır, onları Allahü teâlânın emirlerini yapmaya, yasaklarından kaçınmaya davet ederdi. Gayet mütevazı ve sade bir hayat yaşar, kıldan elbise giyer, arpa ekmeği yerdi. Dünyaya gönül vermezdi.

Yahya aleyhisselâm rüşt, olgunluk çağına ulaştığı zaman, kendisine, Allahü teâlâ tarafından peygamberlik emri bildirildi. İlk önce Musa aleyhisselâmın bildirdiği dinin esaslarına uyması ve Tevrat'ın hükümlerini insanlara teb-

YAHYA ALEYHİSSELÂM

liğ etmesi emredildi. İsa aleyhisselâma İncil nazil olup, Tevrat'ın hükmü kaldırılınca, İsrailoğullarını İncil'in emir ve yasaklarına uymaya çağırdı. Daha sonra Şam'a giderek insanları hak dine davet etti.

Hazreti Yahya'nın Şehadeti

Yahya aleyhisselâmın davetini kabul edenler olduğu gibi, türlü bahanelerle ona karşı çıkanlar da oldu. Peygamberlerin mucizelerini gördükleri hâlde, onlara inanmayıp, karşı çıkan ve birçok peygamberi şehit eden İsrailoğulları, İsa aleyhisselâma karşı çıkıp, onu şehit etmek istediler. Allahü teâlâ İsa aleyhisselâmı göğe kaldırdıktan sonra, Yahya aleyhisselâm, İncil'in hükümlerini insanlara anlatmaya devam etti. Yahudi hükümdarı Birinci Herod, Hazreti Yahya'ya iyi muamelede bulunurdu. Kendi kardeşi-

nin kızı veya hanımının önceki kocasından bir kızı vardı. Yahudi hükümdarı Birinci Herod bu kızla evlenmeyi ve nikâhlarını Yahya aleyhisselâmın yapmasını istedi.

Yahya aleyhisselâm böyle bir evliliğin Hazreti İsa'nın tebliğ ettiği İncil kitabında yasaklandığını ve böyle bir nikâhın imkânsız olduğunu bildirdi. Bu duruma içerleyen kızın annesi, Yahya aleyhisselâmın öldürülmesini istedi.

Herod'un adamları, Yahya aleyhisselâmı yakalayıp, başını kesmek suretiyle şehit ettiler. Kesilmiş olmasına rağmen, Yahya aleyhisselâmın başı, mucize olarak; **"Bu kızı almak sana helâl değildir!"** diye defalarca söyledi. Yahya aleyhisselâmın mübarek bedeninin parçaları, başka başka şehirlerdedir. Başı ise Şam'daki Ümeyye Camii'ndeki türbededir.

**İSA
ALEYHİSSELÂM**

İSA ALEYHİSSELÂM

Hazreti isa, İsrailoğullarına gönderilen ve Kur'an-ı kerimde ismi bildirilen peygamberlerdendir. Peygamberler arasında en yüksekleri olan ve kendilerine Ülü'azm denilen altı peygamberin beşincisidir. Annesi Hazreti Meryem'dir. Hazreti Meryem'in babası, Dâvud aleyhisselâmın soyundan ve Benî İsrail'in büyüklerinden İmran adında bir zattır.

Hazreti Meryem

Bu zatın hanımı Hunne, çocuğu olmadığı için; "Allahü teâlâ bana bir çocuk ihsan ederse, onu Beyt-ül-Mukaddes'e hizmetçi yapacağım." diye adakta bulunmuştu. O zaman erkek çocukları, Beyt-ül-Mukaddes'e (Mescid-i Aksa) hizmetçi olarak adamak âdeti. Hunne hamileyken kocası İmran vefat etti. Bir müddet sonra bir kız çocuğu doğurdu ve adını, Alla-

hın kulu manasına gelen "Meryem" koydu. "Ya Rabbi! Ne yapayım kız oldu, sen onu kabul buyur!" diyerek, Allahü teâlâyâ yalvardı ve çocuğunu alıp, Beyt-ül-Mukaddes'e götürdü. "Alınız, bu çocuk buraya adaktır!" diyerek Meryem'i oradaki hizmetçilere bıraktı.

Hazreti Meryem, büyük bir zat olan İmran'ın kızı olduğundan, birçok kimse, onu büyütüp yetiştirmek istemişti. Fakat teyzesi Elisa'nın kocası ve peygamber olan Zekeriyya aleyhisselâm, Meryem'i alıp evine götürdü. Hazreti Meryem, teyzesinin yanında büyüdü. Daha sonra Zekeriyya aleyhisselâm ona, Beyt-ül Mukaddesde husûsî bir oda yaptırdı. Hazreti Meryem odasına çekildi ve ibâdetle meşgul oldu. Yanına Zekeriyya aleyhisselâmdan başka kimse giremezdi.

Zekeriyya aleyhisselâm Hazreti Meryem'in ya-

İSA ALEYHİSSELÂM

nına her gidişinde orada yiyecek birşey olduğunu görürdü. Bu hususta Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

“Rabbi Meryem’i güzel bir kabul ile kabul buyurdu, onu iyi bir şekilde yetiştirdi ve Zekeriyya peygamberi de ona kefil, himâyesine memur kıldı. Zekeriyya ne zaman Meryem’in bulunduğu mihraba girdiyse, onun yanında bir yiyecek buldu: “Ey Meryem! Bu sana nereden geliyor?” dedi. O da: “Bu, Allah tarafından; şüphe yok ki, Allah dilediğini hesabsız olarak rızıklandırır.” dedi. (Âl-i imrân 37)

Hazreti Meryem, Beytül Makdis’de gece-gündüz hep ibâdetle meşgûl olurdu. O kadar çok ibâdet ederdi ki, ibâdeti İsrâiloğulları arasında darb-ı mesel hâline gelmişti.

Hazreti Meryem’in faziletleri

Meryem (r.anhâ) gece-gündüz hep ibâdetle meşgûl olurdu. O kadar çok ibâdet ederdi ki, ibâdeti Benî İsrail arasında darb-ı mesel hâline geldi. Hâli ve hareketi, yaşayışı pek güzel idi. Allahü teâlâ ona bir çok kerametler, güzel hal-ler ihsan etmiş idi. Kerîm

hâllerden, şerefli muamelelerden yâni keramet cinsinden onda görünen şeyler, harikulade hâller meşhur olup yayıldı.

Ayet-i kerîmelerde meâlen buyruldu ki: “Habîbim! Meryem’i de) **yâd eyle ki, o, ırzını** (bir kal’a gibi) **haramdan korumuştun...**” (Enbiyâ sûresi: 91)

“(Allahü teâlâ, îmân edenlere Fir’avn’ın hanımı Asiye binti Müzâhim’i bir misâl yaptığı gibi) **İmrân’ın kızı Meryem’i de bir misâl yaptı ki, o ırzını, bir kal’a gibi korumuş, pek sağlam bir şekilde muhafaza etmişti.**” (Tahrîm sûresi: 12)

“**Yâd eyle şu vakti ki; melekler** (yâni Cebrail aleyhisselâm, Hazreti Meryem’e şifahen) **şöyle demişti: “Ey Meryem! Muhakkak ki Allahü teâlâ** (çok ibâdet etmenle ve tertemiz olmanla) **seni seçti ve seni** (kötü hasletlerden ve kabîh, çirkin âdetlerden) **pak etti. Ve seni âlemdeki** (za-

manındaki) **bütün kadınlara mümtaz kıldı,** (Hazreti Meryem, Allahü teâlânın pek çok lütuf ve ihsanına kavuştu. Allahü teâlâ bunu beyân buyurduktan sonra, bu nimetlere şükür olarak ibâdet ve tâatını arttırmasını ona vâcib kıldı ve buyurdu ki:)

Ey Meryem! (Şükür için) **Rabbın teâlâ hazretlerine tâate devam eyle!** (Veya O’na şükür için namazında kıyamını uzun eyle!) **Rabbine secde eyle! Rükû edenlerle beraber rükû eyle** (namaz kılanlarla namaz kıl).” (Al-i imrân sûresi: 42-43)

Bu emirden sonra Hazreti Meryem’in ibâdet ve tâate devamı daha çok arttı. İmâm-ı Evzâî (r.aleyh) buyurdu ki: “Vaktâ ki Meryem (r.anhâ) bununla emrolundu, namazda çok durmaktan, çok namaz kılmaktan ayakları şişti...”

Hazreti Meryem, o zamanda bulunan bütün ka-

İSA ALEYHİSSELÂM

dınların en faziletlisi idi. Nitekim Buhârîde Hazreti Ali'nin rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfde, Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem ; “**Îmrân kızı Meryem, zamanında dünyâda bulunan bütün kadınların hayırlısıdır. Bu Ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hadîce'dir (r.anhümâ)**” bu yurmuşlardır.

Hazreti Meryem'in Hazreti İsa'ya müjdelenmesi

Hazreti Meryem, on beş yaşındayken Yûsuf-i Neccâr adında biriyle nişanlanmıştı, fakat onunla evlenmedi. Allahü teâlâ kendisine babasız olarak bir çocuk vereceğini müjdedi. Bu hususta Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

“**Melekler:** “Ey Meryem! Allah kendinden bir kelimeyle (bir emirle yaratılacak çocuğu) sana müjdeliyor, ismi Meryem'in

oğlu Mesih-İsâ'dır. Dünyâda da, âhirette de şânı yücedir, hem de Allaha yakın olanlardan...” **demişlerdi.** **Meryem:** “Ey Rabbim! Bana bir insan dokunmamışken nasıl benim bir çocuğum olabilir?” **dedi. Allahü teâlâ şöyle buyurdu:** “Doğrudur, sana bir kimse dokunmamıştır, fakat Allahü teâlâ dilediğini yaratır ve O, bir şeyi murâd edince ona sâdece “ol” der, o hemen oluverir.” (Âl-i İmrân: 45-47)

Hazreti Meryem, Allahü teâlânın dilemesiyle hâmile kaldı. Bundan bir müddet sonra normal hâmilelik hâlleri görülmeye başladı. Yahûdî kavmi hâmile olduğunu anlayınca, ona iftirâ etmeye başladılar.

Yûsuf-i Neccâr onun hâmile olduğunu görünce, adetâ ne olduğunu şaşırıldı. Bunu nasıl yorumlayacağını bilemedi. Onun iffet, haya ve edebinin ne derece kemâlde olduğunu biliyor, yanlış bir iş yap-

masına asla ihtimâl vermiyordu. Fakat Hazreti Meryem hâmile idi ve bunun, zahirde bir tek îzâhı vardı, o da, bir erkeğe yakın olması... Bu durum karşısında ne yapacağını, nasıl tavır alacağını bilemiyor, fakat mes'eleyi çözemediği için de adetâ aklını kaçırarak gibi oluyordu. Nihayet bir yolunu bulup, Hz. Meryem'e dedi ki:

-Ben sende çok garib bir hâl görüyorum. Bu mes'eleyi saklayıp, kendimle mezara götürmeyi yâni ölünceye kadar hiç kimseye bahsetmemeyi istediysem de muvaffak olamadım.

Hazreti Meryem ona;

-Söylemek istediğini söyle, dedi.

-Bana söyler misin? Hiç tohum ekmeden ekin biter mi?

-Evet biter.

-Peki yağmur yağmadan ağaç yetiştiği olur mu?

-Evet olur.

-Erkek olmadan çocuk meydana gelir mi? Babasız olarak çocuk doğar mı?

Bunun üzerine Hazreti Meryem, şöyle dedi:

-Evet doğar. Allahü teâlâ tohumu ilk yarattığında, tohumdan mı yarattı? Elbette tohumsuz yarattı. Bunu biliyor musun? Allahü teâlâ, ağacı ilk yarattığında yağmur ile mi yarattı? Elbette yağmursuz yarattı. O, yağmuru da, suyu da, ağacı da, tohumu da kendi ilâhî kudretiyle ve sâdece "Ol" emri ile yarattı. (Yine ezeli takdîri ile bu âlemde her şeyin sebepler ile meydana gelmesini dilediğinden, meselâ yağmuru, ağacın yetişmesi için bir sebep kıldı. Böyle sebepler olmadan da elbette yaratır. Fakat yine O, hâdiselerin sebepler ile vuku bulmasını dilediği için, hâdiseler, sebepler ile cereyan etmektedir. Meselâ; ateşi yakmaya, bıça-

İSA ALEYHİSSELÂM

ğı kesmeye sebep kılmıştır. Fakat dilerse bunlarda te'sir halketmez. Meselâ; ateşin, İbrahim aleyhisselâmı yakmaması, bıçağın, Hazreti İsmail'i kesmemesi böyledir.) Yoksa sen, tohum ile yağmur sebepleri olmazsa, Allahü teâlâ ekin ile ağaç yetiştiremeyeceğini mi zannediyorsun?

Hazreti Meryem'in bu sözlerine karşı Yûsuf-i Neccâr;

-Hayır öyle bir şey demiyorum. Bilakis Allahü teâlâ dilediği her şeyi yapmaya kadirdir. Mutlak kudret sahibi yalnız O'dur. Bir şeyin olmasını dileyince yalnız "Ol" emrini verir. O şey de hemen oluverir diyorum, dedi. Hazreti Meryem;

-Peki sen Allahü teâlânın Hazreti Âdem'i ve Hazreti Havva'yı da anasız ve babasız olarak yarattığını bilmiyor musun? deyince, o;

-Evet biliyorum, dedi.

Bu konuşmalardan, Hazreti Meryem'in-hâşâyınlı bir iş işlemediğini, bu hamileliğin, Hak teâlânın takdîri ve kudretiyle, bir erkekle temas olmadan meydana geldiğini iyice anlayan Yûsuf-i Neccâr, artık bu hususta daha fazla soru sormanın, fikir yürütmenin ve çeşitli zanlarda bulunmanın yersiz olduğunu düşündü ve yanlış karar vermekten kaçındı.

İsrailoğulları arasında yapılan dedikodulardan çok üzülen Hazreti Meryem, doğumu yaklaşınca, insanlardan uzak olan, Kudüs'ün 10 km güneyindeki Beyt-i Lahm adı verilen kasabaya çekildi.

Hazreti İsa'nın beşikte konuşması

Hazreti Meryem, doğumun ilk alâmetleri belirlediği sırada bulunduğu yerin bahçesinde yürürken, kurumuş bir hurma ağacının altına geldi. Doğum sancı-

ları şiddetlendiğinden bu ağaca yaslandı. Yaslandığı kuru hurma ağacı yeşillendi. Mevsim kış olduğu hâlde meyve verdi. Ayağının altında küçük bir su kanalı akmaya başladı. Bu hâl, Hazreti Meryem’i tesellî etti. Nihâyet, yaslandığı kuru hurma ağacının altında Hazreti İsâ dünyâya geldi. İsâ aleyhisselâm doğduğu zaman, doğudaki ve batıdaki bütün putlar yıkılıp, yere döküldü. Şeytanlar bu duruma şaştilar. Nihâyet büyükleri olan İblîs, onlara İsâ aleyhisselâmın dünyâyaya geldiğini haber verdi. O doğunca gökte büyük bir yıldız göründü.

Hazreti Meryem, insanların kendisine ağır ithamlarda bulunarak iftirâ yapacaklarından iyice endişelenmeye başlamıştı. Bu sırada kendisine ilhâm edildiği Kur’ân-ı kerîmde meâlen şu şekilde bildirilmektedir:

“(Cebrâil, yüksek bir yerde bulunan) **Meryem’e aşağı tarafından şöyle ça-**

ğırđı: “Sakin üzülme, Rabbin senin alt yanında bir su arkı yarattı. Hurmanın da dalını kendine doğru silkele, üzerine devşirilmiş tâze hurmalar dökülsün. Artık ye, iç, gözün aydın olsun. Eğer insanlardan birini görürsen Ben Rahmana, Allaha bir oruç (susmak) adadım. Onun için bugün hiç kimseye aslâ söz söylemeyeceğim.” **de.** (Meryem: 24-26).

Hazreti Meryem’in Beyt-i Lahm’de olduğunu ve çocuk doğurduğunu öğrenen Yahûdîler, toplanıp Beyt-i Lahm’e gittiler. Hazreti Meryem, onların geldiğini öğrenince, kucağında çocuğuyla berâber onların yanına gitti. Onu kucağında bir çocukla gören İsrâiloğulları, hakâret etmeye başladılar.

- Ey Meryem! Sen çok cirkin bir iş yaptın. Hâlbuki sen çok temiz bir âileye mensupsun, dediklerinde; Hazreti Meryem onların kaba sözlerine karşı hiç

İSA ALEYHİSSELÂM

ses çıkarmadan parmağıyla "Buna sorun" manasında yeni doğan çocuğa işaret etti. Onun bu hareketini görenler çıkışarak;

- Biz beşikteki çocukla nasıl konuşuruz. O çocuk bize cevap veremez, dediler.

Bu sırada kundaktaki çocuk (İsâ aleyhisselâm) annesinin işâretiyle dile geldi ve hârikulâde olarak konuşmaya başladı.

- **Ey câhiller! Benim yüksek şânıma taarruz etmeyiniz ve annemi ayıplamayınız. Muhakkak ki ben, Allahü teâlânın kulumum. O, bana kitap verip, beni peygamber kılacaktır. Her nerede olsam beni mübârek kıldı ve hayatta olduğum müddetçe namaz kılmamı ve zekât vermemi emretti. Beni anne hürmetkâr kıldı. Doğduğum günde, öleceğim günde ve diri olarak kabrimden kaldırılacağım günde selâm benim üzerimedir,** dedi

İsrâiloğulları beşikteki çocuğun şehâdeti üzerine şaşırıp kaldılar, fakat dedikodu yapmaktan ve iftirâlardan da vazgeçemediler.

Hazreti Îsâ'nın doğduğu sırada Filistin'deki Yahûdî Kralı, çocukları öldürtüyordu. Hazreti Meryem, oğlu Îsâ aleyhisselâmı alıp, Mısır'a gitti. Hazreti Îsâ, on iki yaşına ulaşınca kadar orada ikâmet ettiler. Bu küçük yaşta, kendisinden fevkalâde hâller zahir oldu. Bunlardan biri şu idi:

Evinde kaldıkları ağanın bir şeyi kaybolmuştu. Bu evde, fakirler, zayıflar, düşkünler muhtaçlar kalırdı. Ağa, kaybolan bu malı, parayı kimin aldığını anlamadı. Hazreti Meryem'e bu hâdise çok ağır geldi. Orada kalan diğer insanlar da çok üzüldü. Ev sahibinin canı çok sıkılmıştı. Bu işi siz yaptınız diyerek oradakileri azarlardı. Îsâ aleyhisselâm bu hâli görünce, duruma müdâhale etti. O sırada orada biri kör, biri

kötürüm iki kişi vardı. Hazreti İsa, kör adama seslenip;

- Hadi, şu kötürümü al ve ayağa kalk, dedi.

-Ben bunu yapamam, diye cevap verince;

-Hadi, hadi. Evin şurasındaki delikten, ikiniz parayı alırken yaptığın gibi yap, buyurdu. O böyle deyince, körle kötürüm onu tasdik ettiler ve aldıkları parayı getirdiler.

İsa aleyhisselâm, insanların gözünde büyüdü. Hâlbuki yaşı daha pek küçük idi.

Hazreti Meryem, oğlu Hazreti İsa ile birlikte Kudüs'e gelip, Nâsıra kasabasına yerleştiler.

Hazreti İsa'nın peygamberliği

İsa aleyhisselam ve anesi, Nasıra köyüne yerleştikten sonra uzun müddet burada kaldılar. Hazreti İsa otuz yaşına girince,

burada, Hak teâlâ tarafından peygamber olduğu bildirildi. Bulunduğu Nasıra şehrine nisbetle, Hazreti İsa'ya tabi olanlara Nasrani denilmiştir.

Peygamber olduğu kendisine bildirilince hemen tebliğ başlandı. İnsanların imana gelmelerini, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını öğreterek, ona göre amel etmelerini ve isyanda bulunmamalarını istedi. İsa aleyhisselam tebliğ vazifesine devam ederken bir çok kimse küfürde direterek söylenilenleri kabul etmiyordu.

İsa aleyhisselamın daveti üç safhada olmuştur. O ilk önce kendisinin Allahü teâlâ tarafından İsrailoğullarına peygamber gönderildiğini ve Rabbinden bir hikmet ile geldiğini bildirdi. Kendisine iman etmelerini söyledi. İnsanlara Allahü teâlâdan korkmalarını, peygamber olduğu için kendine tabi olmalarını ve itaat etmelerini emretti.

İSA ALEYHİSSELÂM

Bütün peygamberlere yaptıkları gibi insanlar ondan da, peygamberliğine delil olarak mûcizeler istediler. Umûmiyetle, kabul etmeye yanaşmayan insanlar, inadlarına bir sebep bulmak isterlerdi. Bu yüzden mûcize göster derlerdi. Güya peygamber olduğunu söyleyen zat, mûcize olacak fevkalade bir şey gösteremeyecek, onlar da inanmamalarının bahanesini bulmuş olacaktı. Bazıları da, hakikaten samimi kalb ile, o zatın peygamber olduğunu anlamak için mûcize ister ve mûcizeyi görünce de derhal kabul ve tasdik ederdi.

İşte, bütün peygamberler gibi, İsa aleyhisselam da bütün bu istekler karşısında pek çok mûcizeler gösterdi. Böylece şüphe ve tereddüde mahal bırakmadı.

Hazret-i İsa, davetinin ikinci safhasında, kendinden önce, Benî israil peygamberlerinin ilki olan Musa aleyhisselama gönderi-

len Tevrât'ın ve hükümlerinin bozulmamış aslı şeklini tasdik edici olduğunu bildirdi. Bununla beraber, Hak teâlânın, kendisine yeni bir din verdiğini ve İncil kitabını indirdiğini söyledi. Böylece Tevrât'ta bulunan bazı hükümlerin değiştirildiğini açıkladı.

Bilindiği gibi, Tevrât'ı tasdik demek, onun ilahi kitaplardan olduğunu kabul etmek demektir. İsa aleyhisselama hatta bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselama bildirilen dinlerde, ibadetlere ve muamelata aid bazı hükümlerde değişiklikler bulunması onun ilahi bir kitab olduğunu tasdike mani değildir. Nitekim şimdi bütün mü'minler, Tevrât ve diğer ilahi kitapların hak olduklarına inanmakta, fakat bugün Kur'an-ı kerim hariç diğerlerinin tahrif edilip, değiştirilmiş olduğunu bilmektedirler. Yine bütün ilahi kitaplarda, Allahü teâlâ tarafından

İSA ALEYHİSSELÂM

peygamberler vasıtası ile bildirilen iman, itikad hususları hep aynı olup, hiç değişmemiştir. Bütün peygamberler ümmetlerine aynı imanı bildirmişler, hep aynı şeylere inanmayı emretmişlerdir. Çeşitli zamanlarda gönderilen ilahi dinlerde olan değişiklikler, hep ibadetlerde, kalb ve beden ile yapılması ve sakınılması icabeden hususlarda olmuştur. İmana aid hususlar değişmemiştir.

İsa aleyhisselam da kavmine, kendinden önce gönderilmiş olan Tevrât'ı tasdik ettiğini bildiriyor ve şöyle diyordu:

- **Size hem benden önce nazil olan Tevrât'ı tasdik edici olarak, hem de üzerinize haram kılınmış olan şeylerin bazısını Hak teâlânın sizlere mübah ettiğini bildirmek için geldim ve sizlere Rabbinizden, peygamberliğimi tasdik edici İncil'i getirdim. O halde artık Allahü teâlâdan korkun ve sizi**

O'na davet ettiğim şeyde bana itaat edin.

İsa aleyhisselam aynı zamanda kavmine âhir zaman peygamberi olan Muhammed aleyhisselamı da haber veriyor ve şöyle diyordu:

- **Ey İsrailoğulları! Ben size Allahü teâlânın peygamberiyim. Benden evvel Musa'ya nazil olan Tevrât'ı tasdik edici ve benden sonra gelecek Ahmed (Muhammed aleyhisselam) ismindeki peygamberin müjdecisiyim.**

İsa aleyhisselam davetinin üçüncü safhasında, kendilerine peygamber olarak geldiği İsrailoğullarını tevhide, ancak ve sadece Allahü teâlâyâ inanmaya, sırf O'na iman etmeye davet etti ve İsrailoğullarına şöyle dedi:

- **Şüphe yok ki, Allahü teâlâ benim de Rabbidir, sizin de Rabbinizdir. Öyle ise O'na ibadet edin. İşte dosdoğru yol budur. Ey İs-**

İSA ALEYHİSSELÂM

**railoğulları! Benim de Rab-
bim, sizin de Rabbiniz olan
Allahü teâlâyâ ibadet edi-
niz. Benim ilah olduğum
şekilde bir itikadda bulun-
mayın. Zira ilah olmakla
benim münasebetim yok-
tur. Çünkü ben de sizin gibi
bir beşerim. Her kim Alla-
hü teâlâyâ şirk, ortak ko-
şarsa, muhakkak ki, Allahü
teâlâ ona Cenneti haram
etmiştir. Onun meskeni,
varıp kalacağı yer Cehen-
nem'dir. Şirkle kendi nefis-
lerine zulmedenlere, kendi-
lerini Cehennem'den kur-
tarma hususunda yardım
edecek hiç kimse yoktur.**

İsa aleyhisselam böyle söylemekle onlara, hem hak olan doğru itikadı bildirip tarif etti, hem de şirk ve başka sebeplerle kendilerine zulmedenlere asla yardımcı bulunmayacağını bildirdi.

İsa aleyhisselam, İsrailoğullarının imana gelmeleri ve hidayete kavuşmaları için ne kadar davet ve tebliğde bulundu ise de,

pek az kişi inandı. Üstelik onun, davette ısrarı çoğalıp devam ettikçe, İsrailoğullarının bunu kabul etmemek hususundaki inad ve ısrarları da artıyordu. Gün geçtikçe biraz daha hırçınlaşıyorlar, bu daveti kabul etmemelerinin yanında, onun, tebliğe devam etmesine de dayanmıyorlardı. Bir de, onu, bu vazifeden alıkoymaya çalışmak için fevkalade gayret sarfediyorlardı.

Nihayet Benî İsrail işi daha da ileri götürüp Hazreti İsa'yı öldürmeye teşebbüs ettiler. Bunun üzerine Hazreti İsa, kendisine imân edenler arasından seçtiği on iki mü'mine, (havâîlere);

- Allahü teâlânın dinine hizmette ve onu muhafaza edip korumada kim bana yardımcı olacak? bu yurdu. Havâîlerin hepsi birden dediler ki:

- Bizler, Allahü teâlânın dinine yardımcılarız. Biz-

ler, Hak teâlâ hazretlerine inanıp, imân ettik. Bütün varlığımızla, her şeyimizle Allahü teâlânın dinine yardım edeceğiz, bu yola destek olacağız. Allahü teâlânın dininin yardımcıları olmamız elbette lazımdır. Çünkü biz, Allahü teâlâyâ imân ettik. O'na imân ise; O'nun dinine yardımcı olmayı, O'nun sevdiklerini himaye ve müdâfaa etmeyi, Allahü teâlânın dininin düşmanları ile de muharebe etmeyi icabettirir.

Sen şâhid ol ki bizler sana tam bağlı gerçek îman edenlerdeniz. Yani biz, sana yardım hususunda bizden istediğine boyun eğici, seni himâyeye ve müdâfaa edicileriz. Bu hususta Allahü teâlânın emrine teslim olucularız. Peygamberlerin kavimlerinin lehinde ve aleyhinde şahidlik edecekleri o kıyâmet gününde, bizim mümin olduğumuza şahidlik eyle.

Havarilerin bu sözleri, dinlerinin hak olduğunu ve her peygamberin bildirdiği aynı iman esasları olduğunu ikrar ettiklerini ifade etmektedir. Bundan sonra da Havârîler, Hak teâlâyâ yönelerek;

- Ey Rabbimiz! Tarafından, katından bize ne inzal etmiş, göndermiş isen, biz onların hepsine imân ettik. Artık bizi, birliğini ve peygamberlerinin hak olduğunu tasdik eden, emrine uyup, nehyettiklerinden sakınanlarla ismimizi onların isimleri ile beraber yaz. İkrâm ettiğin şeylerde bizi de onların arasına kat, diye yalvarıp ilticada bulundular.

Böyle söyleyen bu müminlere "Allahü teâlânın dininin yardımcıları" mânâsına "Ensârullah" demiştir. Bu halis mü'minler "Havârîler" adı ile de anılmışlar ve daha çok bu isimle tanınmışlar, âyet-i kerimelerde de bu isimle zikrolunmuşlardır.

İSA ALEYHİSSELÂM

Havariler

Havârîler: İsa aleyhisselamın kendisinden sonra **İseviliği** dünyaya yaymak için, eshabı arasından seçtiği on iki mü'min zattır. Bunların isimleri şöyledir.

1- Petrus veya Pierre: Asıl isminin, Şem'ûn, Simon veya Sim'ân olduğu da bildirilmiştir.

2- Anderas: Petrus'un kardeşidir. Buna Andre de denir.

3- Yuhannâ: Yahyâ demektir. Buna, Johannes, Jean ve Jani de denir. Ortodokslar Juvan, İngilizler John, Ermeniler de Ohannes demektedirler.

4- Büyük Ya'kûb: İngilizler buna James, Fransızlar ise Jacque derler. Yuhannâ'nın kardeşidir.

5- Filip.

6- Toma yahut Thomas.

7- Bartelemi veya Bartolome.

8- Matthias veya Mat-

hias: Bilindiği gibi, Yudas İshar Yot (Yehûdâ) mü'min iken mürted olmuş yani imândan ayrılmış ve İsa aleyhisselamın bulunduğu yeri Yahudilere haber vermişti. Neticede Yahudilerin gözüne, İsa aleyhisselam şeklinde gösterilmiş, dolayısıyla onlar, Hazreti İsa zannıyla bunu çarmıha germişlerdi. Hazreti İsa da semaya kaldırılmıştı. İşte, dinden çıkarak, mürted olup çarmıha gerilen Yudas'ın yerine, havârîler, Mathias'ı havârî seçtiler.

İsa aleyhisselamdan sekiz sene sonra ondan işittiklerini yazan Mettâ (Matthaus, Mattieu) başka olup havârîlerden değildir.

9- Küçük Ya'kûb veya Jacque.

10- Simon veya Şem'ûn.

11- Yehûdâ veya Yudas: Küçük Ya'kûb'un kardeşidir.

12- Taddeus (Thadda-

us): Luka'nın İncil'inde, havârî olarak bunun yerine Judas Yakobi'nin ismi yazılıdır. Mettâ'nın İncil'inde ise Lebbaus denildiği bildirilmiştir.

İsa aleyhisselamdan gördüklerini ve işittiklerini doğru olarak yazmış olan Barnabas, kendisinin on iki havârîden biri olduğunu bildiriyor. Hıristiyan kitaplarında bunun yerinde Thomas yazılıdır.

Havarilerin nasıl iman ettikleri şöyle anlatılmaktadır:

Hazreti İsa bir yolculukta bunlara uğradığında balık avlarlarken gördü ve;

- **Siz şimdi balıkçılarsınız. Bana tabi olursanız, halkı ebedî hayatta ve sonsuz saâdette tutarsınız, dedi. "Sen kimsin?" diye sorduklarında;**

- **Ben Allahın kulu ve resûlü olan Meryem oğlu İsa'yım, buyurdu.**

Mûcize istediler. Reisleri olan Şem'un balık ağını

gece suya atmış ve boş çıkmıştı. İsa aleyhisselam "**Tekrar sal**" buyurdu. Ağı tekrar saldığında o kadar balık avlandı ki, iki sandalın adamları toplanıp balıkları güçlkle çıkardılar. Sandalları balıkla doldurdular. Sonra hepsi iman ettiler.

Gökten sofraya inmesi

Havârîler, gökten bir sofraya inmesi için, Hazreti İsa'dan duâ etmesini istediler. İsa aleyhisselam onlara; hakîkî imân sahibi iseler, Allahü tealâdan korkmalarını ve böyle şeyler istememelerini bildirdi.

- **Siz Allahü teâlânın kudretinden şüphe mi ediyorsunuz? O'nun gökten bir sofraya indirmeye kâdir olduğu hususunda tereddüdünüz olduğundan mı böyle bir şey istemeye cesaret ediyorsunuz?** diyerek, bu isteklerinin münasib olmadığını anlattı. Daha evvel kendi-

İSA ALEYHİSSELÂM

lerine mucize gösterdiğini, artık Allahdan korkmalarını, fazla ileri gidip hadi aşmamalarını emretti. Havârîler;

- Biz o sofradan yeme-yi, kalbimizin mutmain olmasını, senin bize söylediklerinin doğru olduğunu yakinen bilmek istiyoruz. Maksadımız, Allahü teâlânın lütfuna nail olmak, buna kavuşmakla imânımızın kuvvet bulmasını te'min etmektir. Yoksa bozuk bir maksadımız yoktur, dediler.

Böylece havârîler, bunu istemekteki maksadlarının, Hak teâlânın kudretinde tereddüd ve daha önce gördükleri mucizelere kanâatsizlik olmadığını bildirdiler. Gerçekten maksadları; açlıklarını gidermek, sofranın indiğini bizzat görerek kalben mutmain olup imânlarını kuvvetlendirmek; bir de bizzat gözleriyle gördüklerini orada bulunmayanlara anlatmaktır.

Böylece istek ve niyetlerinde samimi oldukları anlaşılınca, İsa aleyhisselâm gusl edip iki rekat namaz kıldı. Üzerinde eski bir elbise vardı.

Ayakta durdu ve ellerini bağlayarak, başını önüne eğdi. Çok ağlıyordu. Allahü teâlânın lütfuna güvenerek duâ edip yalvardı. Hak teâlâdan, kendilerine bir sofrayı indirmesini, sofranın kendisinin peygamberliğine bir âyet, mucize olmasını, o günün, kendileri ve daha sonra gelenler için bayram, neş'e ve sevinç günü olmasını niyaz etti. Niyazında Hak teâlânın, rızık verenlerin en hayırlısı olduğunu beyan etti.

Hazreti İsa'nın bu mü-nâcâtı üzerine Allahü teâlâ buyurdu ki:

- **Yâ İsa! Ben istenilen sofrayı istenilen şekilde gökten indirmeye mutlak kâdirim, elbette indiririm. Lakin sofrayı geldikten sonra**

nimete nankörlük ve küfreden olursa, böylelerine âlemde hiç bir kimsenin görmediği azabı ederim.

Bundan sonra, insanların gözleri önünde, duman gibi hafif iki bulut arasından kırmızı bir sofranın indi. İsa aleyhisselam ağlıyor, bir taraftan da; "Ey Allahım! Beni şükredenlerden eyle. Yâ Rabbî! Onu rahmet kıl! Cezâ ve azâb kılma" diye yalvarıyordu.

Sofra indiğinde orada bulunan herkes sanki hayretten donakalmıştı. Bereketli sofranın güzel kokusu hazır olanların üzerine misk ve amber gibi yayılıverdi. Sonra İsa aleyhisselam abdestini tazeleyip namaz kıldı. Ümmeti hakkında, bu nimetlere şükretmemeleri halinde çok büyük cezaya uğrayacaklarını düşünerek endişeleniyor ve bu sebeple ağlayıp sızlıyordu. Daha sonra; "Bismillâhi hayr-ur-râzîkîn" yani rızık verenlerin en hayırlısı olan Allahü te-

âlânın ismi ile diyerek sofranın üstünde bulunan örtüyü kaldırdı.

Örtü kaldırılınca, sofranın üzerinde, kendi yağıyla kızarmış ve kebab olmuş bir balık gördüler. Balığın üstünde pul, içinde kılçık yoktu. Baş tarafında tuz ve kuyruk kısmında ise bir kâse içinde sirke ve etrafında çeşit çeşit sebze bulunuyordu. Ayrıca sofrada ayrı ayrı konmuş beş adet ekmek vardı. Ekmeklerden birinin üzerinde zeytin, ikincisinde bal, üçüncüsünde yağ, dördüncüsünde peynir ve beşincisinin üzerinde de kurumuş et vardı.

Havâriilerin reisi Şem'un, Hazreti İsa'ya:

- Bu yemek dünya mı yoksa âhîret yiyeceklerinden midir? diye suâl etti. Bunun üzerine İsa aleyhisselam;

- Hiç birinden değil. Allahü teâlânın, kudretiyle şimdi yarattığı yemektir.

İSA ALEYHİSSELÂM

Yiğın ve Allahü teâlânın nimetlerine şükredin, buyurdu. Havârîler;

- Ey Allahın peygambere-ri! Bu mûcize içinde bir mûcize daha gösterir misiniz? deyince; Hazreti İsa;

- **Ey balık! Kâinâtın Rabbinin izni ile diril!** buyurdu.

Sofradaki balık o anda canlandı. Üzerinde pullar oluştu ve hareket etti. Havârîler endişeye kapıldılar. İsa aleyhisselam onların, mûcize üzerine mûcize istemelerini hoş karşılamadı. Sonra;

- **Korkarım ki, azâb olursunuz**, dedi. Ardında da;

- **Ey balık! Hak teâlânın izni ile eski haline dön**, buyurdu. Balık hemen eski kızarmış halini aldı.

Orada bulunanlar, Hazreti İsa'ya; "Önce siz yiğın" dediler. O ise; "**Hayır kim istediye onlar yesin**" buyurdu. Havârilerde bir korku meydana geldi. İsa aleyhisselam fakir, hasta, cüzzamlı, abraş ve sakatları çağırıp;

- **Allahü teâlânın ihsan ettiği bu rızıktan yiğın! Sizin için âfiyet, başkaları için belâdır**, buyurdu.

Bunlardan erkek ve kadın bin üç yüz kişi yedi. Hepsi doydı. Bereketinden, herkes yiğıp doyduğu halde balık olduğu gibi kalmış, sofrada bir eksilme olmamıştı. İnsanların gözleri önünde bu bereket sofrası tekrar göğe çekildi. Sofranın bereketiyle hastalar şifâ bulup, fakirler

İSA ALEYHİSSELÂM

zengin oldu. Üstelik bunlar ömürleri boyunca hastalık ve yoksulluk da görmediler. Sofradan yemeyenler bu hali görünce üzüldü, pişman oldular.

İsa aleyhisselâmın elçileri

İsa aleyhisselam Nusaybin'de bulunan kibri ve zulmü ile meşhur bir hükümdarı imâna davete me'mur edilince, harekete geçti. Havârilere;

- **Hanginiz bu şehre varıp; "Allahü teâlânın kulu ve resûlü ve kelimesi olan İsa aleyhisselam, size doğru geliyor" diye seslenir,** buyurdu. İçlerinden Ya'kûb;

- Ben gideyim, dedi. İsa aleyhisselam ona;

- **Peki git, ama oradan en önce uzaklaşan sen olacaksın,** buyurdu.

Havari Ya'kub'dan sonra içlerinden Tevmân, izin alıp beraber gittiler. Hazreti İsa, Tevmân'a;

- **Ey Tevmân! Takdir böyledir ki, yakın zamanda senin başına bela gelecek,** buyurdu. Şem'ûn da;

- Yâ Rûhallah! İzin verirsiniz ben de gideyim, ama bir şartım vardır. Eğer dara düşersem ve sizi çağırırsam, nazarınızı, himmet ve yardımınızı eksik etmeyesiniz, deyip, izin aldı.

Üçü beraber o şehre doğru gittiler. Şem'ûn, şehrin dışında durup, yoldaşlarına,

- Siz girin seslenin, zarara uğrarsanız, ben sizi kurtarmaya çalışırım, dedi. Ya'kûb'la Tevmân şehri girdi. Ya'kûb bildirilen şekilde seslendi. Sesi duyunca insanlar onların başlarına toplandı. Allahın birliğine davet ettiler, ancak onlar inanmadılar.

Oranın halkı, daha önce İsa aleyhisselam ile Merzem'i gerçek dışı şekilde işitip, sû-i zan ettiklerinden, -hâşâ- dil uzatıp, lanet ettiler. Elçileri şehrin hakimine

İSA ALEYHİSSELÂM

götürdüler. Şâh, Tevman'a işkence ettirip, zindana attırdı. Şem'ûn bu hali haber alıp şehre girdi. Halini gizledi. Güzel tedbir ve bazı çarelerle hakime yaklaştı. Hususi adamlarından ve nedimlerinden, sohbet arkadaşlarından oldu. Bir gün şehrin hakimine;

- Müsâmahanıza sığınarak Tevmân'dan birkaç şey sormama izin vermenizi isterim, dedi. Şah; "Peki" dedi. Şem'ûn; Tevmân'ı yanına getirtti. Birbirlerini hiç tanımıyor gibi davrandılar. Şem'ûn;

- Ey kişi, senin sözün nedir? dedi. Tevmân;

- İsa aleyhisselam Allahın kulu ve resûlüdür derim, dedi.

- Sözünün doğruluğuna delilin nedir, deyince;

- Her hastalığa ilac olmaktadır, dedi.

- Tabibler de bunu yapabilir, başka delil var mı?

- Evlerinde ne yeyip ne sakladıklarını bildirmektir.

- Kâhinler de bunu yapabilir, başka alamet var mı?

- Çamurdan kuş sûreti yapıp üfleyince, kuşun canlanıp uçması..

- Sihirbazlar da bunu yapabilir, başka alamet var mı?

- Hak teâlânın izni ile ölüleri diriltir.

Tevman'ın bu sözü üzerine Şem'ûn Hakime bakıp;

- Bu büyük iddiadadır. Ölüleri diriltmek, Allahü teâlâyâ ve mûcize olarak peygamberlere mahsusdur, sihirbaz ve yalancılardan işi değildir. Eğer doğru ise, İsa'yı çağırıp soralım. O bunu inkar ederse, bu adama her çeşit azâbı yapalım; yok ölüyü diriltirse ki bu çok zor bir ihtimaldir, o zaman ona imân getirelim, dedi.

Hakim, Şem'ûn'un bu sözlerini hoş karşıladı. Haber gönderdiler. Hazreti İsa geldi. Şem'ûn yine ta-

nımıyor gibi davranıyordu. Uzun uzun suâller sorup, İsa aleyhisselam ikrar ve kabul edince, Şem'ûn;

- Eğer doğru isen, hastaya şifâyı bu sakat adamında deneyelim, dedi. İsa aleyhisselam, çeşitli mucizeler gösterdi. Ölülerini diriltti ve hastaları iyileştirdi. Neticede Hakim ve askerleri, kumandanları bu mucizeleri görüp, Hazreti İsa'nın Allah tarafından peygamber olarak gönderildiğine gönülden inanıp imân getirdiler.

Habib-ün Neccar

İsa aleyhisselam havârîlerinden iki kişiyi, Allahü teâlânın emri ile Antakya'ya göndererek, orada yaşayan ve putlara tapan insanları, imâna davet etmeleri için vazife vermişti. Bu emir üzerine Antakya'ya giden elçiler, halkı Allahü teâlâyâ imâna, tevhide, davet ettiler. Onların bu davetleri, Antakya'yı

idaresi altında bulunduran kral tarafından da duyuldu. Elçileri yanına çağırıp görmek istedi. Elçiler kralın yanına geldiklerinde onlara;

- Siz kimsiniz? dedi. Elçiler;

- Biz İsa aleyhisselamın elçileriyiz, dediler.

- Bu şehre niçin geldiniz, maksadınız nedir?

- Sizi, işitmeyen, görmeyen ve hiç bir şeye kadir olmayan âciz putlara tapmaktan vazgeçip, her şeye kâdir olan ve her şeyi yaratan Allahü teâlâyâ imân ve ibadet etmeye davet için geldik.

- Putlarımızdan başka bir ilâh mı vardır?

- Evet vardır. Seni ve ilâh diye taptığın putları ve her şeyi yaratan Allahü teâlâdır.

Elçilerin bu sözüyle kendilerini imana davet eden elçileri hapsedirdi. Bu hapsedilme hadisesinden sonra, İsa aleyhisse-

İSA ALEYHİSSELÂM

lam, havârîlerinin reisi olan Şem'ûn'u da, Antakya'ya gönderdi. Şem'ûn oraya varıp, kendini tanıtmadan ve dikkat çekmeden, kralın yakınlarıyla yavaş yavaş temas kurdu. Onlarla samimi bir hava içinde görüşüp konuşmaya başladı. Onlar da Şem'ûn'un kral ile temas kurmasını sağladılar. Nihayet Şem'ûn, kralın muhabbetini kazandı. Bundan sonra hapsedilmiş olan elçileri kurtarmak, kralı ve halkı, Allahü teâlâya imâna davet etmek için faaliyete geçti.

Şem'ûn, krala çok tesir ettiğine iyice kanâat getirdikten sonra, maksadını krala açıkladı. Bunun üzerine kral ve krala bağlı olanlardan bir cemâat imân ettiler. Halka da tebliğde bulundular.

- Gerçekten biz, size imânâ davet etmek için gönderilmiş elçileriz. Allahü teâlâyâ imân ediniz, dediler. Fakat halk onları ya-

lanlayıp, imân etmediler. Onlarla mücâdele ettiler.

- Siz de bizim gibi insan-sınız, bizden üstün bir meziyetiniz yoktur. Hem Allahü teâlâ aleme ne vahiy, ne risalet, kısaca hiç bir şey göndermemiştir. Siz yalan söyleyenlerdensiniz, dediler. Elçiler dediler ki:

- Rabbimiz biliyor ki biz, Rabbimizin emriyle, İsa aleyhisselamın sizi imâna davet etmek için gönderdiği elçileriz. Bizim üzerimize düşen vazife apaçık bir tebliğdir.

İsa aleyhisselamın gönderdiği elçiler: **“Bizim üzerimize düşen, apaçık bir tebliğdir”** demektedir, hem kendilerini teselli ediyorlardı. Yani; “Biz size tebliğde bulunmak sûretiyle vazifemizi yaptık. Artık biz bunun mes'uliyetinden, boynumuzdaki bu borçtan kurtulduk” dediler. Hem de Antakya halkını, davetleri üzerinde düşünmeye teşvik ettiler.

Çünkü; **“Bizim üzerimize düşen, apaçık bir tebliğdir”** demek, onların bu tebliğ hakkında ve kendi durumları hakkında düşüncelerini icabettiriyordu. Çünkü bu elçiler, tebliğlerine karşılık onlardan ne bir ücret, ne de bir başkanlık, makam, mevki istiyorlardı. Onların işleri sadece insanları imâna davet ve bunu insanlara anlatmak idi. Bütün bunlar ise akıl sahiplerini, tefekküre, iyi düşünmeye sevkeden sebeplerden idi.

İsa aleyhisselamın elçilerinin davetten vazgeçmemeleri üzerine Antakya ahalisi:

- Doğrusu biz, sizin yüzünüzden uğursuzluğa düştük, yağmursuz kaldık. Eğer bu sözünüzden vazgeçmezseniz muhakkak sizi taşla öldürürüz. Bizden size acıklı bir işkence de dokunur, dediler.

Câhillerin âdeti şöyledir ki, hep nefislerinin arzu

ettiği şeyleri ararlar. Hevâ ve heveslerine uygun görmedikleri şeyi red ve inkar ederler. Hattâ bütün hayırları ve saâdetleri içinde toplayan bir şeyi nefislerinin hevâsına ve bozuk isteklerine uymadığı için kabul etmezler.

İşte bu sebeple, Antakya ahalisi, elçilere; **“Biz sizi sevmiyoruz. Zira siz, bizim arzumuzun tersine bir takım şeyler teklif ediyorsunuz. Bize böyle “imân ediniz” demekten vaz geçin. Eğer bu teklifiniz vazgeçmezseniz, sizi taşla tutarak öldürürüz”** dediler. Nefslerinin hevâsına ve taşkın isteklerine uyan azgın insanların âdeti şöyledir ki; maksadlarına kavuşmak için önce çeşitli hile ve desîselere başvururlar. Böylece, içlerinde bulundurdıkları azgınlığı ve kötülükleri gizlemek isterler.

Eğer böylece maksadlarına ulaşamazlarsa, zora ve tehdide başvururlar. Nitekim putperest Antak-

İSA ALEYHİSSELÂM

yalılar, İsa aleyhisselâmın gönderdiği elçilere karşı bu yola başvurmuşlardır. "Siz bizden acıklı bir işkence dokunur" diyerek, öldürünceye kadar taşıyacaklarını söylemeleri bu sebeptir. Onların bu tehdidine karşı elçiler bir adım bile gerilemediler ve:

- Uğursuzluğunuz beraberinizdedir yani batıl inancınızda ve bozuk amelinizdedir. Size nasihat edilirse bunu uğursuzluk sayacak ve küfrünüzde devam mı edeceksiniz? Doğrusu siz haddi aşmış bir kavimsiniz, dediler.

Antakya ahalişi, kendilerini saâdete kavuşturmak isteyen elçiler ile inatçı bir mücâdeleye girdiler ve aslâ dinlemediler. Neticede onları taşıyarak öldürmeye karar verdiler. Bu kararlarını, daha önce elçilerle görüşüp imân eden, Habîb'ün-Neccâr işitmişti. Şehrin en uzak bir yerinde olan evinden çıkıp, sür'atle koşarak, imân etmeyenle-

rin, elçiler ile mücâdele etmekte oldukları yere geldi. Halka, böyle bir işten vazgeçip, onlara inanmalarını söyledi.

- Ey kavmim! Uyun bu gönderilen elçilere... Uyun sizden hiç bir ücret istemeyen o kimselere... Onlar hıdayet üzeredilerler. Onlara uyunuz ki, tebliğ etmeleri ve sakındırmalarından dolayı, sizden bir ücret istemiyorlar. Onlar sizi dünya ve âhîret hayrına davet etmektedirler. Layık olan şey, onlara ittiba etmeniz, tâbi olmanızdır, dedi. Habîb'ün-Neccâr böyle deyince, putperest halk;

- Yoksa sen, bizim dinimize muhalefet edip, bu elçilerin dinine mi tâbi olursun? Bizim ilâhlarımızı tapmayıp, onların ilâhına mı ibadet ediyorsun? dediler. Habîb'ün Neccâr:

- Bana ne oldu ki, beni yaratan Allahü teâlâyâ ibadet etmeyeyim? Siz öldükten sonra O'na döndü-

rüleceksiniz. Allahü teâlânın huzurunda küfrünüzün, batıl amellerinizin cezasını göreceksiniz. Ben, Allahdan başkasını, putları ilah edinir miyim? Eğer Allahü teâlâ bana bir zarar yapmak dilerse, putların şefaati bana hiç bir fayda vermez ve onlar beni kurtamazlar. Eğer ben, Allahü teâlâdan başkasına ibadet edersem, apaçık bir hüsrân, sapıklık içinde olurum, diye cevap verdi.

Habîb-ün Neccar'ın şehid edilmesi

Habîb-ün Neccâr, kavminin inkâr içinde olduğunu görünce, onlara karşı ifade tarzı çok üstün olan bir hitapla konuştu. Böylece, insanı yoktan yaratmanın Allahü teâlâ olduğunu ve insanın öldükten sonra yeniden dirileceğini, dünyada yaptıklarının hesabını vereceğini anlatmak istedi. İnsanın yaratılmasının bir nimet olduğuna,

bu nimete şükür gerektiğine işaret etti. Bu şükründe, insanın, Allahü teâlâyâ imân ve ibadet etmesi ile olacağını belirtti.

Habîb-ün Neccâr, kavmini ikaz edip, gelen elçileri dinlemelerini ve Allahü teâlâyâ imân etmelerini söyledikten sonra, kendisinin Allahü teâlâyâ imân ettiğini şöyle bildirmiştir:

- Şüphe yok ki ben, sizi de yaratan Allahü teâlâyâ imân ettim. İşte bunu benden duyun. Gelin nasihatlerimi dinleyin.

Habîb-ün Neccâr bu sözleri söyleyince, bunu işiten putperest halk, hep birden hücûm edip, taş tutarak onu şehid ettiler. Habîb-ün Neccâr, şehid edilmek üzere iken de; "Yâ Rabbî! Kavmime hidayet ver" diyerek duâ ediyordu. O şehid edilince, Allahü teâlâ tarafından rûhuna hitaben; "Haydi gir Cennete" buyruldu. Bu

İSA ALEYHİSSELÂM

hususta Yâsîn sûresinin 26 ve 27. âyet-i kerimele-
rinde meâlen buyruldu ki:

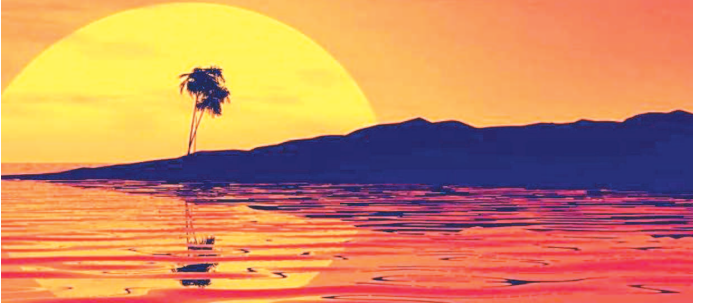
“(Bütün nasihatlerine rağmen kavmi Habîb-ün-Neccâr’ı şehid ettiler. Şehid edilince, Hak teâlâ tarafından onun rûhuna hitabedilerek;) **Haydi gir Cennet’e denildi.** (Onun rûhu) **dedi ki: Ne olurdu, kavmim, Rabbimin beni bağışladığını, Cennet’le ikram edilenlerden kıldığını bilselerdi.** (Böylece küfürden vazgeçip, imân etselerdi ve böyle nimeti kazanmaya rağbet etselerdi.)”

Meşhur ve mûteber tefsirlerde şöyle bildirildi: Habîb-ün Neccâr şehid edilince, rûhuna hitaben; **“Haydi gir Cennet’e”** denildikten sonra o, kavminin kendi halini bilmelerini temenni etti. Böyle bir temennide bulunması, kavminin küfür ve inkâr-dan dönüp tövbe etmelerini, şiddetli kırgınlık zamanında salih kimselerin

yaptıkları gibi yapmalarını, yani düşmanlarına bile acıyıp, merhamet göstermelerini ve bu hususta kendisine benzemelerini teşvik içindir. Nitekim o, kavmi kendisini öldürdükleri esnada bile, onlara acıyıp; “Yâ Rabbî! Kavmi-me hidâyet ver” diye duâ etmiştir.

Allahü teâlâ, imân etmeyen ve Habîb-ün Neccâr’ı şehid eden putperest kavme gadab edip, cezalarını hemen verdi. Cebrâil aleyhisselamın sayhası ile hepsi helak oldu. Kur’ân-ı kerimde meâlen şöyle buyruldu:

“Ondan (Habîb-ün Neccâr’ın kavmi tarafından şehid edilmesinden) **sonra, kavminin üzerine gökten bir ordu indirmedik, indirecek de değildik.** (Helak edilişlerine sebep) **yalnız bir sayha** (Hazreti Cebrâil’in sayhası) **oldu, hemen sönüverdiler, ölüp gittiler.”**

Bu sayha ile helak edilenler, parlak bir ateşe, helak edilmeleri de ateşin sönüşüne benzetilmiştir. Canlı kimse parlak bir ateş gibidir. Canlı kimsede tabii bir hararet vardır. Bu hararet arttığı, çoğaldığı zaman, insandaki gadab ve şehvet halleri de artar. İşte Habîb-ün Neccâr'ın kavminde de gadab ve şehvet halleri pek fazla idi.

İşte Antakya ahali de, gadablarının şiddeti sebebi ile Habîb-ün Neccâr'ı şehid ettiler. Şehvetlerine, nefslerinin hevasına pek ziyade dalmış olduklarından, heva ve heveslerine tabi olarak hak ve doğru sözü dinlemediler. Kendi-

lerine gelen elçiler ve bu elçileri dinleyip, söylediklerini kabul etmelerini söyleyen Habîb-ün Neccâr, onların dünya ve âhîret saâdetine kavuşmalarını istemişti. Fakat ne var ki, nefslerinin isteklerine uymaları ve isyanları sebebiyle helak edildiler ve bir anda sönüp gittiler.

Hazreti İsa'nın göğes çıkarılması

İsa aleyhisselam, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamberdir. İsrailoğulları daha önce kendilerine Musa aleyhisselamın getirdiği hak dine uymakta gevşeklik gösterdiler. Pek çok itirazda bulundular,

İSA ALEYHİSSELÂM

hatta doğru yoldan tamamen ayrıldılar. Musa aleyhisselamdan sonra da nebiler gönderildi. Bu nebiler, İsrailoğullarını Musa aleyhisselamın bildirdiği dine uymaları için uyarıp, tebliğde bulundular. İsrailoğulları bunları dinlemediği gibi, pek çoğunu da şehid ettiler. İsrailoğullarının bütün bu isyanları ve azgınlıkları; bazan zulüm ile öldürülmelerine, bazan da esir edilip zillet içinde yaşamalarına sebep oldu.

İsa aleyhisselama peygamberliği bildirildiği sırada da İsrailoğulları dağınık bir şekilde ve zillet içinde yaşıyorlardı. Hatta kendilerini kurtaracak bir peygamber bekliyorlardı. Bekledikleri bu peygamberin, mücadeleci, tuttuğunu koparan, çok şiddetli, kavgaçı, Yahudileri diğer milletlerin esaretinden kurtaracak olan bir şahsiyet olmasını umuyorlardı. İsa aleyhisselam, onları hidayete kavuşturmak için

gönderilip, vazifelendirilince, İsrailoğulları ona inanmadılar. Onu çok yumuşak buldular.

Kurtarıcı olarak gelen İsa aleyhisselam, dünyada sulh ve selamet hisleri yerleştirmeye, insanları birbirleriyle barıştırmaya çalıştı. Yahudilere, sapık yolda olduklarını ve bundan dönmelerini söyledi. İbadet olarak yaptıkları şeylerin gerçek ibadet olmadığını ve ahlaklarının bozukluğunu bildirdi. Kendisine tabi olmalarını ve sadece gösterdiği yolun doğru olduğunu söyledi.

Yahudilerden bir cemaât, İsa aleyhisselam ve anesi Hazreti Meryem'e dil uzattılar. İsa aleyhisselam bunu duyunca onlar hakkında;

- **Allahım! Sen benim Rabbimsin. Sen beni "Ol" emrin ile yarattın. Bana ve anneme dil uzatanlara lanet eyle,** diye bedduâda bulundu.

İSA ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlâ, onun bu duâsını kabul eyledi. Hazreti İsa'ya ve annesine dil uzatanları maymun ve domuza çevirdi. Bu durumu gören Yahudiler, hadiseyi aralarında görüştüler. Hazreti İsa'yı aramaya başladılar. İsa aleyhisselamın havâfîlerinden biri olan Yehûdâ (Judas), birkaç kuruş karşılığı İsa aleyhisselamın yerini onlara haber verdi. İsa aleyhisselamı yakalamak için Yahudilerle beraber eve girince, Allahü teâlâ, Yehûdâ'yı İsa aleyhisselama benzetti. Yahudiler de, onu İsa aleyhisselam diye yakaladılar. Öldürüp astılar. İsa aleyhisselam da göğe kaldırıldı. Bu sırada 33 yaşında idi.

Hıristiyanlar, İsa aleyhisselamın haça gerilip, orada öldüğüne, fakat sonra dirilip göğe çıktığına, Müslümanlar ise, İsa aleyhisselamın haça gerilmediğine, doğrudan doğruya göğe kaldırıldığına inanırlar.

Yahudiler, İsa aleyhisselama benzetilen şahsı yakalayıp, İsa aleyhisselam diye öldürdükten sonra;

- Eğer bu İsa aleyhisselam ise, bizim arkadaşımız nerede? Şayet, bu bizim arkadaşımız ise, İsa aleyhisselam nerede? dediler. İşte bu, Yahudilerin İsa aleyhisselam hakkında ihtilaflarıdır. Bu hususta şüpheye düştüler. "Yüzü ona benziyor, bedeni o değil" dediler.

Bu hususta, Kur'an-ı kerimde Tevrât'ı değiştiren İsrailoğullarının inkârları ve isyanları sebebiyle lanete uğradıkları meâlen şöyle bildirildi:

"Bu, (onları lanetlememiz) bir de inkârlarından, Meryem'e büyük iftirada bulunmalarında, Allahın resûlü Meryem oğlu İsa'yı; "öldürdük" demelerinden ötürüdür. Yoksa, onu öldürmediler ve haça germediler. Fakat onlara öyle göründü. (Onlardan

İSA ALEYHİSSELÂM

biri İsa (a.s.) şeklinde kendilerine gösterildi ve bu adam öldürüldü.) **Bu hususta ihtilaf edenlerin bilgileri ancak zan etmekten ibarettir.” Onu asmadılar, onu öldürmediler. Bilakis, Allahü teâlâ, onu kendi katına yükseltti. Allahü teâlâ her şeye kadirdir, hakimdir.”** (Nîsâ: 157,158)

İsa aleyhisselamın diri olarak göğe çıkarılması hususunda, Âl-i İmrân sûresinde de şöyle buyrulmaktadır:

“Yahudiler (İsa aleyhisselamı öldürmek için) hileye saptılar. Allah da (İsa aleyhisselamı göğe kaldırmak ve hilekârlardan birini İsa aleyhisselam gibi gösterip, yine kendilerine öldürtmek sûretiyle onlara) mukabele etti, ceza verdi. Allahü teâlâ hile yapanlara, umulmayan yerden ceza vermeye onlardan daha kadirdir. O zaman Allahü teâlâ buyurdu ki: “Yâ İsa! Muhakkak ben, seni yerden (en mü-

kemmel şekilde) **alıp meleklerin makamına yükselteceğim. Seni (ecelin bitince) öldürecek olan benim. Seni (sana kasteden) kafirlerin arasından çıkaracağım, onların şerlerinden kurtaracağım. Senin dinine tabi olanların, kıyamet gününe kadar küfredenlerin (âhırette) dönüşü de yalnız banadır. O vakit aranızda, ihtilaf ettiğiniz şeyde hükmü ben vereceğim.**

O kâfirlere gelince, ben onları dünyada da âhırette de en şiddetli bir azâbla cezalandıracağım. Ve onları azâbdan kurtarmak için hiçbir yardımcılarını yoktur. Fakat imân edip, salih amel işleyenlere gelince, Allah onların hayır amellerinin sevabını noksansız olarak verecektir. Allah zâlimleri sevmez” (Âl-i İmrân: 54-57)

“Onu kesinlikle öldürmediler; tersine Allah onu kendisine yükseltti.” ayeti Hazreti. İsa'nın yukarı kal-

dırılması anlamına gelmektedir. Zira bu ayette yükseltmek ve yukarı kaldırmak kelimesi (**Rafea**) kullanılmaktadır. Yükseltmek ve yukarı kaldırmak kelimesi bir şeyi aşağıdan yukarıya nakletmek anlamına gelir. Bazıları buradaki yüksetmeyi mecazi anlamına alarak; manevi makam ve derecesi yükseltildi, olarak tefsir etmektedirler... Halbuki bir kelimenin mecaza hamledilmesi için gerçek manasının imkan dahilinde olmaması gerekir. Kelimede gerçek mananın kastedilmesine engel teşkil eden bir karine olduğu zaman bu takdirde mecaz anlamı alınır. Halbuki burada manevi makamın kastedildiğine işaret eden bir karine ve alamet yoktur. Bu durumda kelimenin gerçek manası olan yukarı kaldırmak, yükseltmek anlamı kesinlik kazanır...

Ayette belirtilen “**yukarı kaldırmak ve yükseltmek**” anlamını mecaz olarak dü-

şünüp, manevi derecesinin ve makamının yükseltildiği tarzında tefsir etmek ayetlerin akışıyla uyumlu değildir. Yani bunun zikredileceği yer bu ayet olamaz... Zira ayetlerin ele aldığı konu bu mesele değildir. Diğer yandan büyük peygamberlerin (ülül’-azm) hepsi de üstün makama ermiş re-sullerdir.

(Allah onu yükseltti...) cümlesine (**kendisine**) kelimesini ilave etmek suretiyle, Hazreti. İsa’nın yükseltilmesi için bir varış yeri (münteha) zikredilmesi, mecaz ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Çünkü yükseltme için bir varış yerinin tayin edilmesi, manevi mevkinin kastedilmesini anlamaya uygun değildir. Zira anlam bu olsaydı, o takdirde “Allah onu yükseltti...” denirdi. Fakat ayet: “**Allah onu kendisine yükseltti...**” demektedir. Kendisine yükseltilmesi tabii ki semaya, meleklerin mekanına kaldırması anlamındadır.

İSA ALEYHİSSELÂM

Manevi derecesinin yükseltilmesi sadece Hazreti İsa Mesih'e has bir durum değildir. Ki Allahü teala onu burada Hazreti İsa'ya bir ih-san ve iyilik olarak zikretsin. Tersine bütün peygamberler buna dahildir. Hatta salih ve iyi kimseler bile bu duruma girerler...

Burada ayete "**Allah onun ruhunu yükseltti...**" anlamı vermekte doğru olarak gözükmektedir. Zira bu durumda sadece Hazreti İsa Mesihe mahsus bir durum değildir. Bütün peygamberler ve salihlerin ruhu Allaha yükselir... O halde burada yükselen hem ruhu ve hem de bedeniyle beraber onun şahsıdır. Zaten hiçbir müfessir ayetteki yükseltmeyi manevi makamın yükseltilmesi veya sadece ruhunun yükselmesi olarak tefsir etmemiştir. Zira bu ayette mecaz olmayıp ilk akla gelen anlamla bir şahsın ruhuyla ve bedeniyle semaya kaldırılması pek açıktır...

Hazreti İsa'nın nüzulunu inkar edenler, **Teveffi** kelimesinin vefat ve öldürmek manasına geldiğini, dolayısıyla onun ölmüş olduğunu ileri sürmekte... Al-i İmrân sûresinin 55. âyet-i kerîmesinde geçen "**müteveffike**" lâfzı sıfat olup, seni öldüreceğim mânâsına değildir. Teveffi kelimesi başka manalara da gelmektedir. Bunlardan biri de "kabzetmek ve almaktır". Mecaz olarak canını almak, öldürmek anlamına da gelir. Zemaşşeri'nin "**Esasu'l-Belağa**" adı sözlüğünden anlaşılan budur. O halde ayetin anlamı: **Seni yerden alacağım ve kendime, semama kaldıracığım**, şeklindedir.

Teveffi Kelimesinin "Almak, Kabzetmek" anlamına Gelişine Kur'an-ı kerimde bir çok misal vardır. Bazıları şunlardır:

Allah, ölümleri anında canları alır (teveffi ettirir); **ölmeyenleri ise uykularında alır** (teveffi ettirir...) Zümer :42 :

“Geceleyin sizleri teveffi ettiren ve gündüzün neler yaptığınızı bilen O’dur.” (Enam: 60)

Yukardaki her iki ayette de geceleyin uykuda ruhların bir çeşit alınmasına (uyku haline) **teveffi** denilmiştir. Açık ki bu ayetlerde teveffi, ölüm anlamına gelmemektedir. İşte bunlar gibi Hazreti İsa hakkındaki ayette geçen teveffi de ölüm anlamında değildir...

Bir Hıristiyan papazın hazırlamış olduğu ve Beyrut’ta katolik matbaasında basılan Arapça “El-Mün-cid” lügat kitabında “teveffâ” kelimesine; “Hakkını tam olarak almak” mânâsı verilmiştir. Şânına lâ-yık olanı vermek demektir. Öldürmek mânâsına mecazen kullanılmaktadır. Yâni bu âyet-i kerîmenin meali; **“Ben, senin şânına lâyık olanı yaparım, meleklerin makamına yükseltirim”** demektir. Allahü teâlâ dilerse yükseltir. Allahü teâlâ, İsa aleyhisselâ-

mı yükseltmeyi dilemiş ve yükseltmiştir. Yahudiler tarafından öldürülmesini dilememiş ve çarmıha başkasını gerdirmiş, Hazreti. İsa’yı öldürtmemiştir. Bunun için bâzı tefsîr âlimleri “teveffi” kelimesine “almak” mânâsını verip; **“Yahudilerin katlinden hıfz etmek için, yerden seni kamilen alır kabzederim”** meali ile te’vîl etmişlerdir.

“Kurtubî tefsîri”nde bu âyet-i kerîme tefsîr edilirken şöyle buyrulmuştur: “Dahhâk ve Ferrâ; **“Ben seni yerden** (en mükemmel şekilde) **alıp...**” mealiindeki âyet-i kerîmede **“teveffi”** kelimesi ile **“râfi”** “yâni yükseltmek” kelimesi arasında takdim te’hir vardır. Çünkü bu iki kelime arasındaki “vav”, tertîbi gerektirmez. Takdim te’hir göre mânâ şöyledir: **“Seni, imân etmeyip küf-redenlerin arasından, tertemiz olarak kurtarıp meleklerin makamına yükselteceğim. Yeryüzüne in-**

İSA ALEYHİSSELÂM

dirilmenden sonra da (ecelin gelince) **vefat etti-receğim."**

Bu hususda Hasen-i Basrî hazretleri ve İbn-i Cüreyc şöyle buyurmuşlardır; "Teveffin mânâsı, **"Seni ölmeden yeryüzünden alıp semâya yükseltirim"** demektir. Nitekim Arapça'da; "Falan kimse-den malımı teveffî ettim" demek, malımı aldım demektir. Bu bakımdan "teveffî" kelimesi öldürmek mânâsına değil, almak manasınadır..." İbn-i Zeyd de; "Teveffî, kabz yâni almak manasınadır. Teveffî ve yükseltme birlikte olmuştur. İsa aleyhisselâm ölmemiştir, diridir" buyurdu.

Rebî' bin Enes de; "Teveffî, uyku ölümüdür yâni uyumak, uyutmak manasınadır" buyurmuştur. Bu hususda sahih olan kavi, Hasen-i Basrî'nin ve İbn-i Zeyd'in buyurdıkları gibi olup, şöyledir: "Allahü teâlâ İsa aleyhisselâmı diri olarak göğe kaldırmıştır.

Göğe çıkarılırken vefat ettirilmemiş ve uyutulmamıştır. Bu kavi, Taberî'nin tercihidir."

Yehûda haça gerildi

İsa aleyhisselâmın göğe çıkarılması şöyle olmuştur:

Yahudilerin Hazreti İsa'yı öldürmeye teşebbüsleri üzerine, Cebrâil aleyhisselâm İsa aleyhisselâma çatı penceresi olan bir eve girmesini söyledi. İsa aleyhisselâm böyle bir eve girince, Cebrâil aleyhisselâm onu bu evden göğe çıkardı. Yehûda, İsa aleyhisselâmın şeklinde gösterildi. İsa aleyhisselâm diye o yakalandı ve haça gerildi.

Orada hazır bulunanlar üç fırkaya (gruba) ayrıldılar. Onlardan bir fırka; "İsa aramızda Allah idi. Şimdi gitti..." Diğer fırka; "İsa aleyhisselâm, Allahü teâlânın oğlu idi..", Öbür fırka ise; "İsa aleyhisselâm,

İSA ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlânın kulu ve resulüdür. Hak teâlâ semaya (göğe) kaldırmak sûretiyle ona ikram ve ihsanda bulundu” dediler. Bu fırkalar-
dan her birinin müstakil cemâati vardır. Ancak itikadlarının bozukluğu sebebiyle ilk iki fırka kâfir olup, itikadlarının düzgünlüğü sebebiyle üçüncü fırka mü’min kalmıştır.

Hülâsa, Allahü teâlânın onların hilesine mukabelesi; İsa aleyhisselamı göğe kaldırması ve onlara İsa aleyhisselama zarar vermeye imkân vermesi ile olmuştur.

Yahudilerin, İsa aleyhisselamı öldürüyoruz zannederek, ona benzetilen birini öldürmeleri ve onu çarmıha germe hadisesi, o zaman Rum İmparatoru tarafından duyuldu. Yahudiler, o Rum imparatoruna bağlı idiler. Rum imparatoruna şöyle denildi:

- İsrailoğullarından biri-

si çıktı. Kendisinin Allahü teâlânın resûlü olduğunu haber verir, ölüleri diriltir, anadan doğma körü iyileştirirdi. Fakat şimdi o öldürüldü.

Bunun üzerine Rum İmparatoru; “Haberim olsa idi, onun öldürülmesine mani olurum” dedi. Ve havâîleri Yahudilerin arasından çekip aldı. Havâîlere İsa aleyhisselam hakkında sordu. Onlar da, İsa aleyhisselamın ahvâlini olduğu gibi anlattılar. İmparator, İsa aleyhisselamın dinine tabi oldu. Yahudilerin haça gerdikleri şahsı indirip, gözler önünden kaldırdı. Onun asıldığı haça, hürmette bulundu. Onu muhafaza etti. Sonra İsrailoğulları ile muharebe etti. Onlardan pek çok kimse öldürdü. İşte Rumlar arasında Nasranilik böyle zuhûr etti.

İsa aleyhisselama inanan Rum imparatorunun ismi Tabâris idi. O, böylece Nasrânî oldu. Ancak

İSA ALEYHİSSELÂM

Nasrânîliğini belli etmedi. İsa aleyhisselamın bildir-diği dine bozulmadan ön-ce inananlara Nasrani de-nirdi. Şimdi bozuk şekliyle inananlar da kendilerine Nasrani diyorlar.

Tabâris'ten sonra ge-len Maltîs ismindeki im-parator, İsa aleyhissela-mın göğe yükseltilmesin-den 40 sene sonra Beyt-ül-Makdis'e hücûm etti.

Pek çok kimseyi öldürdü ve esir etti. Şehirde taş üstünde taş bırakmadı. Bu hadiseden sonra, **Kureyza** ve **Nadr** isimlerindeki Ya-hudi kabileleri buradan çı-kıp, Hicaz'a gittiler. İşte bütün bunlar, Allahü te-âlânın İsa aleyhisselamı yalanmaları ve öldürme-ye kasetmelerine karşılık Yahudilere verdiği ceza-lardır.

Hazreti İsa'nın nüzülü

İsa aleyhisselam kıyamet yaklaşıncaya, Şam'daki Ümeyye Câmii minaresine inecek ve kırk sene yaşayacaktır. Bu zaman zarfında, İslâmiyet'i yayacak ve Hazreti Mehdî ile buluşacak evlenip çocukları olacaktır. Sonra Medine'de vefat edip, Peygamber efendimizin medfûn bulunduğu Hücre-i seâdette defn olunacaktır.

İsa aleyhisselam, gökten indirildiği zaman, İslâmiyet'e uyup, kendi ictihadı ile hüküm çıkaracaktır. İctihad ile çıkaracağı bütün ahkâm, Hanefî mezhebindeki ahkâma benzeyecek, yani İmâm-ı a'zam'ın ictihadına uygun olacağını büyük âlim Muhammed Pârisâ hazretleri bildirmektedir. Hazreti İsa'nın nüzûlü ile ilgili Kur'ân-ı kerimde Zühruf suresi 61. âyet-i kerimesinde meâlen şöyle buyruldu:

"Gerçekten o (İsa'nın nüzûlü) kıyamet için yak-

laştığını bildiren bir beyandır, alamettir. Onun için, o kıyametin geleceğinden sakın şüphe etmeyin de, benim şeriatime tabi olun. İşte bu biricik doğru yoldur."

Zühruf Suresinin bu âyetini tefsir eden çeşitli tefsirler âyette geçen "O" zamirini âyetlerin akışına uygun olarak Hazreti İsa'ya göndermektedirler. Zira önceki âyetler bizzat ondan bahsetmektedir.. Hazreti İsa'nın kıyamet için bir bilgi (işaret) olmasını nasıl anlamak gerekir? İşte müfessirler bunu ise onun kıyametten önceki son zamanlarda dünyaya tekrar gelmesi olarak tefsir etmektedirler... İbni Abbas, Mücahid, İkrime, Katade, Süddi, Dahhak, Ebu Aliye, ve Ebu Malik bununla Hazreti. İsa'nın ikinci gelişti kastedilmektedir, demektedirler... Hazreti İsa'nın yeryüzüne tekrar dönmesiyle kıyametin artık yakın olduğu anlaşılacaktır...

İSA ALEYHİSSELÂM

Elmalılı, Zuhurf Sure-si/61 ayetini : **“Gerçekten o (İsa’nın nüzûlü) kıyamet için yaklaştığını bildiren bir beyandır”** ayetini tefsir ederken, ayetteki **“O”** zamirini Hazreti. İsa olarak belirledikten sonra şu satırları kaydetmektedir :

“Muhakkak ki o saat için bir ilimdir de, saatin geleceğini ölülerin dirilip kıyam edeceğini bildiren bir delil ve alamettir. Çünkü İsa gerek zuhuru ve gerek emvatı ihya mucizesi ve gerek emvatın kıyamını haber vermesi itibariyle Kıyametin vaki olacağına bir delil olduğu gibi hadiste varid olduğuna göre nuzulü de eşratı saatten-dendir...”

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

“Peygamberlerin babaları bir, dinlerinin esası bir, anneleri ayrıdır. Ben, Meryem oğlu İsa’ya herkesten yakınım. Çünkü benimle onun aramızda peygamber yoktur. Kıyamete yakın o inecektir.

Onu görünce şu halleri ile tanıyın: Orta boylu, kırmızı beyaz tenli, düz saçlıdır. Yaş olmasa da saçı ıslak gibidir. İki âsâsı olur. Haçı kırar, domuzu öldürür. Cizyeyi kaldırır. Zamanında Müslüman olmayan bütün milletler pasif ve helak olur. Allahü teâlâ onun zamanında Deccâl’i helak eder. Yeryüzünde emniyet ve adâlet te’sis olur. Hatta deveyle aslan, inekle kaplan, koyunla kurt birlikte otlar. Allahü teâlânın dilediği kadar yeryüzünde kalır. Sonra vefat eder. Cenaze namazını Müslümanlar kılıp, sonra onu defnederler.”

İmam-ı Ahmed’in bir başka yolla Ebû Hüreyre hazretlerinden olan rivayetinde; **“Yeryüzünde kırk sene kalır. Sonra vefat eder ve müslümanlar namazını kılarlar”** diye bildirilmiştir.

İmâm-ı Süyûtî hazretleri, İsa aleyhisselâmın kıyamete yakın geleceğine dâir yazdığı, **“Nuzulü İsa fî**

İSA ALEYHİSSELÂM

âhır-iz-zemân" isimli eserinde buyuruyor ki:

"Allahü teâlâyâ hamd ve seçtiği kullarına selâm olsun. Bana bir suâl geldi. Suâlde; "Îsâ aleyhisselâmın âhır zamanda gökten indiği zaman, bu ümmet arasında ne ile hükmedecek? Resûlullah'ın getirdiği din (İslâmiyet) ile mi, yoksa kendi tebliğ ettiği İsevîlik dîni ile mi hükmedecek? v.s." deniliyordu. Ben de ona kısa olarak şu cevapları verdim.

Îsâ aleyhisselâm gökten inince, bu ümmet arasında Resulullah efendimizin getirdiği din ile hükmedecektir. Alimler bunu açık olarak beyân etmişlerdir. Bu hususta hadîs-i şerifler ve icmâ' vardır.

Bir hadîs-î şerîfde buyruldu ki: **"Îsâ bin Meryem, Muhammed'i, dîni üzere tasdik ettiği hâlde iner. Deccâl'i öldürür, sonra kıyamet kopar."**

Hattâbî "Meâlim-üs-sünen" kitabında buyurdu ki: "Hadîs-i şerîfde;

"Îsâ (aleyhisselâm) domuzu öldürür" buyruldu. Bu hadîs-i şerif; domuzun öldürülmesinin vâcib ve bu hayvanın necis yâni pis olduğuna delildir, Îsâ aleyhisselâmın domuzu öldürmesi, Muhammed aleyhisselâmın dîninin hükmüne göredir. Îsâ aleyhisselâm âhır zamanda inecektir. İslâmiyet ise, kıyamete kadar bakîdir."

İmâm-ı Nevevî, "Müslim'in şerhinde buyuruyor ki: "Îsâ aleyhisselâmın gökten inmesinden murâd, Muhammed aleyhisselâmın dînini nesh eden, onun hükmünü ortadan kaldıran bir din ile inmesi değildir. Hadîs-i şeriflerde bu mânâda hiç bir şey bulunmamaktadır. Bilakis, hadîs-i şerifler, Îsâ aleyhisselâmın, Muhammed aleyhisselâmın dînine dokunmayacağını, Muhammed aleyhisselâmın dîninden insanların terkettiklerini ihya edeceğini göstermektedir.

İSA ALEYHİSSELÂM

Bütün bu delillerden açık bir şekilde anlaşılan şudur: Hazret-i İsa, ruh ve beden beraber olarak gelecektir.

Bugüne kadar, Ehli sünnet alimleri, bu açık ifadelelere hiçbir yorum getirmemişler, olduğu gibi inanmışlardır. Bundan sonra da, ehli sünnet yolunda olanların böyle inanmaları, Ehli sünnet dışı yorumlara itibar etmemeleri gerekir.

İncil

Hazret-i İsa'ya indirilen kitabın adı İncil idi. İncil kelimesi Süryânîcedir. Lüggatte "göz nûru" demektir. Hazret-i İsa'ya inzâl edilen (indirilen) hakîki İncil, hiç şüphesiz Allah kitâbıdır. Fakat bugün, bu hakîki İncil mevcut değildir. Bugün Hıristiyanların elinde bulunan ve "Evangelium" veya "Bible" adını verdikleri Mukaddes kitapta, eski hakîki İncil'den kalmış pek az parça vardır. Esas İncil, İbrânî dili ile idi. Bu kitap,

sonraları Yunancaya, Lâtinceye, yanlış olarak çevrilmiş, zamanla içerisinde birçok parçalar eklenmiş, sık sık değiştirilmiş ve nihâyet bugünkü bozulmuş ve karışık şeklini almıştır.

Kur'ân-ı kerîm; İncil'in, ilâhî bir kitap olduğunu ve diğer ilâhî kitaplarla beraber onun da aslına, îmân etmenin lâzım olduğunu haber vermektedir. Âl-i imrân sûresi 84. âyetinde meâlen; **"De ki: Allah'a îmân ettik. Bize indirilene (Kur'ân-ı kerîme), İbrâhim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Yâkûb'a ve oğullarına indirilenlere, Mûsâ'ya, İsa'ya ve peygamberlere, Rablerinden verilenlere de inandık."** buyrulmaktadır. Mâide sûresi 68. ve Tövbe sûresinin 3. âyetleri de, ilâhî kelâm olmaları ve aynı esasları telkin etmeleri yönünden İncil'i, Kur'ân-ı kerîm ve Tevrat'la aynı derecede zikretmiştir. Ayrıca Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîm'inde, hazret-i İsa'ya gönderdiği İncil'ini

bir hidâyet (kurtuluş), bir nûr, bir rahmet ve fenâlık-tan sakınanlar için bir nasîhat (öğüt) olarak vasıflandırmaktadır. Mâide sûresi 46. âyetinde meâlen; “Arkalarından da (bu peygamberlerin) izlerince Meryem oğlu İsbâ’yı, Tevrat’ın bir tasdikçisi olarak gönderdik. O’na da içinde bir hidâyet, bir nûr bulunan İncil’i ondan evvelki Tevrat’ın bir tasdikçisi ve sakınanlara bir öğüt olmak üzere verdik.”

Yine Kur’ân-ı kerîm’de Allahü teâlâ, İncil’i hazret-i İsbâ’ya vahyettiğini ve onu peygamber olarak gönderdiğini çeşitli âyetlerde meâlen şöyle açıklamaktadır:

Arkalarından da Meryem oğlu İsbâ’yı gönderdik. Ona İncil’i verdik. (Âli imrân: 3)

(İsbâ beşikteyken dile gelip) **dedi ki: “Ben, hakîkaten Allah’ın kuluyum! O, bana kitap (İncil) verecek. Beni peygamber kılacak.** (Meryem sûresi: 30).

Müslümanlar, diğer ilâhî kitaplarla beraber hakîki İncil’in de Allahü teâlâ tarafından Hazret-i İsbâ’ya gönderilmiş hak bir kitap olduğuna inanırlar.

Bugünkü İnciller: Hazret-i İsbâ’ya gönderilen İncil, tek kitaptı. İbrânice ile yazılmış olan bu hakîki İncil, bugün mevcut değildir. Bolüs (Pavlos) adındaki bir Yahûdî, İsbâ’ya inandığını söyleyerek ve Hıristiyanlığı yaymaya çalışıyor görünerek, gökten inen İncil’i yok etti. Dört kişi ortaya çıkıp, on iki Havârî’den işittiklerini yazarak, İncil adında dört kitap meydana geldi ise de, Bolüs’ün yalanları, bunlara da karıştı. Böylece İsbâ aleyhisselâmın hak olan dîni, az zaman sonra Yahûdiler tarafından sinsice değiştirilmiş oldu. Barnabas adındaki bir Havârî, İsbâ aleyhisselâmdan işittiklerini ve gördüklerini doğru olarak yazdı.

Barnabas’ın İncil’i; bugüne kadar gelen İnciller-

İSA ALEYHİSSELÂM

den hakîkî İncil'e en çok yakın olandır ve en önemlisidir. Kıbrıs'ta doğan Barnabas'ın asıl ismi Jose idi. Kendisi Hazret-i İsbâ'ya inananların en başında gelmekte ve Havârîlerin arasında mühim bir mevkie bulunmaktadır. Kendisine verilen "Barnabas" lakabı, nasihat verici, iyiliğe teşvik edici anlamına gelmektedir.

Barnabas İncili'nde, son Peygamberin 600 veya 1000 sene kadar sonra geleceği bildirilmektedir. Bu İncil'de, tek Allah inancından bahsetmekte ve teslis yalanlanmaktadır.

Avrupa ansiklopedilerinde Barnabas İncili hakkında şu bilgi vardır: "Barnabas İncili diye tanımlanan bir el yazısı, 15. yüzyılda islâmiyeti kabul etmiş bir İtalyan tarafından yazılmış uydurma bir kitaptır." Bu açıklamanın tamâmiyle yanlış olduğu şundan bellidir: Barnabas İncil'i daha 3. yüzyılda, yâ-

ni hazret-i Muhammed'in gelmesinden en az 300 veya 700 sene evvel aforoz edilerek ortadan kaldırılmıştır. Demek ki, daha o zaman da içinde fanatik Hıristiyanların işine gelmeyen, teslisin aleyhinde olan, başka bir Peygamberin geleceğini haber veren bahisler vardı.

Barnabas'ın bu İncil'i, târih boyunca çeşitli defâlar ortadan kaldırılmak ve bütün nüshaları kaybedilmek istenmiş olmasına rağmen, Papa Damorus tesâdüfen eline geçen bir nüshasını Papalık Kütüphânesinde saklamıştır. Kitap 1590'da el yazısı ile İbrâniceden İtalyancaya çevrilmiştir. Bu nüsha elden ele dolaşarak 1713 yılında Prens Ojene'ye ve ölümünden sonra Viyana Kraliyet kütüphânesine nakledilmiştir. 1907'de Bay ve Bayan Ragg tarafından İngilizceye tercüme edilerek Oxford'da basılmış, fakat esrârengiz bir

İSA ALEYHİSSELÂM

tarzda ortadan kaybolmuştur. Ancak bir nüsha British Müseum, bir nüsha da Amerikan Kongresi Kütüphânesinde bulunmaktadır. Bu Barnabas İncili, Pakistan Kur'ân Konseyi eliyle 1973'te tekrar basılmıştır.

Barnabas İncil'i dışındaki diğer uydurma İnciller zamanla çoğalarak her yerde başka bir İncil okunur oldu. Nihâyet milâdın 313'üncü senesinde, önce putperest iken Hıristiyanlığı kabul eden Büyük Kostantin, topladığı Konsillerde bugünkü dört bozuk İncili kabul ettirip diğerlerini yokettirdi. Bu İncillere de putpereslikten çok şeyler karıştırdı.

Şimdi Hıristiyanların mukaddes kitabı olan İncil, iki kısımdan meydana gelmiştir: Eski Ahit (Old Testament), o zamâna kadar gelen peygamberlerin ve bilhassa hazret-i Mûsâ'nın tebligâtını ihtivâ eder. Yeni Ahit (New Tes-

tament) denilen kısmı ise, Mattâ (Matthew), Markos (Mark), Luka (Luke), Yuhanna(Jahn)nın yazdıkları kitaplar olup, hazret-i Îsâ'nın hayâtı, yaptığı işler ve verdiği nasihatlar hakkında bilgileri ihtivâ eder. Bütün bu bilgiler, tam ve dürüst bir şekilde zaptolunmamıştır. İncil'in hazırlanmasında, Kur'ân-ı kerîm'in zaptolunmasında gösterilen büyük hassâsiyet gösterilmemiştir. Hakîkî bilgilere birçok yanlış düşünceler, efsâneler ve hurâfeler eklenmiştir. Aslından uzak bulunan bu dört İncil şunlardır:

1. Meta (veya Matta)
2. Luka
3. Markos
4. Yuhanna

Bu dört İncil, aynı hususları başka başka anlatan ve insan eliyle yazılmış hikâyelerden ibâret olup, Allah kelâmı değildir ve devamlı olarak değiştirilmektedirler.

İSA ALEYHİSSELÂM

İsa aleyhisselamın mûcizeleri

İsa aleyhisselam daha doğmadan evvel onun, fevkalade halleri görülmüştü. Diğer peygamberler gibi o da, kavminin en asîl, şerefli ve itibar sahibi sülalesinden geldi. Annesi Hazreti Meryem, Kur'an-ı kerimde Hak teâlâ tarafından, ırzını çok güzel koruduğu bildirilerek **Sıddika** diye medholunmuştur. Böylece o, her kadına nasib olmayan çok yüksek bir şerefe kavuşmuş, oğlu İsa aleyhisselam da Allahü teâlânın takdiri ve emri ile babasız olarak doğmuştur.

Hazreti İsa'nın doğumundan hemen sonra, annesinin ayağının altından pek güzel bir su kaynamış, Hazreti Meryem'in mevsimi olmadığı halde ağacı sallamakla taze hurmalar dökülmüştür. Bütün bunların yanında, İsa aleyhisselam beşikte iken konuşmuş, çocukluğunda kendisinden çeşit çeşit

gizli halleri, haber vermiştir. Bunların hepsi ondan meydana gelen belli başlı fevkalade hallerdir. İslâm âlimleri, herhangi bir peygamberden, peygamber olduğunun bildirilmesinden evvel görülen böyle alışılmışın yani âdetin üstünde olan hallere **irhâs** demişlerdir.

İsa aleyhisselamın mûcizelerinden bazıları şöyledir:

İsa aleyhisselam, Allahü tealânın izni ile mûcize olarak ölüleri diriltirdi. Bu hal pek çok defa vaki olmuştur.

İsa aleyhisselam, bir gün bir yerden geçiyordu. Bir kabrin başında oturmuş ağlayan bir kadın gördü. Kadının haline acıyıp;

- **Ey Allahın kulu, sana ne oldu da ağlıyorsun?** buyurdu. Kadın:

- Bir tek kızım vardı, o da öldü. Ya burada öleceğim, yahut onu benim için diriltinceye kadar buradan

ayrılmayacağım, diye Rabbime söz verdim. Bakalım ne olacak, dedi. İsa aleyhisselam;

- **Onu görsen, buradan ayrılır mısın?** buyurdu. Kadın;

- Evet, dedi.

Bunun üzerine İsa aleyhisselam iki rekat namaz kıldı. Sonra gelip, kabrin yanına oturdu ve;

- **Ey kızcağız! Rahmân olan Allahü teâlânın izni ile kalk ve kabrinden çık!** dedi. Kabir sallandı. İkinci defa seslendi. Kabir, Allah'ın izni ile yarıldı. Bir daha seslendi. Kızcağız, başındaki toprakları saçarak çıktı. İsa aleyhisselam ona:

- **Niçin geciktin?** buyurca;

- İlk sesi duyduğum zaman, Allahü teâlâ bana bir melek gönderdi. Beni öldüğüm zamanki şeklime getirdi. İkinci sesi duyunca, Allahü teâlâ rûhumu bedenime iade eyledi. Üçüncü ses gelince, kıya-

metin sayhasıdır diye korktum. Başımdaki saçlar, kaşlarım ve kirpiklerim, kıyametin dehşetinden bir anda beyazlaştı, dedi. Sonra annesine dönüp:

- Ey anneciğim! Ne olursun, ölümün şiddetini bana iki defa yükleme. Anneciğim, sabret ve sevabını Allahtan bekle! Benim dünyaya hiç ihtiyacım yok, dedi. Bundan sonra Hazreti İsa'ya dönerek;

- Ey Rûhullah! Hak teâlâyâ duâ et de, beni âhirete döndürsün ve ölüm şiddetini bana hafif eylesin, dedi. Bunun üzerine İsa aleyhisselam duâ eyledi ve kızın rûhu kabz olundu. Tekrar üzerine toprak örtüp düzelttiler. Kadının acısı hafifledi. Verdiği söze sadakat gösterip, oradan ayrıldı.

Bu büyük mûcize, yahudilere ulaşınca İsa aleyhisselama düşmanlıkları ve kızgınlıkları daha da arttı.

İSA ALEYHİSSELÂM

Çünkü onlar inanmıyorlar, muhalefet ediyorlardı.

Yine İsa aleyhisselam zamanında bir kimsenin kızı vefat etmişti. Bir gece sonra İsa aleyhisselam duâ etti. Kız dirildi. Çok yaşadı. Evlendi ve çocuğu da oldu.

İsrailoğullarının meliklerinden biri ölmüş, tabut üzerinde götürülüyordu. İsa aleyhisselam gelip, duâ eyleyince, Allahü teâlâ onu diriltti. İnsanlar bu

müthiş manzara karşısında hayran ve şaşkın kaldılar. Ancak yine de iman etmediler.

İsa aleyhisselamın mucizelerinden biri de, hastaları iyi etmesi, körlerin gözünü açması idi. İsa aleyhisselam, Allahü teâlânın izni ile, mübarek elini dokundurmakla, anadan doğma körlerin gözleri hemen açılıverirdi. Yine aynı şekilde, elinin temasıyla, vücuduna baras yani alacalık

İSA ALEYHİSSELÂM

bulunan hastalar o anda iyileşirler ve hastalıklarından hiç bir eser kalmazdı. Bütün bu mûcizeler sadece elini sürmesi ile olduğundan, elini dokunan manasına **Mesih** dendiği ve Mesih isminin buradan geldiği bildirilmiştir.

İsa aleyhisselam yine mûcize olarak, kavminin ne yediklerini ve evlerinde ne sakladıklarını bilip, haber verirdi.

İsa aleyhisselam, çamurdan bir kuş şekli yapıp, ona üfleince, Hak teâlânın izni ile, mûcize olarak o kuş canlanır, uçup giderdi. Bir defasında İsrailoğulları, bir parça çamuru kuş şeklinde yapıp İsa aleyhisselama getirdiler ve;

- Gerçekten hak peygamber isen, bu çamuru canlı kuş haline getir, dediler. Hazreti İsa duâ etti. Kuş o anda canlandı ve uçup gitti.

Diğer bir mucizesi de

gökten sofraya inmesi idi. Havâriiler, gökten bir sofraya indirilmesi için duâ etmesini rica ettiler. Hazreti İsa, ağlayarak, Hak teâlâyaya yalvardı. Allahü teâlâ duâsını kabul edip, bir sofraya indirdi. Bu da Hazreti İsa'nın bir mûcizesi idi. İndirilen bu sofrada çeşit çeşit nimetler vardı ve bir çok insan yeyip karnını doyurdu. Hastalar şifâ buldu. Fakirler zengin oldu.

İsa aleyhisselam ne zaman acıksa veya yemek ihtiyacı duysa, ellerini kaldırıp duâ ederdi ve mûcize olarak gökten yemek ve meyve gelirdi. Bu, yukarıda zikrolunan mâide (sofra) mûcizesinden ayrı, başka bir mûcizesi idi.

İsa aleyhisselam, uzakta bulunan insanların neler konuştuklarını, aralarında gizli gizli neler fısıldaştıklarını, mesafenin uzak olmasına rağmen, mûcize olarak duyar ve bildirirdi.

İSA ALEYHİSSELÂM

Hazreti İsa'nın faziletleri pek çoktur. Daha doğumundan önce onun üstünlükleri, fevkalade hallerine işaret olan hadiseler görülmeye başlamıştır.

Hazreti Meryem, Hazreti İsa'ya hamile iken, Zekeriyâ aleyhisselamın hanımı Elîsâ da Yahyâ aleyhisselama hamile idi. Bu hamilelik günlerinden birinde Elîsâ, Hazreti Meryem'e;

- Ben hamileyim biliyor musun? dedi. O da;

- Ben de hamileyim, dedi. Bunun üzerine Elîsâ;

- Benim karnımdakinin (Yahyâ aleyhisselamın) senin karnındakine (İsa aleyhisselama) hürmet ve tazimde bulunduğunu hissediyorum, dedi.

Alimlerimiz: "Elîsâ; karnındaki oğlunun başını Meryem'in karnı tarafına döndürdüğünü hissederdi" buyurmuşlardır

Diğer peygamberler gibi Hazreti İsa da ahir za-

man peygamberi olan Muhammed aleyhisselamı haber vermiştir. Nitekim âyet-i kerimede meâlen buyurulmuştur ki:

"Bir vakit Meryem oğlu İsa (aleyhisselam) şöyle demişti: "Ey İsrailoğulları! Ben size, Allahü teâlânın peygamberiyim. Benden evvel Musa'ya (aleyhisselam) nâzil olan Tevrât'ı tasdik edici ve benden sonra gelecek Ahmed (Muhammed aleyhisselam) ismindeki peygamberin müjdecisiyim. (Saf 6)

Peygamber efendimiz buyurmıştır ki: **İsa aleyhisselamı gördüğünüz zaman su alametlerle taniyiniz: Uzuna yakın orta boylu, Rengi kırmızı ile beyaza yakın. Üzerinde her d boyası ile boyanmış iki elbise vardır. O derece temiz ki kendisine ıslak dokunmadığı halde başı su damlatır gibidir.**

**ŞEM'ÛN
ALEYHİSSELÂM**

ŞEM'ÜN ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden olduğu rivâyet edilen mübârek zât. Şemsûn diye de zikr edilir.

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem; **"Geçmiş zamanda Şem'ûn (Şemsûn aleyhisselâm) adlı bir peygamber vardı. Allahü teâlânın rızâsı için bin ay devamlı cihâd edip, silâhını omuzundan çıkarmadı."** buyurdu. Eshâb-ı kirâm; "Keşke bizim ömrümüz de uzun olsaydı da, biz de din uğrunda Allah için cihâd etseydik." dediler. Bunun üzerine Kadr sûresi nâzil olup; **"Size verilen Kadir gecesi, bin aydan daha hayırlıdır** (Bu gecenin sevâbı, bin ay cihâd etmenin sevâbından çoktur.)" buyruldu.

Îsâ aleyhisselâmla Muhammed aleyhisselâm arasında yaşamış olan

Şem'ûn aleyhisselâm, İncil ehliindendi. Îsâ aleyhisselâma indirilen, henüz bozulmamış İncil'i şerife göre amel ederd. Kavmiyse putlara tapardı. Şem'ûn aleyhisselâm, Allahü teâlâyı inkâr eden ve putlara tapan sapık kavimle cihâd (savaş) edip, onları îmâna çağırırdı. Çok güçlü ve cesûr bir zât olan Şem'ûn aleyhisselâmı düşmanları türlü hîlelerle şehit etmek istediler. Hangi bağla bağladılarsa, o bağı kırıp kurtuldu.

Yaşadığı şehrin hükümdârı onu yakalatıp, köşkünün önünde asılmasını emretti. Bunun üzerine Şem'ûn aleyhisselâm, Allahü teâlâyaya yalvarıp; "Yâ Rabbî! Dünyâda yaşamayı, kâfirlerle senin yolunda cihâd etmek için isterim. Eğer bu isteğim kalpten ve samîmiyse beni kurtar." diyerek duâ etti. O anda bir melek gelip bağı çözdü. Şem'un aleyhisselâm kurtulunca, kendisi-

ŞEM'ÜN ALEYHİSSELÂM

ne eziyet eden hükümdârı, adamlarını ve kendi hanımını cezâlandırdı. İnsanları hak yola dâvete devâm etti. Ona inanmayanlarla tek başına cihâd (harp) etti. Çok ganîmet elde etti.

Cihâd ederken susadığı zaman Allahü teâlâ onun için taştan gâyet lezzetli bir su akıttırdı. Bu su o içip kanıncaya kadar akardı. Kendisine büyük bir güç ve kuvvet verilmişti.

**CIRCÎS
ALEYHÎSSELÂM**

**CİRCİS
ALEYHİSSELÂM;**

Îsâ aleyhisselâmdan sonra yaşayıp, peygamber olduğu rivâyet edilen büyük bir zât. Vehb bin Münebbih'ten rivâyet edildiğine göre Îsâ aleyhisselâmın havârîlerinin talebesidir. Îsâ aleyhisselâmın dîninin hükümlerini bildirmiş ve pekçok kimse ona tâbi olmuştur. Ticâretle uğraşan, kazancını fakir müminlere sadaka olarak veren Circîs aleyhisselâmın yaşadığı Musul bölgesinde putperest ve zâlim bir kral vardı. Bu kral taptığı Eflûn adındaki puta secde etmeyenleri ateşe atıyordu. Circîs aleyhisselâm, onları görüp mücadele etmeye karar verdi ve kralı Allahü teâlâyâ îmân etmeye dâvet etti. Kral, Circîs aleyhisselâmın dâvetini kabul etmediği gibi, onun da puta tapmasını, aksi takdirde ağır cezâlara çarptıracağını söyledi. Circîs aleyhisselâm kralın is-

tediğini reddettiği için, bir ağaç direk diktirip, Circîs aleyhisselâmı direğe bağlattı ve soyup vücûdunu demir taraklarla tarattı. Demir taraklar ile tarandıkça etleri lime lime parçalandı. Circîs aleyhisselâm Allahü teâlânın korumasıyla hiç acı duymadı. Etleri iplik iplik olduğu hâlde ölmedi. Kral keskin sirke ve tuz getirtip, Circîs aleyhisselâmın yaralarına bastırdı. Allahü teâlânın yardımıyla hiç acı duymadı ve ölmedi. Bu işkenceden netîce alamayan kral, büyük bir demiri ateşte kızarttırıp Circîs aleyhisselâmın başı üzerine koydurdu. Kızarmış demir başını yakıp, beynini kaydattı ve beyni yüzüne aktı. Fakat Allahü teâlâ Circîs aleyhisselâma yine acı hissettirmede ve tekrar eski hâlde çevirip korudu. Âciz kalan kral başka işkence yollarına saptı. Ateşte ısıtılmış ve içinde eritilmiş sıcak bakır

CİRCİS ALEYHİSSELÂM

bulunan kazana attırıp ağzını kapattırdı. Kazanın ağzını açınca Cîrcîs aleyhisselâmın ölmediğini görüp, onu zindana hapsettirdi. Zindanda el ve ayaklarını çivileyip, yirmi kişinin zor kaldırdığı mermer taş sütunu onun üzerine yasladılar. Allahü teâlâ bir melek gönderip onu bu hâlden de kurtardı.

Zindandan kurtulan Cîrcîs aleyhisselâm, tekrar krala giderek onu Allahü teâlâyâ inanmaya dâvet etti. Onun zindandan kurtulduğunu görüp şaşırان ve hiddetlenen kral, bir ağacı ikiye ayırıp arasına Cîrcîs aleyhisselâmı kısırttı. İyice bağladıktan sonra, vücudunu küçük parçalar hâlinde kesip in-

san eti yiyen arslanların arasına attılar. Arslanlar onun etini yemediler. Allahü teâlânın gönderdiği bir melek Cîrcîs aleyhisselâmın vücudunun parçalarını bir araya topladı. Allahü teâlâ Cîrcîs aleyhisselâmı yeniden diriltti. Bu durumu görüp iyice şaşırان kral, sihir yaptırmak sûretiyle Cîrcîs aleyhisselâmı şehid ettirmek istediyse de, ülkesinin en büyük sihirbazı, Cîrcîs aleyhisselâm karşısında âciz kalıp, îmân etti. Kral sihirbazın dilini kestirdi. Halktan dört bin kişi de îmân etti. Kral bütün müminleri toplatıp, şehid ettirdi. Bundan sonra zâlim kral ve avânesi Cîrcîs aleyhisselâmı da şehid ettiler.

**HÂLİD BİN
SİNAN ABESİ
ALEYHİSSELÂM**

HÂLİD BİN SİNAN ABESÎ ALEYHİSSELÂM

HÂLİD BİN SİNAN ABESÎ ALEYHİS- SELÂM;

İsâ aleyhisselâmla, Muhammed aleyhisselâm arasındaki zamanda gönderilen bir peygamber. Aden beldesinde yaşayan bir kavme gönderilmiştir. Bu kavmin Abes kavmi olduğu rivâyet edilmektedir.

Hayâtı, yaşayışı, ümmeti ile olan münâsebetleri hakkında fazla bilgi bulunmayan Sinan bin Abesî aleyhisselâm, vefâtından kırk gün sonra kabrinin açılmasını vasiyet etti ve âhiretle ilgili hususları anlatacağını bildirdi. Ancak oğulları; “Bize öldükten sonra kabirden çıkan kimsenin çocukları derler!” bahânesiyle kabrinin açılmasına mânî oldular. Böylece câhillikleri büyük bir hıyânete sebep oldu. Dolayısıyla babaları olan bir peygamberi ve onun vasiyetini de zâyî ettiler.

Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma

peygamberlik emri bildirildikten sonra, Hâlid bin Sinan Abesî aleyhisselâmın kızı hayattaydı. Peygamberimizin huzûruna kavuşmakla şereflendi. Peygamber efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) ridâsını sererek üzerine oturttu ve iltifat ederek; “**Merhaba, ey kavmi vücûdunun zâyî olmasına sebep olduğu peygamberin kızı.**” buyurdu.

ESHÂB-I KEHF

Din düşmanları her tarafı kapladığı bir zamanda, dinlerini korumak için her şeylerini terk edip, hicret eden ve Efsûs (Tarsus)taki mağarada medfun bulunan yedi kişi ile Kıtâmîr adındaki köpekleri. Kur’ân-ı kerîmde Kehf sûresinde kıssaları uzun bildirilmektedir.

Eshâb-ı Kehf denilen îmânlı gençler, Efsûs yâni Tarsus şehri ahâlisinden idiler. Bunlardan altısı sa-rayda vazîfeli, hükümdâra yakın kimselerdi. Hazret-i

ESHÂB-I KEHF

Ali'nin rivâyetine göre Eshâb-ı Kehf'in adedi yedi olup, bunların altısı hükümdârın müşâvere heyetinde idi. Onun sağında ve solunda bulunurlardı. Sağındaki ler **Yemliha**, **Mekselinâ** ve **Mislinâ** idi. Bunlara "Eshâb-ı yemîn" denmiştir. Hükümdârın solunda bulunanlar ise, **Mernûş**, **Debernûş** ve **Şâzenûş**'tur. Bunlara da "Eshâb-ı yesâr" denmiştir.

Hükümdâr o târihte Roma imparatorlarından Dymityanus veya Dokyanus olup, rezil, zâlim bir kimseydi. Putlara tapardı. Sonra tanrılığını îlân etti. Putperestliği kabul etmeyen az sayıdaki müminleri yakalayıp parçalattıktan sonra şehrin kapılarına astırdı. Hükümdâr bir ihbâr üzerine saraydaki bu îmânlı gençlerin durumlarını öğrendi. Büyük bir öfke ile onları çağırıp tehdid etti. Fakat onlar, îmân yolunda sebât gösterip, şirki ve putperestliği kabul etmediler. Üstelik Dokyanus'u îmâna dâ-

vet ettiler. Eshâb-ı Kehf bu hak sözleri Dokyanus'a sarayda, hazır olan bir topluluk içinde söylediler. Saray erkânı içinde büyük bir cesâretle: "Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbi'dir. Fânî (yok olucu) şeyler nasıl yaratıcı olabilir." dediler. Hükümdâr onların eski günlerine dönmeleri için zaman tanıdı. Bu da îmânlı gençlere Allahü teâlânın bir lütfu oldu. Çünkü bu bekleme esnâsında birbirleriyle istişâre ederek, hicret imkânını elde ettiler. Dinlerini korumak için şehre yakın bir dağ cihetine gittiler. Yolda giderken **Kefeştetayyûş** isimindeki bir çoban onların hâlini anlayıp îmân etti ve yedincileri oldu. Çobanın köpeği **Kıtmîr** de onlara katılıp, arkalarından tâkib etti. Dağa yaklaştıklarında çobanın gösterdiği bir mağaraya girdiler. Onlar mağarada Allahü teâlânın rahmet ve lütfunu dileyerek duâda bulundular. Allahü teâlâ bu husûsu Kur'ân-ı

kerîmde Kehf sûresinin 13. âyet-i kerîmesinde meâlen şöyle bildirmektedir:

O zaman o genç yiğitler mağaraya sığınmışlardı da: “Ey Rabbimiz! Bize tarafından bir rahmet (dinde hidâyet, günâhlarımızı da mağfired et ve helâl rızık) düşmanlarından emniyet ver ve işimizden (dînimizi korumak için kâfirlerden ayrılıp, mağaraya ilticâ ettiğimizden dolayı) bizim için muvaffakiyet hazırla (o sâyede rüşd ve hidâyete ermiş, böylece çok sevâba kavuşmuş olalım).

Diğer taraftan zâlim hükümdâr Dokyanus, Efsûs’a gelip, onları sordu. Kaçtıklarını haber verdiklerinde, babalarını, onların getirilmesine zorladı. Babaları; “Bizim malımızı alıp, dağa doğru gittiler.” dediler Dokyanus adamları ile gidip, o mağarayı bulunca; “Burada ölsünler!” diye mağaranın ağzını kuvvetlice kapattırdı. Dokyanus’un yakınlarından iki mümin, gençle-

rin isimlerini ve hâllerini bir taşa nakşedip, mağaranın duvarına koydular. Bu mağara Betâhlus Dağının güney tarafında idi. Güneş doğarken ve batarken oraya vurup, rütûbet olmazdı. Allahü teâlâ, meleklerle onları sağ ve sol taraflarına döndürdü. Köpekleri dirseklerini kapının eşiğine uzatmıştı. Ölü değillerdi. Uyurken de gözleri açıktı. Nefes alırlar; saçları, tırnakları uzardı.

Allahü teâlâ, kemâl-i kudretiyle ceset ve elbiselerini değiştirmede. Uzun müddet uyuduktan sonra onları uyandırdı.

Eshâb-ı Kehf’in mağaradaki uyku müddeti Kur’ân-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

Bunun üzerine biz, nice yıllar mağarada onların kulaklarına (hâricî şeyleri işitmelerine mâni perde) vurduk. (Nice yıllar tam bir sü-kûn içinde uyuttuk). (Kehf sûresi: 11)

ESHÂB-I KEHF

Onlar mağalarında üç yüz sene eğleştiler. (Buna) dokuz (yıl) daha kattılar. (Kehf sûresi: 25)

Cenâb-ı Hak bu uzun uykudan sonra Eshâb-ı Kehf'i uyandırınca, onlar henüz yattıkları günde bulduklarını sandılar. Eshâb-ı Kehf'in uykudan kalkmaları, birbirleriyle konuşmaları ve içlerinden birini şehre göndermeleri Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

Biz, onları (uyuttuğumuz gibi, kudretimizle ceset ve elbiseleri bu uzun zamanda değişmeksizin) **uyandırdık ki, hâllerini bilsinler.** (Birbirleriyle soruşup hâllerini ve Allahü teâlânın kendilerine ne yaptığını öğrensiner de cenâb-ı Hakk'ın kudretine olan yakînleri, îmânları artsın. Öldükten sonra dirilmenin ne olduğunu ve bunun bir örneğini görsünler. Allahü teâlânın kendilerine olan nîmetlerine şükretsiner.) **Onlardan birisi** (Mekselîna) **dedi ki: "Ne kadar zaman** (ya-

tıp) **eğleştiniz!"** (Zîrâ onların mağaraya girmeleri güneş doğarken idi. Uyanmaları guruba yakın olmakla cevapta bâzıları) **"Bir gün, yahut gündend bir mikdâr uykuda kaldık."** dediler. (Tekrar uzamış kıllarına, tırnaklarına bakıp) **birbirlerine; "Ne kadar eğlendiğimizi Rabbimiz daha iyi bilendir. Şimdi siz birinizi bu gümüş para ile şehre (Tarsus'a) gönderin de baksın, onun hangi yiyeceği temizse** (daha helâl, daha güzel, daha bol, daha ucuz ise) **ondan bir rızık getirsin. Çok nâzik hareket et-sin. Sizi hiçbir kimseye sakin hissettirmesin."** dediler. (Kehf sûresi: 19)

Bunlar şehre gidip yiyecek getirecek kimsenin (Yemlîhâ'nın) elbise değiştirerek hâlini kimseye bildirmeden gidip gelmesini uygun gördüler.

Yemlîhâ, bu vasiyetleri kabûl edip şehre geldiğinde çok değişmiş bir başka âlem buldu. Nihâyet ekmeççi dükkanına girdi. O parayı

yâni Dokyânus zamânında, onun adına olan sikkeyi ekmekçiye verince, ekmekçi bu adamın hazîne bulduğunu sandı ve hemen elden ele göstererek polise vardı. Yemlîhâ'yı tutup, "Bulduğun hazîneyi ver." diye tehdid ettiler. Yemlîhâ dedi ki: "Ben hazîne bulmadım. Dün bu altını evden aldım. Bugün çarşıya getirdim."

Babasının ismini sordular. Söyledi. "Burada o isimde kimse yoktur." deyip, yalan söylüyorsun dediler. Çok sıkıldı. "Beni Dokyânus'a götürün, o benim işimi bilir." Bu sözünü de alaya alıp; "Dokyânus öleli üç yüz seneye yakın oldu. Sen bize hikâye mi anlatıyorsun?" dediler.

Velhâsıl pâdişâhları olan Sâlih Melik Tendrus'a götürdüler. Bu pâdişâh mümin idi. Vaktindeki insanların çoğu, cesetlerin haşırını inkâr ederdi. Pâdişâh onlara bu hususta ne kadar nasihat ettiyse, fayda vermezdi.

Yemlîhâ, başından geçenleri o pâdişâha anlatınca, pâdişâh; oğlu, eşrafı ve yakın adamlarıyla birlikte, mağaraya geldiler. Yemlîhâ varıp arkadaşlarına haber verdi. Pâdişâh dahi yetişip, önceki hâlleri üzerine yazılan taşı getirip okudular. İsimleri ve hâlleri anlaşıldı. Onlara selâm verip cevap aldı. Hepsinin boyuna sarılıp, vedâ ederken, tekrar eskisi gibi uykuya vardılar.

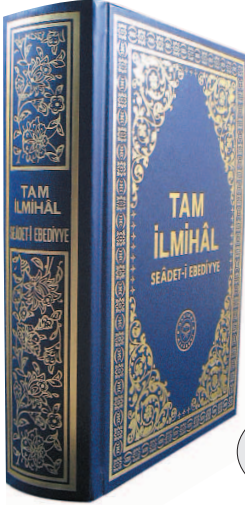
Resûlullah efendimiz zamânında, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ali, Eshâb-ı Kehf'e gittiler. O zaman Eshâb-ı Kehf uykudan uyanıp onları gördüler. Resûlullah'a îmân ettiklerini bildirdiler ve selâm gönderip duâ istediler.

Eshâb-ı Kehf, hazret-i Mehdî zamânında yine uykudan kalkıp, onun yanına gidip askeri olacaklar ve yardım edeceklerdir. Köpekleri Kitmîr dahi Cennet'e girecektir.

FİHRİST

EYYÛB ALEYHİSSELÂM	17
ŞUAYB ALEYHİSSELÂM	33
MUSA ALEYHİSSELÂM	53
HARUN ALEYHİSSELÂM	223
HIZIR ALEYHİSSELÂM	231
YÛŞA ALEYHİSSELÂM	239
HAZKÎL ALEYHİSSELÂM	251
KÂLİB ALEYHİSSELÂM	255
İLYAS ALEYHİSSELÂM	259
ELYESA ALEYHİSSELÂM	265
ZÛLKİFL ALEYHİSSELÂM	269
İŞMOİL ALEYHİSSELÂM	273
YUNUS ALEYHİSSELÂM	277
DAVUD ALEYHİSSELÂM	285
SÛLEYMAN ALEYHİSSELÂM	315
LOKMAN ALEYHİSSELÂM	345
ŞA'YÂ ALEYHİSSELÂM	353
ERMİYÂ ALEYHİSSELÂM	357
DANYÂL ALEYHİSSELÂM	361
ÛZEYİR ALEYHİSSELÂM	365
ZEKERİYYA ALEYHİSSELÂM	371
YAHYA ALEYHİSSELÂM	377
İSA ALEYHİSSELÂM	381
ŞEM'ÛN ALEYHİSSELÂM	431
CİRCİS ALEYHİSSELÂM	434
HÂLİD BİN SİNAN ABESİ ALEYHİSSELÂM	441
ESHAB-I KEHF	441

HAKİKAT KİTÂBEVİ TAKDİM EDER

ONUÇ KIYMETLİ ESER

Toplam (5504) sayfalık bu kıymetli eserler, göz nûru dökülerek uzun yılların çalışma neticesi hâzırlanmış, **İSLÂM dînini** aslına uygun anlatan en kıymetli eserlerdir.

- Büyük boy, lüks cildli, 1248 sayfalık bu kıymetli eserde, doğumdan ölüme kadar, hayâtınızda lâzım olacak bütün dînî bilgileri ASLINA uygun olarak bulacaksınız.
- İyi bir müslimân olmak için, sevmek ve sevilmek için, huzûrlu olmak için, okunacak tek eser...

HAKİKAT KİTÂBEVİ

Darüşşefeka Cad. 57/A P.K.: 35

34262 Fatih-İSTANBUL

Tel: 0.212.523 45 56-532 58 43

www.hakikatkitabevi.com

e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com

